

آزمون

کارنامه رتبه‌های برتر

رتبه‌های ۱ تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

مرور و تثبیت مباحث پایه

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه شماره ۱

پنجشنبه ۳۰ مردادماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۵۵ سؤال ۶۰ دقیقه	۲۳ دقیقه	۱۵	۱	۱۵	ریاضی	۱
	۲۰ دقیقه	۳۵	۱۶	۲۰	زبان و ادبیات فارسی	۲
	۹ دقیقه	۴۵	۳۶	۱۰	علوم اجتماعی	۳
	۸ دقیقه	۵۵	۴۶	۱۰	روان شناسی	۴

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

روان شناسی

احساس، توجه، ادراک
حافظه و علل فراموشی
صفحه های ۶۶ تا ۱۱۱

سهم در کنکور: ۴ سؤال

علوم اجتماعی ۱

زندگی اجتماعی (ارزیابی جهان های
اجتماعی)
هویت (هویت، باز تولید هویت
اجتماعی)
صفحه های ۵۵ تا ۸۵

سهم در کنکور: ۱-۰ سؤال

زبان و ادبیات فارسی ۱

فصل سوم (درس های ۷ تا ۹)
+ کارگاه تحلیل فصل سوم
صفحه های ۵۹ تا ۷۸

سهم در کنکور: ۳-۲ سؤال

ریاضی ۱

تابع
(نمودار تابع خطی،
نمودار تابع درجه ۲)
صفحه های ۵۶ تا ۷۰

سهم در کنکور: ۱ سؤال

اقتصاد

اقتصاد رشد و پیشرفت
درس های ۸ و ۹
صفحه های ۸۱ تا ۱۰۴

سهم در کنکور: ۳ سؤال

فلسفه و منطق

منطق

قضیه حملی و قیاس اقترانی
(احکام قضایا، قیاس اقترانی)
صفحه های ۶۲ تا ۸۲
فلسفه ۱
فلسفه و ابعاد آن (زندگی براساس اندیشه)
معرفت و شناخت (امکان شناخت)
صفحه های ۳۶ تا ۴۹

سهم در کنکور: ۴ سؤال

تاریخ و جغرافیا

تاریخ ۱

فصل سوم:
ایران در عصر باستان
درس های ۷ تا ۹
صفحه های ۶۱ تا ۸۹
فصل دوم:
جغرافیای طبیعی ایران
درس های ۵ و ۶
صفحه های ۳۴ تا ۶۲

جغرافیای ۱

سهم در کنکور: ۲ سؤال

زبان عربی ۱

هَذَا خَلَقَ اللَّهُ
الْمَعَالِمَ الْخَلَابَةَ
درس های ۵ و ۶
صفحه های ۶۷ تا ۹۲

سهم در کنکور: ۲ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در تابستان ۱۴۰۴

مرور، جمع بندی و تثبیت مباحث پایه یازدهم و دهم

یک آزمون جمع بندی پایه یازدهم

پنج آزمون مرور / تثبیت مباحث پایه دهم و دو درس مهم یازدهم
(مطالعه عمیق، مرور / تثبیت: هر آزمون ۲۰ درصد از مطالب پایه دهم و دو درس مهم یازدهم)

یک آزمون جمع بندی و ارزیابی پیشرفت تابستانی

شما می توانید به صورت اختیاری به سؤالات دفترچه ۳ (بیش خوانی پایه دوازدهم) پاسخ دهید.

در صورت پاسخ دهی به دفترچه ۳، تراز و کارنامه جدا برای مباحث پایه دوازدهم دریافت می کنید.

ویژه دانش آموزان پیشنار

- ۱- رأس سهمی به معادله $y = x^2 - 8x - 1$ در کدام ناحیه از صفحه مختصات قرار دارد؟
 (۱) اول (۲) دوم (۳) سوم (۴) چهارم
- ۲- نمودار سهمی $y = x^2 - 4$ و $y = 4 - x^2$ در چند نقطه تلاقی (برخورد) دارند؟
 (۱) هیچ (۲) یک (۳) دو (۴) سه
- ۳- در تابع خطی به فرم $f(x) = 3x - 2$ مجموع مقادیر شیب، طول از مبدأ و عرض از مبدأ کدام است؟
 (۱) $\frac{2}{3}$ (۲) ۱ (۳) $\frac{4}{3}$ (۴) $\frac{5}{3}$
- ۴- تابع $f(x) = 3x + m - 2$ فقط از دو ناحیه دستگاه مختصات عبور می‌کند. در این صورت تابع $g(x) = mx + m - 4$ از کدام ناحیه عبور نمی‌کند؟
 (۱) اول (۲) دوم (۳) سوم (۴) چهارم
- ۵- سهمی $y = x^2 + 2mx - 1$ در نقطه‌ای به طول ۴- مینیمم دارد. مقدار مینیمم کدام است؟
 (۱) -۱۷ (۲) ۱۶ (۳) -۱۸ (۴) -۱
- ۶- اگر $4x - y = 200$ باشد، حداقل مقدار $2xy$ چقدر است؟
 (۱) -۵۰۰۰ (۲) -۶۰۰۰ (۳) -۵۵۰۰ (۴) -۶۵۰۰
- ۷- نمودار تابع خطی $f(x) = ax + b$ محور x ها را در نقطه‌ای به طول ۳- قطع می‌کند و $f(2a) = a^2 + a - 1$ است. مقدار $f(3)$ کدام است؟
 (۱) ۲ (۲) -۶ (۳) ۴ (۴) -۴
- ۸- سهمی $y = -2x^2 + (k-1)x + m$ با خط $y = x - 1$ در نقطه A به طول ۱ و در نقطه B به عرض ۱ متقاطع‌اند. عرض رأس سهمی کدام است؟
 (۱) $\frac{9}{8}$ (۲) $\frac{11}{8}$ (۳) $\frac{17}{8}$ (۴) $\frac{13}{8}$
- ۹- رابطه بین درجه دما بر حسب سانتی‌گراد و فارنهایت به صورت $F = \frac{9}{5}C + 32$ است. دمای جسمی ۱۵ درجه سانتی‌گراد کاهش یافته است. دمای آن چند درجه فارنهایت کم شده است؟
 (۱) ۱۵ (۲) ۲۷ (۳) ۳۲ (۴) ۳۰
- ۱۰- سه نقطه $\begin{bmatrix} 4 \\ b+5 \end{bmatrix}$ و $\begin{bmatrix} a+2 \\ b+3 \end{bmatrix}$ ، $\begin{bmatrix} 2a \\ 5 \end{bmatrix}$ روی نمودار تابع خطی f قرار دارند. اگر $f(a) = b - 1$ باشد، مقدار a کدام است؟
 (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

محل انجام محاسبات

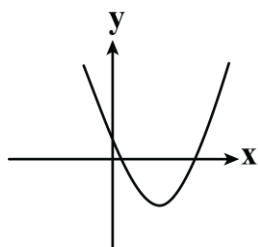

۱۱- برد تابع $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ شامل چند عدد طبیعی است؟
 $f(x) = -\frac{x^2}{2} + 2x + 6$

- (۱) ۸ (۲) ۹ (۳) ۱۰ (۴) بی شمار

۱۲- شرکتی برای تولید x محصول از یک کالا، تابع هزینه‌ای به معادله $C(x) = x^2 + 30x + 100$ خواهد داشت. اگر هر کالا را ۱۹۰ تومان بفروشد، ماکزیمم مقدار سود کدام است؟

- (۱) ۶۱۰۰ (۲) ۶۳۰۰ (۳) ۷۲۰۰ (۴) ۷۴۰۰

۱۳- نمودار سهمی مقابل مربوط به کدام تابع است؟

(۱) $y = -x^2 + 3x - 6$

(۲) $y = x^2 - 4x - 3$

(۳) $y = 2x^2 + 8x + 4$

(۴) $y = x^2 - 6x + 3$

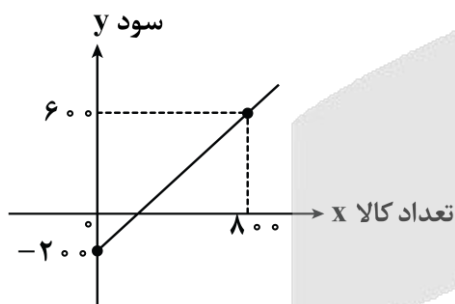
۱۴- نمودار مقابل، سود یک کارخانه بر حسب تعداد کالاهای تولیدی را نشان می‌دهد. با تولید کالای چندم سوددهی آغاز می‌شود؟

- (۱) ۲۰۱

- (۲) ۲۰۸

- (۳) ۳۰۱

- (۴) ۳۰۸

۱۵- کدام گزینه در مورد سهمی به معادله $y = 2x^2 - 8x + 9$ نادرست است؟

(۱) سهمی دارای کمترین مقدار است.

(۲) مختصات رأس سهمی (۲, ۱) است.

(۳) محور تقارن سهمی خط $x = -2$ است.

(۴) نقطه (۰, ۹)، محل برخورد سهمی با محور y ها است.

محل انجام محاسبات

- ۱۶- در کدام ابیات، ویژگی فکری سبک خراسانی دیده می‌شود؟
- الف: به این عالم، چو این دفتر نوشتند
ب: من بنده را ز رحمت کردی بزرگ، شاها
ج: چون قلم اندر نبشتن بر شتافت
د: چو چنبرهای یاقوتین به روز باد گلبن‌ها
- (۱) «الف» و «ج» (۲) «الف» و «د» (۳) «ب» و «د» (۴) «ب» و «ج»
- ۱۷- چند مورد از موارد زیر، از «ویژگی‌های ادبی» شعر سبک خراسانی است؟
- قالب غزل در اوایل این دوره، رشد می‌یابد.
– قافیه و ردیف، بسیار ساده است.
– در توصیف پدیده‌ها بیش‌تر از تشبیه ذهنی بهره گرفته می‌شود.
– استفاده از آرایه‌های ادبی، طبیعی و در حد اعتدال است.
– قالب‌های مسمط، مستزاد و قصیده به تدریج در اواخر این دوره شکل می‌گیرند.
- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار
- ۱۸- در طبقه‌بندی سبک از دیدگاه ارسطو، سبک‌های «فلسفی – فکاهی – عرفانی – عالمانه» به ترتیب بر کدام اساس پدید آمده‌اند؟
- (۱) قلمرو دانشی – هدف – موضوع و نوع – مخاطب
(۲) قلمرو دانشی – مخاطب – موضوع و نوع – هدف
(۳) موضوع و نوع – هدف – قلمرو دانشی – مخاطب
(۴) موضوع و نوع – مخاطب – قلمرو دانشی – هدف
- ۱۹- کدام بیت فاقد ویژگی «زبانی» سبک خراسانی است؟
- (۱) یکی نی‌زه زد بر کمر بند او
(۲) اگر بد کنی چشم نیک‌ی مدار
(۳) به تندی بیستش دو دست و میان
(۴) ستاره بر او بر شگفتی نمود
- ۲۰- در متن زیر از دید تاریخ ادبیات، چند خطا دیده می‌شود؟
- «محتوای نثرهای دوره سامانی، بیشتر تعلیمی است و گاهی نثرهای حماسی، تاریخی و فلسفی هم دیده می‌شود. از نمونه‌های موفق این گونه نثر، می‌توان ترجمه تفسیر طبری، تاریخ بیهقی، التفهیم و شاهنامه منثور ابومنصوری را نام برد.»
- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار
- ۲۱- در کدام ابیات آرایه موازنه وجود دارد؟
- الف: ز رفعت به مه بگذرانید تاج
ب: به یاد کین تو از آب روشن آتش خاست
ج: هر ساعتی سرشک گلاب از هوا چکد
د: ای بر همه هوای دل خویش کامکار
- (۱) «الف» – «ب» (۲) «ج» – «د» (۳) «الف» – «ج» (۴) «ب» – «د»
- در او هست آن چه خشک و تر نوشتند
پاینده باد بخت، پاینده بختیاری
چون به عشق آمد، قلم بر خود شکافت
جهنده بلبل و صلصل چو بازیگر به چنبرها

۲۲- در چند مورد از ابیات زیر آرایه «موازنه» دیده می‌شود؟

- الف: همّتش چون اختر از بالای هر گردون گذشت
ب: هیچ کس بر تربت مستان نگرید جز قدح
ج: به احتشام تو بنیاد جود آبادان
د: خرد را تاج و پیرایه ادب را جوهر و مایه
ه: از زخم دو کف همچو دلش کردم سینه
- (۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

۲۳- در چند مورد از ابیات زیر آرایه «ترصیع» وجود دارد؟

- الف: اندر پس گمانش پی بگسلد یقین
ب: صفای صفوت رویت صفات گلستان دارد
ج: گسترده زمین جاه تو را زیر نگین است
د: تو شیرینی و گفتار تو شیرین
ه: گمانی چون برم چون کس نبرده است؟
و: بر اهل معنی شد سخن اجمال‌ها، تفصیل‌ها
- (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

۲۴- در کدام گزینه آرایه موازنه وجود دارد؟

- (۱) گهی مانده دودی مسطح بر هوا شکش
(۲) بی شمع رخت شمع فلک تاب ندارد
(۳) نقشی نگاشت خطش از مشک سوده بر گل
(۴) هرگاه یک نگاه به بیگانه می‌کنی

۲۵- در کدام گزینه آرایه ترصیع وجود دارد؟

- (۱) گه از خاکی چو گل رنگی برآرد
(۲) هشت خلدش یک ستانه بیش نیست
(۳) هم نشاط دل بیفزاید به کردار این تو را
(۴) نام اگر خواهی ز بدنامی طلب

۲۶- با توجه به نظم و ترتیب هجاها، با کدام واژه‌ها می‌توان جاهای خالی را به شکل صحیح پر کرد؟

- «..... نباشد بر افتاده زور پیش مور»
(۱) پسندیده - در زمستان
(۲) مروّت - دانه از
(۳) انصاف - صد نوا
(۴) ستوده - از بخیلی

۲۷- الگوی هجایی چند مصراع در برابر آن نادرست آمده است؟

- الف: مینداز خود را چو روباه شل: U - U - U - U -
ب: مهی دارم که چون خورشید سرگردان او باشم: U - U - U - U -
ج: کس ندیدست آدمیزاد از تو شیرین تر سخن: U - U - U - U -
د: هر که چشمش بر چنان روی افتاد: U - U - U - U -

- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۲۸- تعداد ارکان یا پاره‌های کدام مصراع‌ها برابر است؟

الف: خال تو را نقطه آن جیم کرد

ب: ز قلب آنچنان سوی دشمن بتاخت

ج: چو عارض برفروزی می‌بسوزد

د: حیوانست که این صوت و صدا را شناخت

هـ: با تو ما چون رز به تابستان خوشیم

(۱) «الف»، «ب»، «ج»

(۲) «ج»، «د»، «هـ»

(۳) «ب»، «ج»، «د»

(۴) «الف»، «ج»، «هـ»

۲۹- در نوشتن خط عروضی کدام مصراع اشتباه به کار نرفته است؟

(۱) هم چو حس آنک خواب او را ربود: هم چو حس آن کِ خابو را ربود

(۲) واندَر آن کاری که میلت نیست و خواست: وندَران کاری کِ میلت نیست خواست

(۳) آینه غمّاز نبود چون بود: آینه غمّماز نبود چون بود

(۴) به عذراوری خواهش امروز کن: ب عذراوری خواهِ شِمرور کن

۳۰- تقطیع هجایی کدام بیت با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

(۱) چنان مست دیدار و حیران عشق

(۲) چو کوتاه شد دستش از عزّ و ناز

(۳) ز ما ناید به جز بد نیک دانیم

(۴) نبخشود بر حال پروانه شمع

که دنیا و دینم فراموش بود

کند دست خواهش به درها دراز

تو ما را نیک کن تا نیک مانیم

نگه کن که چون سوخت در پیش جمع

۳۱- مفهوم کدام بیت با بقیه متفاوت است؟

(۱) عشرتی دارم به یاد روی آن گل در قفس

(۲) عاشقان مرغ و هوا عشق و جهان هست قفس

(۳) در قفس طلبد هر کجا گرفتاری است

(۴) بر عندلیب عاشق گر بشکنی قفس را

عشق افکنده است با یوسف به یک زندان مرا

با قفس انیس ندارند هوا می‌خواهند

من از کمند تو تا زنده‌ام نخواهم جست

از ذوق اندرونش پروای در نباشد

۳۲- به ترتیب بیت زیر با ابیات کدام گزینه تناسب و تقابل معنایی دارد؟

«ما چون ز دری پای کشیدیم کشیدیم

الف: هنوز با همه دردم امید درمان است

ب: از گوشه ویرانه خود پای کشیدیم

ج: با داغ فراق تو که جان‌سوز عذاب است

د: مرنجان دلم را که این مرغ وحشی

امید ز هر در که بریدیم بریدیم

که آخری بود آخر شبان یلدا را

تا در طلب کوی تو از خانه گذشتیم

از زندگی امید بریدیم و گذشتیم

ز بامی که بر خاست مشکل نشیند

(۴) «د» - «الف»

(۳) «ج» - «الف»

(۲) «ج» - «د»

(۱) «الف» - «د»

۳۳- مفهوم کدام گزینه با بیت «جفا پل بود بر عاشق شکستی / وفا گل بود بر دشمن فشاندی» تناسب بیشتری دارد؟

(۱) حقوق صحبت ما را به باد داد و برفت

(۲) گریختن ز جفا شرط عاشقی نبود

(۳) هر که به جور رقیب یا به جفای حبیب

(۴) جفای دشمن و جور رقیب و طعنه خلق

وفای صحبت یاران و همنشینان بین

جفای تو بر عاشق کم از وفای تو نیست

عهد فرامش کند، مدعی بی‌وفاست

خوش است بر دل اگر دوست را وفا باشد

۳۴- مفهوم کدام گزینه با بیت «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست» متناسب است؟

- (۱) این جهان کوه است و فعل ما ندا
 - (۲) ما همه شیران ولی شیر علم
 - (۳) بال لب دمساز خود گر جفتمی
 - (۴) هر کسی کو دور ماند از اصل خویش
- باز آید این نـداها را صدا
حمله‌شان از باد باشد دم‌بدم
همچو نی من گفتنی‌ها گفتمی
باز جوید روزگار وصل خویش

۳۵- کدام گزینه با بیت «طاعت آن نیست که بر خاک نهی پیشانی / صدق پیش آر که اخلاص به پیشانی نیست» متناسب است؟

- (۱) فساد طاعت بی‌پرده افزون است بر عصیان
 - (۲) طاعت ما نیست غیر از شستن دست از جهان
 - (۳) هر که از ناقص‌عیاری نیست خالص طاعتش
 - (۴) ز بس که طاعت خلق جهان خدایی نیست
- نهان کن چون گناه از چشم مردم طاعت خود را
گر نماز از ما نمی‌آید وضویی می‌کنیم
روسپاه از بوتۀ محراب می‌آید برون
قضا کنند نمازی که آن ریایی نیست

۳۶- درباره قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی کدام عبارت درست است؟

- (۱) ارزش‌هایی که مردم یک جامعه از آن جانب‌داری می‌کنند و رعایت آن‌ها را لازم می‌دانند، قلمرو واقعی جهان اجتماعی را می‌سازد.
- (۲) ارزش‌هایی که مردم به آن عمل می‌کنند ولی ممکن است برخی از آن‌ها را نادیده بگیرند، قلمرو آرمانی جهان اجتماعی را می‌سازد.
- (۳) قلمرو آرمانی و واقعی جهان اجتماعی به روی یکدیگر گشوده‌اند و مرز آن‌ها بر اساس ارزش‌ها و هنجارها تغییر می‌کند.
- (۴) هر اندازه مردم مطابق ارزش‌ها عمل کنند، به همان اندازه آرمان‌ها وارد قلمرو واقعی جهان اجتماعی می‌شوند.

۳۷- جوامع مختلف به ترتیب «چگونه عقاید و ارزش‌های حقیقی را به قلمرو واقعی خود وارد می‌کنند» و «در چه صورتی از حق گسسته و به سوی باطل گام برمی‌دارند»؟

- (۱) اگر هنجارها و اعمال خود را بر اساس عقاید و ارزش‌های حقیقی سامان دهند - اگر جوامع، حقایق را بشناسند ولی به آن ایمان نیاورند.
- (۲) اگر به این عقاید و ارزش‌ها ایمان بیاورند - اگر جوامع مطابق حقایق عمل نکنند ولی به آن ایمان بیاورند.
- (۳) اگر هنجارها و اعمال خود را بر اساس این عقاید و ارزش‌ها سامان دهند - اگر ایمان خود را نسبت به حقایق از دست بدهند.
- (۴) اگر به عقاید و ارزش‌های حقیقی ایمان بیاورند - اگر حقایق را نشناسند و مطابق آن عمل نکنند.

۳۸- «گاهی ما سایر فرهنگ‌ها را در مقایسه با فرهنگ خودمان ارزیابی می‌کنیم. جامعه‌شناسان این کار را اشتباه می‌دانند، زیرا هر رسم و سنتی درون فرهنگ خود معنا و کارکردی دارد.» کدام گزینه، درباره نتایج این مطلب نادرست است؟

- (۱) درست نیست که ما فرهنگ دیگران را بر اساس فرهنگ خودمان نقد و ارزیابی کنیم.
- (۲) مقایسه و ارزیابی فرهنگ‌ها و داوری عقلانی و علمی آن‌ها ناممکن است.
- (۳) ما می‌توانیم فرهنگ خودمان و فرهنگ‌های دیگر را بر اساس معیارهای حق ارزیابی کنیم.
- (۴) ما توانایی این را داریم که میزان نزدیکی هر فرهنگی به معیارهای حق یا دوری از آن را مشخص کنیم.

۳۹- کدام یک از گزینه‌های زیر به تأثیر جهان نفسانی بر جهان طبیعی اشاره دارد؟

- (۱) نحوه برخورد انسان‌ها با طبیعت بر میزان سالم ماندن یا صدمه دیدن آن اثرگذار است.
- (۲) در هر کاری که نیت و اراده آدمی در انجام آن قوی باشد، بدن دچار ضعف و ناتوانی نمی‌شود.
- (۳) بسیاری از شایستگی‌های انسان‌ها، آینده جهان اجتماعی آن‌ها را تغییر می‌دهد.
- (۴) انسان‌های امیدوار، عموماً در جوامعی که میزان تلاش افراد را بیش از نتایج کارشان مدنظر قرار می‌دهند، تربیت می‌شوند.

۴۰- کدام گزینه با عبارت داخل پرانتز روبه‌رویش هماهنگ است؟

- (۱) مردم شمال کشورمان به دلیل نوع آب و هوای خود، مردمی مهمان‌نواز هستند ← (تأثیر جهان نفسانی بر جهان طبیعی)
- (۲) برخی از بیماری‌های قلبی در افراد، ناشی از اضطراب زیاد آن‌ها است ← (تأثیر جهان طبیعی بر جهان نفسانی)
- (۳) انسان امیدوار پرتلاش دانش‌دوست، موفق خواهد شد ← (تأثیر جهان نفسانی بر جهان اجتماعی)
- (۴) آلودگی محیط زیست نتیجه کارهای نابخردانه انسان‌ها است ← (تأثیر جهان طبیعی بر جهان اجتماعی)

۴۱- کدام یک از موارد زیر به ترتیب دارای ویژگی‌های هویتی «متغیر، اکتسابی، فردی» و «انتسابی، اجتماعی، ثابت» است؟

- (۱) زودرنجی - دختر بودن
(۲) باهوش - صبوری
(۳) تنبلی - ایرانی
(۴) زرنگی - سیاه‌پوست

۴۲- هر یک از موارد زیر به ترتیب با مفاهیم کدام گزینه در ارتباط است؟

- الف - تعامل جهان اجتماعی بر اساس آن با طبیعت و بدن آدمی
ب - کاهش فاصله میان قلمرو واقعی و آرمانی یک جامعه
ج - روشی که به واسطه آن فرهنگ در افراد درونی می‌شود.
د - توجه و تمرکز فرهنگ غرب بر بعد جسمانی هویت
- (۱) هویت خود - عمل کردن مردم جامعه بر اساس آرمان‌های خود - تنبیه - برگزاری مسابقات سالانه مسترالمپیا
(۲) فرهنگ خود - ایمان آوردن مردم به عقاید و ارزش‌های حقیقی - تشویق - برگزاری نمایشگاه‌های مد
(۳) هویت خود - عمل کردن مردم جامعه بر اساس آرمان‌های خود - اقناع - برگزاری مسابقات بین‌المللی زیبایی
(۴) فرهنگ خود - سامان دادن هنجارها و اعمال مردم بر اساس عقاید و ارزش‌های حقیقی - تبلیغ - برگزاری نمایشگاه‌های مد
- ۴۳- دو ویژگی اصلی فرهنگ‌هایی که از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند، کدام‌اند؟

- (۱) با فطرت آدمیان سازگارترند - مانع کژروی اجتماعی افراد می‌شوند.
(۲) ظرفیت منطقی بیشتری دارند - مردم آن بیشتر مواقع مطابق ارزش‌ها و هنجارها رفتار می‌کنند.
(۳) با فطرت آدمیان سازگارترند - ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند.
(۴) عقاید و ارزش‌های خود را از طریق آموزش ترویج می‌کنند - مانع کژروی اجتماعی افراد می‌شوند.

۴۴- کدام عبارت درباره «هویت جهان متجدد» درست است و درباره «نقش جامعه‌پذیری در بازتولید هویت اجتماعی» نادرست است؟

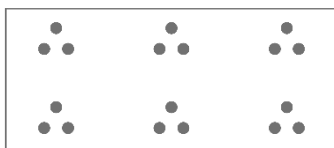
- (۱) هویت فرهنگی جهان متجدد با هویت روانی و اخلاقی معنوی سازگار است - هر فرد در یک جهان اجتماعی متولد می‌شود که به وسیله نسل‌های قبل از او ایجاد شده است.
(۲) جهان متجدد با آن دسته از ویژگی‌های روانی و اخلاقی سازگار است که در ارتباط با ارزش‌های دنیوی شکل می‌گیرد - جهان اجتماعی پیش از تولد هر فرد بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می‌کند.
(۳) هویت اخلاقی و الهی انسان می‌تواند با هویت دنیوی جهان متجدد سازگاری پیدا کند - جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد.
(۴) جهان متجدد با همه ویژگی‌های اخلاقی که بر اساس ارزش‌های الهی وجود انسان شکل گرفته باشند، سازگار است - فرد ابتدا با موقعیتش در جهان اجتماعی و حقوق و تکالیفش آشنا می‌شود و سپس شیوه زندگی در جهان اجتماعی را می‌آموزد.

۴۵- علت هر یک از پیامدهای زیر به ترتیب، کدام است؟

- الف - با مشکل مواجه شدن بازتولید جهان اجتماعی
ب - تهدید شدن دوام و بقای جهان اجتماعی

- (۱) نداشتن روش‌های مناسب برای کنترل اجتماعی - عدم انطباق افراد با انتظارات جامعه
(۲) عدم انطباق افراد با انتظارات جامعه - عدم انطباق افراد با انتظارات جامعه
(۳) نداشتن روش‌های مناسب برای کنترل اجتماعی - نداشتن روش‌های مناسب برای کنترل اجتماعی
(۴) عدم انطباق افراد با انتظارات جامعه - نداشتن روش‌های مناسب برای کنترل اجتماعی

۴۶- با توجه به اصول گشتالت ادراک ما از شکل روبه‌رو بر اساس کدام گزینه شکل می‌گیرد؟

(۱) تکمیل - مشابهت - اصل زمینه

(۲) مجاورت - مشابهت - تکمیل

(۳) شکل و زمینه - تکمیل - مشابهت

(۴) مشابهت - اصل پونزو - تکمیل

۴۷- در خصوص خطاهای ادراکی می‌توان گفت:

(۱) ادراک زمانی صورت می‌گیرد که محرک خارجی موجود نباشد.

(۲) زمانی که محرک موجود احساس نمی‌شود اما ادراک می‌شود.

(۳) لزوماً محرک تفسیر می‌شود ولی ادراک دارای اشکال است.

(۴) آنچه ادراک می‌شود در احساس محرک با مشکل مواجه می‌شود.

۴۸- عبارتهای زیر به ترتیب مربوط به کدام یک از کارکردهای توجه است؟

- آقای حسینی با کشیک دادن، توانست مزاحمی را که زنگ خانه‌شان را زده و فرار می‌کرد پیدا کند.

- مادر مریم از او خواست تا اجاق گاز را یک ساعت بعد خاموش کند.

- سجاد در میان انبوه کفش‌های جلوی درب مسجد، به دنبال لنگه کفش خود می‌گشت.

(۱) اصابت درست - ردیابی درست علامت - مشابهت

(۲) ردیابی درست علامت - گوش به زنگی - مشابهت

(۳) رد درست - ردیابی درست علامت - جستجو

(۴) تصمیم درست - گوش به زنگی - جستجو

۴۹- منبع توجه ذکرشده در کدام گزینه صحیح نیست؟

(۱) یک مکانیک در نگاه به اشیای مختلف درون یک انبار بزرگ، به آچار و قطعات تعمیراتی توجه خیلی بیشتری می‌کند (اطلاعات موجود در حافظه).

(۲) فردی که گربه خود را گم کرده بود و دنبال آن می‌گشت، با دیدن هر گربه در اطراف فکر می‌کرد که گربه خودش را پیدا کرده است (انتظارات).

(۳) نوجوان بیش از آنکه به ظاهر کتاب کمک درسی توجه کند، به محتوای آن توجه می‌کند و اهمیت می‌دهد (حواس).

(۴) وقتی چهار کتاب روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، زیست‌شناسی و اقتصاد را به دانش‌آموز علوم تجربی نشان دادند، کتاب زیست‌شناسی نگاه او را جلب کرد (اطلاعات موجود در حافظه).

۵۰- انجام همزمان دو تکلیف برای کدام یک از افراد زیر ساده‌تر است؟

(۱) زهرا می‌خواهد هنگام گوش دادن به تدریس استاد، تلویزیون هم تماشا کند.

(۲) مهسا همزمان با آشپزی کردن و آماده کردن شام، به پادکست موردعلاقه‌اش نیز گوش می‌دهد.

(۳) نادر که یک قصاب تازه کار است می‌خواهد حین تیز کردن چاقو، گوشت را نیز از یخچال خارج کند.

(۴) فاطمه هنگام حل کردن مسائل ریاضی، سعی می‌کند برای پدرش شام آماده کند.

۵۱- هریک از افراد زیر به ترتیب از کدام روش بهسازی حافظه استفاده کرده‌اند؟
 «سه دوست تصمیم گرفتند که با یکدیگر برای امتحان فردا مطالعه کنند، فرد اول سعی کرد تا کارکرد اصلی اطلاعات در زندگی شخصی خود را پیدا کرده و با مطالب ارتباط برقرار کند؛ فرد دوم مطالب را با صدای بلند مطالعه کرده و هنگام مطالعه قدم می‌زد؛ فرد سوم در درک هر مفهوم آن را با سایر مفاهیم مقایسه می‌کرد.»

- (۱) عوامل عاطفی - برگردان به زبان خودتان - تمایزبخشی
 - (۲) روش پس خبا - استفاده از چند روش حرکتی - بسط معنایی
 - (۳) بسط معنایی - برگردان به زبان خودتان - ساماندهی مطالب
 - (۴) عوامل عاطفی - استفاده از چند روش حرکتی - تمایزبخشی
- ۵۲- کدام یک از عبارت‌های زیر در خصوص مراحل حافظه درست است؟

الف - زمانی که به شماره تلفنی که روی تابلوی مغازه نوشته شده فکر می‌کنیم و سعی در یادآوری داریم، به رمز تصویری متکی شده‌ایم.

- ب - مراحل بازبایی و اندوزش در معرض خطای بیشتری قرار دارند.
- ج - پدیده نوک‌زبانی نشان می‌دهد که یادآوری‌های ما از حافظه، با نشانه‌ها سهولت می‌یابد.
- د - زمان ذخیره‌سازی را می‌توان مبنایی برای طبقه‌بندی خاطرات قرار داد.
- ه - به یاد آوردن قسمت فراموش شده یک متن با شنیدن اولین کلمه آن، حاکی از نقش ذخیره‌سازی است.

- (۱) «ج» - «ب» - «د»
- (۲) «ب» - «الف» - «ه»
- (۳) «الف» - «ج» - «د»
- (۴) «ه» - «ج» - «الف»

۵۳- کدام مورد در خصوص «حافظه کاری» نادرست است؟

- (۱) این حافظه به‌طور اساسی بر اساس زمان استفاده از اطلاعات کار می‌کند.
- (۲) فضای کاری است که ذهن برای فعالیت شناختی نیاز دارد.
- (۳) استفاده کردن از اطلاعات کاری است که وظیفه این حافظه می‌باشد.
- (۴) واسطه‌ای است که میان اجزای مختلف شناخت فعالیت می‌کند.

۵۴- کدام مورد درباره «آزمایش ابینگهوس» درست است؟

- (۱) در ۱ ساعت حدود ۸۰ درصد مطالب فراموش می‌شود.
- (۲) در نیم روز اول بیشترین میزان فراموشی وجود دارد.
- (۳) پس از یک روز، ۲۰ درصد مطالب باقی می‌ماند.
- (۴) با مرور در روز اول، ۱۰۰ درصد مطالب برمی‌گردد.

۵۵- هنگامی که مریم داشت از خیابان رد می‌شد تابلوی مغازه‌ای را دید که پایین آن شماره تلفنی بود، او شماره را به خاطر سپرد تا با تلفن همراهش با آن تماس بگیرد؛ اطلاعات در کدام حافظه ذخیره شده است؟

- (۱) معنایی
- (۲) حسی
- (۳) کوتاه‌مدت
- (۴) بلندمدت

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

مرور و تثبیت مباحث پایه

ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۵

دفترچه شماره ۲

پنجشنبه ۳۰ مردادماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ‌گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۶۵ سؤال ۶۰ دقیقه	۱۵ دقیقه	۷۰	۵۶	۱۵	زبان عربی	۱
	۱۵ دقیقه	۸۰	۷۱	۱۰	تاریخ	۲
		۹۰	۸۱	۱۰	جغرافیا	۳
	۲۰ دقیقه	۱۱۰	۹۱	۲۰	فلسفه و منطق	۴
	۱۰ دقیقه	۱۲۰	۱۱۱	۱۰	اقتصاد	۵

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون‌های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه‌های کنکور در نظر گرفته می‌شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

روان شناسی

احساس، توجه، ادراک
حافظه و علل فراموشی
صفحه های ۶۶ تا ۱۱۱

سهم در کنکور: ۴ سؤال

علوم اجتماعی ۱

زندگی اجتماعی (ارزیابی جهان های
اجتماعی)
هویت (هویت، باز تولید هویت
اجتماعی)
صفحه های ۵۵ تا ۸۵

سهم در کنکور: ۱-۰ سؤال

زبان و ادبیات فارسی ۱

فصل سوم (درس های ۷ تا ۹)
+ کارگاه تحلیل فصل سوم
صفحه های ۵۹ تا ۷۸

سهم در کنکور: ۳-۲ سؤال

ریاضی ۱

تابع
(نمودار تابع خطی،
نمودار تابع درجه ۲)
صفحه های ۵۶ تا ۷۰

سهم در کنکور: ۱ سؤال

اقتصاد

اقتصاد رشد و پیشرفت
درس های ۸ و ۹
صفحه های ۸۱ تا ۱۰۴

سهم در کنکور: ۳ سؤال

فلسفه و منطق

منطق

قضیه حملی و قیاس اقترانی
(احکام قضایا، قیاس اقترانی)
صفحه های ۶۲ تا ۸۲

فلسفه ۱

فلسفه و ابعاد آن (زندگی براساس اندیشه)
معرفت و شناخت (امکان شناخت)
صفحه های ۳۶ تا ۴۹

سهم در کنکور: ۴ سؤال

تاریخ و جغرافیا

تاریخ ۱

فصل سوم:
ایران در عصر باستان
درس های ۷ تا ۹
صفحه های ۶۱ تا ۸۹

جغرافیای ۱

فصل دوم:
جغرافیای طبیعی ایران
درس های ۵ و ۶
صفحه های ۳۴ تا ۶۲

سهم در کنکور: ۲ سؤال

زبان عربی ۱

هَذَا خَلَقَ اللَّهُ
الْمَعَالِمَ الْخَلَابَةَ
درس های ۵ و ۶
صفحه های ۶۷ تا ۹۲

سهم در کنکور: ۲ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در تابستان ۱۴۰۴

مرور، جمع بندی و تثبیت مباحث پایه یازدهم و دهم

یک آزمون جمع بندی پایه یازدهم

پنج آزمون مرور / تثبیت مباحث پایه دهم و دو درس مهم یازدهم
(مطالعه عمیق، مرور / تثبیت: هر آزمون ۲۰ درصد از مطالب پایه دهم و دو درس مهم یازدهم)

یک آزمون جمع بندی و ارزیابی پیشرفت تابستانی

شما می توانید به صورت اختیاری به سؤالات دفترچه ۳ (بیش خوانی پایه دوازدهم) پاسخ دهید.

در صورت پاسخ دهی به دفترچه ۳، تراز و کارنامه جدا برای مباحث پایه دوازدهم دریافت می کنید.

ویژه دانش آموزان پیشناز

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٥٦ - ٦١)

- ٥٦- ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ﴾: بگو ...
- (١) در زمین باید بگردید و نگاه کنید چگونه آفرینش خود را شروع کرد!
 - (٢) در زمین حتماً سیر کنید پس بنگرید چگونه خلقت آغاز شده است!
 - (٣) در زمین بگردید و بنگرید چگونه خلقت را شروع کرده است!
 - (٤) سیر کنید در زمین پس بنگرید چگونه آفرینشش را آغاز کرد!
- ٥٧- «أَكُنْتُ تَصَدِّقِينَ أَنْ يَأْتِي يَوْمٌ أَنَّنَا نَشَاهِدُ تَحَقُّقَ آمَالِنَا الْقَدِيمَةِ وَ نَقْدِرُ أَنْ نُبَدِّلَ هَذِهِ الْأَمَاكِنَ الْمَتْرُوكَةَ إِلَى الْمَدَائِنِ الْمُتَقَدِّمَةِ بِالْإِسْتِعَانَةِ بِهَذِهِ الْبَكْتِيرِيَا الْمُضِيئَةِ!»:
- (١) آیا باور می‌کردی روزی بیاید که ما تحقق آرزوی دیرینه‌مان را مشاهده کنیم و بتوانیم این مکان‌های متروکه را با کمک این باکتری نورانی به شهرهای پیشرفته تبدیل کنیم؟
 - (٢) آیا باور می‌کردی روزی فرارسد که تحقق یافتن آرزوهای دیرینه‌مان را مشاهده کرده بتوانیم این مکان‌های متروکه را با کمک گرفتن از این باکتری نورانی به شهرهای پیشرفته تبدیل کنیم؟
 - (٣) آیا باور می‌کردید روزی بیاید که ما تحقق یافتن آرزوهای دیرینه‌مان را ببینیم و بتوانیم این مکان‌های متروکه را با کمک این باکتری نورانی به شهرهای پیشرفته تبدیل کنیم؟
 - (٤) آیا باور می‌کردی روزی فرارسد که شاهد تحقق آرزوهای دیرینه‌مان باشیم و بتوانیم این مکان‌های متروکه را با یاری جستن از این باکتری نورانی به شهرهای پیشرفته تبدیل کنیم؟
- ٥٨- «هناك غابة بالقرب من هذه المنطقة تعيش فيها حيوانات مختلفة يدلّ بعض هذه الحيوانات الإنسان على الخواصّ الطّبيّة لكثير من النباتات!»:
- (١) در نزدیکی این منطقه جنگلی وجود دارد که در آن حیوانات مختلفی زندگی می‌کنند که برخی از آن‌ها انسان را به خواص پزشکی بسیاری از گیاهان راهنمایی می‌کنند!
 - (٢) در نزدیکی این منطقه جنگلی هست که در آن حیوانات مختلفی زندگی می‌کنند که بعضی از این حیوانات انسان را به خواص پزشکی گیاهان بسیاری راهنمایی می‌کنند!
 - (٣) آنجا در نزدیکی این منطقه جنگلی وجود دارد که در آن حیوانات مختلفی زندگی می‌کنند که بعضی از این حیوانات انسان را به خواص پزشکی بسیاری از گیاهان راهنمایی می‌کنند!
 - (٤) در نزدیکی این منطقه جنگلی هست که در آن حیوانات مختلفی زندگی می‌کنند که برخی از این حیوانات انسان را به خواص پزشکی بسیاری از گیاهان راهنمایی می‌کنند!
- ٥٩- عَيْنُ الصَّحِيحِ:
- (١) كُنْتُ أبحثُ فِي الْإِنْتَرْنِتِ عَنْ بَطَاقَةِ الطَّائِرَةِ حَتَّى أَذْهَبَ إِلَى إِصْفَهَانَ مَعَ أَصْدِقَائِي لِقَضَاءِ الْعَطَلَاتِ الْأُسْبُوعِيَّةِ! در اینترنت به دنبال بلیط هواپیما گشتم تا به همراه دوستانم برای گذراندن تعطیلات هفتگی به اصفهان بروم!
 - (٢) لَا بُدَّ لَكَ مِنْ أَنْ تَسْتَقِيدَ مِنْ هَذِهِ الْأَعْشَابِ الطَّيِّبَةِ لِمُعَالَجَةِ جَرَحِكَ لِأَنَّ تِلْكَ الْأَدْوِيَّةَ الْكِيمِيَاوِيَّةَ تَضُرُّ جِسْمَكَ! ناگزیری که از این گیاهان دارویی برای درمان زخم‌ت استفاده کنی زیرا بدنت از آن داروهای شیمیایی آسیب می‌بیند!
 - (٣) قَدْ يَسْتَعِينُ هَؤُلَاءِ الشَّرْطِيُّونَ بِالْكَلَابِ الَّتِي تَمْلِكُ حَاسَةَ الشَّمِّ الْقَوِيَّ لَتَقْنِيشِ حَقَائِبِ الْمَسَافِرِينَ فِي صَالَةِ الْمَطَارِ! این پلیس‌ها قطعاً از سگ‌هایی که حس بویایی قوی دارند برای بازرسی چمدان‌های مسافران در سالن فرودگاه کمک می‌گیرند!
 - (٤) لَمْ تَكُنْ لِصَدِيقِي حُبُوبٍ مُهْدَنَةٍ فَعَزَمْتُ شَرَاءَهَا مِنَ الصِّيدَلِيَّةِ وَلَكِنِّي فَهَمْتُ أَنْ بَيْعَهَا دُونَ وَصْفَةِ غَيْرِ مَسْمُوحٍ! دوستم قرص‌های آرام‌بخش نداشت؛ پس تصمیم گرفتم آن‌ها را از داروخانه بخرم ولی فهمیدم که فروششان بدون نسخه غیرمجاز است!

۶۰- «این ماهی‌ها، تاریکی دریا را به روز روشن تبدیل می‌کنند!»:

- (۱) تُحوّل هذه الأسماك ظلام البحر إلى النهار المضيء! (۲) هذه أسماك تُبدّل ظلمات البحر إلى النهار المضيء!
- (۳) تُبدّل هذه الأسماك ظلمات البحر إلى النهار المضيء! (۴) هذه أسماك تُحوّل ظلام البحر إلى النهار المضيء!

۶۱- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْمَفْهُومِ:

- (۱) مثل المؤمن كمثل العطار إن جالسته نفعك! : همنشین تو از تو به باید / تا تو را عقل و دین بیفزاید!
- (۲) ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ﴾ : باغبان گر پنج روزی صحبت گل بایدش / بر جفای خار هجران صبر ببلب بایدش!

- (۳) إضاعة الفرصة غصة! : چه سود آنکه که ماهی مرده باشد / که باز آید به جوی رفته آبی!
- (۴) الحسد يأكل الحسنات، كما تأكل النار الحطب! : هرگز حسد نبردم بر منصبی و مالی / آلا بر آن که دارد با دلبری وصالی!

■ ■ اقرأ النص التالي بدقة ثم أجب عن الأسئلة (۶۲ - ۶۶) بما يناسب النص:

إنّ الحليب هو الغذاء الأول للإنسان و يُعتبر الطعام الوحيد الموجود في الطبيعة الأكثر غنى بالعناصر الغذائية التي يحتاج إليها الجسم؛ فهو يوفر العديد من المواد الغذائية الضرورية لنمو جسم الإنسان و صيانتها في كمية متناسبة. يُعتبر الحليب من المشروبات الأساسية والمفيدة جداً للإنسان، فهو يعتبر وجبة كاملة تقريباً، وذلك لاحتوائه على معظم المواد الغذائية الضرورية للنمو، بما فيها من الكربوهيدرات، و البروتينات، و الدهون، بالإضافة إلى بعض الفيتامينات و المواد المعدنية. يشتهر الحليب بكونه من أفضل المصادر الغذائية للكالسيوم، و الذي يعدّ مهماً جداً للمحافظة على صحة العظام و الأسنان. إنّ أفضل حليب هو الحليب الحيواني الطبيعي، مثل حليب البقرة، و الجمل. يحتوي حليب البقرة بشكل طبيعي على أكثر من ۵۰ هرموناً مختلفاً، ولكن لا تتسبب هذه الهرمونات أية تأثيرات في جسم الإنسان إلا الهرمون المسمى بعامل النمو الشبيه بالأنسولين و الذي يمكن أن يساعد على نمو الجسم و تجديد خلاياه.

۶۲- عَيْنُ الْخَطَأِ (حَسَبَ النَّصِّ):

- (۱) يُعرف الحليب بأنّه أحد أفضل المصادر الغذائية للكالسيوم!
- (۲) إنّ حليب البقرة يحتوي على أكثر من خمسين هرموناً مختلفاً!
- (۳) لا تسبب هرمونات حليب البقرة أيّ تأثير في جسم الإنسان!
- (۴) إنّ الحليب الحيواني أفضل الحليب للإنسان!

۶۳- عَيْنُ الصَّحِيحِ (حَسَبَ النَّصِّ):

- (۱) لا يحتاج جسم الإنسان إلى الكثير من الحليب يومياً!
- (۲) إنّ الكالسيوم الموجود في الحليب يقوي ذاكرة الإنسان!
- (۳) الحليب هو الغذاء البشري الأول الذي له أثر كبير على نمو الإنسان!
- (۴) لا يمكن اعتبار الحليب وحده وجبة كاملة!

۶۴- عَيْنُ سَوْأَلٍ لَمْ يَذْكَرْ جَوَابُهُ فِي النَّصِّ:

- (۱) ما هي خصائص الحليب المغذّي؟
- (۲) ما فائدة هرمون يشبه الأنسولين لجسم الإنسان؟
- (۳) كم عدد الهرمونات في حليب البقرة؟
- (۴) ما هي المواد الغذائية الموجودة في الحليب؟

■ عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (۶۵ و ۶۶)

٦٥ - «يُعتبر - الموجود - العناصر - يوقّر»

- (١) يعتبر: للغائب - مزيد ثلاثي بزيادة حرفين - مصدره «اعتبار» - معرب - مجهول/ فعل و فاعله محذوف
 - (٢) الموجود: اسم - مفرد - مذكّر - على وزن المفعول/ فاعل و مرفوع
 - (٣) العناصر: اسم - جمع التكسير على وزن المفاعل «مفردها: عنصر: مذكر»/ المجرور بالحرف الجارّ
 - (٤) يوقّر: فعل مضارع - للغائب - مزيد ثلاثي مصدره على وزن تفعيل: (توفير) - معلوم/ فعل و مفعوله «العديد»
- ٦٦ - «المشروبات - يشتهر - المحافظة - لا تتسبّب»

- (١) المشروبات: اسم - جمع السالم للمؤنث «مفردها: مشروب - على وزن مفعول» / المجرور بالحرف الجارّ
- (٢) يشتهر: فعل مضارع - مزيد ثلاثي - مصدره: اشتهار - للغائب - معلوم / فعل و فاعله «الحليب» و الجملة فعلية
- (٣) المحافظة: اسم الفاعل على وزن المفاعلة / الجارّ و المجرور
- (٤) لا تتسبّب: فعل مضارع للنفي - مزيد ثلاثي على وزن تنقّل - معلوم - للغائبة/ فعل و فاعله «هذه» و الجملة فعلية

■ ■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٦٧ - ٧٠)

٦٧ - عَيْنُ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْكَلِمَاتِ:

- (١) يُنْبَغُ هَذِهِ الْأَضْوَاءُ مِنَ الْأَسْمَاكِ الْمُضِيئَةِ!
- (٢) لِسَانُ هَذَا الْخَيَوَانِ مَمْلُوءٌ بِغُدْدٍ تَقْرُزُ سَائِلًا مُطَهَّرًا!
- (٣) يُحْدِزُ الْغُرَابُ بَقِيَّةَ حَيَوَانَاتِ الْغَابَةِ بِلِسَانِهِ!
- (٤) هِيَ تُحَرِّكُ رَأْسَهَا لِتَعْوِيضِ نَقْصِهَا!

٦٨ - عَيْنُ جُمْلَةٍ تَخْتَلِفُ نَوْعِهِ:

- (١) ثَمَرَةُ الْعِلْمِ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ فِي الْحَيَاةِ!
- (٢) الْإِعْتَصَامُ بِحَبْلِ اللَّهِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مَنَّا!
- (٣) الْغُرَابُ بِمَنْزِلَةِ جَاسُوسٍ مِنْ جَوَاسِيِسِ الْغَابَةِ!
- (٤) يَذْهَبُ التَّلَامِيذُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةِ!

٦٩ - عَيْنُ مَا لَيْسَ فِيهِ اسْمٌ مَنْصُوبٌ بِالْبَاءِ:

- (١) يَا بُنَيَّتِي؛ عِنْدَمَا تَدْخُلِينَ فِي بِلَادِ فَعْلِيكِ أَنْ تَحْتَرِمِي قَوَانِينَ تِلْكَ الْبِلَادِ!
- (٢) مَا عَرَفْتُ أُخْتِي زَمِيلَتِهَا لِأَنَّهُمَا رَحَلَتَا إِلَى مَدِينَةِ «بَارِيس» قَبْلَ عَشْرِينَ سَنَةً!
- (٣) فِي قَرِيَّتَيْنِ تَقَعَانِ خَلْفَ هَذَا الْجَبَلِ الْمَرْتَفِعِ وَجَدَ الْبَاحِثُونَ مَعْلَمِينَ يَخْتَصَّانِ بِالْقُرُونِ الْمَاضِيَةِ!
- (٤) الْحَرْبَاءُ تَمْتَلِكُ عَيْنَيْنِ مَتَحَرِّكَتَيْنِ تَدُورَانِ فِي الْإِتِّجَاهَاتِ الْمَخْتَلِفَةِ فَبِهَمَا تَقْدِرُ عَلَى رُؤْيَا مَا يَحْدُثُ حَوْلَهُ!

٧٠ - عَيْنُ الْفَاعِلِ اسْمًا مَبْنِيًّا:

- (١) لَا يُحْسِنُ عَمَلَهُ هَذَا الْكَسُولُ فِي الْمَدْرَسَةِ!
- (٢) لَا يَحْزَنُكُمْ قَوْلُ هَؤُلَاءِ الْجَاهِلِينَ فَكُونُوا صَابِرِينَ!
- (٣) يُمِيتُ قَلْبَ الْإِنْسَانِ الْحَسَدُ فَإِنَّهُ أَظْهَرُ الدَّاءِ لِلْقَلْبِ!
- (٤) كَانَ قَدْ أَنْشَدَ هَذِهِ الْأَشْعَارَ الْخَلَابَةَ شَاعِرَانِ لَا يَعْرِفُهُمَا الْحَضَارُ!

۷۱- کدام موارد درباره سنگ نوشته‌های دوره هخامنشیان، به عنوان یکی از مهم‌ترین منابع نوشتاری ایران درست است؟
 الف - این سنگ نوشته‌ها به شرح وقایع دوران آغازین داریوش بزرگ و سرکوب شورش‌های نواحی گوناگون اختصاص دارد.
 ب - سنگ‌نوشته‌های این دوره همگی به شرح فرمانروایی پادشاهان هخامنشی و ترتیب و توالی حکومت ایشان می‌پردازد.

ج - پنج ستون از سنگ نوشته بیستون در حقیقت گزارشی تاریخی محسوب می‌شود.
 د - سنگ نوشته شاپور یکم در کعبه زرتشت در نقش رستم شرح جنگ‌های این پادشاه با رومیان را بازگو می‌کند.
 (۱) «الف» - «ب» (۲) «ج» - «د» (۳) «الف» - «ج» (۴) «ب» - «د»

۷۲- با توجه به گسترش روابط سیاسی و اقتصادی ایران و اروپا در دوره قاجار و تأثیر آن بر باستان‌شناسی و مطالعات مکان‌های تاریخی، کدام گزینه درست است؟

(۱) در زمان ناصرالدین شاه قاجار یک افسر انگلیسی به نام سر هنری راولینسون موفق به خواندن خط میخی شد.
 (۲) در دوره قاجار بر تعداد بازدید کنندگان خارجی از آثار باستانی ایران به خصوص تخت جمشید، پاسارگاد و شوش افزوده شد.
 (۳) با انعقاد قرارداد کشف آثار باستانی، باستان‌شناسان فرانسوی و انگلیسی به کشور ما آمدند و در محوطه باستانی شوش به حفاری و کاوش پرداختند.

(۴) با خواندن خط میخی، علاقه اروپاییان به فعالیت‌های باستان‌شناسی در ایران بیشتر شد و دولت انگلستان اجازه حفاری و سپس امتیاز انحصاری کاوش‌های باستانی را از ایران گرفت.

۷۳- کدام رویداد را می‌توان ادامه موفقیت داریوش بزرگ در فرونشاندن شورش‌های داخلی و برقراری آرامش و امنیت در سرتاسر شاهنشاهی هخامنشی توصیف کرد؟

(۱) فتح مصر و گسترش قلمرو هخامنشیان به قاره آفریقا
 (۲) لشکرکشی به شرق و افزودن قسمت‌هایی از غرب و شمال غرب هند به قلمرو هخامنشی
 (۳) تحت فرمان درآوردن تمامی بین‌النهرین و سرزمین‌های سوریه، فلسطین و فنیقیه
 (۴) لشکرکشی به آسیای صغیر و شکست دادن دولت - شهرهای آنجا

۷۴- کدام گزینه در مورد زمان وقوع رویدادهای زیر درست است؟

الف - دستیابی به فنون ذوب و قالب‌گیری مس

ب - پیشرفت در ساخت ظروف سفالی

ج - به وجود آمدن نخستین شهرها

(۱) «ب» قبل از «ج» و پس از «الف» اتفاق افتاده است.

(۲) «الف» و «ج» به صورت همزمان و پس از «ب» روی داده‌اند.

(۳) «ب» بعد از «ج» و «الف» روی داده است.

(۴) «ب» بعد از «ج» و قبل از «الف» اتفاق افتاده است.

۷۵- به کدام دلیل دوران تاریخی فلات ایران با تاریخ ایلام آغاز می‌شود؟

(۱) مهاجرت آریایی‌ها به فلات ایران
 (۲) وجود منابع دست‌اول غیرنوشتاری

(۳) شکل‌گیری نخستین پادشاهی
 (۴) وجود اطلاعات مکتوب

۷۶- بر اساس کدام یک از منابع زیر، به جایگاه زنان در دوران تمدن ایلام پی می‌بریم؟

(۱) سالنامه‌های آشوری و منابع نوشتاری بین‌النهرین
 (۲) لوح‌های گلی باقی‌مانده از معبد چغازنبیل

(۳) اشاره مورخان یونانی به حضور زنان ایلامی در جامعه
 (۴) نقوش و پیکره‌های برجای‌مانده از این دوره

۷۷- کدام موارد، درباره رویدادهای دوران فرمانروایی اردشیر سوم درست است؟

- الف - کورش کوچک در آسیای صغیر سر به شورش برداشت و با سپاهی از مزدوران یونانی راهی پایتخت گردید.
- ب - اردشیر سوم در آستانه حمله اسکندر مقدونی به ایران، به دست یکی از خدمتکاران کاخ شاهی به قتل رسید.
- ج - در ابتدای حکومتش به قتل عام افراد خاندان سلطنتی پرداخت.
- د - در دوران فرمانروایی وی مصر از سیطره هخامنشیان خارج شد.

(۱) «الف» - «ب» (۲) «ب» - «ج» (۳) «ج» - «د» (۴) «الف» - «د»

۷۸- کدامیک از عبارات زیر مربوط به موقعیت آشوریان در آستانه تأسیس حکومت ماد است؟

- (۱) حکومت نسبتاً نیرومندی در شمال بین‌النهرین بود که برای به دست آوردن ملزومات خود به سرزمین‌های همسایه لشکرکشی می‌کرد.
- (۲) حکومت تقریباً ضعیفی در جنوب ایلام بود که برای شکست دادن دشمنان خود از مادها حمایت می‌کرد.
- (۳) حکومت نیمه‌مستقلی در شرق فلات ایران بود که برای توسعه قلمرو خود ناچار بود که به مناطق غربی دست‌درازی کند.
- (۴) حکومت مقتدر و مستقلی در غرب بین‌النهرین بود که برای تأمین آسایش و نیازهای خود با مادها متحد شد.

۷۹- هر یک از عبارات زیر، به ترتیب، در توصیف کدامیک از اقوام، تمدن‌ها یا حکومت‌های باستانی است؟

- الف - از طریق اتحاد با بابل، توانستند به حاکمیت آشوریان پایان دهند.
- ب - یکی از معروف‌ترین شهرهای این تمدن، توسط آشوربانیپال با خاک یکسان شد.
- ج - در حدود ۵ تا ۷ هزار سال پیش، ساکنان این سکونتگاه‌ها به فنون ذوب و قالب‌گیری مس دست‌یافته بودند.
- د - این حکومت توانست حکومت لیدی و سایر دولت‌شهرهای آسیای صغیر را شکست دهد و آن‌ها را تصرف کند.

(۱) مادی‌ها - آشوری‌ها - تل‌ابلیس و تپه زاغه - مادی‌ها

(۲) ایلامی‌ها - ایلامی‌ها - شهداد و تپه یحیی - هخامنشیان

(۳) مادی‌ها - ایلامی‌ها - شهداد و تل‌ابلیس - هخامنشیان

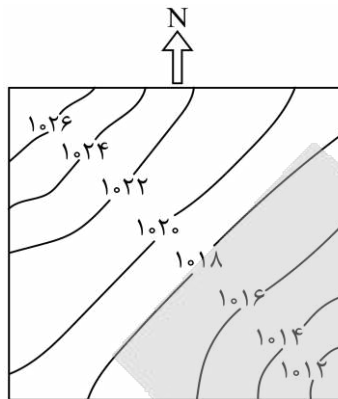
(۴) ایلامی‌ها - آشوری‌ها - تپه یحیی و تپه زاغه - ایلامی‌ها

۸۰- در یک موقعیت فرضی، مورخی می‌خواهد درباره جهان باستان در هزاره سوم پیش از میلاد تحقیق کند. وی در مسیر

پژوهش خود احتمالاً با کدامیک از حوادث زیر مواجه خواهد شد؟

- (۱) حاکمان کوچک و مستقل ایلامی با یکدیگر متحد شده و پادشاهی ایلام را تشکیل دادند.
- (۲) نخستین شهرها مثل شوش و چغامیش در خوزستان و شهداد و جیرفت در کرمان پدید آمدند.
- (۳) خشایارشا، پسر و جانشین داریوش، به یونان لشکرکشی کرد و توانست آتن را تصرف کند.
- (۴) حکومت ایلام پس از قرن‌ها سلطنت، بر اثر یورش ویرانگر آشوریان دچار انحطاط و فروپاشی شد.

۸۱- با توجه به شکل زیر، که نشان دهنده مراکز فشار است، احتمال وقوع بارش در زیرا

- (۱) شمال غرب نسبت به جنوب شرق بیشتر است - عبور مراکز کم فشار معمولاً هوای ابری و بارانی را به همراه می آورد.
- (۲) شمال غرب نسبت به جنوب شرق کمتر است - عبور مراکز پرفشار معمولاً هوای آرام و پایدار را به وجود می آورد.
- (۳) جنوب شرق نسبت به شمال غرب بیشتر است - عبور مراکز پرفشار معمولاً هوای ابری و بارانی را به همراه می آورد.
- (۴) جنوب شرق نسبت به شمال غرب کمتر است - عبور مراکز کم فشار معمولاً هوای آرام و پایدار را به وجود می آورد.

۸۲- کدام موارد در ارتباط با دشت کویر، به درستی بیان شده اند؟

- الف - از نظر موقعیت مطلق در عرض بالاتری نسبت به بیابان لوت واقع شده است.
- ب - به دلیل قرارگیری در منطقه فشار زیاد جنب حاره ای، کمتر از ۳۰ میلی متر باران دارد.
- ج - نمکزارهای پف کرده ای که تبخیر شدید عامل شکل گیری آن است.
- د - این بیابان در مجاورت با منطقه کوهستانی شرق و جنوب شرقی ایران واقع شده است.

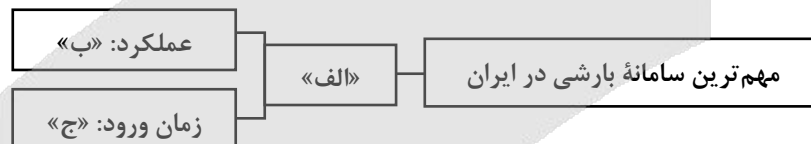
(۲) «الف» و «د»

(۱) «الف» و «ج»

(۴) «ب» و «د»

(۳) «ب» و «ج»

۸۳- کدام عبارت، موارد «الف»، «ب» و «ج» در نمودار زیر را به ترتیب، کامل می کند؟

- (۱) توده هوای مرطوب غربی - موجب ریزش برف و باران و تأمین آب می شود. - دوره گرم سال
- (۲) توده هوای مرطوب موسمی - موجب باران های سیلابی در جنوب شرق ایران می شود. - دوره گرم سال
- (۳) توده هوای مرطوب غربی - رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس را به داخل ایران منتقل می کند و برف یا باران به همراه دارد. - دوره سرد سال
- (۴) توده هوای مرطوب موسمی - رطوبت اقیانوس هند را به داخل ایران منتقل می کند و موجب باران های سیلابی در جنوب شرق ایران می شود. - دوره سرد سال

۸۴- با توجه به عبارت زیر کدام گزینه به تأثیر آبوهوا بر روی «الف» اشاره دارد؟
«دریای عمان به واسطه مجاورت با آبهای آزاد، وجود سواحل با قابلیت‌های مناسب از نظر اقتصادی و «الف» اهمیت بسیاری برای ایران دارد.»

- (۱) در گذشته، مردم به تأثیر اقلیم بر ساختمان‌سازی توجه می‌کردند و به همین دلیل در داخل خانه‌هایشان احساس آرامش می‌کردند و انرژی کمتری هم مصرف می‌شد.
- (۲) توجه به وضع جوی منطقه در پروژه‌های راه‌سازی و طراحی سامانه‌های حمل‌ونقل بسیار مهم است و با آگاهی از آن می‌توان خسارت‌های سوانح جاده‌ای را کاهش داد.
- (۳) تشدید آلودگی هوای کلان شهرها و یا آلودگی هوای استان‌های نیمه غربی کشور به وسیله ریزگردها، سلامت جسمی و روحی عده زیادی از مردم را به خطر انداخته است.
- (۴) آبوهوای دارای رطوبت بالا از عواملی است که طرح‌های نظامی، تاکتیک‌ها و تجهیزات نظامی، البسه و پشتیبانی از نیروها را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

۸۵- دو گروه از کوهنوردان اقدام به فتح دو قله متفاوت به صورت هم‌زمان کرده‌اند. گروه «۱» و «۲»، به ترتیب تصمیم می‌گیرند قله‌هایی با ارتفاع ۴۲۰۰ و ۳۰۰۰ متر را فتح کنند. هر دو گروه پیش از آنکه به سمت قله‌های مورد هدف خود حرکت کنند، دمای سطح زمین را اندازه‌گیری می‌کنند تا بتوانند دمای احتمالی قله را بررسی و ارزیابی کنند. اگر دماسنج گروه «۱»، دمای ۲۰ درجه سانتی‌گراد و دماسنج گروه «۲» نیز دمای ۱۵ درجه سانتی‌گراد را نشان بدهد، به ترتیب دمای قله‌هایی که گروه «۱» و گروه «۲» می‌خواهند فتح کنند، چند درجه سانتی‌گراد (از راست به چپ) خواهد بود؟

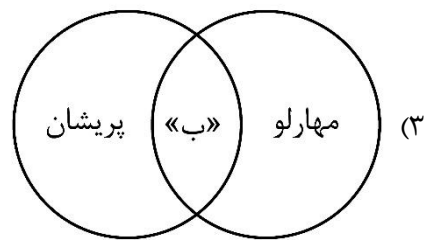
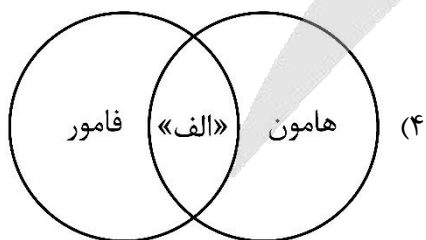
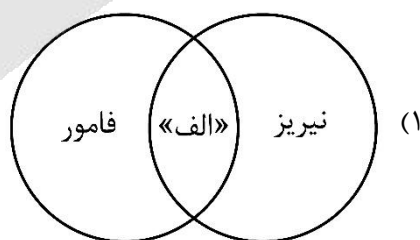
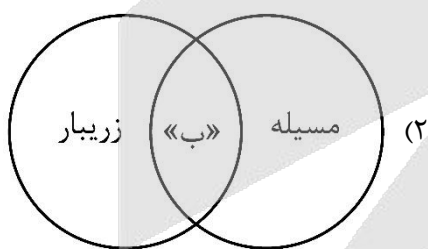
$$(۲) \quad -5/2 \text{ و } +3$$

$$(۱) \quad +5 \text{ و } -3$$

$$(۴) \quad -5/2 \text{ و } -3$$

$$(۳) \quad -5 \text{ و } +3$$

۸۶- با توجه به موارد زیر، کدام شکل درباره دریاچه‌های ایران به‌درستی ترسیم شده است؟
الف - در فصول پربارش وسعت بیشتری پیدا می‌کند.
ب - اغلب در نیمه غربی کشور قرار دارند.

۸۷- با توجه به عبارات‌های زیر، کدام گزینه درباره منابع آبی ایران درست است؟
 الف - از جمله دلایل اهمیت آن می‌توان به تجارت دریایی، بهره‌برداری از منابع نفت و گاز، ویژگی‌های خاص محیط‌زیست، گردشگری و صید ماهی اشاره کرد.

ب - از جمله دلایل اهمیت آن، تجارت دریایی و وجود منابع عظیم نفت و گاز در بستر آن و انواع ماهی و میگو و پرورش مروارید است.

(۱) «الف» دارای امتداد شمالی - جنوبی با عرض متوسط حدود ۲۵۰ کیلومتر و «ب» دارای امتداد شرقی - غربی با عرض متوسط حدود ۳۰۰ کیلومتر می‌باشد.

(۲) «ب» از طریق تنگه هرمز به آب‌های آزاد دریای عمان راه دارد و «الف» از طریق کانال دن - ولگا به دریای مدیترانه راه پیدا کرده است.

(۳) رودهای ولگا و ارس از سمت جنوب غرب به «الف» می‌ریزند و پرآب‌ترین، طول‌ترین و تنها رود قابل کشتیرانی ایران به «ب» می‌ریزد.

(۴) رودهای دالکی و مند به «ب» آبرسانی می‌کنند و «الف» از حدود ۶۰ میلیون سال قبل به صورت بزرگ‌ترین دریاچه جهان در آمده است.

۸۸- با توجه به سؤالات کلیدی جغرافیا در رابطه با «کاهش آب دریاچه ارومیه» کدام گزینه به ترتیب پاسخ سؤالات «الف» تا «د» را به درستی بیان می‌کند؟

الف - «چه چیز»، «چه چیزی رخ داده است»؟

ب - «چرا»، «چرا این پدیده به وجود آمده است»؟

ج - «چه موقع»، «چه زمانی این پدیده به وقوع پیوسته است»؟

د - «کجا»، «این اتفاق در کجا رخ داده است»؟

(۱) مجموعاً افت ۸ متری سطح آب دریاچه - فقدان برنامه آمایش و مدیریت یکپارچه در کل حوضه آبریز دریاچه - تا شهریور ماه سال ۱۳۹۳ - اولین دریاچه آب شور جهان

(۲) افت سالانه ۸۰ سانتی‌متر تراز آب دریاچه - احداث فزاینده سد بر روی رودخانه‌های حوضه آبریز دریاچه - در طی ۲۰ سال اخیر - بزرگ‌ترین دریاچه داخلی کشور

(۳) از بین رفتن بیش از ۳۰ میلیارد مترمکعب از حجم آب دریاچه - کاهش سطح زیرکشت و بهره‌برداری مفرط از آب - از شهریور ماه سال ۱۳۸۳ - دریاچه چیچست

(۴) خشکی کامل قسمت جنوبی دریاچه - افزایش جمعیت شهرها و روستاهای حوضه آبریز دریاچه ارومیه و افزایش نیاز به آب - طی ۲۰ سال از سال ۱۳۷۴ - دریاچه کبودان

۸۹- کدام عبارت، با وضعیت کانون‌های آبرگیر، در کشورمان، مطابقت دارد؟

(۱) تراکم کانون‌های دائمی در غرب کشور، بیش‌تر از کانون‌های اتفاقی است.

(۲) کانون‌های دائمی بیش از ۵۰۰ میلی‌متر و حداکثر ۸ ماه از سال، بارش دارند.

(۳) کانون‌های فصلی ذخیره برف خود را تا پایان ماه‌های گرم سال حفظ می‌کنند.

(۴) کانون‌های اتفاقی بیش‌تر در شمال شرق و شرق، با بارش‌های مداوم مشاهده می‌شوند.

۹۰- کدام گزینه، مقایسه درستی از مشخصات حوضه‌های آبریز داخلی و خارجی ارائه می‌دهد؟

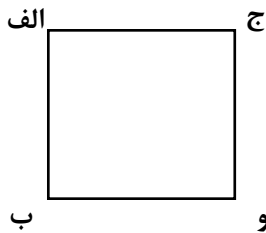
(۱) رودهای حوضه خارجی همانند حوضه داخلی به خارج از محدوده کشورمان می‌ریزد.

(۲) رودهای حوضه خارجی برخلاف حوضه داخلی به داخل محدوده کشورمان می‌ریزد.

(۳) تمام آب‌های حوضه‌های آبریز خارجی همانند حوضه داخلی به دریاهای اطراف می‌ریزد.

(۴) آب رودهای حوضه خارجی همانند حوضه داخلی در مسیر، مورد استفاده قرار می‌گیرند.

۹۱- اگر مربع روبه‌رو مربع تقابل باشد، امکان موارد زیر در کدام گزینه به‌درستی تعیین شده است؟

- جمع میان «و» و «ج» در صدق

- تشخیص صدق یا کذب «ج» در صورت کذب «الف»

- جمع میان «الف» و «و» در کذب

(۱) امکان‌پذیر - امکان‌پذیر - غیرممکن

(۲) امکان‌پذیر - غیرممکن - غیرممکن

(۳) غیرممکن - امکان‌پذیر - غیرممکن

(۴) غیرممکن - غیرممکن - امکان‌پذیر

۹۲- متضاد متداخل قضیه «بعضی الف غیر ب است» در کدام گزینه به‌درستی آمده است؟

(۱) هر الف غیر ب است.

(۲) هر الف ب است.

(۳) بعضی الف غیر ب نیست.

(۴) بعضی الف غیر ب است.

۹۳- مطابق احکام قضایا، کدام دو قضیه نمی‌توانند همزمان کاذب باشند؟

(۱) هر لباسی در کمد من، دارای رنگ سبز است. - هیچ لباسی در کمد من، دارای رنگ سبز نیست.

(۲) داستایوفسکی، نویسنده کتاب جنایت و مکافات است. - داستایوفسکی، نویسنده کتاب جنایت و مکافات نیست.

(۳) برخی انسان‌ها، دارای عقل و اندیشه نیستند. - برخی افرادی که دارای عقل و اندیشه هستند، انسان نیستند.

(۴) برخی افراد شهر تهران به مسافرت خارجی رفته‌اند. - همه افراد شهر تهران، به مسافرت خارجی رفته‌اند.

۹۴- می‌دانیم که قضیه «هیچ الف، غیر ب نیست» صادق است؛ با این اوصاف، قضایای «بعضی الف ب است» و «بعضی ب غیر الف نیست» از نظر صدق و کذب چگونه هستند؟

(۱) صادق - صادق

(۲) صادق - نامعلوم

(۳) نامعلوم - صادق

(۴) نامعلوم - نامعلوم

۹۵- بهترین تعریف برای مغالطه استثنای قابل چشم‌پوشی کدام است؟

(۱) پافشاری بر صدق یک حکم جزئی با وجود علم به کذب کلی

(۲) پافشاری بر کذب یک حکم جزئی با وجود علم به صدق کلی

(۳) پافشاری بر صدق یک حکم کلی با وجود علم به کذب جزئی

(۴) پافشاری بر کذب یک حکم کلی با وجود علم به صدق جزئی

۹۶- کدام عبارت درباره قیاس اقترانی صحیح نیست؟

(۱) اینگونه نیست که همواره جایگاه حد وسط در میان دو مقدمه قیاس یکسان باشد.

(۲) شرط نتیجه‌گیری از دو مقدمه قیاس، وجود جزء مشترک میان آن‌ها است.

(۳) موضوع نتیجه از مقدمه اول و محمول نتیجه از مقدمه دوم اخذ می‌شود.

(۴) مقدمه اول و دوم از یک قیاس، می‌تواند جمله خبری یا انشایی باشد.

۹۷- کدام قیاس فاقد مغالطه عدم تکرار حد وسط است؟

- (۱) انسان از خاک است، خاک از جمادات است، پس انسان از جمادات است.
- (۲) من به او بدهکار هستم و او هم به شما بدهکار است؛ بنابراین من به شما بدهکارم.
- (۳) کارمندها پولدارند، پولدارها جزء قشر کارگر نیستند؛ پس کارمندها جزء قشر کارگر نیستند.
- (۴) سبز یشمی رنگ است؛ رنگ یک نقطه دارد؛ پس می‌توان گفت سبز یشمی هم یک نقطه دارد.

۹۸- کدام قیاس اقترانی، شکل اول و معتبر است؟

- (۱) هیچ نیکوکاری گناهکار نیست.
- (۲) برخی مجرمین به حبس محکوم می‌شوند.
- برخی گناهکاران توبه می‌کنند.
- برخی محکومین به حبس، مرد هستند.
- نتیجه ← برخی توبه‌کنندگان، نیکوکار هستند.
- نتیجه ← برخی مجرمین، مرد هستند.
- (۳) همه شیرها، حیواناتی وحشی هستند.
- (۴) هر اسبی جاندار است.
- برخی حیوانات وحشی، در جنگل زندگی می‌کنند.
- بعضی چهارپایان اسب هستند.
- نتیجه ← برخی شیرها، در جنگل زندگی می‌کنند.
- نتیجه ← بعضی چهارپایان جاندار هستند.

۹۹- اگر متداخل نتیجه یک قیاس معتبر «بعضی الف ب است» باشد و یکی از مقدمات «هر الف ج است» باشد؛ کدام گزینه درباره مقدمه دیگر درست است؟

- (۱) محمول آن هرچه باشد، علامت مثبت دارد.
- (۲) علامت موضوع و محمول آن، متفاوت است.
- (۳) به دلیل اینکه سور جزئی دارد، متضاد ندارد.
- (۴) ممکن است سور جزئی یا کلی داشته باشد.

۱۰۰- در خصوص قیاس زیر کدام عبارت درست است؟

- مقدمه ۱: بعضی ب الف است.
- مقدمه ۲: بعضی ب ج است.
- نتیجه: بعضی الف ج است.

- (۱) قیاس مذکور شکل دوم و نامعتبر است.
- (۲) قیاس مذکور شکل دوم و معتبر است.
- (۳) قیاس مذکور شکل سوم و نامعتبر است.
- (۴) قیاس مذکور شکل سوم و معتبر است.

۱۰۱- درباره سقراط می‌توان گفت:

- (۱) همانند سایر اندیشمندان یونان، موضوع «وجود»، کانون مباحث فلسفی او را تشکیل می‌داد.
- (۲) در شرایطی که سوفسطائیان منادی بی‌اعتباری اندیشه بودند، شالوده فضیلت را استوار ساخت.
- (۳) از نظر او، دانای حقیقی کسی است که بداند که هیچ نمی‌داند و دچار جهل مرکب نشده باشد.
- (۴) موضوع سخنان و گفت‌وگوی سقراط با عامه مردم، صرفاً به مباحث عمیق فلسفی اختصاص نداشت.

۱۰۲- تشبیه بیان شده در کدام گزینه مشابه روش سقراط در اثبات وجود خداوند است؟

- (۱) شخصی پس از مشاهده یک تصادف سنگین، یقین پیدا می‌کند که راننده ماشین فوت شده است.
- (۲) راننده پس از شنیدن صدای غیرعادی از ماشین، پی به رخ دادن آسیب جدی در رادیاتور می‌برد.
- (۳) سربازان پس از مواجهه با سپاه دشمن، متوجه می‌شوند که بزودی جنگی خونین رخ خواهد داد.
- (۴) مشاور با مشاهده رتبه ۵ رقمی دانش‌آموز، مطمئن می‌شود که او در دانشگاه تهران قبول نمی‌شود.

۱۰۳- کدام گزینه به دلیل اصلی اینکه سقراط پند دادن و بیدار ساختن مردم را وظیفه خود می‌دانست، اشاره کرده است؟

- (۱) رسالتی که از جانب خداوند به او واگذار شده بود.
- (۲) رازی که از پیام سروش معبد دلفی برداشت کرده بود.
- (۳) یادآوری به آن‌ها که نباید به ثروت و امور دنیوی پرداخت.
- (۴) آموختن این موضوع به مردم که هر چیزی را مورد پرسش قرار دهند.

۱۰۴- رسالت الهی سقراط در کدام گزینه بیان شده است؟

- (۱) در جست‌وجوی علم و دانش باشد و آن را به دیگران نیز آموزش بدهد.
- (۲) مردم آتن را متقاعد کند که باید به جای ثروت دنیوی، به فضیلت توجه کنند.
- (۳) هم‌نشینی با تهی‌دستان و توانگران برای اینکه به او گوش دهند و سؤال بپرسند.
- (۴) به مردم آتن یادآوری کند که بدی، تندتر از مرگ می‌دود و از آن خطرناک‌تر است.

۱۰۵- کدام گزینه درست است؟

- (۱) سقراط دانای حقیقی را کسی می‌داند که به نادانی خود آگاه است.
- (۲) در روش سقراطی، دانش‌پژوه می‌پرسد و سقراط به پاسخ سؤال می‌پردازد.
- (۳) سقراط می‌گفت گروه بزرگی به غلط مرا دانا می‌دانند؛ درحالی که قطعاً دانا نیستم.
- (۴) سقراط اولین شخصی می‌باشد که واژه فلسفه را به کار برد و آن را بر سر زبان‌ها انداخت.

۱۰۶- کدام گزینه درست است؟

- (۱) متفاوت بودن درک افراد از حقیقتی واحد، حاکی از نسبی بودن شناخت است.
- (۲) هنگام مشاهده ستاره در آسمان، حواس پنجگانه، مابه‌ازای مستقیم شناخت هستند.
- (۳) شناخت آدمی شامل خودشناسی و دیگرشناسی می‌شود و محصور به یکی از آن‌ها نیست.
- (۴) دانسته‌های انسان از آغاز تولد فعلیت دارد و آدمی با رشد کامل قوای شناختی متولد می‌شود.

۱۰۷- هر یک از گزاره‌های زیر مربوط به کدام ویژگی شناخت است؟

- گاهی به سمت چیزی می‌رویم یا از چیزی دور می‌شویم.
- ما در آغاز تولد چیزی نمی‌دانیم.
- حقایق فراوانی در عالم هست که آنها را نمی‌دانیم.
- افراد مختلف در مورد موضوع واحد، نظرهای متفاوت دارند.

- (۱) امکان شناخت - تدریجی بودن شناخت - محدوده شناخت - خطاپذیری شناخت
- (۲) امکان شناخت - تدریجی بودن شناخت - قلمروی شناخت - نسبی بودن شناخت
- (۳) توانایی شناخت - قلمروی شناخت - محدوده شناخت - خطاپذیری شناخت
- (۴) توانایی شناخت - تدریجی بودن شناخت - خطاپذیری شناخت - نسبی بودن شناخت

۱۰۸- کدام گزینه درباره چیهستی و امکان معرفت دقیق‌تر است؟

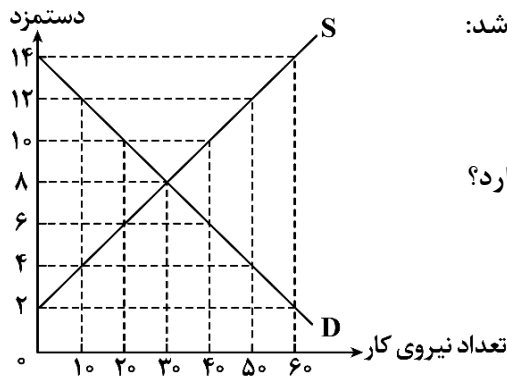
- (۱) معنا و مفهوم معرفت اساساً و به‌هیچ‌وجه قابل تعریف نیست.
- (۲) امکان معرفت امری بدیهی است و به همین خاطر هیچ‌گاه صراحتاً انکار نشده است.
- (۳) اینکه بگوییم «انسان هیچ شناختی از طبیعت اشیاء ندارد» بیانی از شکاکیت مطلق است.
- (۴) سوفیست‌ها در اینکه معیار پذیرش چیزی، مطابقت آن با واقعیت است، با فیلسوفان شباهت داشتند.

۱۰۹- کدام عبارت درست است؟

- (۱) معرفت‌شناسی در گذشته همواره به عنوان شاخه‌ای مستقل درون فلسفه بوده است.
- (۲) امروزه دیگر مباحث معرفت‌شناسی صرفاً در ضمن مباحث فلسفی طرح نمی‌شود.
- (۳) هرگاه فیلسوفی درباره‌ی شناخت می‌اندیشد، ناگزیر دیدگاهی درباره‌ی جهان نیز دارد.
- (۴) توجه ویژه‌ی کانت در قرن هجدهم باعث شد فلسفه و معرفت‌شناسی هویتی یکسان پیدا کنند.

۱۱۰- گزاره‌ی زیر می‌تواند از چه کسی باشد و حاکی از چه موضوعی در دانش فلسفه است؟
«اگر به قول پارمنیدس وجود چیزی است که در همه‌جا هست؛ به واقع تفاوتی با چیزی که در هیچ‌جا نیست، ندارد و چنین چیزی هیچ است».

- (۱) گرگیاس - هر کس هرچه بپندارد حقیقت است.
- (۲) گرگیاس - هیچ چیز در جهان خارج، وجود ندارد.
- (۳) پروتاگوراس - حقیقت، در میان مردم، نسبی است.
- (۴) گرگیاس - اگر چیزی وجود دارد، شناختنی نیست.

۱۱۱- با توجه به نمودار مقابل که مربوط به عرضه و تقاضای نیروی کار می باشد:

الف - رابطه بین دستمزد با عرضه نیروی کار چگونه است؟

ب - در کدام سطح از دستمزد بازار به تعادل می رسد؟

ج - در سطح دستمزد ۱۲ میلیون تومان، بازار در چه وضعیتی قرار دارد؟

(۱) معکوس - ۸ - مازاد تقاضای نیروی کار

(۲) مستقیم - ۱۰ - مازاد تقاضای نیروی کار

(۳) مستقیم - ۸ - مازاد عرضه نیروی کار

(۴) معکوس - ۱۰ - مازاد عرضه نیروی کار

۱۱۲- هر یک از موارد زیر به ترتیب به کدام نوع از بیکاری اشاره دارد؟

- آقای محسنی از کار قبلی خود استعفا داده تا در یک دوره جدید حسابداری شرکت کند تا بعدها بتواند از کارشناسی حسابداری به شغل مدیریت حسابداری دست پیدا کند.

- مصطفی به تازگی فارغ التحصیل شده است ولی از آنجایی که به رشته تحصیلی خود علاقه ای ندارد، به دنبال شغلی متفاوت است که بتواند به صورت آنلاین فعالیت نماید.

- کشور نروژ به دنبال نیروی کار متخصص است و بسیاری از کارگران ساده این کشور شغلی پیدا نمی کنند.

- کشور عراق به علت جنگ داخلی، دچار رکود اقتصادی شده است و بسیاری از شرکت ها مجبور شده اند برای مدتی نیروهای خود را تعدیل نمایند.

(۲) اصطکاکی - ساختاری - ساختاری - دوره ای

(۱) ساختاری - ساختاری - اصطکاکی - فصلی

(۴) اصطکاکی - اصطکاکی - ساختاری - دوره ای

(۳) ساختاری - اصطکاکی - اصطکاکی - فصلی

۱۱۳- با توجه به جدول زیر که مربوط به یک کارخانه فرضی است:

الف - نرخ بیکاری چند درصد خواهد بود؟

ب - اگر کشور دچار رکود اقتصادی شده باشد، بیکاری رایج در کشور از کدام نوع از بیکاری است؟

جمعیت کل (نفر)	جمعیت پایین تر از ۱۵ سال (نفر)	جمعیت غیر فعال (نفر)	جمعیت شاغل (نفر)
۲۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰,۰۰۰

(۲) ۱۲/۵ درصد - دوره ای

(۱) ۱۰ درصد - دوره ای

(۴) ۱۵ درصد - ساختاری

(۳) ۸۰ درصد - ساختاری

محل انجام محاسبات

۱۱۴- کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح و درست پرسش‌های زیر است؟

الف - روش کلی در تعیین میزان فقر چیست؟

ب - معیار بانک جهانی برای مشخص کردن فقر کدام است؟

ج - چه عواملی می‌تواند باعث بروز بیکاری در جامعه بشود؟

(۱) به میزان درآمد دریافتی هر خانواده و منابع تأمین نیازها توجه ویژه داشته باشیم. - افرادی که زیر ۱/۹ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر نسبی‌اند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند. - افزایش قیمت کالاها و واردات بی‌رویه کالا

(۲) نیازمندی‌های افراد و یا خانوار را با توانمندی‌های آنان برای دستیابی به آن نیازها مقایسه کنیم. - افرادی که زیر ۹/۱ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر مطلق‌اند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند. - تحریم‌ها و سختی واردات و صادرات

(۳) به میزان درآمد دریافتی هر خانواده و منابع تأمین نیازها توجه ویژه داشته باشیم. - افرادی که زیر ۹/۱ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر نسبی‌اند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند. - افزایش قیمت کالاها و واردات بی‌رویه کالا

(۴) نیازمندی‌های افراد و یا خانوار را با توانمندی‌های آنان برای دستیابی به آن نیازها مقایسه کنیم. - افرادی که زیر ۱/۹ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر مطلق‌اند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند. - تحریم‌ها و سختی واردات و صادرات کالا

۱۱۵- به ترتیب درستی یا نادرستی موارد زیر در کدام گزینه آمده است؟

- پشتوانه پول‌های فلزی، شمش‌های طلا و جواهرات نزد صراف‌ها یا بانک‌ها بود.

- چک پول‌هایی که در معاملات مورد استفاده قرار می‌گیرند، همان پول‌های ثبتي یا تحریری می‌باشند.

- کاهش قدرت نقدشوندگی رسیده‌ها موجب شد تا دولت، خود چاپ و انتشار اسکناس‌ها را بر عهده گیرد.

- پول‌های کاغذی، تحریری یا الکترونیکی، خصوصیتی اعتباری دارند.

(۱) نادرست - درست - درست - نادرست (۲) نادرست - درست - درست - نادرست

(۳) درست - درست - نادرست - نادرست (۴) درست - نادرست - درست - درست

محل انجام محاسبات

۱۱۶- کدام یک از موارد زیر در خصوص وظایف پول نمی تواند درست باشد؟

- (۱) نقش اصلی پول در مبادلات، آسان سازی مبادله است و این موضوع به وظیفه وسیله پرداخت در مبادلات مربوط است.
- (۲) واحد ارزش در اتحادیه اروپا یورو، در آمریکا دلار و در ایران ریال است که بیانگر نقش پول به عنوان وسیله سنجش ارزش پول است.
- (۳) در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند می تواند وسیله مناسبی برای سنجش ارزش پول باشد.
- (۴) خرید اقساطی و رد و بدل کردن حواله های بانکی نیز از جمله مثال هایی برای نقش پول به عنوان وسیله پرداخت های آینده است.

۱۱۷- کدام گزینه جدول زیر را به ترتیب حروف الفبا به درستی کامل می کند؟

وظیفه پول	توضیحات
(ب)	خرید اقساطی از این نوع است.
وسیله سنجش ارزش	(الف)
(ج)	نقش اصلی پول، آسان سازی مبادلات است.

- (۱) هر کشور، واحد ارزش خاص خود را دارد. - وسیله پرداخت های آینده - وسیله پرداخت در مبادلات
- (۲) افراد در معاملات خود پول را قبول می کنند چون می دانند از طرف دیگران نیز پذیرفته می شود. - وسیله پس انداز و حفظ ارزش - وسیله سنجش ارزش
- (۳) افراد در معاملات خود پول را قبول می کنند چون می دانند از طرف دیگران نیز پذیرفته می شود. - وسیله پرداخت های آینده - وسیله سنجش ارزش
- (۴) هر کشور، واحد ارزش خاص خود را دارد. - وسیله پس انداز و حفظ ارزش - وسیله پرداخت در مبادلات

۱۱۸- کدام یک از گزینه های زیر متضمن پاسخ صحیح پرسش های زیر است؟

- الف - معنا و مفهوم «کاهش نرخ تورم» در کدام گزینه آمده است؟
- ب - به ترتیب پشتوانه «پول های فلزی» در گذشته و زمانی که این نوع پول رایج بود و «پول های الکترونیکی و کاغذی» که امروزه مورد استفاده قرار می گیرند کدام است؟

- (۱) سطح عمومی قیمت ها با سرعت بیشتری، کاهش پیدا کرده است. - طلا و نقره موجود در خود پول، قدرت اقتصادی کشور
- (۲) سطح عمومی قیمت ها با سرعت کمتری، افزایش پیدا کرده است. - طلا و نقره موجود در خود پول، قدرت اقتصادی کشور
- (۳) سطح عمومی قیمت ها با سرعت بیشتری، کاهش پیدا کرده است. - شمش های طلا و جواهراتی که نزد صراف یا بانک بود، حجم پول در گردش
- (۴) سطح عمومی قیمت ها با سرعت کمتری، افزایش پیدا کرده است. - شمش های طلا و جواهراتی که نزد صراف یا بانک بود، حجم پول در گردش

۱۱۹- در خصوص موضوع تورم کدام گزینه می تواند پاسخ درست و مناسبی به پرسش های زیر باشد؟

الف - روش ترجیحی دولت برای مقابله و کنترل تورم در شرایط مازاد تقاضا چیست؟

ب - کدام یک از موارد زیر می تواند موجب بروز تورم شود؟

(۱) افزایش ظرفیت های تولیدی - ثبات نرخ ارز

(۲) افزایش واردات - هماهنگی بین افزایش تولید و افزایش نقدینگی در کشور

(۳) افزایش ظرفیت های تولیدی - جنگ، سیل یا زلزله

(۴) افزایش واردات - ناهماهنگی بودن افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید

۱۲۰- در جدول روبه رو سطح عمومی قیمت ها در ابتدا و انتهای یک سال مشخص برای سه کشور فرضی R، S و T نمایش داده شده است. با فرض نرخ تورم یکسان در هر سه کشور:

الف - سطح عمومی قیمت ها در انتهای سال برای کشور S

ب - سطح عمومی قیمت ها در ابتدای سال برای کشور T

ج - نرخ تورم در سه کشور

کشورها	سطح عمومی قیمت ها در ابتدای سال	سطح عمومی قیمت ها در انتهای سال
R	۸۰۰	۱۱۲۰
S	۱۲۸۰	؟
T	؟	۲۲۴۰

(۲) ۱۶۸۰ - ۱۱۲۰ - ۶۰ درصد

(۴) ۱۹۷۲ - ۱۱۲۰ - ۴۰ درصد

(۱) ۱۷۹۲ - ۱۶۰۰ - ۶۰ درصد

(۳) ۱۷۹۲ - ۱۶۰۰ - ۴۰ درصد

محل انجام محاسبات

بودجه بندی دروس آزمون بعد...

تاریخ برگزاری: ۱۳ شهریورماه

جامعه شناسی ۱

هویت (تغییرات هویت اجتماعی، تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل درونی»، تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل بیرونی»)
صفحه های ۸۶ تا ۱۰۷

علوم و فنون ادبی ۱

فصل چهارم
(درس های ۱۰ تا ۱۲)
صفحه های ۷۹ تا ۱۰۱

ریاضی و آمار ۱

کار با داده های آماری
(گردآوری داده ها، معیارهای گرایش به مرکز، معیارهای پراکندگی)
صفحه های ۷۱ تا ۹۸

تاریخ ۱

فصل سوم:
ایران در عصر باستان
درس های ۱۰ تا ۱۲
صفحه های ۹۰ تا ۱۱۷

زبان عربی ۱

المَعَالِمُ الْخَلَّابَةُ
صِنَاعَةُ النُّقْطِ
درس های ۶ و ۷
صفحه های ۸۱ تا ۱۰۴

روان شناسی

تفکر (۱) حل مسئله
تفکر (۲) تصمیم گیری
صفحه های ۱۱۲ تا ۱۵۷

اقتصاد

اقتصاد رشد و پیشرفت
درس های ۱۰ و ۱۱
صفحه های ۱۰۵ تا ۱۲۸

فلسفه و منطق

منطق
قضیه شرطی و قیاس استثنایی
(قضیه شرطی و قیاس استثنایی)
صفحه های ۸۳ تا ۹۶
فلسفه ۱
معرفت و شناخت
(ابزارهای شناخت، نگاهی به تاریخچه معرفت)
صفحه های ۵۰ تا ۶۸

جغرافیا ۱

فصل سوم:
جغرافیای انسانی ایران
درس های ۷ و ۸
صفحه های ۶۳ تا ۸۲

اختیاری - ویژه دانش آموزان پیشتاز

فلسفه ۲

هستی و چیستی، جهان ممکنات، جهان علی و معلولی
تا پایان «دیدگاه فلاسفه مسلمان»
درس های ۱، ۲ و بخشی از درس ۳
صفحه های ۱ تا ۱۸

زبان عربی ۳

مِن الْأَشْعَارِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَى
الإمام علي (ع)
متن درس، الحروف المشبهة
بالفعل، لا النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ، تمارين
تا پایان التمرين الخامس
صفحه های ۱ تا ۱۴

علوم فنون ادبی ۳

تاریخ ادبیات قرن های
دوازدهم و سیزدهم
پایه های آوایی ناهمسان / مراعات
نظیر، تلمیح و تضمین
صفحه های ۱۰ تا ۳۷

آزمون

کارنامه رتبه‌های برتر

رتبه‌های ۱ تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

[www.
arefonline.ir](http://www.arefonline.ir)

مرکز مشاوره عارف

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

پیشخوانی پایه دوازدهم

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه شماره ۳

پنجشنبه ۳۰ مردادماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۳۰ سؤال ۳۰ دقیقه	۱۰ دقیقه	۱۰	۱	۱۰	زبان و ادبیات فارسی	۱
	۱۰ دقیقه	۲۰	۱۱	۱۰	زبان عربی	۲
	۱۰ دقیقه	۳۰	۲۱	۱۰	فلسفه	۳

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

فلسفه ۲

هستی و چیستی، جهان ممکنات،
جهان علی و معلولی
تا پایان «تفاوت رابطه علیت
با سایر روابط»
درس های ۱، ۲ و بخشی از درس ۳
صفحه های ۱ تا ۱۵

سهم در کنکور: ۲ سؤال

زبان عربی ۳

مِن الْأَشْعَارِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَى الْإِمَامِ
عَلِيٍّ (ع)
متن درس، الحروف المشبهة
بالفعل، لا النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ، تمارين
تا پایان التمرين الثاني
صفحه های ۱ تا ۱۱

سهم در کنکور: ۱ سؤال

علوم و فنون ادبی ۳

تاریخ ادبیات قرن های
دوازدهم و سیزدهم
پایه های آوایی ناهمسان
صفحه های ۱۰ تا ۲۸

سهم در کنکور: ۲ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در تابستان ۱۴۰۴

پیش خوانی ۲۵ درصد از مباحث پایه دوازدهم

پنج آزمون پیش خوانی (در هر آزمون، ۵ درصد پیشروی بیشتر)

یک آزمون جمع بندی و ارزیابی پیشرفت تابستانی

— شما می توانید به صورت اختیاری به سؤالات این دفترچه (پیش خوانی پایه دوازدهم) پاسخ دهید.

— در صورت پاسخ دهی تراز و کارنامه جدا برای مباحث پایه دوازدهم دریافت می کنید.

ویژه دانش آموزان پیشنار

- ۱- از دیدگاه تاریخ ادبیات، چند مورد از عبارت‌های زیر نادرست است؟
- بهار در قصیده بیش‌تر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
 – در عصر بیداری با وجود تمرکز عمده فعالیت‌های سیاسی و مطبوعاتی در تهران، شعر و ادب در تبریز جلوه بیش‌تری داشت.
 – شاعران دوره بازگشت به سبب فقر فرهنگی جامعه و سستی و رخوت حاکم بر ادبیات، به پیروی از اسلوب‌های کهن پرداختند.
- اگرچه ایرج میرزا در ردیف شاعران آزادی‌خواه مشروطه قرار می‌گیرد، ولی در شعر وی اندیشه‌های نوگرایانه وجود ندارد.
 – آشنایی با مسعود سعد، طبع فرخی را شکوفا ساخت. وی در دوره هفتم مجلس نماینده مردم یزد شد.
- (۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک
- ۲- کدام عوامل، همگی، در ایجاد نهضت بازگشت ادبی تأثیر داشتند؟
- الف: تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری
 ب: اعزام دانشجویان ایرانی به خارج از کشور برای تحصیل
 ج: تأسیس مدرسه دارالفنون به فرمان امیرکبیر و آموزش دانش‌های نوین در آن
 د: توجه به ادبیات در دربار قاجاریه و رونق بازار شعر و شاعری و مدح شاهان
 هـ: تاراج کتابخانه اصفهان و ارتباط مجدد اهل ذوق با ادب کهن
- (۱) «الف» - «د» - «ه» (۲) «الف» - «ب» - «ج»
 (۳) «ج» - «د» - «ه» (۴) «ب» - «الف» - «ه»
- ۳- کدام بیت وزن ناهمسان دارد و به دو صورت دسته‌بندی هجایی می‌شود؟
- (۱) لنگ دهنده است گوش نی و سخن یاب
 (۲) گفتم مگر ز رفتن غایب شوی ز چشمم
 (۳) هر کو نکند فهمی زین کلک خیال‌انگیز
 (۴) فکرم به منتهای جمالت نمی‌رسد
- گنگ فصیح است چشم نی و جهان‌بین
 آن نیستی که رفتی، آنی که در ضمیری
 نقشش به حرام ارخود صورتگر چین باشد
 کز هرچه در خیال من آمد نکوتری
- ۴- در میان مصراع‌های زیر، به ترتیب چند مصراع در وزن «ناهمسان» و چند مصراع در وزن «همسان» سروده شده است؟
- الف: آن که نماند به هیچ خلق خدای است
 ب: مزنی ای عدو به تیرم که بدین قدر نمیرم
 پ: آن چیست بر آن طبق همی تابد؟
 ت: نپندارم که سعدی را بی‌زاری و بگذاری
 ث: کس را بر اختیار خدای اختیار نیست
 ج: که پریشان گذاردم شب و روز؟
- (۱) چهار - دو (۲) سه - سه (۳) پنج - یک (۴) دو - چهار
- ۵- در کدام گزینه به تقطیع هجایی بیت زیر به درستی اشاره شده است؟
- «آن‌جا که تویی رفتن ما سود ندارد آلا به کرم پیش نهد لطف تو گامی»
- (۱) - - - U U - - - - U U - -
 (۲) - - U - U - - - U - U - -
 (۳) - U U - - U U - - U U - -
 (۴) - - U U - - U U - - U U - -

- ۶- هجاهای کدام بیت از چهار بار تکرار «U U» ساخته شده است؟
- (۱) هر که نداند سپاس نعمت امروز
(۲) دوست نباشد به حقیقت که او
(۳) دانه دل کاشته‌ای زیر چنین آب و گلی
(۴) چون ز نسیم می‌شود زلف بنفشه پر شکن
- ۷- پایه‌های آوایی ناهمسان بیت گزینه را می‌توان به دو صورت تقسیم‌بندی کرد.
- (۱) ای دل طریق رندی از محتسب بیاموز
(۲) گر بی‌تو بود جنت بر کنگره ننشینم
(۳) فردا که پیشگاه حقیقت شود پدید
(۴) گوشه ابروی توست منزل جانم
- ۸- توضیح کدام گزینه درباره بیت زیر نادرست است؟
- «نقصان نکنم که در هنر بحرم»
(۱) بر وزن «مفعول مفاعیلن مفاعیلن» سروده شده است.
(۲) بر وزن «مفعول مفاعیلن مفاعیلن» سروده شده است.
(۳) وزن دیگر وزن «مستفعل فاعلات مستفعل» است.
(۴) بیت صورت سوال دارای پایه‌های آوایی ناهمسان است.
- ۹- کدام گزینه با بیت «بیستون کندن فرهاد نه کاریست شگفت / شور شیرین به سر هر که فتد کوهکن است» تناسب مفهومی دارد؟
- (۱) اگر فرهاد را حاصل نشد پیوند با شیرین
(۲) به گوش من زبان تیشه فرهاد می‌گوید
(۳) آنچه فرهاد از فراق طلعت شیرین کشید
(۴) عاشقان را شکوهی از سختی ایام نیست
- ۱۰- کدام بیت با بیت «هر کاو نظری دارد با یار کمان ابرو / باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها» تناسب مفهومی دارد؟
- (۱) می‌سوزم از فراق روی از جفا بگردان
(۲) ای که بالای بلند تو بالای دل ماست
(۳) سر کوی بالای او مقام مبتلایان است
(۴) دل، درد و بالای عشقت افزون خواهد
- خالی نشوم که در ادب کانم»
(۲) آرایه‌های «تشبیه و موازنه» در بیت دیده می‌شود.
(۴) بیت صورت سوال دارای پایه‌های آوایی ناهمسان است.
- نه آخر جان شیرینش برآمد در تمنایی
به سختی می‌گذارد عمر هر کس جوهری دارد
تا به روز حشر بر کوه و کمر باید نوشت
مهره موم است کوه بیستون فرهاد را
- هجران بالای ما شد یارب بلا بگردان
دل از چشم تو در عین عذاب افتاده است
اگر تو از بلا ترسی عنان از کربلا درکش
او دیده خود همیشه در خون خواهد

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (١١ - ١٣)

۱۱- ﴿لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا﴾:

- (۱) ما هیچ دانشی نداریم جز آنچه از تو آموخته‌ایم!
- (۲) جز آنچه تو به ما یاد داده‌ای ما را هیچ علمی نیست!
- (۳) هیچ دانشی از آن ما نیست مگر اینکه تو ما را بیاموزی!
- (۴) ما علمی نداریم مگر آنچه که تو به ما آموزش دادی!

۱۲- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- (۱) يَا بَنِيَّ؛ لَا تُكْرِهْ أَحَدًا فِي قَبُولِ رَأْيِكَ فَإِنَّهُ يُسَبِّبُ الْعُدْوَانَ: ای پسرکم، کسی را در پذیرش نظرت مجبور نکن زیرا باعث دشمنی می‌شود!
- (۲) أُخْتِي عَازِمَةٌ عَلَى أَنْ تُشْتَرِيَ عَصَاةً لَتُكْرِمَ يَوْمَ «الْأُمِّ»: خواهرم تصمیم دارد که یک آبمیوه‌گیری بخرد تا روز «مادر» را گرامی بدارد!
- (۳) مَنْ حَاوَلَ إِرْضَاءَ جَمِيعِ النَّاسِ أَتَعَبَ نَفْسَهُ لَطَلَبِ مُسْتَحِيلٍ: هرکس برای راضی شدن مردم تلاش می‌کند خودش را برای خواسته‌ای محال خسته می‌کند!
- (۴) إِنَّمَا مَا يُمْكِنُ لَنَا أَنْ نَفْخَرَ بِهِ الْعَقْلَ وَالْأَدَبَ لَا الْجِسْمَ وَالنَّسَبَ: چیزی که ما به تنهایی می‌توانیم به آن افتخار کنیم خرد و ادب است نه جسم و اصل و نسب!

۱۳- عَيْنُ الْأَقْرَبِ مِنْ مَفْهُومِ الْعِبَارَةِ: «لَا خَيْرَ فِي قَوْلٍ إِلَّا مَعَ الْفَعْلِ»:

(۱) بار درخت علم ندانم مگر عمل	با علم اگر عمل نکنی شاخ بی‌بری
(۲) گفتار نکو دارم و کردارم نیست	از گفتِ نکوی بی‌عمل عارم نیست
(۳) بی‌عمل نه نان به دست آید نه آب	بی‌عمل سستی فزاید خورد و خواب
(۴) لاف هنر بیهوده ست تا نمایی عمل	تیغ نگردد چنار گر همه تن جوهر است

■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (١٤ - ١٨) بِمَا يَنْسَبُ لِلنَّصِّ:

«لَا لِبَاسٍ أَجْمَلَ مِنَ الْعَافِيَةِ.» هَذِهِ الْجُمْلَةُ الْقَصِيرَةُ هِيَ رَمَزٌ كُلُّ لَذَّةٍ فِي الدُّنْيَا. إِذَا كَانَ عِنْدَكَ أَصْغَرُ مَرَضٍ أَوْ صَدَاعٌ خَفِيفٌ لَا تَسْتَطِيعُ أَنْ تَعِيشَ فَرَحًا. فَعَلَيْنَا أَنْ نَسْعَى فِي الْإِحْتِفَازِ بِالْعَافِيَةِ. هَذَا الْمَهْمُ يُكْتَسَبُ بَعْدَ عَوَامِلٍ نَذْكُرُ أَهْمَهَا.

الرِّيَاضَةُ هِيَ تَقْوِي الْقَلْبَ وَتَمْنَعُ مِنَ الْإِصَابَةِ بِالْأَمْرَاضِ الْمَخْتَلِفَةِ. الرِّيَاضَاتُ الَّتِي تَسَبِّبُ التَّعَرُّقَ مُفِيدَةٌ لِلْأَمْرَاضِ النَّفْسِيَّةِ كَالْاِكْتِنَابِ (افسردگی) لِأَنَّهَا تُطْلِقُ الْإِنْدُورْفِينَ وَتَزِيدُ فِي الثِّقَّةِ بِالنَّفْسِ (اعتماد به نفس) كَمَا هِيَ تَسَاعِدُ فِي فَقْدَانِ الْوِزْنِ وَالتَّخْلُصِ مِنَ السَّمُومِ.

حُسْنُ التَّغْذِيَةِ عَامِلٌ مَهْمٌ آخَرٌ. الْاجْتِنَابُ عَنْ وَجَبَاتٍ سَرِيعَةِ التَّحْضِيرِ (فست فود) أَوَّلُ خُطْوَةٍ فِي إِصْلَاحِ التَّغْذِيَةِ. هِيَ تَسَبِّبُ زِيَادَةَ الْوِزْنِ وَمَشَاكِلَ فِي كَبْدِ الْكُولِستَرُولِ الْمَوْجُودِ فِي هَذِهِ الْأَطْعِمَةِ يَسَبِّبُ أَمْرَاضَ الْقَلْبِ كَالنَّسْدَادِ الشَّرَائِيْنِ وَالْجَلْطَةِ (سکته).

لَعَلَّ الْمَوَاطِنِينَ يُجَرِّبُونَ التَّغْذِيَةَ الصَّحِيحَةَ وَمُمَارَسَةَ الرِّيَاضَةِ الْمُسْتَمْرَةَ لِمُدَّةِ شَهْرٍ وَاحِدٍ فَقَطْ حَتَّى يَرَوْا فَوَائِدَهَا. كَأَنَّا نَدْخُلُ فِي عَالَمٍ جَدِيدٍ بَعْدَ شَهْرٍ.

۱۴- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- (۱) قَدْ نَحْتَاجُ إِلَى تَجَرُّبَةٍ شَيْءٍ حَتَّى نَعْلَمَ فَوَائِدَهُ.
- (۲) الْإِحْتِفَازُ بِالْعَافِيَةِ يَتِمُّ بِالرِّيَاضَةِ وَحُسْنِ التَّغْذِيَةِ فَقَطْ.
- (۳) نَسْتَطِيعُ أَنْ نَتَلَذَّذَ بِالْعِيشِ وَلَوْ بِصُدَاعٍ خَفِيفٍ.
- (۴) الثِّقَّةُ بِالنَّفْسِ مِنَ الْمَزَالِيَا الَّتِي تَزِيدُ بِسَبَبِ التَّغْذِيَةِ الْمُنَاسِبَةِ.

١٥- عَيْن ما لَيْسَ فِي النَّصِّ:

- (١) طُرُق التَّخْلَصِ مِنَ السَّمُومِ.
- (٢) العَوَامِلُ الَّتِي تَحْفَظُ الْعَاقِبَةَ.
- (٣) الْأَطْعَمَةُ الَّتِي عَلَيْنَا أَنْ نَأْكُلَهَا كُلَّ يَوْمٍ.
- (٤) الْأَمْرَاضُ الَّتِي تَوْجَدُ بِسَبَبِ الْكَوْلَسْتَرُولِ.

١٦- الرِّيَاضَةُ مُفِيدَةٌ لَنَا لِأَنَّهَا ... (عَيْنُ الْخَطَأِ)

- (١) تُسَاعِدُنَا فِي كَسْبِ الثِّقَّةِ بِالنَّفْسِ وَزِيَادَتِهَا.
- (٢) تُسَاعِدُ فِي عِلَاجِ بَعْضِ الْأَمْرَاضِ النَّفْسِيَّةِ.
- (٣) تُقَلِّلُ وَزْنَنَا.
- (٤) تَخْرُجُ الْكَوْلَسْتَرُولُ مِنْ جِسْمِنَا.

■ عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (١٧ وَ ١٨)

١٧- «لباس - يُكْتَسَب - التَّعَرَّق - تُطْلَق»

- (١) لباس: اسم - مفرد - مذكر - نكرة - معرب / اسم «لا» النافية للجنس و على حرف آخره فتحة
- (٢) يُكْتَسَب: فعل مضارع - له حرفان زائدان - متعد - مجهول / خبر
- (٣) التَّعَرَّق: اسم - مصدر من ثلاثي مزيد - على وزن «تَفْعُل» - مفرد - مذكر - معرب - معرف بـأل / مفعول و منصوب
- (٤) تُطْلَق: فعل - للغائب المؤنث - له حرف زائد من باب «تفعيل» - متعد - معلوم / خبر «أن» المشبهة بالفعل

١٨- «الاجتناب - المواطنين - يُجَرَّبُونَ - مَمَارَسَةٌ»

- (١) الاجتناب: اسم - مفرد - مذكر - مصدر على وزن «افتعال» - معرب - معرف بـأل / مبتدأ و خبره «أول»
- (٢) المُوَاطِنِينَ: اسم فاعل - جمع سالم للمذكر - معرب - معرفة / اسم «لعل» و مرفوع
- (٣) يُجَرَّبُونَ: فعل مضارع - للجمع الغائب - له حرف زائد - من باب «تفعيل» - متعد - معلوم / خبر «لعل»
- (٤) مَمَارَسَةٌ: مصدر على وزن «مفاعلة» - مفرد - مؤنث - معرب - ماضيه «مارس» و مضارعه «يُمارس»

■ ■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (١٩ - ٢٠)

١٩- عَيْنُ الصَّحِيحِ عَنِ «لا» النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ:

- (١) لَا شَيْءٌ يَقْدِرُ أَنْ يُغَيِّرَ آرَاءَ هَؤُلَاءِ الرِّجَالِ!
- (٢) لَا خَيْرَ فِي مَجَالَسَةِ الْجَهَّالِ وَ الْكَذَّابِينَ!
- (٣) لَا الْكَذِبَ مَقْبُولٌ عِنْدَ النَّاسِ!
- (٤) لَا، أَنْتُمْ لَا تُصَدِّقُونَ كَلَامَنَا!

٢٠- عَيْنُ عِبَارَةٍ جَاءَتْ فِيهَا «لا» النَّاهِيَةِ وَ النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ:

- (١) لَا يَرْحَمُ هَؤُلَاءِ الْحُكَّامُ مَنْ لَا رَحْمَ لَهُ إِلَى الْمَظْلُومِينَ!
- (٢) لَا تَرَدَّدْ فِي الْامْتِنَاعِ عَنْ عَمَلٍ لَا خَيْرَ فِيهِ!
- (٣) عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَسُبُّوا النَّاسَ حَتَّى لَا تَكْتَسِبُوا الْعَدَاوَةَ بَيْنَهُمْ!
- (٤) لَا تَحْمَلُوا أَوْلَادَكُمْ الْأُمُورَ الصَّعْبَةَ وَ لَا تَتْرَكُوهُمْ كَسُولِينَ!

۲۱- کدام عبارت، درست است؟

- (۱) هستی و چیستی همواره در کنار یکدیگر به کار می‌روند.
- (۲) مغایرت میان هستی و چیستی، بدیهی و بی‌نیاز به اثبات است.
- (۳) وجود، عامل تمایز میان موجودات مختلف در جهان هستی است.
- (۴) یکی از نخستین مباحث در فلسفه، توجه به هستی و چیستی است.

۲۲- کدام عبارت در رابطه با گام سوم از تشخیص مغایرت میان وجود و ماهیت درست است؟

- (۱) دربارهٔ واقعیت یک موجود در جهان خارج می‌توان گفت که بخشی به وجود و بخشی به ماهیت مربوط است.
- (۲) ما انسان‌ها می‌دانیم که اشیاء و موجوداتی پیرامون ما وجود دارند که حتماً می‌توانیم به چیستی آنها پی ببریم.
- (۳) هستی و چیستی، دو مفهوم از یک چیزند و این موضوع، بدان معناست که آنها، دو جنبه از یک موجود هستند.
- (۴) علم به وجود یک واقعیت در جهان خارج، حتماً آگاهی به چیستی و ماهیت آن موجود در ذهن را به دنبال دارد.

۲۳- با توجه به گام‌های چهارگانه برای شناخت نسبت میان دو مفهوم «هستی» و «چیستی» کدام عبارت دقیق‌تر است؟

- (۱) سؤال کودک از چیستی یک موجود، مستقیماً بیانگر این است که هر انسانی به‌صورت طبیعی می‌داند چیزهایی واقعی در اطراف او وجود دارد.
- (۲) وقتی انسان برای رفع تشنگی و گرسنگی به سراغ آب و غذا می‌رود، یعنی به وجود و هستی آنها پی برده و به دنبال چیستی آنها می‌گردد.
- (۳) اینکه هستی و چیستی، دو مفهوم از یک چیز هستند، این معنا را ندارد که آنها دو جزء از یک موجود هستند که با هم جمع یا ترکیب شده‌اند.
- (۴) ابن‌سینا با نشان دادن تفاوت دو نوع حمل بیان نمود که مغایرت وجود و ماهیت، امری صرفاً ذهنی است و چنین چیزی دارای حقیقت فلسفی نیست.

۲۴- حمل «میوه» بر «سیب» از جهت نسبت مانند کدام گزینه است؟

- (۱) راه‌رونده بر انسان
- (۲) دانش بر تصور
- (۳) مربع بر شکل
- (۴) گرم بر تابستان

۲۵- کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) موجودات جهان از حیث موجودیتشان، واجب‌الوجود بالذات یا واجب‌الوجود بالغير هستند.
- (۲) همهٔ ماهیت‌هایی که مشاهده می‌کنیم، به واسطهٔ علت‌هایشان واجب‌الوجود شده‌اند.
- (۳) اینگونه نیست که هر موجودی که واجب است، نیازمند به یک علت خارجی باشد.
- (۴) موجودی خارجی که حمل هستی بر آن ممکن نیست را ممتنع‌الوجود می‌نامند.

۲۶- «ممکن‌الوجودی که واجب شده است» چگونه با «عامل وجوب بخشی خود» ارتباط دارد؟

- (۱) وضعیت موجود از حالت تساوی میان وجود و عدم خارج نشده است.
- (۲) بدون آن عامل وجوب بخش، به‌وجود آمدن ممکن‌الوجود، محال ذاتی است.
- (۳) امکان ذاتی ماهیت مذکور تبدیل به وجوب غیری شده و از حالت تساوی خارج شده است.
- (۴) عامل وجوب بخشی خودش باید واجب‌الوجود بالذات باشد تا بتواند ممکن‌الوجود را واجب کند.

۲۷- ماهیتی خیالی را تصور کنید که در حالت تساوی میان وجود و عدم قرار دارد؛ اگر پدید آمدن آن ماهیت در جهان خارج، مستلزم نقض قوانین تجربی باشد؛ آن ماهیت می‌تواند.....

- (۱) ممتنع‌الوجود بالغير باشد؛ مانند کوه آتش
- (۲) ممتنع‌الوجود بالذات باشد؛ مانند مربع سه ضلعی
- (۳) ممتنع‌الوجود بالغير باشد؛ مانند سیاه سفید
- (۴) ممتنع‌الوجود بالذات باشد؛ مانند انسان ۶ سر

۲۸- کدام عبارت برای رابطه علیت دقیق تر بیان شده است؟

- (۱) رابطه‌ای دوسویه است که یکی به دیگری وجود می‌دهد.
- (۲) در این رابطه هرطرف به طرف دیگر وابستگی وجودی دارد.
- (۳) معلول وجودش را از علت و ضرورتش را از خودش دریافت می‌کند.
- (۴) علت همچون معلول، می‌تواند در وجود خود به دیگری نیازمند باشد.

۲۹- کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) درک ذهنی رابطه وجودی علیت از طریق استفهام «چرا» می‌باشد.
- (۲) حتماً می‌توان گفت که معلول قطع نظر از علت، نمی‌تواند وجود داشته باشد.
- (۳) قاعده عقلی علیت، مستقیماً اثرگذار بر مغایرت میان هستی و چیستی می‌باشد.
- (۴) «وجود حرارت» و «آب شدن یخ» و «آغاز رابطه علیت» در یک زمان رخ می‌دهند.

۳۰- کدام تعریف برای «علت» مناسب‌تر است؟

- (۱) چیزی که از حالت تساوی میان وجود و عدم خارج شده است.
- (۲) آنچه که معلول، وجودش را از آن می‌گیرد.
- (۳) چیزی که ایجادکننده چیزی دیگر است.
- (۴) آنچه وجود برای ذاتش ضرورت دارد.

بودجه بندی دروس آزمون بعد...

تاریخ برگزاری: ۱۳ شهریورماه

جامعه شناسی ۱

هویت (تغییرات هویت اجتماعی، تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل درونی»، تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل بیرونی»)
صفحه های ۸۶ تا ۱۰۷

علوم و فنون ادبی ۱

فصل چهارم
(درس های ۱۰ تا ۱۲)
صفحه های ۷۹ تا ۱۰۱

ریاضی و آمار ۱

کار با داده های آماری
(گردآوری داده ها، معیارهای گرایش به مرکز، معیارهای پراکندگی)
صفحه های ۷۱ تا ۹۸

تاریخ ۱

فصل سوم:
ایران در عصر باستان
درس های ۱۰ تا ۱۲
صفحه های ۹۰ تا ۱۱۷

زبان عربی ۱

المَعَالِمُ الْخَلَّابَةُ
صِنَاعَةُ النُّقْطِ
درس های ۶ و ۷
صفحه های ۸۱ تا ۱۰۴

روان شناسی

تفکر (۱) حل مسئله
تفکر (۲) تصمیم گیری
صفحه های ۱۱۲ تا ۱۵۷

اقتصاد

اقتصاد رشد و پیشرفت
درس های ۱۰ و ۱۱
صفحه های ۱۰۵ تا ۱۲۸

فلسفه و منطق

منطق
قضیه شرطی و قیاس استثنایی
(قضیه شرطی و قیاس استثنایی)
صفحه های ۸۳ تا ۹۶
فلسفه ۱
معرفت و شناخت
(ابزارهای شناخت، نگاهی به تاریخچه معرفت)
صفحه های ۵۰ تا ۶۸

جغرافیا ۱

فصل سوم:
جغرافیای انسانی ایران
درس های ۷ و ۸
صفحه های ۶۳ تا ۸۲

اختیاری - ویژه دانش آموزان پیشتاز

فلسفه ۲

هستی و چیستی، جهان ممکنات، جهان علی و معلولی
تا پایان «دیدگاه فلاسفه مسلمان»
درس های ۱، ۲ و بخشی از درس ۳
صفحه های ۱ تا ۱۸

زبان عربی ۳

مِن الْأَشْعَارِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَى
الإمام علي (ع)
متن درس، الحروف المشبهة
بالفعل، لا النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ، تمارين
تا پایان التمرين الخامس
صفحه های ۱ تا ۱۴

علوم فنون ادبی ۳

تاریخ ادبیات قرن های
دوازدهم و سیزدهم
پایه های آوایی ناهمسان / مراعات
نظیر، تلمیح و تضمین
صفحه های ۱۰ تا ۳۷

آزمون

کارنامه رتبه‌های برتر

رتبه‌های ۱ تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

[www.
arefonline.ir](http://www.arefonline.ir)

مرکز مشاوره عارف

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

مرور و تثبیت مباحث پایه

ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۵

دفترچه پاسخ

پنجشنبه ۳۰ مردادماه ۱۴۰۴

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه‌های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده‌اید
- ✓ نکات و درسنامه‌های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش‌های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

دیرس	مؤؤل دیرس	طراحان	ویراستاران
ریاضی	محمد نوربخش	محمد نوربخش - سعید عزیزخانی - امیر زراندوز محمد یگانه - حمیدرضا سجودی	ریحانه تک - نرجس تیمناک داوود بوالحسنی - علی فلاح
زبان و ادبیات فارسی	حسن وسکری	حسن وسکری - مهدی ضیایی - علی امیرسلیمانی افشین محی الدین - مجتبی بلاغتی ابوالفضل غلامی - مهران قندی - فاطمه حمیدی	فاطمه عباسی - اعظم نوری نیا محمد رزمی - محمدجواد بانسی
علوم اجتماعی	الهام میرزایی	الهام میرزایی - فروغ تیموریان - آزاده میرزایی الهام رضایی - بهزاد اندرز	آزاده میرزایی - کوثر رعدی محمد حسین هاشمی
روان شناسی	الهه همایون زاده	الهه همایون زاده - حمیدرضا توکلی مژده طالب	علی رمضانی - احسان کلاته امیر حسین محمدپور نیوشا حسنی
زبان عربی	هاله کریمی	هاله کریمی - کاظم غلامی - محمدعلی تابانفر محمدعلی کاظمی نصرآبادی - روح الله گلشن	مریم آقاییاری - کیارش پورمهدی سید دانیال محمدی نیا
تاریخ	علیرضا کاهیدوند	علیرضا کاهیدوند - منصوره حاجی زاده کیان کیانی دوست - رویا بهیاد	سارا خداوردیان - مریم خسروی سیدمهدی کیانفر - محمدرسانی
جغرافیا	آزاده میرزایی	فرشید مشعرپور - سید مصطفی دهنوی کیان کیانی دوست	زهرا فروغی - مریم خسروی عرفان جمشیدی
فلسفه و منطق	امیرمحمد نصیری	امیرمحمد نصیری - حسن صدری - کیمیا طهماسبی الهه فاضلی - محمد قربانی - محمد کشوری	کیمیا طهماسبی - حسن صدری ساناز نامداری
اقتصاد	آرش بدری	سارا شریفی - آرش بدری - کوثر رعدی احمد منصوری - امیر محمدبیگی	فاطمه ایزی - آفرین ساجدی فاطمه شوشتری - مرتضی عزیزی کیمیا یوسفیان

تیم اجرایی و تولید آزمون

مرضیه بنیانی

یگانه پور ابراهیم

آتنا عبدالرحیم زاده

سرپرست آزمون: فائزه زارع

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستن تا آزمون‌های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده‌تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت‌های خوبتون انرژی می‌گیریم. مرسی که همراهمون هستین. راستی! حتماً در نظرسنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهاداتتون رو برامون بنویسین.

دکتر رسول خنجری - واحد آزمون ماز

توی مقاله قبلی یاد گرفتیم چطور زمان آزمون رو بین درس‌ها تقسیم کنی و سؤالات رو توی دو دور جواب بدی. حالا وقتشه یک مهارت دیگه یاد بگیریم: **اولویت‌بندی حرفه‌ای سؤال‌ها**. یعنی بدونی کدوم سؤال‌ها رو اول بزنی تا با همون زمان و انرژی، درصد بیشتری بگیریم.

یک باور اشتباه درباره سؤال‌های سخت

بعضیا فکر می‌کنن اگه به یک سؤال خیلی سخت و وقت‌گیر جواب بدن، خیلی از بقیه جلو می‌افتن. ولی واقعیت اینه که توی کنکور، سخت یا آسون بودن سؤال، هیچ تأثیری روی درصد نداره.

مثلاً اگه یک درس ۲۰ سؤال داشته باشه و تو ۱۴ تا رو جواب بدی که ۳ تا غلط باشه، یکی از درست‌ها حزنه و درصدت همیشه:

$$50\% = 20 \div 40$$

فرقی نمی‌کنه سؤال سخت زده باشی یا آسون؛ آخرش تعداد درست‌ها مهمه. پس باید دنبال سؤال‌های آسون‌تر و سریع‌تر بگردی تا بیشترین درست رو توی کمترین زمان بزنی.

چطور سؤال‌های سریع‌تر رو پیدا کنیم؟

این مهارت یک‌شبه به دست نیامد، اما با تمرین و چند تا نکته می‌تونی زودتر یادش بگیریم:

■ سؤالات محاسباتی یا غیرمحاسباتی؟

سؤالای محاسباتی معمولاً وقت بیشتری می‌گیرن. البته گاهی ظاهر سؤال محاسباتیه ولی جواب‌ها عدد نیستن یا راه‌حل کوتاهیه، اینا رو سریع‌تر میشه زد.

■ طول سؤال و گزینه‌ها

سؤالای کوتاه و تعریفی رو یا می‌دونی یا نمی‌دونی؛ تکلیفشون تو همون چند ثانیه مشخص میشه. اما سؤالای بلند با متن پیچیده یا گزینه‌های طولانی، معمولاً وقت‌گیرترن.

■ سؤالای تحلیلی

سؤالایی که باید چند مورد رو مقایسه یا بررسی کنی، زمان بیشتری می‌خوان. اگه دیدی باید چند بار برگردی و اطلاعات رو تطبیق بدی، بذارش برای دور دوم.

■ گیر نکن!

وقتی سؤال رو می‌خونی، اگه راه‌حل واضح و سریع تو ذهنت اومد، احتمالاً سؤال سریعه. ولی اگه توی ۳۰-۴۵ ثانیه حس کردی داری گیر می‌کنی یا زمان می‌پره، ردش کن و علامت بزن برای بعد.

■ اسکن سریع

وقتی وقتت محدوده، اول سؤالای یک درس رو سریع با چشم اسکن کن. سؤالای کوتاه و ساده‌تر رو علامت بزن تا توی دور اول به سراغشون بری.

یادت باشه:

«سؤال سریع» لزوماً «آسون» نیست! ممکنه یک سؤال مفهومی عمیق باشه ولی سریع جواب بدی، و یک سؤال ساده رو به خاطر محاسبات طولانی دیر حل کنی. سرعت فقط به سؤال ربط نداره، به تمرکز و دقت هم بستگی داره.

تمرین کن تا چشم‌هات تیز بشه!

بهترین راه برای قوی شدن توی این مهارت، تمرینه. موقع تست زدن توی خونه یا آزمون‌های آزمایشی:

■ با زمان واقعی تمرین کن:

وقتی توی خونه تست میزنی، تایمر بذار. برای هر سؤال، مثل جلسه آزمون، ۴۵-۵۰ ثانیه برای دروس خوندنی و ۶۰-۷۰ ثانیه برای دروس محاسباتی وقت داشته باش. این کار باعث میشه ذهنت یاد بگیره سرعت لازم رو پیدا کنه و بفهمی کدوم سؤال ارزش وقت گذاشتن داره.

■ بعد از آزمون، تحلیل کن:

فقط درست یا غلط بودن رو نگاه نکن. از خودت پرس:
چرا این سؤال رو سریع حل کردم؟
چرا روی این سؤال وقت تلف شد؟
آیا سؤال وقت گیر رو اشتباهی در دور اول انتخاب کردم؟
چه نشونه‌هایی باعث شد سؤالی رو سریعی تشخیص بدم؟

■ دفترچه نشونه‌ها بساز:

تو یه دفتر جداگانه، نشونه‌های سؤالات سریع تر رو بنویس. مثلاً:
سؤالات کوتاه + گزینه‌های مشخص = سریع تر
سؤالات تحلیلی + متن طولانی = وقت گیر
سؤال محاسباتی ساده با اعداد راحت = سریع تر
این دفترچه کم کم تبدیل به مرجع شخصی تو میشه و چشمت رو تیزتر می‌کنه.

با تکرار این کار، کم کم چشم‌هات تیز میشه و توی جلسه کنکور می‌تونی سؤالات سریع تر رو شکار کنی و زمانت رو برای سؤالات وقت گیرتر نگه داری.

جمع‌بندی آخر...

- همه سؤال‌ها ارزش پکسای دارن، پس دنبال سختی و سخت‌تر بودن نرو.
- سؤالاتی رو اول جواب بده که سریع‌تر می‌تونی حل کنی.
- سؤالاتی وقت گیر رو برای دور دوم بذارتا چیزی از دستت درنره.
- با قدرین زیاد، سرعت تشخیصت بالا میره و استرست توی جلسه کمتر میشه.

هر آزمون آزمایشی فرصتیه برای قوی‌تر شدن توی این مهارت. آله پاره‌ها و پاره‌ها قهرنش کنی، روژ لکوره‌ی تویی بدون استرس، بهترین درصد ممکن رو بگیری.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

فصل دوم: تابع (نمودار تابع خطی، نمودار تابع درجه ۲)

صفحه‌های ۵۶ تا ۷۰

بودجه‌بندی
این آزمون

درس‌های سوم و چهارم فصل دوم هر کدام با ۱ تست، مجموعاً ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

۱- رأس سهمی به معادله $y = x^2 - 8x - 1$ در کدام ناحیه از صفحه مختصات قرار دارد؟

(۴) چهارم

(۳) سوم

(۲) دوم

(۱) اول

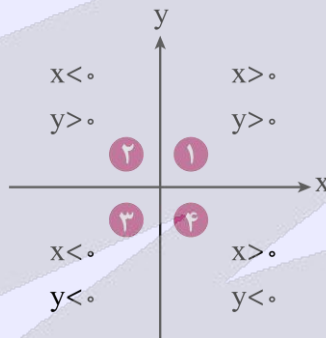
(متوسط - نمودار تابع درجه ۲ - مفهومی - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

۱) طول رأس سهمی $f(x) = ax^2 + bx + c$ از رابطه $x_S = \frac{-b}{2a}$ به دست می‌آید. عرض رأس هم برابر است با $y_S = f(x_S)$.

البته می‌توانیم عرض را از فرمول $y_S = \frac{-\Delta}{4a}$ هم محاسبه کنیم.

۲) وضعیت طول و عرض نقاط در نواحی چهارگانه در صفحه مختصات به شکل زیر است:

$$y = x^2 - 8x - 1 \Rightarrow x_S = \frac{-(-8)}{2(1)} = \frac{8}{2} = 4 \text{ طول رأس}$$

$$y = x^2 - 8x - 1 \Rightarrow y_S = 4^2 - 8(4) - 1 = 16 - 32 - 1 = -17 \text{ عرض رأس}$$

واضح است که نقطه $S \left(4, -17 \right)$ در ناحیه چهارم صفحه مختصات قرار دارد. چون طول آن مثبت و عرضش منفی است.

۲- نمودار سهمی $y = x^2 - 4$ و $y = 4 - x^2$ در چند نقطه تلاقی (برخورد) دارند؟

(۴) سه

(۳) دو

(۲) یک

(۱) هیچ

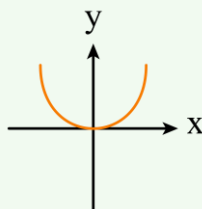
(متوسط - نمودار تابع درجه ۲ - مفهومی / کاربردی - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

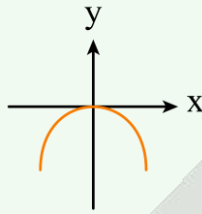
نکات مهم

۱- برای رسم نمودار $y = x^2 + k$ اگر k مثبت باشد نمودار $y = x^2$ را k واحد به بالا و اگر k منفی باشد نمودار $y = x^2$ را k واحد به پایین منتقل می‌کنیم.

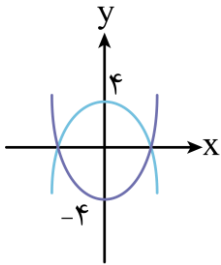
ضمناً نمودار $y = x^2$ به شکل زیر است:

۲- برای رسم نمودار $y = -x^2 + k$ هم مشابه قسمت (۱) عمل می‌کنیم فقط در اینجا باید نمودار $y = -x^2$ را به بالا یا پایین حرکت دهیم. نمودار تابع $y = -x^2$ هم به شکل زیر است:

برای رسم نمودار $y = x^2 - 4$ باید نمودار $y = x^2$ را ۴ واحد به پایین حرکت دهیم. برای رسم نمودار $y = -x^2 + 4$ هم باید نمودار $y = -x^2$ را ۴ واحد به بالا منتقل کنیم.

۲ نقطه برخورد وجود دارد. $\Rightarrow$

۳- در تابع خطی به فرم $f(x) = 3x - 2$ مجموع مقادیر شیب، طول از مبدأ و عرض از مبدأ کدام است؟

- (۱) $\frac{2}{3}$ (۲) ۱ (۳) $\frac{4}{3}$ (۴) $\frac{5}{3}$

(آسان - تابع خطی - محاسباتی - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

در تابع خطی به فرم $f(x) = mx + h$ داریم:

شیب $= m$

عرض از مبدأ $= h$

طول از مبدأ $= \frac{-h}{m}$

عرض از مبدأ نقطه‌ای است که خط محور y ها را قطع می‌کند ($x = 0$) و طول از مبدأ نقطه‌ای است که خط محور x ها را قطع می‌کند ($y = 0$). با توجه به ضابطه تابع $f(x) = 3x - 2$ داریم:

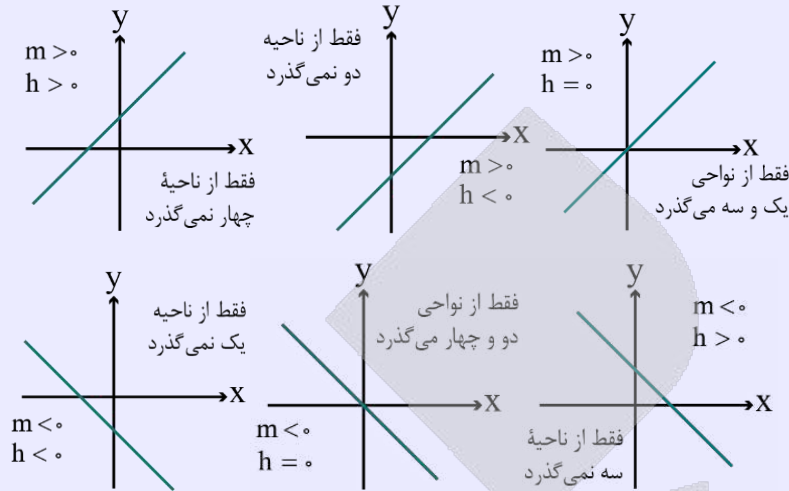
$$\begin{cases} \text{شیب} = 3 \\ \text{عرض از مبدأ} = -2 \\ \text{طول از مبدأ} = \frac{2}{3} \end{cases} \Rightarrow \text{مجموع} = 3 - 2 + \frac{2}{3} = \frac{5}{3}$$

۴- تابع $f(x) = 3x + m - 2$ فقط از دو ناحیه دستگاه مختصات عبور می‌کند. در این صورت تابع $g(x) = mx + m - 4$ از کدام ناحیه عبور نمی‌کند؟

- (۱) اول (۲) دوم (۳) سوم (۴) چهارم

در تابع خطی $f(x) = mx + h$ شیب را با m و عرض از مبدأ را با h نمایش می‌دهیم و داریم:

تابع f فقط از دو ناحیه می‌گذرد بنابراین عرض از مبدأ آن صفر است:

$$m - 2 = 0 \Rightarrow m = 2$$

مقدار $m = 2$ را در تابع g جای گذاری می‌کنیم:

$$g(x) = 2x - 2$$

با توجه به اینکه در تابع g مقدار شیب مثبت و مقدار عرض از مبدأ منفی است، بنابراین فقط از ناحیه دوم نمی‌گذرد.

۵- سهمی $y = x^2 + 2m^2x - 1$ در نقطه‌ای به طول ۴- مینیمم دارد. مقدار مینیمم کدام است؟

(۴) -۱

(۳) -۱۸

(۲) ۱۶

(۱) -۱۷

در سهمی به معادله $y = ax^2 + bx + c$ ($a \neq 0$) با توجه به مقدار a دو حالت داریم:

علامت a	وضعیت دهانه سهمی	شکل فرضی	وضعیت رأس سهمی
$a > 0$ a مثبت است	رو به بالا		رأس سهمی همان مینیمم است.
$a < 0$ a منفی است	رو به پایین		رأس سهمی همان ماکزیمم است.

سهمی، دارای مینیمم است؛ بنابراین دهانه سهمی رو به بالا است. از طرفی مینیمم سهمی همان رأس سهمی است و با توجه به اینکه طول مینیمم برابر ۴- است، پس طول رأس سهمی نیز برابر ۴- است. از طرفی با توجه به معادله سهمی داریم: $a = 1$, $b = 2m^2$, $c = -1$

$$= 4 \Rightarrow m^2 = 4 \Rightarrow \frac{-2m^2}{2(1)} = -4 \Rightarrow \frac{-b}{2a} = -4 \Rightarrow \text{طول رأس سهمی} = -4$$

مقدار $m^2 = 4$ را جایگذاری می‌کنیم و معادله سهمی را بازنویسی می‌کنیم:

$$y = x^2 + 2m^2x - 1 \xrightarrow{m^2=4} y = x^2 + 8x - 1$$

مقدار مینیمم همان مقدار عرض رأس سهمی است که با جایگذاری $x = -4$ (طول رأس) می‌توانیم آن را به دست بیاوریم:

$$y = x^2 + 8x - 1 \xrightarrow{x=-4} y = (-4)^2 + 8(-4) - 1 = 16 - 32 - 1 = -17$$

مشابه این سؤال در کنکور سراسری ۱۴۰۱ خارج کشور آمده است.

به ازای چند مقدار m ، تابع $y = (1-18m)x^2 + 8(m^2+1)x + 11$ در نقطه‌ای به طول $\frac{1}{4}$ دارای ماکسیمم است؟

- ۱ (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) هیچ مقدار m ۴ (۴) تمام مقادیر m

پاسخ: گزینه ۲

۶- اگر $4x - y = 200$ باشد، حداقل مقدار xy چقدر است؟

- ۱ (۱) -5000 ۲ (۲) -6000 ۳ (۳) -5500 ۴ (۴) -6500

(متوسط - نمودار تابع درجه ۲ - کاربردی - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

روش اول

ابتدا از رابطه $4x - y = 200$ مقدار یکی از متغیرها را بر حسب دیگری به دست می‌آوریم، مثلاً y را بر حسب x می‌نویسیم:

$$4x - y = 200 \Rightarrow y = 4x - 200$$

$$\text{عبارت مطلوب} = 2x \cdot y = 2x(4x - 200) = 8x^2 - 400x$$

$$x = \frac{-b}{2a} = \frac{400}{2(8)} = \frac{200}{8} = 25$$

$$\text{عبارت مطلوب} = 8(25)^2 - 400(25) = 5000 - 10000 = -5000$$

روش دوم

$$4x - y = \frac{200}{2} \Rightarrow \begin{cases} 4x = 100 \Rightarrow 2x = 50 \\ -y = 100 \Rightarrow y = -100 \end{cases} \Rightarrow 2xy = -5000$$

مشابه این سؤال در کنکور سراسری سال ۹۹ داخل کشور طراحی شده است.

اگر $2x + 3y = 60$ باشد، ماکزیمم مقدار xy کدام است؟

- ۱ (۱) 120 ۲ (۲) 150 ۳ (۳) 200 ۴ (۴) 300

پاسخ: گزینه ۲

۷- نمودار تابع خطی $f(x) = ax + b$ محور x ها را در نقطه‌ای به طول ۳- قطع می‌کند و $f(2a) = a^2 + a - 1$ است. مقدار $f(3)$ کدام است؟

- ۱ (۱) 2 ۲ (۲) -6 ۳ (۳) 4 ۴ (۴) -4

(متوسط - تابع خطی - محاسباتی/ پارامتری - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

نکته

هر نقطه به طول a روی محور x ها به صورت $(a, 0)$ و هر نقطه به عرض b روی محور عرض‌ها به صورت $(0, b)$ نمایش داده می‌شود.

نقطه به طول ۳- روی محور x ها همان $(-3, 0)$ است که در معادله خط صدق می‌کند. پس:

$$0 = -3a + b \Rightarrow b = 3a \quad (1)$$

$$f(2a) = a(2a) + b = 2a^2 + b \xrightarrow[\text{سوال}]{(1) \text{ وفرض}} 2a^2 + 3a = a^2 + a - 1$$

$$\Rightarrow a^2 + 2a + 1 = 0 \Rightarrow (a+1)^2 = 0 \Rightarrow a = -1 \Rightarrow b = -3$$

$$\Rightarrow f(x) = -x - 3 \Rightarrow f(3) = -3 - 3 = -6$$

۸- سهمی $y = -2x^2 + (k-1)x + m$ با خط $y = x - 1$ در نقطه A به طول ۱ و در نقطه B به عرض ۱ متقاطع اند. عرض رأس سهمی کدام است؟

$$\frac{13}{8} \quad (4)$$

$$\frac{17}{8} \quad (3)$$

$$\frac{11}{8} \quad (2)$$

$$\frac{9}{8} \quad (1)$$

(دشوار - نمودار تابع درجه ۲ - محاسباتی / پارامتری - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

نکته ۱:

با داشتن طول یا عرض یک نقطه از خط می توان با قرار دادن آن در معادله خط، مؤلفه دیگر آن نقطه را به دست آورد. مثلاً با داشتن طول نقطه A می توان به جای X مقدار طول را قرار داده و مقدار Y (عرض نقطه) را به دست آورد.

نکته ۲:

در سهمی $y = ax^2 + bx + c$ مختصات رأس سهمی برابر $(-\frac{b}{2a}, -\frac{\Delta}{4a})$ است. البته می توان با محاسبه $x_S = \frac{-b}{2a}$ و قرار دادن در ضابطه سهمی مقدار y_S را به دست آورد.

$$y = x - 1 \xrightarrow{x=1} y = 0 \Rightarrow A = (1, 0)$$

$$y = x - 1 \xrightarrow{y=1} 1 = x - 1 \Rightarrow x = 2 \Rightarrow B = (2, 1)$$

مختصات نقاط A و B در سهمی نیز صدق می کند؛ بنابراین:

$$\left. \begin{aligned} \xrightarrow{A} 0 &= -2(1)^2 + (k-1)(1) + m \Rightarrow k + m = 3 \\ \xrightarrow{B} 1 &= -2(2)^2 + (k-1)(2) + m \Rightarrow 2k + m = 11 \end{aligned} \right\} \Rightarrow 2k - k = 11 - 3 \Rightarrow k = 8$$

$$\xrightarrow{k=8} 8 + m = 3 \Rightarrow m = -5$$

$$\Rightarrow y = -2x^2 + 7x - 5 \Rightarrow y_S = \frac{-(7^2 - 4(-2)(-5))}{4(-2)} = \frac{9}{8}$$

مشابه این سؤال در کنکور سراسری داخل تیرماه ۹۹ سؤال ۸ طراحی شده است.

سهمی $y = -\frac{1}{4}x^2 + ax + b$ با خط $y = 13 - x$ ، در دو نقطه به طول های ۲ و ۸، متقاطع اند. مختصات رأس این سهمی، کدام است؟

$$(4, 13) \quad (4)$$

$$(3, 12) \quad (3)$$

$$(3, 9) \quad (2)$$

$$(1, 9) \quad (1)$$

پاسخ: گزینه ۴

۹- رابطه بین درجه دما برحسب سانتی گراد و فارنهایت به صورت $F = \frac{9}{5}C + 32$ است. دمای جسمی ۱۵ درجه سانتی گراد کاهش یافته است. دمای آن چند درجه فارنهایت کم شده است؟

$$30 \quad (4)$$

$$32 \quad (3)$$

$$27 \quad (2)$$

$$15 \quad (1)$$

(آسان - تابع خطی - محاسباتی - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

رابطه بین درجه دما برحسب سانتی گراد و فارنهایت به صورت $F = \frac{9}{5}C + 32$ است که با توجه به آن داریم:

(تغییرات دما برحسب سانتی گراد) $\times \frac{9}{5}$ = تغییرات دما برحسب فارنهایت

روش اول

با توجه به اینکه دمای جسم ۱۵ درجه سانتی گراد کاهش یافته دمای اولیه جسم را ۱۵ و دمای ثانویه جسم را صفر درجه سانتی گراد فرض می کنیم و داریم:

$$C_1 = 15 \Rightarrow F_1 = \frac{9}{5}C_1 + 32 = \frac{9}{5}(15) + 32 = 27 + 32 = 59$$

$$C_2 = 0 \Rightarrow F_2 = \frac{9}{5}C_2 + 32 = \frac{9}{5}(0) + 32 = 32$$

$$F_2 - F_1 = 32 - 59 = -27$$

در نهایت تغییرات دمای جسم برحسب فارنهایت به صورت زیر است:

یعنی دما ۲۷ درجه فارنهایت کاهش یافته است.

روش دوم

با استفاده از رابطه زیر سؤال را حل می کنیم:

$$\text{تغییرات دما برحسب سانتی گراد} = \frac{9}{5} \times \text{تغییرات دما برحسب فارنهایت}$$

$$\text{تغییرات دما برحسب فارنهایت} = \frac{5}{9} \times (-15) = (-27)$$

- ۱۰- سه نقطه $\begin{bmatrix} 4 \\ b+5 \end{bmatrix}$ و $\begin{bmatrix} a+2 \\ b+3 \end{bmatrix}$ ، $\begin{bmatrix} 2a \\ 5 \end{bmatrix}$ روی نمودار تابع خطی f قرار دارند. اگر $f(a) = b-1$ باشد، مقدار a کدام است؟
- ۴ (۴) ۳ (۳) ۲ (۲) ۱ (۱)

(دشوار - تابع خطی - محاسباتی / پارامتری - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

اگر سه نقطه C و B و A روی نمودار یک تابع خطی باشند، آن گاه:

$$\frac{y_A - y_B}{x_A - x_B} = \frac{y_A - y_C}{x_A - x_C} = \frac{y_B - y_C}{x_B - x_C}$$

یعنی شیب خط را از هر دو نقطه‌ای که به دست آوریم، مقداری ثابت است.

$$\left. \begin{aligned} \frac{b+5-b-3}{4-a-2} &= \frac{2}{2-a} \\ \frac{b+5-5}{4-2a} &= \frac{b}{2(2-a)} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \frac{4}{2(2-a)} = \frac{b}{2(2-a)} \xrightarrow{a \neq 2} b = 4$$

$$\Rightarrow \text{شیب خط} = \frac{b}{2(2-a)} \xrightarrow{b=4} \frac{4}{2(2-a)} = \frac{2}{2-a} \quad (I)$$

$$f(a) = b-1 \xrightarrow{b=4} f(a) = 3 \Rightarrow \begin{bmatrix} a \\ 3 \end{bmatrix} \in f$$

$$\begin{bmatrix} a \\ 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2a \\ 5 \end{bmatrix} \Rightarrow \text{شیب} = \frac{5-3}{2a-a} = \frac{2}{a} \xrightarrow{(I)} \frac{2}{a} = \frac{2}{2-a} \Rightarrow a = 1$$

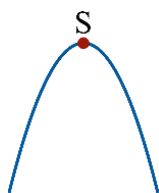
- ۱۱- برد تابع $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ شامل چند عدد طبیعی است؟
 $f(x) = -\frac{x^2}{2} + 2x + 6$

بی شمار (۴)

۱۰ (۳)

۹ (۲)

۸ (۱)

تابع f یک سهمی با دامنه $\mathbb{R}$ و ضابطه $f(x) = -\frac{x^2}{2} + 2x + 6$ است.

چون ضریب x^2 منفی است، پس دهانه سهمی رو به پایین است:
برد این سهمی شامل تمامی اعداد کوچکتر یا مساوی y_S می شود.

عرض رأس سهمی $y = \frac{-1}{2}x^2 + 2x + 6$ را پیدا می کنیم:

$$y_S = -\frac{\Delta}{4a} = -\frac{b^2 - 4ac}{4a} = -\frac{2^2 - 4\left(\frac{-1}{2}\right)(6)}{4\left(\frac{-1}{2}\right)} = -\frac{4 + 12}{-2} = \frac{16}{2} = 8$$

پس برد سهمی به صورت $y \leq 8$ می باشد که شامل ۸ عدد طبیعی (۱ تا ۸) می باشد.

۱۲- شرکتی برای تولید x محصول از یک کالا، تابع هزینه ای به معادله $C(x) = x^2 + 30x + 1000$ خواهد داشت. اگر هر کالا را ۱۹۰ تومان بفروشد، ماکزیمم مقدار سود کدام است؟

۷۴۰۰ (۴)

۷۲۰۰ (۳)

۶۳۰۰ (۲)

۶۱۰۰ (۱)

ابتدا تابع درآمد را به دست آورده، سپس تابع سود را می یابیم.

$R(x) = 190x$ $\Rightarrow$ تابع درآمد قیمت هر واحد کالا $\times$ تعداد کالا = درآمد

$P(x) = R(x) - C(x)$ $\Rightarrow$ تابع هزینه - تابع درآمد = تابع سود

$$P(x) = 190x - (x^2 + 30x + 1000) \Rightarrow P(x) = -x^2 + 160x - 1000 \Rightarrow \begin{cases} a = -1 \\ b = 160 \\ c = -1000 \end{cases}$$

بیشترین مقدار سود (ماکزیمم سود)، برابر با عرض رأس سهمی است.

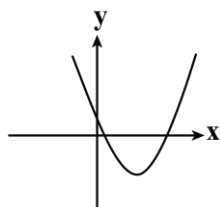
پس ابتدا طول رأس سهمی را به دست آورده و آن را در معادله سود قرار می دهیم:

$$x_S = -\frac{b}{2a} = -\frac{160}{2(-1)} = \frac{-160}{-2} = 80$$

طول رأس x_S

$$P_{(\max)} = -(80)^2 + 160(80) - 1000 = -6400 + 12800 - 1000 = 6300$$

ماکزیمم سود ۶۳۰۰

۱۳- نمودار سهمی مقابل مربوط به کدام تابع است؟

$$y = x^2 - 4x - 3 \quad (2)$$

$$y = -x^2 + 3x - 6 \quad (1)$$

$$y = x^2 - 6x + 3 \quad (4)$$

$$y = 2x^2 + 8x + 4 \quad (3)$$

در سهمی $y = ax^2 + bx + c$ می توان گفت:

(۱) اگر $a > 0$ باشد، شاخه های سهمی به سمت بالا و اگر $a < 0$ باشد، این شاخه ها به سمت پایین هستند.

(۲) نقطه $A \Big|_c^0$ محل تلاقی سهمی با محور y ها است.

(۳) برای یافتن علامت b طول رأس را از فرمول $x_s = \frac{-b}{2a}$ به دست می آوریم و با علامت طول رأس در شکل داده شده مقایسه می کنیم.

گزینه ۱ که سریع رد می شود چون ضریب x^2 در آن منفی است، در صورتی که a باید مثبت باشد (با توجه به شکل، شاخه ها به سمت بالا هستند) ضمناً در شکل محل تلاقی با محور عرض ها مثبت است (بالای مبدأ است) پس گزینه ۲ هم رد می شود. چون این تابع محور عرض ها را در نقطه $A \Big|_{-3}^0$ قطع می کند. حالا به سراغ گزینه ۳ می رویم و طول رأس را برای آن حساب می کنیم:

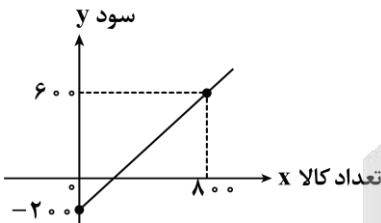
$$x_s = \frac{-b}{2a} = \frac{-8}{2(2)} = \frac{-8}{4} = -2$$

طول رأس، عددی منفی شده ولی در شکل داده شده، طول رأس قطعاً مثبت است. پس جواب گزینه ۴ خواهد بود:

$$x_s = \frac{-b}{2a} = \frac{-(-6)}{2(1)} = 3$$

۱۴- نمودار مقابل، سود یک کارخانه بر حسب تعداد کالاهای تولیدی را نشان می دهد. با تولید کالای چندم سوددهی آغاز می شود؟

(۱) ۲۰۱

(۲) ۲۰۸

(۳) ۳۰۱

(۴) ۳۰۸

(دشوار - تابع خطی - محاسباتی - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

به کمک نقاط $A \Big|_{-200}^0$ و $B \Big|_{600}^{800}$ شیب و سپس معادله خط را به دست می آوریم:

$$m = \frac{600 - (-200)}{800 - 0} = \frac{800}{800} = 1$$

$$y - y_A = m(x - x_A) \Rightarrow y + 200 = 1(x - 0) \Rightarrow y = x - 200$$

$$y = 0 \Rightarrow x - 200 = 0 \Rightarrow x = 200$$

نقطه سربه سر $x = 200$

پس با تولید کالای ۲۰۱ سوددهی آغاز می شود.

(۱) تابع درآمد یک شرکت برابر است با:

$$R = p \cdot x \quad \text{تعداد (مقدار)} \times \text{قیمت هر کالا} = \text{درآمد}$$

(۲) تابع هزینه هم از دو قسمت تشکیل می شود:

$$C = \text{هزینه متغیر} + \text{هزینه ثابت}$$

البته هزینه متغیر، برابر می شود با حاصل ضرب تعداد (مقدار) کالا در هزینه تولید هر واحد کالا.

(۳) تابع سود برابر می شود با:

$$P = R - C$$

ضمناً با حل معادله $P = 0$ به نقطه یا نقاط سربه سر می رسیم.

اگر تابع سود، درجه اول باشد و $x = k$ ریشه معادله $P = 0$ باشد با تولید کالای $(k+1)$ ام سوددهی آغاز می شود. اگر تابع سود، درجه دوم باشد و ریشه های

$P = 0$ برابر با k و m باشند ($k < m$) باز هم با تولید کالای $(k+1)$ ام سوددهی شروع می شود.

۱۵- کدام گزینه در مورد سهمی به معادله $y = 2x^2 - 8x + 9$ نادرست است؟

- (۱) سهمی دارای کمترین مقدار است.
- (۲) مختصات رأس سهمی $(2, 1)$ است.
- (۳) محور تقارن سهمی خط $x = -2$ است.
- (۴) نقطه $(0, 9)$ ، محل برخورد سهمی با محور y ها است.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - نمودار تابع درجه ۲ - محاسباتی - ۱۰۰۲)

بررسی گزینه‌ها:

۱ سهمی دارای کمترین مقدار است، زیرا $a = 2 > 0$ ، یعنی سهمی مینیمم دارد و به شکل $\cup$ است. ✓

۲ برای تعیین مختصات رأس سهمی، ابتدا طول رأس را می‌یابیم:

$$y = f(x) = 2x^2 - 8x + 9 \Rightarrow a = 2, b = -8, c = 9$$

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{طول رأس: } x_s = \frac{-b}{2a} = \frac{-(-8)}{2(2)} = \frac{8}{4} = 2 \\ \text{عرض رأس: } y_s = f(2) = 2(2)^2 - 8(2) + 9 = 8 - 16 + 9 = 1 \end{array} \right.$$

✓ مختصات رأس سهمی $S(2, 1)$

۳ معادله محور تقارن سهمی همانند طول رأس سهمی از رابطه زیر به دست می‌آید:

$$x_s = \frac{-b}{2a} = \frac{-(-8)}{2(2)} = \frac{8}{4} = 2 \quad \times$$

۴ برای تعیین محل برخورد سهمی با محور y ها، کافی است در معادله سهمی به جای x ، صفر را قرار دهیم:

$$y = f(x) = 2x^2 - 8x + 9 \Rightarrow f(0) = \underbrace{2(0)^2}_{=0} - \underbrace{8(0)}_{=0} + 9 = 9 \Rightarrow A(0, 9)$$

بنابراین گزینه ۳ نادرست است و محور تقارن سهمی $x = 2$ می‌باشد.

در سهمی به معادله $y = ax^2 + bx + c$ خواهیم داشت:

$$x_s = -\frac{b}{2a}, y_s = f\left(-\frac{b}{2a}\right) \Rightarrow S(x_s, y_s) \text{ مختصات رأس سهمی}$$

$$x = -\frac{b}{2a} \text{ معادله محور تقارن سهمی (طول رأس)}$$

سهمی ماکزیمم دارد (بیشترین مقدار) $a < 0$ و سهمی مینیمم دارد (کمترین مقدار) $a > 0$

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

[پاسخنامه ویدئویی آزمون](#)

فصل سوم (درس‌های ۷ تا ۹) + کارگاه تحلیل فصل سوم
صفحه‌های ۵۹ تا ۷۸

بودجه‌بندی
این آزمون

فصل سوم حدوداً ۲ الی ۳ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۱۶- در کدام ابیات، ویژگی فکری سبک خراسانی دیده می‌شود؟

الف: به این عالم، چو این دفتر نوشتند

ب: من بنده را ز رحمت کردی بزرگ، شاها

ج: چون قلم اندر نبشتن بر شتافت

د: چو چنبرهای یاقوتین به روز باد گلبن‌ها

(۱) «الف» و «ج»

(۲) «الف» و «د»

(۳) «ب» و «د»

(۴) «ب» و «ج»

(دشوار - سبک خراسانی - خط به خط - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

در ابیات «ب» و «د» ویژگی‌های سبک خراسانی دیده می‌شود:

«ب»: مدح پادشاه از مضمون‌های رایج در شعر سبک خراسانی است.

«د»: واقع‌گرایی شعر و توصیف طبیعت به نحوی ساده، محسوس و عینی از ویژگی‌های شعر سبک خراسانی است.

بررسی سایر موارد:

«الف»: اعتقاد به قضا و قدر که یکی از شاخصه‌های سبک عراقی است.

«ج»: ستایش عشق از ویژگی‌های شعر عراقی است.

ویژگی‌های فکری شعر سبک خراسانی

- روح شادی و نشاط و خوش‌باشی در شعر غلبه دارد.
- شعر واقع‌گرا است و توصیفات عمدتاً طبیعی، ساده، محسوس و عینی است.
- معشوق، عمدتاً زمینی است.
- بیشتر روح حماسه بر ادبیات این دوره حاکم است.
- اشعار پندآموز و اندرزگونه این دوره، ساده است و جنبه عملی و دستوری دارد.
- مضمون عمده اشعار این سبک، حماسه، مدح و اندرز... است.
- فکر و کلام ساده است، یعنی هنوز با پیچیدگی‌های عرفانی، حکمی و اندیشه‌های فلسفی درنیامیخته است.

۱۷- چند مورد از موارد زیر، از «ویژگی‌های ادبی» شعر سبک خراسانی است؟

- قالب غزل در اوایل این دوره، رشد می‌یابد.

- قافیه و ردیف، بسیار ساده است.

- در توصیف پدیده‌ها بیش‌تر از تشبیه ذهنی بهره گرفته می‌شود.

- استفاده از آرایه‌های ادبی، طبیعی و در حد اعتدال است.

- قالب‌های مسمط، مستزاد و قصیده به تدریج در اواخر این دوره شکل می‌گیرند.

(۱) یک

(۲) دو

(۳) سه

(۴) چهار

(متوسط - سبک خراسانی - خط به خط - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

دو مورد از موارد گفته شده در صورت سوال، از ویژگی‌های ادبی شعر سبک خراسانی است.

بررسی موارد نادرست:

- قالب غزل در اواخر این دوره، رشد می‌یابد.
- در توصیف پدیده‌ها بیشتر از تشبیه حسی بهره گرفته می‌شود.
- قالب‌های مسمط، ترجیع بند و مثنوی به تدریج در این دوره شکل می‌گیرد.

ویژگی‌های شعر سبک خراسانی

قلمرو زبانی	قلمرو ادبی	قلمرو فکری
سادگی زبان شعر	قالب عمده: قصیده قالب‌های رایج: مسمط، ترجیع‌بند، مثنوی قالب غزل: در اواخر این دوره رشد می‌کند.	غلبه روح شادی و نشاط و خوش‌باشی
کمی لغات عربی (در مقایسه با دوره‌های بعد)	استفاده طبیعی و معتدل از آرایه‌های ادبی	فکر و کلام: ساده
تفاوت تلفظ (در مقایسه با زبان امروز)	قافیه و ردیف بسیار ساده	واقع‌گرایی شعر
کهنه و مهجور بودن برخی از لغات	توصیف پدیده‌ها با تشبیه <u>حسی</u>	توصیفات عمدتاً طبیعی، ساده، محسوس و عینی
کاربرد تاریخی دستور؛ دو نشانه برای یک مضم		معشوق زمینی
		اشعار تعلیمی: ساده، دستوری و عملی
		مضمون اصلی: حماسه، مدح و اندرز

۱۸- در طبقه‌بندی سبک از دیدگاه ارسطو، سبک‌های «فلسفی - فکاهی - عرفانی - عالمانه» به ترتیب بر کدام اساس پدید آمده‌اند؟

- (۱) قلمرو دانشی - هدف - موضوع و نوع - مخاطب
(۲) قلمرو دانشی - هدف - موضوع و نوع - مخاطب
(۳) موضوع و نوع - هدف - قلمرو دانشی - مخاطب
(۴) موضوع و نوع - مخاطب - قلمرو دانشی - هدف

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - سبک خراسانی - خط به خط - ۱۰۰۷)

سبک‌ها به ترتیب براساس: قلمرو دانشی - هدف - موضوع و نوع - مخاطب پدید آمده‌اند.

براساس نظریه ارسطو، فیلسوف بزرگ یونانی، طبقه‌بندی زیر را برای شعر این دوره می‌توان در نظر گرفت:

- براساس نام شاعر یا نویسنده؛ مانند سبک فردوسی، سبک بیهقی
- براساس زمان و دوره اثر؛ مانند سبک دوره غزنوی، سبک دوره مشروطه
- براساس موضوع و نوع؛ مانند سبک عرفانی، سبک حماسی
- براساس محیط جغرافیایی؛ مانند سبک آذربایجانی و سبک خراسانی
- به تناسب مخاطب؛ مانند سبک عامیانه، سبک عالمانه
- براساس هدف؛ مانند سبک تعلیمی، سبک فکاهی
- براساس قلمرو دانشی؛ مانند علمی، فلسفی.

این تقسیم‌بندی برای شعر به کاررفته است. بهترین روش برای اینکه در هر کدام از ملاک‌ها به اشتباه نیفتید و درست تشخیص دهید، رمزگذاری است.

۱۹- کدام بیت فاقد ویژگی «زبانی» سبک خراسانی است؟

- (۱) یکی نی‌زه زد بر کمر بند او
(۲) اگر بد کنی چشم نیکی مدار
(۳) به تندی بستش دو دست و میان
(۴) ستاره بر او بر شگفتی نمود
- ز گبر اندر آمد به پیوند او
که هرگز نیارد گز انگور بار
که نگشاید آن بند پیل ژیان
به خاک اندرون روشنایی فزود

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - سبک خراسانی - خط به خط - ۱۰۰۷)

در این بیت ویژگی‌های زبانی شعر سبک خراسانی دیده نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) کهنه و مهجور بودن بخشی از لغات در مقایسه با دوره‌های بعد: «گیر»

۳) تفاوت تلفظ برخی از کلمات در مقایسه با زبان امروز: «پیل» کهنه و مهجور بودن بخشی از لغات در مقایسه با دوره‌های بعد: ژیان

۴) استفاده از دو نشانه برای یک متمم: «بر او بر» و «به خاک اندرون»

ویژگی‌های زبانی سبک خراسانی

استفاده از دو نشانه برای یک متمم کهنه و مهجور بودن بخشی از لغات تفاوت تلفظ برخی کلمات کم بودن لغات عربی سادگی زبان شعر

کنکورشناسی

این تیپ سؤالاتی که یکی از ویژگی‌های سبکی خواسته شده است جزء ساده‌ترین سؤالات سبک‌شناسی است و ویژگی‌هایی که در کتاب درسی برای هر سبک در نظم و نثر بیان شده، باید در هر گزینه بررسی شود.

۲۰- در متن زیر از دید تاریخ ادبیات، چند خطا دیده می‌شود؟

«محتوای نثرهای دوره سامانی، بیشتر تعلیمی است و گاهی نثرهای حماسی، تاریخی و فلسفی هم دیده می‌شود. از نمونه‌های موفق این گونه نثر، می‌توان ترجمه تفسیر طبری، تاریخ بیهقی، التفهیم و شاهنامه منثور ابومنصوری را نام برد.»

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

(دشوار - سبک خراسانی - خط به خط - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

خطا در متن وجود دارد:

محتوای نثرهای دوره سامانی، بیشتر علمی است و گاهی نثرهای حماسی، تاریخی و دینی هم دیده می‌شود. از نمونه‌های موفق این گونه نثر، می‌توان ترجمه تفسیر طبری، تاریخ بلعمی، التفهیم و شاهنامه منثور ابومنصوری را نام برد.

قلیش رو یاد بگیر!

سخت‌ترین تیپ سؤالات در مبحث تاریخ ادبیات، سؤالات شمارشی می‌باشد. بهتر است که چنین سؤالاتی را در دور اول بررسی آزمون حل نکنید؛ زیرا به زمان زیاد و تمرکز و دقت بالایی نیاز دارد و عجله و استرس، ریسک اشتباه زدن در این نوع تست‌ها را بالا می‌برد.

۲۱- در کدام ابیات آرایه موازنه وجود دارد؟

بـه شوکت ز قیصر گرفته خراج
بـه یاد مهر تو از خاک تیره گوهر زاد
هر لحظه‌ای نسیم گل آید ز بوستان
ای بر همه هوای دل خویش کامران

(۳) «الف» - «ج» (۴) «ب» - «د»

الف: ز رفعت به مه بگذرانیـد تاج
ب: به یاد کین تو از آب روشن آتش خاست
ج: هر ساعتی سرشک گلاب از هوا چکد
د: ای بر همه هوای دل خویش کامکار

(۱) «الف» - «ب» (۲) «ج» - «د»

(متوسط - موازنه و ترصیع - خط به خط - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۴

در ابیات «ب» و «د» آرایه موازنه وجود دارد.

آنچه گذشت ...

موازنه: تقابل سجع‌های متوازی و متوازن بین کلمات ۲ مصراع است.

«ب»: موازنه دارد:

به	یاد	کین	تو	از	آب	روشن	آتش	خاست
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
به	یاد	مهر	تو	از	خاک	تیره	گوهر	زاد

«د»: موازنه دارد

ای	بر	همه	هوای	دل	خویش	کامکار
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
ای	بر	همه	مراد	دل	خویش	کامران

بررسی سایر موارد:

«الف»: موازنه ندارد:

ز	رفعت	به	مه	بگذرانید	تاج
↓	↓	↓	↓	↓	↓
به	شوکت	ز	قیصر	گرفته	خراج

بین کلمات (مه و قیصر)، (بگذرانید و گرفته) و (تاج و خراج) سجع متوازی یا متوازن برقرار نیست.

«ج»: موازنه ندارد:

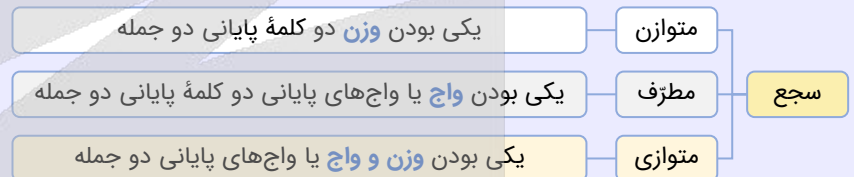
هر	ساعتی	سرشک	گلاب	از	هوا	چکد
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
هر	لحظه‌ای	نسیم	گل	آید	ز	بوستان

مشخص است که بین تمام کلمات دو مصراع سجع متوازی یا متوازن برقرار نیست.

موازنه و ترصیع

برای آموختن موازنه و ترصیع بهتر است مروری بر مبحث سجع داشته باشیم:

سجع الزاماً بین دو جمله یا بیشتر در نثر رخ می‌دهد، اما در شعر هم می‌تواند در میان مصراع برقرار شود. آرایه سجع چنانکه در نمودار زیر می‌بینید بر سه نوع است:

آرایه‌های موازنه و ترصیع بر پایه سجع‌های متوازن و متوازی شکل می‌گیرند.

موازنه آن است که بین تمام کلمات دو جمله (یا مصراع) به ترتیب و به صورت یک‌به‌یک سجع‌های متوازن یا متوازی برقرار باشد.

ترصیع آن است که بین تمام کلمات دو جمله (یا مصراع) به ترتیب و به صورت یک‌به‌یک سجع متوازی برقرار باشد.

همان‌طور که می‌دانید ارزش موسیقایی سجع متوازی از سجع‌های مطرف و متوازن بیشتر است؛ پس ارزش موسیقایی ترصیع نیز از موازنه بیشتر است.

۲۲- در چند مورد از ابیات زیر آرایه «موازنه» دیده می‌شود؟

الف: همتش چون اختر از بالای هر گردون گذشت
ب: هیچ کس بر تربت مستان نگرید جز قدح
ج: به احتشام تو بنیاد جود آبادان
د: خرد را تاج و پیرایه ادب را جوهر و مایه
ه: از زخم دو کف همچو دلش کردم سینه

هیبتش همچون قضا پهنای هر کشور گرفت
هیچ کس در ماتم رندان ننالد جز رباب
به احترام تو آثار بخل زیر و زبر
به دل با فخر همسایه به همت با قضا همبر
وز آب دو دیده چو برش کردم دامن

(۴) یک

(۳) دو

(۲) سه

(۱) چهار

(دشوار - موازنه و ترصیع - خط به خط - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۴

فقط در مورد «ب» آرایه موازنه وجود دارد؛ زیرا بین تمامی کلمات متقابل، سجع‌های متوازی یا متوازن برقرار است:

هیچ	کس	بر	تربت	مستان	نگرید	جز	قدح
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
هیچ	کس	در	ماتم	رندان	ننالد	جز	رباب

بررسی سایر موارد:

«الف»: موازنه ندارد:

همتش	چون	اختر	از	بالای	هر	گردون	گذشت
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
هیبتش	همچون	قضا	پهنای	هر	کشور	گرفت	

مصرع اول یک کلمه اضافی دارد و بین بعضی از کلمات متقابل مثل (چون، همچون)، (اختر و قضا) و ... سجع متوازی یا متوازن برقرار نیست.

«ج»: موازنه ندارد:

به	احتشام	تو	بنیاد	جود	آبادان
↓	↓	↓	↓	↓	↓
به	احترام	تو	آثار	بخل	زیروزیر

بین تمامی کلمات متقابل، سجع‌های متوازی یا متوازن برقرار است، به جز (آبادان و زیروزیر).

«د»: موازنه ندارد:

خرد	را	تاج	و	پیرایه	ادب	را	جوهر	و	مایه
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
به‌دل	با	فخر	همسایه	به	همت	با	قضا	همبر	

کلمات دو مصرع از لحاظ تعداد با هم متفاوت‌اند و بین بعضی کلمات مثل (و و همسایه)، (ادب و همت) و ... سجع متوازی یا متوازن برقرار نیست.

«هـ»: موازنه ندارد:

از	زخم	دو	کف	همچو	دلش	کردم	سینه
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
وز	آب	دو	دیده	چو	برش	کردم	دامن

بین کلمات متقابل (کف و دیده) و (همچو و چو) سجع متوازی یا متوازن برقرار نیست.

۲۳- در چند مورد از ابیات زیر آرایه «ترصیع» وجود دارد؟

- الف: اندر پس گمانش پی بگسـلد یقین
 ب: صفای صفوت رویت صفات گلستان دارد
 ج: گسترده زمین جاه تو را زیر نگین است
 د: تو شیرینی و گفتار تو شیرین
 هـ: گمانی چون برم چون کس نبرده است؟
 و: بر اهل معنی شد سخن اجمال‌ها، تفصیل‌ها
- (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

و اندر دم یقینش پی بـفکنـد گـمان
 هوای جنّت کویت حیات جاودان دارد
 گردنده فلک قدر تو را زیر عنان است
 تو نوشـینی و دیدار تو نوشـین
 نشانی چون دهم چون بی‌نشان است؟
 بر اهل صورت شد سخن تفصیل‌ها، اجمال‌ها

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - موازنه و ترصیع - خط به خط - ۱۰۰۹)

در گزینه‌های «ب» و «د» آرایه ترصیع وجود دارد:

«ب»: ترصیع دارد:

صفای	صفوت	رویت	صفات	گلستان	دارد
↓	↓	↓	↓	↓	↓
هوای	جنّت	کویت	حیات	جاودان	دارد

بین کلمات دو مصرع، دو به دو، سجع متوازی برقرار است.

«د»: ترصیع دارد:

تو	شیرینی	و	گفتار	تو	شیرین
↓	↓	↓	↓	↓	↓
تو	نوشینی	و	دیدار	تو	نوشین

بررسی سایر موارد:

«الف»: ترصیع ندارد:

اندر	پس	گمانش	پی	بگسلد	یقین
↓	↓	↓	↓	↓	↓
و اندر	دم	یقینش	پی	بفکند	گمان

غیر از کلمات تکراری، بین بقیه کلمات سجع متوازن برقرار است؛ پس بیت ترصیع ندارد.

«ج»: ترصیع ندارد:

گسترده	زمین	جاه	تو	را	زیر	نگین	است
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
گردنده	فلک	قدر	تو	را	زیر	عنان	است

بین کلمات متقابل (زمین و فلک)، (جاه و قدر) و (نگین و عنان) سجع متوازی برقرار نیست.

«هـ»: ترصیع ندارد:

گمانی	چون	برم	چون	کس	نبرده است
↓	↓	↓	↓	↓	↓
نشانی	چون	دهم	چون	بی نشان	است

بین کلمات «کس نبرده است» و «بی نشان است» سجع متوازی یا متوازن برقرار نیست.

«و»: ترصیع ندارد:

بر	اهل	معنی	شد	سخن	اجمالها	تفصیلها
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
بر	اهل	صورت	شد	سخن	تفصیلها	اجمالها

همین که (معنی و صورت) سجع متوازی ندارند؛ یعنی بیت ترصیع ندارد.

راهنمای مسیرت

برای حل سوالات مربوط به موازنه و ترصیع، به جای آن که ابیات را با ترتیب معمول بخوانید، کلمه اول مصراع اول را با کلمه اول مصراع دوم، کلمه دومش را با کلمه دوم مصراع دوم بخوانید و به همین ترتیب پیش بروید. هر دو کلمه را که می خوانید اگر سجع متوازی داشتند یک جور علامت بزنید و اگر سجع متوازن داشتند یک جور علامت دیگر، مثلاً مثبت و منفی. در پایان با یک نگاه گذرا می توانید به سوال پاسخ دهید.

۲۴- در کدام گزینه آرایه موازنه وجود دارد؟

- (۱) گهی ماننده دودی مسطح بر هوا شکش
- (۲) بی شمع رخت شمع فلک تاب ندارد
- (۳) نقشی نگاشت خطش از مشک سوده بر گل
- (۴) هرگاه یک نگاه به بیگانه می کنی

گهی ماننده کوهی معلق گشته اندروا
بی رنگ لبست زاده کان آب ندارد
دامن فکند زلفش بر روز روشن از شب
خون مرا دوباره به پیمانه می کنی

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - موازنه و ترصیع - خط به خط - ۱۰۰۹)

تمام واژه های دو مصراع در گزینه «۳» یک به یک با هم سجع متوازن دارند.

نقشی	نگاشت	خطش	از	مشک	سوده	بر	گل
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
دامن	فکند	زلفش	بر	روز	روشن	از	شب

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱

گهی	ماننده	دودی	مسطح	بر	هوا	شکلش
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
گهی	ماننده	کوهی	معلق	گشته	اندروا	

مصرع دوم یک کلمه نسبت به مصرع اول کمتر دارد و همچنین بین کلمات «بر» و «گشته» / «هوا» و «اندروا» سجع متوازی یا متوازن برقرار نیست.

۲

بی	شمع	رخت	شمع	فلک	تاب	ندارد
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
بی	رنگ	لبت	زاده	کان	آب	ندارد

بین کلمات متقابل «شمع» و «زاده» و نیز «فلک» و «کان» سجع متوازی یا متوازن برقرار نیست.

۴

هرگاه	یک	نگاه	به	بیگانه	می‌کنی
↓	↓	↓	↓	↓	↓
خون	مرا	دوباره	به	پیمانه	می‌کنی

همان‌طور که می‌بینید بین ۳ کلمه اول از دو مصرع هیچ سجع متوازی یا متوازن برقرار نیست.

سوتی‌های پرتکرار

گاهی طراحان سوال بی‌تی را برمی‌گزینند که تنها یکی از جفت کلمات آن سجع ندارد و تشخیص آن بیت بدون خواندن دقیق کلمات دشوار است. همیشه در سوال‌های موازنه و ترصیع کلمات را به‌دقت بررسی کنید.

۲۵- در کدام گزینه آرایه ترصیع وجود دارد؟

- ۱) گه از خاکی چو گل رنگی برآرد
- ۲) هشت خلدش یک ستانه بیش نیست
- ۳) هم نشاط دل بیفزاید به کردار این تو را
- ۴) نام اگر خواهی ز بدنای طلب

(متوسط - موازنه و ترصیع - خط به خط - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۴

در بیت گزینه ۴ آرایه ترصیع یافت می‌شود.

آنچه گذشت ...

هرگاه بین تمام کلمات دو مصرع یک‌به‌یک سجع متوازی برقرار باشد، آرایه «ترصیع» به وجود می‌آید.

نام	اگر	خواهی	ز	بدنای	طلب
↓	↓	↓	↓	↓	↓
کام	اگر	جویی	ز	ناکامی	طلب

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱

گه	از	خاکی	چو	گل	رنگی	برآرد
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
گه	از	آبی	چو	ما	نقشی	نگارد

دقت در کلمات متناظر «گل» و «ما» کافی است که متوجه شویم این دو کلمه سجع متوازی ندارند.

۲

هشت	خلدش	یک	ستانه	بیش	نیست
↓	↓	↓	↓	↓	↓
هفت	دوزخ	یک	زبان	بیش	نیست

بین کلمات متناظر «خلدش» و «دوزخ» سجع متوازی وجود ندارد.

۳

هم	نشاط	دل	بیفزاید	به	کردار	این	تو	را
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
هم	بقای	جان	بیفزاید	به	گفتار	آن	تو	را

بین کلمات متناظر «نشاط» و «بقای» و «دل» و «جان» سجع متوازی برقرار نیست.

۲۶- با توجه به نظم و ترتیب هجاها، با کدام واژه‌ها می‌توان جاهای خالی را به شکل صحیح پر کرد؟

«..... نباشد بر افتاده زور

(۱) پسندیده - در زمستان

(۳) انصاف - صد نوا

بَرَد - مرغِ دُون، پیش - مور»

(۲) مَرَوْتُ - دانه از

(۴) ستوده - از بخیلی

(آسان - وزن شعر فارسی - خط به خط - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۲

تقطیع بیت صورت سوال:

مُ	رُو	وَت	نَ	بَا	شَد	بَ	رُف	تَا	د	زور
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
بَ	رَد	مُر	غِ	دُون	دَا	نِ	اَز	پِی	شِ	مور
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن

۲۷- الگوی هجایی چند مصراع در برابر آن نادرست آمده است؟

الف: مینداز خود را چو روباه شل: -U -U -U -U

ب: مهی دارم که چون خورشید سرگردان او باشم: -U -U -U -U

ج: کس ندیدست آدمیزاد از تو شیرین تر سخن: -U -U -U -U

د: هر که چشمش بر چنان روی افتاد: -U -U -U -U

(۴) چهار

(۳) سه

(۲) دو

(۱) یک

(متوسط - وزن شعر فارسی - خط به خط - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۴

الگوی هر چهار مصراع نادرست است.

الگوی صحیح مصراع‌ها بدین صورت است:

«الف»:

مَ یَن دا | ز خُد را | چُ رو با | هِ شَل
- U - - U - - U -

«ب»:

مَ هی دا رَم | کِ چُن خُر شی | دِ سَر گر دا | نِ او با شَم
- U - - U - - U -

«ج»:

کَس نَ دی دَس | تا دَ می زا | دَز تُ شی رین | تَر سُ خَن
- U - - U - - U -

«د»:

هَر کِ چَش مَش | بَر چُ نان رو | یو ف تاد
- U - - U - - U -

۲۸- تعداد ارکان یا پاره‌های کدام مصراع‌ها برابر است؟

الف: خال تو را نقطه آن جیم کرد

ب: ز قلب آنچنان سوی دشمن بتاخت

ج: چو عارض برفروزی می بسوزد

د: حیوانست که این صوت و صدا را شناخت

ه: با تو ما چون رز به تابستان خوشیم

۱) «الف»، «ب»، «ج»

۳) «ب»، «ج»، «د»

۲) «ج»، «د»، «ه»

۴) «الف»، «ج»، «ه»

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - وزن شعر فارسی - خط به خط - ۱۰۰۸)

مصراع‌های «الف»، «ج»، «ه» همگی دارای سه پاره یا رکن هستند و مصراع‌های «ب» و «د» دارای چهار پاره یا رکن عروضی هستند.

«الف»:

خا لِ تُ را | نُق طِ یِ آن | جی م کرد
- U U - - U U -

«ج»:

چُ عا رضِ بَر | فُ رو زی می | بِ سو زَد
- U - - U - - U -

«ه»:

با تُ ما چُن | رَز بِ تا پس | تان خُ شیم
- U - - U - - U -

بررسی سایر موارد:

«ب»:

زِ قَل بان | چُ نان سو | یِ دُش مَن | بِ تاخت
- U - - U - - U -

«د»:

حَ یِ وا نَس | تِ کِ این صُو | تُ صِ دا را | نَ شِ ناخت
- U U - - U U - - U U -

۲۹- در نوشتن خط عروضی کدام مصراع اشتباه به کار نرفته است؟

- (۱) هم چو حسّ آنک خواب او را ربود: هم چُ حسّی آن کِ خابو را رُبود
- (۲) و اندر آن کاری که میلّت نیست و خواست: و نَدَران کاری کِ میلّت نیست خواست
- (۳) آینه غمّاز نبود چون بود: آینه غمّاز نَبود چون بُود
- (۴) به عذراوری خواهش امروز کن: بِ عذراوری خواهِ شِمروز کُن

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - وزن شعر فارسی - خط به خط - ۱۰۰۸)

خط عروضی مصراع گزینه ۱ کاملاً صحیح است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ نیست و خواست ← نیست خاست

۳ آینه ← آین

۴ خواهش امروز ← خواهِ شِمروز

مروری بر خط عروضی

در خط عروضی، بر خلاف خط نوشتار عادی، تمام کلمات همان طوری که خوانده می‌شوند نوشته می‌شوند. پس موارد زیر در خط عروضی بروز و ظهوری ندارند یا با تغییر نوشته می‌شوند:

۱. «واو» معدوله (همان چیزی که تحت عنوان «ناخوانا» می‌شناسیم یعنی «واو» واژه‌هایی مثل «خواهر» و «خواب»)

۲. همزه‌های حذف‌شده

۳. «ه» بدل از کسره (در واژه‌هایی مثل «نامه» و «خانه» و «آینه» و حروفی مثل «که» و «چه»).

این «ه» را به صورت کسره می‌نویسیم. دقت کنید که این حکم فقط دربارهٔ واژه‌هایی که «ه» در آن‌ها نمایندهٔ کسره (ـِ) است صادق است و مثلاً «به» به معنای «بهرتر» یا «نوعی میوه» را باید همین طور نوشت.

۴. «واو»هایی که ـُ خوانده می‌شوند: به صورت ـُ می‌نویسیم.

در عوض موارد زیر را باید در خط عروضی نشان داد:

۱. تشدید: حرف مشدّد را دو بار می‌نویسیم.

۲. حرکت‌ها

۳۰- تقطیع هجایی کدام بیت با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) چنان مست دیدار و حیران عشق
- (۲) چو کوتاه شد دستش از عزّ و ناز
- (۳) ز ما ناید به جز بد نیک دانیم
- (۴) نبخشود بر حال پروانه شمع

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - وزن شعر فارسی - خط به خط - ۱۰۰۸)

تقطیع هجایی بیت گزینه ۳ با سایر گزینه‌ها متفاوت است:

تقطیع بیت گزینه «۳»:

ز	ما	نا	یَد	ب	جُز	بَد	نی	ک	دا	نیم
-	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-
تُ	ما	را	نی	ک	کُن	تا	نی	ک	ما	نیم
-	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-

بررسی سایر گزینه‌ها:

چُ	نان	مَس	تِ	دی	دا	رُ	حِی	را	ن	عِشَق
-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-
کِ	دُن	یا	وُ	دی	نَم	فَ	را	مو	ش	بود
-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-

چُ	کو	تا	ه	شُد	دَس	تَ	شَز	عِز	زُ	ناز
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
کُ	نَد	دَس	تَ	خا	هَش	بَ	دَر	ها	دَ	راز
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
نَ	بَخ	شو	د	بَر	حا	لَ	پَر	وا	نَ	شَمع
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
نِ	گه	کُن	کَ	چُن	سو	خَت	دَر	پی	شِ	جمع
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-

۳۱- مفهوم کدام بیت با بقیه متفاوت است؟

- (۱) عشرتی دارم به یاد روی آن گل در قفس
- (۲) عاشقان مرغ و هوا عشق و جهان هست قفس
- (۳) در قفس طلبد هر کجا گرفتاری است
- (۴) بر عنادلب عاشق گر بشکنی قفس را

عشق افکنده است با یوسف به یک زندان مرا
با قفس انس ندارند هوا می خواهند
من از کمند تو تا زنده ام نخواهم جست
از ذوق اندرونش پیروای در نباشد

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - سبک خراسانی - مفهومی - ۱۰۰۷)

مفهوم بیت ۲ برخلاف سایر گزینه‌ها این است که «دنيا برای عاشقان، مانند قفس است» و می‌گوید: عاشقان مانند پرنده و عشق همچون هوا و دنیا مثل قفس است و آن‌ها همچون پرندگان به دنبال عشق و رهایی از قفس هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) با وجود عشق، حتی گرفتاری در زندان نیز برای من عین خوشی و عشرت است؛ زیرا با معشوق در زندان عشق محبوس شدن بسیار نیکوست.

(۳) هر کس گرفتار بند و زندان می‌شود به دنبال راه نجات است، اما من عاشق گرفتاری در دام عشق تو هستم.

(۴) اگر قفس بلبل عاشق را هم بشکنی، از شدت ذوق عشقش، به فکر فرار از زندان نمی‌افتد.

۳۲- به ترتیب بیت زیر با ابیات کدام گزینه تناسب و تقابل معنایی دارد؟

«ما چون ز دری پای کشیدیم کشیدیم
الف: هنوز با همه دردم امید درمان است
ب: از گوشه ویرانه خود پای کشیدیم
ج: با داغ فراق تو که جان سوز عذاب است
د: مرنجان دلم را که این مرغ وحشی
(۱) «الف» - «د» (۲) «ج» - «د»

امید ز هر در که بریدیم بریدیم
که آخری بود آخر شبان یلدا را
تا در طلب کوی تو از خانه گذشتیم
از زندگی امید بریدیم و گذشتیم
ز بامی که برخاست مشکل نشیند
(۳) «ج» - «الف» (۴) «د» - «الف»

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - موازنه و ترصیع - مفهومی - ۱۰۰۹)

مفهوم بیت صورت سؤال «ناامید شدن از معشوق و قطع امید از وی» است.

«د»: با بیت صورت سؤال تناسب دارد. در بیت «د» نیز شاعر می‌گوید که اگر از معشوق ناامید گردد دیگر به او امید نخواهد بست.

«الف»: مفهوم مقابل آن، در این بیت دیده می‌شود: با این که از درمان درد عشقم ناامید شده‌ام، اما بالاخره این درد درمانی پیدا خواهد کرد و این شب به صبح خواهد انجامید.

بررسی سایر موارد:

«ب»: برای این که به وصال تو برسم از خانه و کاشانه خود دست کشیدم.

«ج»: داغ فراق تو توان زندگی را از من گرفته است و امیدی به زنده ماندن خویش ندارم.

۳۳- مفهوم کدام گزینه با بیت «جفا پل بود بر عاشق شکستی / وفا گل بود بر دشمن فشاندی» تناسب بیشتری دارد؟

وفای صحبت یاران و همنشینان بین
جفای تو بر عاشق کم از وفای تو نیست
عهد فراموش کند، مدعی بی وفاست
خوش است بر دل اگر دوست را وفا باشد

(۱) حقوق صحبت ما را به باد داد و برفت
(۲) گریختن ز جفا شرط عاشقی نبود
(۳) هر که به جور رقیب یا به جفای حبیب
(۴) جفای دشمن و جور رقیب و طعنه خلق

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - موازنه و ترصیع - مفهومی - ۱۰۰۹)

در بیت صورت سؤال سخن از «جفای معشوق» است و در گزینه «۱» نیز حافظ در جفاکاری معشوق می گوید: یار و همنشین ما را بین که چگونه حق ما را داد و به ما جفا کرد و رفت!

بررسی سایر گزینه ها:

(۲) کسی که از جفای معشوق بگریزد، عاشق واقعی نیست؛ زیرا برای عاشق، وفا و جفا یکسان است.

(۳) هر کس از جور و ستم رقیب یا جفای معشوق، پیمان عشق را فراموش کند، فقط مدعی عاشقی است و وفا ندارد!

(۴) تحمل همه سختی ها با وجود وفاداری معشوق خوشایند و آسان است.

۳۴- مفهوم کدام گزینه با بیت «ما چو نایم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست» متناسب است؟

باز آید این صداها را صدا
حمله شان از باد باشد دم بدم
همچو نی من گفتمی ها گفتمی
باز جوید روزگار وصل خویش

(۱) این جهان کوه است و فعل ماندا
(۲) ما همه شیران ولی شیر علم
(۳) بال بدمساز خود گر جفتمی
(۴) هر کسی کو دور ماند از اصل خویش

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - موازنه و ترصیع - مفهومی - ۱۰۰۹)

در این بیت همانند صورت سؤال سخن از این است «وجود و اعمال ما از خود ما نیست؛ بلکه از خدا است» و می گوید: ما مثل تصویر شیر روی پرچم هستیم که با قدرت باد به حرکت درمی آییم و آلا ما خود قدرت حرکت نداریم.

بررسی سایر گزینه ها:

(۱) دنیا مثل کوه است و کارهای ما مثل صدا و انعکاس این صداها به سوی ما برمی گردد.

(۳) اگر با هم دردی همنشین شوم، گفتمی های بسیار دارم.

(۴) هر کس از اصل خود جدا شود؛ نهایتاً به آن برمی گردد.

دام تستی

در سوالات قرابت معنایی طراحان اغلب گزینه های غلط را از ابیاتی برمیگزینند که کلمات مشترک زیادی با بیت صورت سؤال داشته باشد. مثلاً در همین سوال ممکن است اشتراک کلمات «کوه» و «صدا» بین صورت سؤال و گزینه یک شما را به این شبهه بیندازد که این دو بیت مضمون مشابهی نیز دارند.

۳۵- کدام گزینه با بیت «طاعت آن نیست که بر خاک نهی پیشانی / صدق پیش آر که اخلاص به پیشانی نیست» متناسب است؟

نهان کن چون گناه از چشم مردم طاعت خود را
گر نماز از ما نمی آید وضویی می کنیم
روسپاه از بوتۀ محراب می آید برون
قضا کنند نمازی که آن ریایی نیست

(۱) فساد طاعت بی پرده افزون است بر عصیان
(۲) طاعت ما نیست غیر از شستن دست از جهان
(۳) هر که از ناقص عیاری نیست خالص طاعتش
(۴) ز بس که طاعت خلق جهان خدایی نیست

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - وزن شعر فارسی - مفهومی - ۱۰۰۸)

مفهوم این بیت همانند صورت سؤال، توصیه به اخلاص است و می گوید «کسی عبادتش با اخلاص همراه نباشد، روسپاه می شود».

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ① توصیه به عبادت پنهانی.
- ② عبادت واقعی دست کشیدن از دنیا است.
- ④ ریایی بودن همه طاعات.

• • *ماز* • •

۳۶- درباره قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی کدام عبارت درست است؟

- ۱) ارزش‌هایی که مردم یک جامعه از آن جانب‌داری می‌کنند و رعایت آن‌ها را لازم می‌دانند، قلمرو واقعی جهان اجتماعی را می‌سازد.
- ۲) ارزش‌هایی که مردم به آن عمل می‌کنند ولی ممکن است برخی از آن‌ها را نادیده بگیرند، قلمرو آرمانی جهان اجتماعی را می‌سازد.
- ۳) قلمرو آرمانی و واقعی جهان اجتماعی به روی یکدیگر گشوده‌اند و مرز آن‌ها بر اساس ارزش‌ها و هنجارها تغییر می‌کند.
- ۴) هر اندازه مردم مطابق ارزش‌ها عمل کنند، به همان اندازه آرمان‌ها وارد قلمرو واقعی جهان اجتماعی می‌شوند.

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - قلمرو واقعی و آرمانی - خط به خط - ۱۰۰۷)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ارزش‌هایی که مردم یک جامعه از آن جانب‌داری می‌کنند و رعایت آن‌ها را لازم می‌دانند اما در عمل ممکن است برخی از آن‌ها را نادیده بگیرند، قلمرو آرمانی جهان اجتماعی را شکل می‌دهد.
- ۲) ارزش‌هایی که مردم به آن عمل می‌کنند، قلمرو واقعی جهان اجتماعی را می‌سازد.
- ۳) قلمرو آرمانی و واقعی جهان اجتماعی به روی یکدیگر گشوده‌اند و مرز آن‌ها بر اساس عمل مردم تغییر می‌کند.

نکته

اگر مردم به ارزش‌هایی که در قلمرو آرمانی جامعه رعایت آن‌ها را لازم می‌دانند، عمل نکنند، قلمرو واقعی از آرمان‌ها فاصله می‌گیرد. برنامه‌ریزان فرهنگی هر جامعه، همواره تلاش می‌کنند تا از طریق تعلیم و تربیت، زمینه تحقق بیشتر آرمان‌ها و ورود آن‌ها به قلمرو واقعی جهان اجتماعی را فراهم کنند.

۳۷- جوامع مختلف به ترتیب «چگونه عقاید و ارزش‌های حقیقی را به قلمرو واقعی خود وارد می‌کنند» و «در چه صورتی از حق گسسته و به سوی باطل گام برمی‌دارند»؟

- ۱) اگر هنجارها و اعمال خود را بر اساس عقاید و ارزش‌های حقیقی سامان دهند - اگر جوامع، حقایق را بشناسند ولی به آن ایمان نیاورند.
- ۲) اگر به این عقاید و ارزش‌ها ایمان بیاورند - اگر جوامع مطابق حقایق عمل نکنند ولی به آن ایمان بیاورند.
- ۳) اگر هنجارها و اعمال خود را بر اساس این عقاید و ارزش‌ها سامان دهند - اگر ایمان خود را نسبت به حقایق از دست بدهند.
- ۴) اگر به عقاید و ارزش‌های حقیقی ایمان بیاورند - اگر حقایق را نشناسند و مطابق آن عمل نکنند.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - قلمرو واقعی و آرمانی - مفهومی - ۱۰۰۷)

جوامع مختلف با ایمان به عقاید و ارزش‌های حقیقی، آن‌ها را به قلمرو آرمانی خود وارد می‌کنند و اگر هنجارها و اعمال خود را بر اساس این عقاید و ارزش‌ها سامان دهند، آن‌ها را به قلمرو واقعی وارد نموده‌اند. اگر جوامع، حقایق را نشناسند و به آن ایمان نیاورند و مطابق آن عمل نکنند یا اگر ایمان خود را نسبت به حقایق از دست بدهند، از حق گسسته و به سوی باطل گام برمی‌دارند.

نکته

حقایق هرچند خود ثابت‌اند؛ ولی از جهت قرار گرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی، تغییرپذیرند؛ یعنی برای جهان‌های اجتماعی، امکان انحراف از حق و پذیرش باطل وجود دارد؛ همان‌گونه که امکان خروج از باطل و قبول حق وجود دارد. جهان‌های اجتماعی می‌توانند بر مدار حق یا باطل بچرخند، اما حق و باطل بر مدار بینش و گرایش آن‌ها دچار تغییر نمی‌شود.

۳۸- «گاهی ما سایر فرهنگ‌ها را در مقایسه با فرهنگ خودمان ارزیابی می‌کنیم. جامعه‌شناسان این کار را اشتباه می‌دانند، زیرا هر رسم و سنتی درون فرهنگ خود معنا و کارکردی دارد.» کدام گزینه، دربارهٔ نتایج این مطلب نادرست است؟

- (۱) درست نیست که ما فرهنگ دیگران را بر اساس فرهنگ خودمان نقد و ارزیابی کنیم.
- (۲) مقایسه و ارزیابی فرهنگ‌ها و داوری عقلانی و علمی آن‌ها ناممکن است.
- (۳) ما می‌توانیم فرهنگ خودمان و فرهنگ‌های دیگر را بر اساس معیارهای حق ارزیابی کنیم.
- (۴) ما توانایی این را داریم که میزان نزدیکی هر فرهنگی به معیارهای حق یا دوری از آن را مشخص کنیم.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - حق و باطل - مفهومی - ۱۰۰۷)

مقایسه و ارزیابی فرهنگ‌ها و داوری عقلانی و علمی آن‌ها ناممکن نیست.

اگر برخوردی در فرهنگی پذیرفته و متداول است، ما در مقام یک فرد بیرونی می‌توانیم ضررهای آن را گوشزد کنیم. اگر جامعه‌ای عدالت را از یاد برده و به بی‌عدالتی خو گرفته باشد، می‌توانیم ناپسند بودن این سبک زندگی را دریابیم و نقد کنیم و خطرات آن را متذکر شویم.

۳۹- کدام یک از گزینه‌های زیر به تأثیر جهان نفسانی بر جهان طبیعی اشاره دارد؟

- (۱) نحوهٔ برخورد انسان‌ها با طبیعت بر میزان سالم ماندن یا صدمه دیدن آن اثرگذار است.
- (۲) در هر کاری که نیت و ارادهٔ آدمی در انجام آن قوی باشد، بدن دچار ضعف و ناتوانی نمی‌شود.
- (۳) بسیاری از شایستگی‌های انسان‌ها، آیندهٔ جهان اجتماعی آن‌ها را تغییر می‌دهد.
- (۴) انسان‌های امیدوار، عموماً در جوامعی که میزان تلاش افراد را بیش از نتایج کارشان مدنظر قرار می‌دهند، تربیت می‌شوند.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - هویت فردی و اجتماعی - مفهومی - ۱۰۰۸)

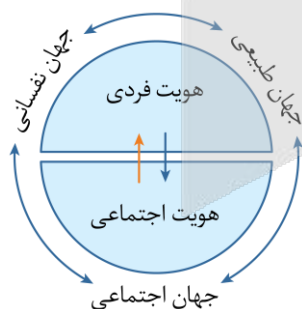
گزینهٔ «۲» اشاره دارد بر تأثیر نیت و اراده که از ویژگی‌های جهان نفسانی محسوب می‌شود، بر بدن انسان که از مصادیق جهان طبیعی است و در نتیجه به تأثیر جهان نفسانی بر جهان طبیعی اشاره دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اشاره به اثرگذاری جهان اجتماعی بر جهان طبیعی دارد.

۳) به اثرگذاری جهان نفسانی بر جهان اجتماعی اشاره دارد.

۴) اثرگذاری جهان اجتماعی بر جهان نفسانی را مدنظر قرار داده است.

جهان طبیعی ↔ جهان نفسانی

جهان طبیعی ↔ جهان اجتماعی

جهان اجتماعی ↔ جهان نفسانی

۴۰- کدام گزینه با عبارت داخل پرانتز روبه‌رویش هماهنگ است؟

- (۱) مردم شمال کشورمان به دلیل نوع آب و هوای خود، مردمی مهمان‌نواز هستند ← (تأثیر جهان نفسانی بر جهان طبیعی)
- (۲) برخی از بیماری‌های قلبی در افراد، ناشی از اضطراب زیاد آن‌ها است ← (تأثیر جهان طبیعی بر جهان نفسانی)
- (۳) انسان امیدوار پرتلاش دانش‌دوست، موفق خواهد شد ← (تأثیر جهان نفسانی بر جهان اجتماعی)
- (۴) آلودگی محیط زیست نتیجه کارهای نابخردانه انسان‌ها است ← (تأثیر جهان طبیعی بر جهان اجتماعی)

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - هویت فردی و اجتماعی - مفهومی - ۱۰۰۸)

انسان امیدوار پرتلاش دانش‌دوست، موفق خواهد شد. ← تأثیر جهان نفسانی بر جهان اجتماعی

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ تأثیر جهان طبیعی بر جهان نفسانی
- ۲ تأثیر جهان نفسانی بر جهان طبیعی
- ۴ تأثیر جهان اجتماعی بر جهان طبیعی

۴۱- کدام یک از موارد زیر به ترتیب دارای ویژگی‌های هویتی «متغیر، اکتسابی، فردی» و «انتسابی، اجتماعی، ثابت» است؟

- (۱) زودرنجی - دختر بودن
- (۲) باهوش - صبوری
- (۳) تنبلی - ایرانی
- (۴) زرنگی - سیاه‌پوست

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - مقدمه هویت - مفهومی - ۱۰۰۸)

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ درست - نادرست (فردی)
- ۲ نادرست (انتسابی) - نادرست (اکتسابی، فردی، متغیر)
- ۳ درست - درست
- ۴ درست - نادرست (فردی)

ویژگی‌های هویتی

- ۱ اکتسابی یا انتسابی
- ۲ اجتماعی یا فردی
- ۳ ثابت یا متغیر

۴۲- هر یک از موارد زیر به ترتیب با مفاهیم کدام گزینه در ارتباط است؟

- الف - تعامل جهان اجتماعی بر اساس آن با طبیعت و بدن آدمی
- ب - کاهش فاصله میان قلمرو واقعی و آرمانی یک جامعه
- ج - روشی که به واسطه آن فرهنگ در افراد درونی می‌شود.
- د - توجه و تمرکز فرهنگ غرب بر بعد جسمانی هویت

- (۱) هویت خود - عمل کردن مردم جامعه بر اساس آرمان‌های خود - تنبیه - برگزاری مسابقات سالانه مسترالپیا
- (۲) فرهنگ خود - ایمان آوردن مردم به عقاید و ارزش‌های حقیقی - تشویق - برگزاری نمایشگاه‌های مد
- (۳) هویت خود - عمل کردن مردم جامعه بر اساس آرمان‌های خود - اقناع - برگزاری مسابقات بین‌المللی زیبایی
- (۴) فرهنگ خود - سامان دادن هنجارها و اعمال مردم بر اساس عقاید و ارزش‌های حقیقی - تبلیغ - برگزاری نمایشگاه‌های مد

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - باز تولید هویت اجتماعی - ترکیبی - ۱۰۰۹)

بررسی موارد:

- الف هر جهان اجتماعی بر اساس هویت خود با طبیعت و بدن آدمی تعامل می‌کند.
- پ افراد با عمل کردن بر اساس آرمان‌های خود، فاصله میان قلمرو واقعی و آرمانی را کاهش می‌دهند.
- ج اقناع روشی است که به واسطه آن فرهنگ در افراد درونی می‌شود.
- د برگزاری مسابقات بین‌المللی زیبایی و نمایشگاه‌های مد، از توجه و تمرکز فرهنگ غرب بر بعد جسمانی هویت حکایت می‌کند.

هرچه قدرت اقناع یک فرهنگ بیشتر باشد، افراد کنش‌ها و اعمال متناسب با آن فرهنگ را بهتر انجام می‌دهند.

۴۳- دو ویژگی اصلی فرهنگ‌هایی که از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند، کدام‌اند؟

- (۱) با فطرت آدمیان سازگارترند - مانع کژروی اجتماعی افراد می‌شوند.
- (۲) ظرفیت منطقی بیشتری دارند - مردم آن بیشتر مواقع مطابق ارزش‌ها و هنجارها رفتار می‌کنند.
- (۳) با فطرت آدمیان سازگارترند - ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند.
- (۴) عقاید و ارزش‌های خود را از طریق آموزش ترویج می‌کنند - مانع کژروی اجتماعی افراد می‌شوند.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - باز تولید هویت اجتماعی - خط به خط - ۱۰۰۹)

فرهنگ‌هایی که ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند و با فطرت آدمیان سازگارترند، از قدرت اقناعی بیشتری برخوردار هستند.

تبلیغ و اقناع: هر جهان اجتماعی می‌کوشد تا از طریق آموزش، عقاید و ارزش‌های خود را ترویج کند که افراد برای پذیرش آن‌ها قانع شوند.

تشویق و پاداش: هر جهان اجتماعی، افرادی را که مطابق ارزش‌ها و قواعدش رفتار می‌کنند، تشویق می‌کند و به آن‌ها پاداش می‌دهد.

تنبیه و مجازات: هر جهان اجتماعی، کسانی را که دچار کژروی اجتماعی شده باشند، تنبیه و مجازات می‌کند.

روش‌های جامعه برای پیشگیری و کنترل کژروی اجتماعی

۴۴- کدام عبارت درباره «هویت جهان متجدد» درست است و درباره «نقش جامعه‌پذیری در باز تولید هویت اجتماعی» نادرست است؟

- (۱) هویت فرهنگی جهان متجدد با هویت روانی و اخلاقی معنوی ناسازگار است - هر فرد در یک جهان اجتماعی متولد می‌شود که به وسیله نسل‌های قبل از او ایجاد شده است.
- (۲) جهان متجدد با آن دسته از ویژگی‌های روانی و اخلاقی سازگار است که در ارتباط با ارزش‌های دنیوی شکل می‌گیرد - جهان اجتماعی پیش از تولد هر فرد بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می‌کند.
- (۳) هویت اخلاقی و الهی انسان می‌تواند با هویت دنیوی جهان متجدد سازگاری پیدا کند - جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد.
- (۴) جهان متجدد با همه ویژگی‌های اخلاقی که بر اساس ارزش‌های الهی وجود انسان شکل گرفته باشند، سازگار است - فرد ابتدا با موقعیتش در جهان اجتماعی و حقوق و تکالیفش آشنا می‌شود و سپس شیوه زندگی در جهان اجتماعی را می‌آموزد.

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - باز تولید هویت اجتماعی - ترکیبی - ۱۰۰۹)

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ درست - درست
- ۲ درست - نادرست (جهان اجتماعی پس از تولد هر فرد بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می‌کند).
- ۳ نادرست (هویت اخلاقی و الهی انسان نمی‌تواند با هویت دنیوی جهان متجدد سازگاری پیدا کند). - درست
- ۴ نادرست (جهان متجدد با بسیاری از ویژگی‌های اخلاقی که بر اساس ارزش‌های الهی و معنوی وجود انسان شکل گرفته باشند، ناسازگار است). - نادرست (فرد ابتدا شیوه زندگی در جهان اجتماعی را می‌آموزد و سپس به تدریج با موقعیت خود در جهان اجتماعی و حقوق و تکالیفش آشنا می‌شود).

هر جهان اجتماعی بنا به هویت خود، با نوع خاصی از هویت اخلاقی و روانی افراد سازگار است و زمینه پیدایش و رشد همان هویت را فراهم می‌کند و امکان پیدایش و رشد انواع دیگر را تضعیف می‌کند.

۴۵- علت هر یک از پیامدهای زیر به ترتیب، کدام است؟

الف - با مشکل مواجه شدن باز تولید جهان اجتماعی

ب - تهدید شدن دوام و بقای جهان اجتماعی

۱) نداشتن روش‌های مناسب برای کنترل اجتماعی - عدم انطباق افراد با انتظارات جامعه

۲) عدم انطباق افراد با انتظارات جامعه - عدم انطباق افراد با انتظارات جامعه

۳) نداشتن روش‌های مناسب برای کنترل اجتماعی - نداشتن روش‌های مناسب برای کنترل اجتماعی

۴) عدم انطباق افراد با انتظارات جامعه - نداشتن روش‌های مناسب برای کنترل اجتماعی

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - بازتولید هویت اجتماعی - مفهومی - ۱۰۰۹)

هر جهان اجتماعی که روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد؛ باز تولیدش با مشکل مواجه می‌شود و دوام و بقای آن تهدید می‌شود.

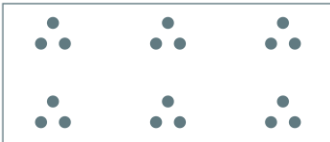

به مجموعه فعالیت‌هایی که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرد، «کنترل اجتماعی» می‌گویند.

۴۶- با توجه به اصول گشتالت ادراک ما از شکل روبه‌رو بر اساس کدام گزینه شکل می‌گیرد؟

- (۱) تکمیل - مشابهت - اصل زمینه
- (۲) مجاورت - مشابهت - تکمیل
- (۳) شکل و زمینه - تکمیل - مشابهت
- (۴) مشابهت - اصل پونزو - تکمیل

(متوسط - ادراک و گشتالت - مفهومی - ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

ادراک ما از این شکل در درجه اول بر اساس اصل مجاورت سازمان می‌یابد. چون نقاط نزدیک به هم را با هم به صورت ۶ گروه از نقاط سه تایی می‌بینیم. پس رابطه مشابهی را بین این شش گروه ادراک می‌کنیم و سپس بر اساس اصل تکمیل نقاط نزدیک به هم را به صورت مثلث می‌بینیم.

۴۷- در خصوص خطاهای ادراکی می‌توان گفت:

- (۱) ادراک زمانی صورت می‌گیرد که محرک خارجی موجود نباشد.
- (۲) زمانی که محرک موجود احساس نمی‌شود اما ادراک می‌شود.
- (۳) لزوماً محرک تفسیر می‌شود ولی ادراک دارای اشکال است.
- (۴) آنچه ادراک می‌شود در احساس محرک با مشکل مواجه می‌شود.

(آسان - ادراک و گشتالت - خط به خط - ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

در خطای ادراکی احساس و ادراک با هم متفاوت هستند و ادراک مغایر با چیزی که است احساس شده است. در خطای ادراکی اطلاعات از محرک جمع‌آوری و تفسیر می‌شود اما این تفسیر مطابق با واقعیت نیست.

اگر محرک موجود نباشد با پدیده توهم مواجه هستیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) در خطای ادراکی محرک وجود دارد ولی ادراک محرک با احساس مطابقت ندارد.
- (۲) در خطای ادراکی محرک احساس می‌شود ولی ادراک آنچه احساس شده صحیح نیست.
- (۴) در خطای ادراکی محرک احساس می‌شود ولی تفسیر و ادراک محرک با واقعیت مطابق نیست؛ پس مشکل در احساس محرک نیست در ادراک محرک است.

۴۸- عبارت‌های زیر به ترتیب مربوط به کدام یک از کارکردهای توجه است؟

- آقای حسینی با کشیک دادن، توانست مزاحمی را که زنگ خانه‌شان را زده و فرار می‌کرد پیدا کند.
- مادر مریم از او خواست تا اجاق گاز را یک ساعت بعد خاموش کند.
- سجاد در میان انبوه کفش‌های جلوی درب مسجد، به دنبال لنگه کفش خود می‌گشت.

- (۱) اصابت درست - ردیابی درست علامت - مشابهت
- (۲) ردیابی درست علامت - گوش به زنگی - مشابهت
- (۳) رد درست - ردیابی درست علامت - جستجو
- (۴) تصمیم درست - گوش به زنگی - جستجو

بررسی موارد:

- آقای حسینی با کشیک دادن توانست مزاحمی را که زنگ خانه‌شان را زده و فرار می‌کرد، پیدا کند: ردیابی درست محرک هدف یا
- ردیابی درست علامت یا اصابت یا تصمیم درست
- مادر مریم از او خواست تا اجاق گاز را یک ساعت بعد خاموش کند: گوش به زنگی
- سجاد در میان انبوه کفش‌های جلوی درب مسجد، به دنبال لنگه کفش خود می‌گشت: جستجو

در کتاب درسی به ردیابی درست علامت به عنوان یکی از کارکردهای توجه اشاره شده است درحالی که عبارات ردیابی درست علامت، ردیابی درست محرک هدف و اصابت یا تصمیم درست مترادف‌اند اما رد درست به معنای ردیابی نکردن محرک غایب است.

۴۹- منبع توجه ذکر شده در کدام گزینه صحیح نیست؟

- ۱) یک مکانیک در نگاه به اشیای مختلف درون یک انبار بزرگ، به آچار و قطعات تعمیری توجه خیلی بیشتری می‌کند (اطلاعات موجود در حافظه).
- ۲) فردی که گربه خود را گم کرده بود و دنبال آن می‌گشت، با دیدن هر گربه در اطراف فکر می‌کرد که گربه خود را پیدا کرده است (انتظارات).
- ۳) نوجوان بیش از آنکه به ظاهر کتاب کمک درسی توجه کند، به محتوای آن توجه می‌کند و اهمیت می‌دهد (حواس).
- ۴) وقتی چهار کتاب روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، زیست‌شناسی و اقتصاد را به دانش‌آموز علوم تجربی نشان دادند، کتاب زیست‌شناسی نگاه او را جلب کرد (اطلاعات موجود در حافظه).

در گزینه «۳» نوجوان به دلیل سبک پردازش مفهومی به محتوا توجه کرده است. حواس را می‌توان در جایگاه پردازش ادراکی قرار دارد که ظاهر و امور ظاهری را مدنظر قرار می‌دهد اما توجه به محتوای کتاب، نشان می‌دهد که شخص از حواس گذر کرده است.

منابع توجه تحت تأثیر سه عامل هستند:

- ✓ حواس ما که به وسیله محرک‌های بیرونی تحریک می‌شوند.
- ✓ اطلاعات موجود در حافظه، در واقع حافظه ما یکی از منابع مهم توجه است و هرکس متناسب با فعالیت و علایق خود با برخی محرک‌ها بیشتر در ارتباط است و طبیعی است که از میان همه محرک‌های محیطی به محرک‌های آشنا و موجود در حافظه توجه کند.
- ✓ سبک پردازش و انتظارات افراد که باعث می‌شود تا محرک‌های خاصی انتخاب شود؛ یعنی فرد با توجه به انتظارات خود فقط به محرک‌های خاصی توجه می‌کند و به دنبال همان محرک‌ها می‌گردد.

۵۰- انجام همزمان دو تکلیف برای کدام یک از افراد زیر ساده‌تر است؟

- ۱) زهرا می‌خواهد هنگام گوش دادن به تدریس استاد، تلویزیون هم تماشا کند.
- ۲) مهسا همزمان با آشپزی کردن و آماده کردن شام، به پادکست مورد علاقه‌اش نیز گوش می‌دهد.
- ۳) نادر که یک قصاب تازه کار است می‌خواهد حین تیز کردن چاقو، گوشت را نیز از یخچال خارج کند.
- ۴) فاطمه هنگام حل کردن مسائل ریاضی، سعی می‌کند برای پدرش شام آماده کند.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) گوش دادن به تدریس و تماشای تلویزیون در هر دوی آن‌ها از حس شنوایی استفاده می‌شود، استفاده از یک حس برای انجام دو کار دشوار است.

۲) آشپزی به حس لامسه و بینایی وابسته است و خللی به حس شنوایی وارد نمی‌کند؛ در نتیجه انجام این دو فعالیت به صورت همزمان ساده است.

۳) مهارت نادر در قصابی و کار با چاقو کم است و انجام یک فعالیت دیگر در کنار تیز کردن چاقو برایش دشوار خواهد بود.

۴) حل کردن مسائل ریاضی و آماده کردن، فعالیت‌های شبیه به هم نیستند و انجام همزمان آن‌ها دشوار است.

انجام همزمان تکالیف

میزان کارایی توجه را کاهش می‌دهد و باعث می‌شود فرد نتواند بر روی موضوع یا محتوا متمرکز شود. این اثر منفی را نمی‌توان کامل از بین برد؛ اما راهکارهایی وجود دارد که می‌توان با آن‌ها، این اثر را کاهش داد که عبارتند از:

۱. دو تکلیف به یکدیگر شباهت داشته باشند.
۲. تکالیف مورد نظر دشوار نباشند.
۳. فرد انجام دهنده آن تکالیف از مهارت‌های لازم برخوردار باشد.

۵۱- هریک از افراد زیر به ترتیب از کدام روش بهسازی حافظه استفاده کرده‌اند؟

«سه دوست تصمیم گرفتند که با یکدیگر برای امتحان فردا مطالعه کنند، فرد اول سعی کرد تا کارکرد اصلی اطلاعات در زندگی شخصی خود را پیدا کرده و با مطالب ارتباط برقرار کند؛ فرد دوم مطالب را با صدای بلند مطالعه کرده و هنگام مطالعه قدم می‌زد؛ فرد سوم در درک هر مفهوم آن را با سایر مفاهیم مقایسه می‌کرد.»

- ۱) عوامل عاطفی - برگردان به زبان خودتان - تمایزبخشی
- ۲) روش پس خبا - استفاده از چند روش حرکتی - بسط معنایی
- ۳) بسط معنایی - برگردان به زبان خودتان - ساماندهی مطالب
- ۴) عوامل عاطفی - استفاده از چند روش حرکتی - تمایزبخشی

(متوسط - مطالعه و حافظه - مفهومی - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۴

فرد اول: ما چیزی را که بیشتر دوست داشته باشیم، راحت‌تر رمزگردانی می‌کنیم، (عوامل عاطفی) فرد اول با ارتباط گرفتن با مطالب از طریق درک مفید بودن آن‌ها سعی کرده است، احساس خوبی به مطالعه در خود ایجاد کند.

فرد دوم: استفاده از چند روش حرکتی مانند راه رفتن، یادداشت‌برداری، برجسته کردن مفاهیم، خلاصه‌نویسی، رسم نمودار و حرکاتی از این قبیل در هنگام مطالعه بسیار مفید است.

فرد سوم: منظور از تمایزبخشی، برجسته کردن تفاوت‌های دو مفهوم به لحاظ ظاهری و معنایی است.

فنون بهسازی حافظه

روش‌های کارآمد بسیاری برای بهبود عملکرد حافظه در کتاب درسی ذکر شده است که یادگیری هریک و مثال‌های مربوط به آن‌ها، برای پاسخگویی به سؤال‌های مربوط به این بخش ضروری است.

فنون بهسازی مطالب در حافظه

۱. بیان اهمیت مطلب ۲. پرهیز از همزمانی چند فعالیت (توجه ناقص) ۳. مرور کارآمد ۴. کاهش فاصله زمانی بین یادگیری یک مطلب و یادآوری آن
۵. کاهش اثر تداخل مطالب ۶. یادگیری با استراحت ۷. ساماندهی مطالب ۸. استفاده از رمزگردانی معنادار ۹. مطالعه چندحسی ۱۰. روش پس خبا ۱۱. استفاده از چند روش حرکتی ۱۲. بسط معنایی ۱۳. تمایزبخشی ۱۴. برگردان به زبان خودتان ۱۵. آزمون مکرر

۵۲- کدام یک از عبارت‌های زیر در خصوص مراحل حافظه درست است؟

- الف - زمانی که به شماره تلفنی که روی تابلوی مغازه نوشته شده فکر می‌کنیم و سعی در یادآوری داریم، به رمز تصویری متکی شده‌ایم.
 ب - مراحل بازیابی و اندوزش در معرض خطای بیشتری قرار دارند.
 ج - پدیده نوک‌زبانی نشان می‌دهد که یادآوری‌های ما از حافظه، با نشانه‌ها سهولت می‌یابد.
 د - زمان ذخیره‌سازی را می‌توان مبنایی برای طبقه‌بندی خاطرات قرار داد.
 هـ - به یاد آوردن قسمت فراموش‌شده یک متن با شنیدن اولین کلمه آن، حاکی از نقش ذخیره‌سازی است.
- (۱) «ج» - «ب» - «د»
 (۲) «ب» - «الف» - «ه»
 (۳) «الف» - «ج» - «د»
 (۴) «ه» - «ج» - «الف»

(دشوار - حافظه و مراحل آن - خط به خط - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

- الف) اشاره دارد به یک رمز تصویری یا دیداری که در بازیابی کمک کرده است.
 ب) نادرست است؛ زیرا هر سه مرحله حافظه می‌توانند دچار خطا شوند و ارجحیتی وجود ندارد.
 ج) اشاره دارد به پدیده نوک‌زبانی که در آن، یادآوری یا بازیابی ما با دریافت یک نشانه تسهیل می‌شود.
 د) نشان می‌دهد که بر اساس زمان ذخیره‌سازی، می‌توان خاطره‌ها را درجه‌بندی کرد.
 هـ) نادرست است؛ زیرا به یاد آوردن قسمت فراموش‌شده یک متن با شنیدن اولین کلمه آن، نشان‌دهنده نشانه‌های بازیابی است نه ذخیره‌سازی.

۵۳- کدام مورد در خصوص «حافظه کاری» نادرست است؟

- (۱) این حافظه به‌طور اساسی بر اساس زمان استفاده از اطلاعات کار می‌کند.
 (۲) فضای کاری است که ذهن برای فعالیت شناختی نیاز دارد.
 (۳) استفاده کردن از اطلاعات کاری است که وظیفه این حافظه می‌باشد.
 (۴) واسطه‌ای است که میان اجزای مختلف شناخت فعالیت می‌کند.

(آسان - حافظه و مراحل آن - خط به خط - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۱

گزینه «۱» نادرست است؛ زیرا مبنای تشکیل مفهومی به اسم حافظه کاری، میزان استفاده از اطلاعات است نه زمان استفاده از آن.

۵۴- کدام مورد درباره «آزمایش ابینگهوس» درست است؟

- (۱) در ۱ ساعت حدود ۸۰ درصد مطالب فراموش می‌شود.
 (۲) در نیم روز اول بیشترین میزان فراموشی وجود دارد.
 (۳) پس از یک روز، ۲۰ درصد مطالب باقی می‌ماند.
 (۴) با مرور در روز اول، ۱۰۰ درصد مطالب برمی‌گردد.

(دشوار - انواع حافظه - تحلیلی - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۲

پس از گذشت یک ساعت، نیمی از مطالب فراموش می‌شود. با توجه به این نکته، گزینه‌های «۱» و «۳» نادرست‌اند و گزینه «۴» نیز بی‌ارتباط است.

۵۵- هنگامی که مریم داشت از خیابان رد می‌شد تابلوی مغازه‌ای را دید که پایین آن شماره تلفنی بود، او شماره را به خاطر سپرد تا با

تلفن همراهش با آن تماس بگیرد؛ اطلاعات در کدام حافظه ذخیره شده است؟

- (۱) معنایی (۲) حسی (۳) کوتاه‌مدت (۴) بلندمدت

اطلاعات در حافظه کوتاه مدت مریم ذخیره شده و برای چند دقیقه باقی می‌مانند.
رمزگردانی در این نوع حافظه حسی ولی همراه با توجه است.

حافظه

حافظه حسی، حافظه کوتاه مدت و حافظه کاری و حافظه بلند مدت چهار نوع از انواع حافظه می‌باشند.

✓ اطلاعات پیرامون ما ابتدا توسط گیرنده‌های حسی دریافت می‌شوند و سپس رد آن برای مدت کمتر از یک ثانیه در حافظه حسی باقی می‌ماند و این ردهای حسی در صورتی که مورد توجه قرار گیرند، به اطلاعات تبدیل می‌شوند و به حافظه کوتاه مدت و حافظه کاری انتقال می‌یابند.

✓ همان‌طور که می‌دانید رعایت برخی از نکات باعث ساماندهی توجه و افزایش کارایی آن می‌شود که یکی از آن موارد تأثیر میزان آگاهی بر توجه است. توجه ارادی، زمانی شکل می‌گیرد که ما با اراده خود و به طور آگاهانه به اطلاعات مشخص توجه داشته باشیم؛ به همین دلیل هرچه آگاهی ما نسبت به یک موضوع بیشتر باشد، نوع توجه ما به آن ارادی‌تر خواهد بود.

✓ یکی از مواردی که مانع ایجاد تمرکز می‌شود، مربوط به آشنایی نسبی با محرک می‌باشد و اگر محرک مورد نظر به دفعات متعدد ارائه شود، خوگیری شکل می‌گیرد. اگر موضوع را به صورت‌های مختلف و از زوایای متفاوت ببینیم و باعث ایجاد تازگی در آن شویم، آشنایی نسبی با محرک از بین می‌رود و تمرکز ایجاد می‌شود.

انواع حافظه	نوع رمزگردانی	ظرفیت یا گنجایش اندوزش	زمان بازیابی
حسی	حسی	نامحدود	حدود نیم ثانیه
کوتاه مدت	حسی (همراه با توجه)	7 ± 2 ماده	چند دقیقه
بلند مدت	عمدتاً معنایی	نامحدود	از چند دقیقه تا آخر عمر

این مبحث حدوداً ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

■ ■ عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۵۶ - ۶۱)

۵۶- ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ﴾: بگو...

- (۱) در زمین باید بگردید و نگاه کنید چگونه آفرینش خود را شروع کرد!
- (۲) در زمین حتماً سیر کنید پس بنگرید چگونه خلقت آغاز شده است!
- (۳) در زمین بگردید و بنگرید چگونه خلقت را شروع کرده است!
- (۴) سیر کنید در زمین پس بنگرید چگونه آفرینش را آغاز کرد!

(متوسط - متن درس پنجم - خط به خط - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

در زمین بگردید و بنگرید چگونه خلقت را شروع کرده است!

بررسی سایر گزینه‌ها:

«سیروا: بگردید، سیر کنید» فعل امر از صیغه «مخاطب» است. ← رد گزینه ۱

توجه!

در ترجمه فعل‌های امر و نهی مربوط به صیغه «مخاطب»، از لفظ «باید» و «نباید» استفاده نمی‌کنیم.

مثال: اجْتَهِدْ: تلاش کن ✓ باید تلاش کنی ✗ لا تَنْتَظِرْ: نگاه نکن ✓ نباید نگاه کنی ✗

«حتماً» در گزینه (۲) اضافی است.

«الخلق: خلقت، آفرینش» ضمیر ندارد ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

«بدأ: آغاز(شروع) کرد، آغاز(شروع) کرده است.» با توجه به اینکه «الخلق» فتحه (ـَ) گرفته و مفعولش است؛ یک فعل «متعدی» است، نه

«لازم» ← رد گزینه ۲

راهنمای مسیرت

حتماً می‌دونید اولین تست درس عربی در کنکور همیشه یکی از آیات قرآن موجود در کتاب درسی هست؛ به خاطر همین موضوع ما هم برای مطابقت و همگام بودن هرچه بیشتر با مسیر تست‌های کنکور، اولین تست آزمون‌های ماز رو با یک آیه از قرآن شروع می‌کنیم و تلاشمون بر این هست که نکات ترجمه‌ای مختلف آیه انتخابی رو در قالب تست مطرح کنیم و در قسمت پاسخ‌نامه به صورت کامل براتون بررسی کنیم و توضیح بدیم. بنابراین پیشنهاد می‌کنیم قبل از هر آزمون آیات مربوط به بودجه‌بندی اون آزمون رو با دقت بخونین و نکات ترجمه‌ایش رو بررسی کنین.

۵۷- «أَنْتَ تَصَدِّقِينَ أَنْ يَأْتِي يَوْمَ أَنْتَا تُشَاهِدُ تَحَقُّقَ أَمَالِنَا الْقَدِيمَةِ وَ نَقْدَرُ أَنْ نُبَدِّلَ هَذِهِ الْأَمَاكِنَ الْمَتْرُوكَةَ إِلَى الْمَدَائِنِ الْمُتَقَدِّمَةِ بِالْإِسْتِعَانَةِ بِهَذِهِ

البكتيريا المضيفة!»:

- (۱) آیا باور می‌کردی روزی بیاید که ما تحقق آرزوی دیرینه‌مان را مشاهده کنیم و بتوانیم این مکان‌های متروکه را با کمک این باکتری نورانی به شهرهای پیشرفته تبدیل کنیم؟
- (۲) آیا باور می‌کردی روزی فرارسد که تحقق یافتن آرزوهای دیرینه‌مان را مشاهده کرده بتوانیم این مکان‌های متروکه را با کمک گرفتن از این باکتری نورانی به شهرهای پیشرفته تبدیل کنیم؟
- (۳) آیا باور می‌کردید روزی بیاید که ما تحقق یافتن آرزوهای دیرینه‌مان را ببینیم و بتوانیم این مکان‌های متروکه را با کمک این باکتری نورانی به شهرهای پیشرفته تبدیل کنیم؟
- (۴) آیا باور می‌کردی روزی فرارسد که شاهد تحقق آرزوهای دیرینه‌مان باشیم و بتوانیم این مکان‌های متروکه را با یاری جستن از این باکتری نورانی به شهرهای پیشرفته تبدیل کنیم؟

آیا باور می‌کردی روزی فرارسد که تحقق یافتن آرزوهای دیرینه‌مان را مشاهده کرده بتوانیم این مکان‌های متروکه را با کمک گرفتن از این باکتری نورانی به شهرهای پیشرفته تبدیل کنیم؟

بررسی سایر گزینه‌ها:

«كنت تصدّقين: باور می‌کردی» از صیغه «للمخاطبة» (أنت) می‌باشد؛ بنابراین باید به شکل «مفرد» ترجمه شود، نه «جمع» ← رد گزینه ۳

حواستان باشد «ین» را در انتهای «اسم»، که علامت «جمع» بودن اسم است، با «ین» در انتهای «فعل مضارع» اشتباه نگیرید. علامت «ین» در انتهای فعل «مضارع» در ساختار [«ت» + فعل مضارع + «ین»] نشانه این است که این فعل از صیغه «للمخاطبة» = مفرد مؤنث مخاطب (أنت) می‌باشد؛ بنابراین باید به شکل «مفرد» ترجمه شود، نه «جمع».

مثال: هل ترجعين: آیا باز می‌گردی ✓ آیا باز می‌گردید ✗

تُشاهد: مشاهده کنیم، ببینیم فعل است، نه اسم ← رد گزینه ۴

فعل «مشاهده کرده» در عبارت «تحقق یافتن آرزوهای دیرینه‌مان را مشاهده کرده بتوانیم...» در گزینه «۲» معادل «مشاهده کنیم» و «مضارع» است؛ پس آن را با فعل «ماضی» اشتباه نگیرید. (هواست باشه این موضوع توی تست‌های ترمیم کنکور و اتفاقاً در گزینه «درست» مطرح شده؛ پس فوبه که برونی)

«آمال: آرزوها» در ترکیب «آمالنا القديمة: آرزوهای دیرینه‌مان» جمع است، نه مفرد ← رد گزینه ۱

۵۸- «هناك غابة بالقرب من هذه المنطقة تعيش فيها حيوانات مختلفة يدلّ بعض هذه الحيوانات الإنسان على الخواصّ الطّبيّة لكثير من النباتات!»:

- ۱) در نزدیکی این منطقه جنگلی وجود دارد که در آن حیوانات مختلفی زندگی می‌کنند که برخی از آن‌ها انسان را به خواص پزشکی بسیاری از گیاهان راهنمایی می‌کنند!
- ۲) در نزدیکی این منطقه جنگلی هست که در آن حیوانات مختلفی زندگی می‌کنند که بعضی از این حیوانات انسان را به خواص پزشکی گیاهان بسیاری راهنمایی می‌کنند!
- ۳) آنجا در نزدیکی این منطقه جنگلی وجود دارد که در آن حیوانات مختلفی زندگی می‌کنند که بعضی از این حیوانات انسان را به خواص پزشکی بسیاری از گیاهان راهنمایی می‌کنند!
- ۴) در نزدیکی این منطقه جنگلی هست که در آن حیوانات مختلفی زندگی می‌کنند که برخی از این حیوانات انسان را به خواص پزشکی بسیاری از گیاهان راهنمایی می‌کنند!

در نزدیکی این منطقه جنگلی هست که در آن حیوانات مختلفی زندگی می‌کنند که برخی از این حیوانات انسان را به خواص پزشکی بسیاری از گیاهان راهنمایی می‌کنند!

بررسی سایر گزینه‌ها:

هناك: وجود دارد، هست ← رد گزینه ۳

«هناك» در ساختار [هناك + اسم] در ابتدای جمله، در معنای «وجود دارد، هست» می‌باشد؛ بنابراین حواستان باشد «آنجا» ترجمه نشود.

مثال: هناك شجرة في حديقة: درختی در باغ ما وجود دارد. ✓ این‌جا درختی در باغ ما است. ✗

«هذه الحيوانات: این حیوانات» در گزینه (۱) ترجمه نشده.

«كثير من: بسیاری از» حواستان باشد «كثير» در اینجا صفت نیست. ← رد گزینه ۲

نکته: به تشابه سه ساختار زیر و تفاوتشان در ترجمه دقت کنید:

شماره	ساختار	ترجمه	مثال
۱	کثیر (کثیراً) من	بسیاری از ...	کثیر (کثیراً) من الناس: بسیاری از مردم
۲	اسم + کثیر (کثیره)	بسیاری	مطالعات کثیره: مطالعات بسیاری
۳	اکثر + اسم	بیشتر، بیشترین	اکثر العلماء: بیشتر دانشمندان - أكثر التّوَع: بیشترین تنوع

۵۹- عین الصّحیح:

- (۱) کُنتُ أبحثُ في الإنترنت عن بطاقة الطّائرة حتّى أذهب إلى إصفهان مع أصدقائي لقضاء العطلات الأسبوعيّة! در اینترنت به دنبال بلیط هواپیما گشتم تا به همراه دوستانم برای گذراندن تعطیلات هفتگی به اصفهان بروم!
- (۲) لا بُدَّ لك من أن تستفيد من هذه الأعشاب الطّبیّة لمعالجة جرحك لأنّ تلك الأدوية الكیمیائیة تضرّ جسمك! ناگزیری که از این گیاهان دارویی برای درمان زخم استفاده کنی زیرا بدنت از آن داروهای شیمیایی آسیب می بیند!
- (۳) قد يستعين هؤلاء الشرطيّون بالكلاب الّتي تملك حاسة السّم القوی لتفتيش حقائب المسافرين في صالة المطار! این پلیس ها قطعاً از سگ هایی که حس بویایی قوی دارند برای بازرسی چمدان های مسافران در سالن فرودگاه کمک می گیرند!
- (۴) لم تكن لصديقي حبوب مُهدئة فعزمتُ شرائها من الصيدليّة ولكّني فهمتُ أنّ بيعها دون وصفة غير مسموح! دوستم قرص های آرام بخش نداشت؛ پس تصمیم گرفتم آن ها را از داروخانه بخرم ولی فهمیدم که فروششان بدون نسخه غیرمجاز است!

(دشوار - تمارین درس ششم - ترکیبی - ۱۰۰۶)

پاسخ: گزینه ۴

دوستم قرص های آرام بخش نداشت؛ پس تصمیم گرفتم آن ها را از داروخانه بخرم ولی فهمیدم که فروششان بدون نسخه غیرمجاز است!

نکته «۱»: به ساختارهایی که بیانگر مفهوم «مالکیت = داشتن» در زمان «حال» هستند، دقت کنید:

«لـ» + (اسم، ضمیر) در (ابتدای جمله) — مثال: لی کتاب: کتابی دارم.	ساختارهای «مالکیت = داشتن»
«عند» + (اسم، ضمیر) در (ابتدای جمله) — مثال: عندی کتاب: کتابی دارم.	
«لدي» + (اسم، ضمیر) در (ابتدای جمله) — مثال: لدی کتاب: کتابی دارم.	

توجه «۱»

اگر قبل از این ساختارها عامل منفی سازی مانند «ما»، «لیس» یا «لا» ی نفی جنس بیاید، تبدیل به «مالکیت منفی» (نداشتن) می شوند.
مثال: ما عندی صديق: دوستی ندارم. لیس لی کتاب: کتابی ندارم. لا کتاب لی: هیچ کتابی ندارم.

توجه «۲»

اگر قبل از این ساختارها فعل «کان» بیاید، بیانگر مفهوم «داشتن» در زمان «گذشته» می شوند.
مثال: کانت لی سیّارة = کانت عندی سیّارة = کانت لدی سیّارة: ماشینی داشتم

توجه «۳»

هر یک از «لَمْ یَكُنْ، لَمْ تَكُنْ، لَمْ أَكُنْ، لَمْ تَكُنْ» معادل «ما کان» (در صیغه های مختلف) می باشند.
مثال: کان لی بیت: خانه ای داشتم. ← لم یکن لی بیت: خانه ای نداشتم.

با توجه به نکات گفته شده، «لم تکن لصديقي ...» معادل «ما کانت لصديقي» است و به همین خاطر «نداشت» ترجمه شده.

نکته «۲»: «مصدر» در دو حالت می تواند به شکل «فعل» ترجمه شود:

حالت اول: بعد از فعل های خاص مانند «طلب (يطلبُ)، أَرَادَ (يُرِيدُ)، حَاولَ (يُحَاولُ)، قَدَّرَ (يَقْدِرُ)، عَزَمَ (يَعْزِمْ) و ...» بیاید.
مثال: حاول العلماء معرفة تلك الظّاهرة: دانشمندان برای شناختن آن پدیده تلاش کردند = دانشمندان تلاش کردند تا آن پدیده را بشناسند.

حالت دوم: بعد از ساختارهای «دستوری» زیر بیاید:

الف: «علی + اسم، ضمیر» + «مصدر»
ب: «یجب علی + اسم، ضمیر» + «مصدر»
مثال: علیکم الاجتهاد: بر شماست تلاش کردن = شما باید تلاش کنید
مثال: یجب علیکم الصّبر: بر شما واجب است صبر کردن = شما باید صبر کنید

با توجه به نکات گفته شده، مصدر «شراء: خریدن» چون قبل از آن فعل «عزمتُ» آمده بود به شکل فعل (بخرم) ترجمه شده.

بررسی سایر گزینه ها:

۱ «كُنْتُ أبحث: می گشتم» ماضی استمراری است، نه ماضی ساده.

نکته: به تشابه دو ساختار زیر و تفاوتشان در ترجمه دقت کنید:

ساختار	ترجمه	مثال
«كان + أفعال»	ماضی بعید (صیغه مفرد مذکر غایب = «هو: او»)	كانَ أكْمَلَ: کامل کرده بود
«كنت + أفعال»	ماضی استمراری (صیغه متکلم وحده = «أنا: من»)	كنتُ أَرْجِعُ: برمی گشتم

سؤال: آقا من اصلاً متوجه نشدم چی شد! الان این دوتا رو باید حفظ کنم؟ می شه این جدول رو توضیح بدین؟
جواب: اصلاً نیازی به حفظ کردن نیست! مفهومشو باید یاد بگیری! خوب دقت کن:

وزن «أفعال» اگر حرکت گذاری نشود، دو حالت دارد:

- فعل «ماضی» باب «أفعال» از صیغه «مفرد مذکر غایب = هو»
- فعل «مضارع» از صیغه «متکلم مع الغیر = أنا»

ضمناً «كان» فعل «ماضی» از صیغه «مفرد مذکر غایب = هو» می باشد و همچنین «كُنْتُ» فعل «ماضی» از صیغه «متکلم وحده = أنا» است. نتیجه مهم:

اگر قبل از وزن «أفعال»

- «كان» (صیغه «هو») بیاید، «أفعال» نیز از صیغه «هو» و در نتیجه «ماضی» است و [ماضی + ماضی] «ماضی بعید» می سازد.
- «كنت» (صیغه «أنا») بیاید، «أفعال» نیز از صیغه «أنا» و در نتیجه «مضارع» است و [ماضی + مضارع] «ماضی استمراری» می سازد.

۲ دقت کنید «جسم» حرکت فتحه (ـَ) گرفته و منصوب است؛ در نتیجه نقش آن «مفعول» می باشد و باید درست ترجمه شود.
ترجمه صحیح: «تضرَّ جسمك: به بدنت آسیب می زند»

توجه!

به «حرکت گذاری» و «نقش کلمات»؛ به خصوص نقش های «فاعل» و «مفعول» در تست های ترجمه خیلی دقت کن.

۳ لفظ «قطعاً» در ترجمه «قد یستعین: گاهی (گاه) کمک می گیرند، شاید (ممکن است) کمک بگیرند» اشتباه است.

نکته: به حالت های زیر که تأثیر «قد» در ترجمه را بررسی کرده، دقت کنید:

۱. «قَدْ» + «ماضی»: «قطعاً، حتماً و ...» + «ماضی نقلی» (ترجمه «قد» در این ساختار «اختیاری» است).
حرف تحقیق قیدهای تأکیدی

مثال: قد أُرشدُ اللهَ المُسلمین: قطعاً خداوند مسلمانان را هدایت کرده است (کرده).

نحوه ترجمه نکات

- «قَدْ» + «مضارع»: «شاید، ممکن است» + «مضارع التزامی»
- ترجمه «قد» در این ساختارها «اجباری» است.
- در ترجمه اش، قیدهای «تأکیدی» (قطعاً، حتماً و ...) نباید بیاید.

مثال: قد یساعدنا المعلم: معلم گاهی (گاه) به ما کمک می کند. ✓ معلم شاید (ممکن است) به ما کمک کند. ✓ معلم قطعاً به ما کمک می کند. ✗

۶۰ - «این ماهی ها، تاریکی دریا را به روز روشن تبدیل می کنند!»:

- تُحوّل هذه الأسماك ظلام البحر إلى النهار المضيء!
- هذه أسماك تُبدّل ظلمات البحر إلى النهار المضيء!
- تُبدّل هذه الأسماك ظلمات البحر إلى النهار المضيء!
- هذه أسماك تُحوّل ظلام البحر إلى النهار المضيء!

متوسط - متن درس پنجم - ترکیبی - ۱۰۰۵

پاسخ: گزینه ۱

تُحوّل هذه الأسماك ظلام البحر إلى النهار المضيء!

بررسی سایر گزینه‌ها:

«این ماهی‌ها: هذه الأسماك» بیانگر یک «ترکیب» است نه «جمله» ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

نکته: در تست‌های «ترجمه» (عربی به فارسی) ساختاری که «اسم اشاره» با اسم پس از خود می‌سازد، در دو حالت مهم است:

حالت اول: ساختار [اسم اشاره + اسم دارای «ال»] ← به شکل «ترکیب» ترجمه می‌شود نه «جمله»؛ یعنی در ترجمه‌اش فعل‌های «است» یا «هست» نمی‌آید.

مثال: هذا الصياد: این شکارچی ✓ این شکارچی است. ✗

حالت دوم: ساختار [اسم اشاره + اسم بدون «ال»] ← به شکل «جمله» ترجمه می‌شود نه «ترکیب»؛ یعنی در ترجمه‌اش فعل‌های «است» یا «هست» می‌آید.

مثال: هذا صياد: این شکارچی است. ✓ این شکارچی ✗

توجه!

در تست‌های «تعریب» (فارسی به عربی) باید از طریق فعل‌های «است» یا «هست» در متن فارسی، دقت کرد «اسم اشاره» با اسم پس از خود کدام ساختار را تشکیل داده تا به وسیله آن رد گزینه کنیم.

زیر ذره‌بین

طبق نکته فوق در متن فارسی گفته «این ماهی‌ها»؛ پس ساختارش مثل حالت اول هست و «ماهی‌ها» باید «ال» بگیرد، نه اینکه بدون «ال» باشه؛ به خاطر همین گزینه‌های (۲) و (۴) رد شدن.

«تاریکی: ظلام» مفرد است، نه جمع ← رد گزینه‌های ۲ و ۳

۶۱- عَيْنُ الْخَطَا فِي الْمَفْهُومِ:

- (۱) مثل المؤمن كمثل العطار إن جالسته نفعك!؛ همنشین تو از تو به باید
- (۲) ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ﴾؛ باغبان گر پنج روزی صحبت گل بایش
- (۳) إضاعة الفرصة غصة!؛ چه سود آنکه که ماهی مرده باشد
- (۴) الحسد يأكل الحسنات، كما تأكل النار الحطب!؛ هرگز حسد نبردم بر منصبی و مالی

(متوسط - جمله فعلیه و اسمیه - مفهومی - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۴

عبارت این گزینه با توجه به ترجمه‌اش (حسادت خوبی‌ها را می‌خورد همان‌طور که آتش هیزم را می‌خورد)، با بیت مقابل خود ارتباطی ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

① «مَثَلُ مُؤْمِنٍ مِثْلُ عَطَّارٍ اسْتِ، اِگَر با او همنشینی کنی به تو سود می‌رساند.»

② «پس صبر کن، همانا وعده خداوند حق است و برای گناهت آمرزش بخواه.»

③ «تباہ کردن فرصت، اندوه است.»

■ ■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۶۲ - ۶۶) بِمَا يَنْسَبُ النَّصِّ:

إنَّ الحليب هو الغذاء الأول للإنسان و يُعتبر الطعام الوحيد الموجود في الطبيعة الأكثر غنى بالعناصر الغذائية التي يحتاج إليها الجسم؛ فهو يوفر العديد من المواد الغذائية الضرورية لنمو جسم الإنسان و صيائه في كمية مناسبة. يُعتبر الحليب من المشروبات الأساسية والمفيدة جداً للإنسان، فهو يعتبر وجبة كاملة تقريباً، وذلك لاحتوائه على معظم المواد الغذائية الضرورية للنمو، بما فيها من الكربوهيدرات، و البروتينات، و الدهون، بالإضافة إلى بعض الفيتامينات و المواد المعدنية. يشتهر الحليب بكونه من أفضل المصادر الغذائية للكالسيوم، و الذي يعدّ مهماً جداً للمحافظة على صحّة العظام و الأسنان.

إنَّ أفضل حليب هو الحليب الحيواني الطبيعي، مثل حليب البقرة، و الجمل. يحتوي حليب البقرة بشكل طبيعي على أكثر من ۵۰ هرموناً مختلفاً، ولكن لا تتسبب هذه الهرمونات أية تأثيرات في جسم الإنسان إلا الهرمون المسمى بعامل النمو الشبيه بالأنسولين و الذي يمكن أن يساعد على نمو الجسم و تجديد خلاياه.

شیر نخستین غذای انسان است و تنها ماده غذایی موجود در طبیعت به شمار می‌رود که بارزترین مواد غذایی‌ای که بدن به آن احتیاج دارد را داراست. بسیاری از مواد غذایی لازم برای رشد و نگهداری بدن انسان را در مقدار مناسب فراهم می‌کند. شیر یکی از نوشیدنی‌های اساسی و بسیار سودمند برای انسان محسوب می‌شود، پس آن تقریباً یک وعده غذایی کامل به حساب می‌آید. و آن دربرگیرنده بیشترین مواد مغذی لازم برای رشد است از جمله کربوهیدرات‌ها، پروتئین‌ها و چربی‌ها، علاوه بر برخی ویتامین‌ها و مواد معدنی. شیر به یکی از بهترین منابع غذایی کلسیم مشهور است که برای حفظ سلامت استخوان‌ها و دندان‌ها بسیار مهم است.

بهترین شیر، شیر طبیعی حیوانی مانند شیر گاو و شتر است. شیر گاو به‌طور طبیعی حاوی بیش از ۵۰ هورمون گوناگون است، اما این هورمون‌ها به‌جز هورمونی به نام عامل رشد شبیه انسولین که می‌تواند به رشد و تجدید سلول‌های بدن کمک کند، هیچ اثری در بدن انسان ایجاد نمی‌کند.

۶۲- عَيْنُ الْخَطَا: (حَسَبَ النَّصِّ)

(۱) يُعْرِفُ الْحَلِيبُ بِأَنَّهُ أَحَدُ أَفْضَلِ الْمَصَادِرِ الْغَذَائِيَّةِ لِلْكَالْسِيُومِ!

(۲) إِنَّ حَلِيبَ الْبَقَرَةِ يَحْتَوِي عَلَى أَكْثَرِ مِنْ خَمْسِينَ هَرْمُونًا مُخْتَلَفًا!

(۳) لَا تَسَبِّبُ هَرْمُونَاتُ حَلِيبِ الْبَقَرَةِ أَيَّ تَأْثِيرٍ فِي جِسْمِ الْإِنْسَانِ!

(۴) إِنَّ حَلِيبَ الْحَيَوَانِي أَفْضَلَ الْحَلِيبِ لِلْإِنْسَانِ!

(آسان - تمارین درس پنجم - خط به خط - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

«هورمون‌های شیر گاو هیچ اثری در بدن انسان ایجاد نمی‌کنند.» نادرست است چراکه یکی از این هورمون‌ها می‌تواند به رشد و تجدید سلول‌های بدن کمک کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

① شیر به اینکه یکی از بهترین منابع غذایی برای کلسیم است شناخته می‌شود.

② شیر گاو بیش از پنجاه هورمون گوناگون داراست.

④ شیر حیوانی بهترین شیر برای انسان است.

۶۳- عَيْنُ الصَّحِيحِ (حَسَبَ النَّصِّ):

(۱) لَا يَحْتَاجُ جِسْمُ الْإِنْسَانِ إِلَى الْكَثِيرِ مِنَ الْحَلِيبِ يَوْمِيًّا!

(۲) إِنَّ الْكَالْسِيُومَ الْمَوْجُودَ فِي الْحَلِيبِ يَقْوِي ذَاكِرَةَ الْإِنْسَانِ!

(۳) الْحَلِيبُ هُوَ الْغِذَاءُ الْبَشَرِي الْأَوَّلُ الَّذِي لَهُ أَثَرٌ كَبِيرٌ عَلَى نَمُو الْإِنْسَانِ!

(۴) لَا يُمْكِنُ اعْتِبَارُ الْحَلِيبِ وَحْدَهُ وَجِبَةً كَامِلَةً!

(متوسط - تمارین درس پنجم - خط به خط - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

«شیر نخستین غذای انسانی است که تأثیر بسیاری در رشد انسان دارد.» طبق متن، عبارت صحیحی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

① «بدن انسان روزانه به شیر زیادی احتیاج ندارد.» در متن به چنین مطلبی اشاره نشده است.

② «کلسیم موجود در شیر، حافظه انسان را تقویت می‌کند.» طبق متن در سلامت استخوان‌ها و دندان‌ها مؤثر است.

④ «شیر را نمی‌توان به‌تنهایی یک وعده غذایی کامل دانست.» طبق متن، یک وعده غذایی کامل به حساب می‌آید.

۶۴- عَيْنُ سَوْأَلٍ لَمْ يَذْكَرْ جَوَابَهُ فِي النَّصِّ:

(۱) مَا هِيَ خِصَائِصُ الْحَلِيبِ الْمَغْذِي؟

(۳) كَمْ عَدَدُ الْهَرْمُونَاتِ فِي حَلِيبِ الْبَقَرَةِ؟

(۲) مَا فَائِدَةُ هَرْمُونِ يَشْبَهُ الْأَنْسُولِينَ لِجِسْمِ الْإِنْسَانِ؟

(۴) مَا هِيَ الْمَوَادُّ الْغَذَائِيَّةُ الْمَوْجُودَةُ فِي الْحَلِيبِ؟

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - تمارین درس پنجم - خط به خط - ۱۰۰۵)

صورت سؤال گفته «پرسی را تعیین کنید که جوابش در متن نیامده است؟» که جواب این سؤال «شیر مغذی چه ویژگی‌هایی دارد؟» در متن ذکر نشده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ هورمونی که شبیه انسولین است چه فایده‌ای برای بدن انسان دارد؟

۳ تعداد هورمون‌ها در شیر گاو چقدر است؟

۴ مواد غذایی در شیر چه چیزهایی است؟

■ عَيْنِ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (٦٥ و ٦٦)

٦٥ - «يُعتَبَرُ - الموجود - العناصر - يوفَّرُ»

١) يعتبر: للغائب - مزيد ثلاثي بزيادة حرفين - مصدره «اعتبار» - معرب - مجهول / فعل و فاعله محذوف

٢) الموجود: اسم - مفرد - مذکر - على وزن المفعول / فاعل و مرفوع

٣) العناصر: اسم - جمع التفسير على وزن المفاعل «مفردها: عنصر: مذکر» / المجرور بالحرف الجار

٤) يوفَّرُ: فعل مضارع - للغائب - مزيد ثلاثي مصدره على وزن تفعيل: (توفير) - معلوم / فعل و مفعوله «العديد»

(متوسط - تمارین درس پنجم - ترکیبی - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد نادرست:

«فاعل» نادرست است و صحیح آن «صفة» است.

٦٦ - «المشروبات - يشتهر - المحافظة - لا تتسبب»

١) المشروبات: اسم - جمع السالم للمؤنث «مفردها: مشروب» - على وزن مفعول / المجرور بالحرف الجار

٢) يشتهر: فعل مضارع - مزيد ثلاثي - مصدره: اشتها - للغائب - معلوم / فعل و فاعله «الحليب» و الجملة فعلية

٣) المحافظة: اسم الفاعل على وزن المفاعلة / الجار و المجرور

٤) لا تتسبب: فعل مضارع للنفي - مزيد ثلاثي على وزن تتفعّل - معلوم - للغائبة / فعل و فاعله «هذه» و الجملة فعلية

(آسان - تمارین درس پنجم - ترکیبی - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد نادرست:

«اسم الفاعل» نادرست است.

«الجار و المجرور» نادرست است و صحیح آن «المجرور بالحرف الجار» است.

■ عَيْنِ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ الثَّلَاثِيَةِ (٦٧ - ٧٠)

٦٧ - عَيْنِ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْكَلِمَاتِ:

١) يُنْبَغُ هَذِهِ الْأَضْوَاءُ مِنَ الْأَسْمَاكِ الْمُضِيئَةِ!

٣) يُحَذِّرُ الْغُرَابُ بَقِيَّةَ حَيَوَانَاتِ الْغَايَةِ بِلِسَانِهِ!

٢) لِسَانُ هَذَا الْخَيَوَانِ مَمْلُوءٌ بِغُدِّ تَفَرُّزٍ سَائِلًا مُطَهَّرًا!

٤) هِيَ تُحَرِّكُ رَأْسَهَا لِتَعْوِضَ نَقْصَهَا!

(آسان - متن درس پنجم - خط به خط - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد نادرست:

يَنْبَغُ صورت صحیح این فعل است؛ زیرا مضارع باب انفعال است.

۶۸- عین جمله تَخْتَلِفْ نوعه:

- (۱) ثمرَةُ العلمِ إخلاصُ العملِ في الحياة!
(۲) الإعتصام بحبلِ الله واجبٌ على كلِّ منا!
(۳) الغرابُ بمنزلة جاسوسٍ من جواسيسِ الغابَةِ!
(۴) يذهبُ التلاميذُ إلى المدرسة في الساعة السابعة!

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - جمله فعلیه و اسمیه - ترکیبی - ۱۰۰۵)

در گزینه ۴، جمله فعلیه است؛ زیرا با فعل شروع شده، اما در سایر گزینه‌ها جمله اسمیه است؛ زیرا با اسم (مبتدا) شروع شده است.

انواع جمله

ما دو نوع جمله داریم: اسمیه و فعلیه. ملاک تشخیص نوع جمله، اولین کلمه جمله است! یعنی می‌گن اولشو نگاه کن ببین اسم اومده یا فعل. بعد با توجه به همون کلمه به جمله می‌گیم «اسمیه» یا «فعلیه»!

جمله اسمیه: اگر جمله‌ای با اسم شروع شود، به آن جمله اسمیه می‌گوییم. در جمله اسمیه باید به دنبال «مبتدا» و «خبر» بگردیم. این دو رکن جمله اسمیه هستند و هر دو نقش یا محل الإعرابی محسوب می‌شوند.

جمله فعلیه: در تقسیم‌بندی اولیه برای دانش‌آموزان می‌گوییم اگر جمله‌ای با فعل شروع شود، فعلیه است و اگر با اسم شروع شود، اسمیه. اما این تمام ماجرا نیست. چراکه هر فعل در زبان عربی یک جمله فعلیه است. پس اینکه جمله فعلیه را صرفاً منحصر به جایی بدانیم که فعل در ابتدای جمله آمده، اشتباه است. در نتیجه هر جایی که در جمله فعل آمده باشد، جمله فعلیه داریم.

فعل قطعاً به فاعل نیاز دارد. فاعل انجام دهنده فعل است و به فعل اسناد داده می‌شود. با پرسیدن «چه کسی؟ چه چیزی؟» از فعل می‌توانیم فاعل آن را پیدا کنیم.

۶۹- عین ما لیس فیهِ اسماً منصوباً بالياء:

- (۱) يا بُنَيَّتِي؛ عندما تدخلين في بلادِ فِعلِكِ أن تحترمي قوانين تلك البلاد!
(۲) ما عرفتُ أُختي زَميلتيها لأتُهما رحلتا إلى مدينة «باريس» قبلَ عشرين سنة!
(۳) في قريتين تقعان خلف هذا الجبل المرتفع وجد الباحثون مَعلمين يختصان بالقرون الماضية!
(۴) الحرباء تمتلك عينين متحركتين تدوران في الاتجاهات المختلفة فبهما تقدر على رؤية ما يحدث حوله!

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - تمرین درس ششم - ترکیبی - ۱۰۰۶)

در این گزینه اسم منصوب به یاء نداریم.

در این گزینه کلمه «قوانین» جمع سالم نیست، بلکه جمع مکسر است؛ بنابراین علامت اعراب آن مانند اسم‌های مفرد است: «مفعول و منصوب بالفتحة».

دقت کنید که ...

«تدخلين» فعل است، نه اسم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) «زميلتيها» در واقع «زميلتين + ها» بوده است. «زميلتين» نقش مفعول را دارد؛ پس «مفعول و منصوب بالياء» است. در این عبارت «عشرين»، مضاف الیه و مجرور است.

(۳) «مَعلمين» (دو اثر تاریخی) یک اسم مثنی است که نقش مفعول را دارد؛ پس باز هم مفعول و منصوب بالياء داریم.

(۴) «عينين» اسم مثنایی است که مفعول «تمتلك» است و منصوب بالياء به حساب می‌آید. البته «متحركتين» هم صفت آن بوده و منصوب بالياء است.

اعراب

اسم‌های مثنی و جمع مذکر سالم که به «ان، ين، ون، ین» ختم می‌شوند، علامت اعرابشان با اسم‌های مفرد تفاوت دارد؛ به این صورت که:

مرفوع	منصوب / مجرور
مثنی	بالألف
جمع سالم مذکر	بالواو
	بالياء

۱. اگر اسم جمع مذکر سالم، آخرش «ون» داشته باشد، حتماً مرفوع بالواو است و اگر یک اسم مثنی آخرش «ان» داشته باشد، حتماً مرفوع بالالف است و نیازی نیست که نقش آن‌ها را بدانیم.

۲. اگر اسم مثنی یا جمع مذکر سالم، به «ین» ختم شود می‌تواند منصوب یا مجرور بالياء باشد، پس حتماً باید نقش آن را هم بدانیم. اگر جزء منصوبات باشد، «منصوب بالياء» خواهد بود و اگر جزء مجرورات باشد، «مجرور بالياء» است.

مثال:

«الطَّالِبُ الْمُؤَدَّبُ مُحْتَرَمٌ عِنْدَ الْمُعَلِّمِينَ.» ← «المُعَلِّمِينَ»: مضاف الیه و مجرور بالياء

«الطَّالِبُ الْمُؤَدَّبُ يَحْتَرَمُ الْمُعَلِّمِينَ.» ← «المُعَلِّمِينَ»: مفعول و منصوب بالياء

۳. هنگام بررسی اعراب اسم‌های مثنی و جمع مذکر سالم باید مراقب کلماتی که از لحاظ ظاهری شبیه آن‌ها هستند باشیم. کلماتی مانند «الأعصان، المساكين، الأبدان، الأسنان، البساتین و...»

۴. اسم‌های مثنی و جمع مذکر سالم وقتی به یک ضمیر یا یک اسم دیگر اضافه شوند، نون آخرشان حذف می‌شود ولی اعراب آن‌ها تغییر نمی‌کند.

مثال:

احترموا المعلمين. ← «المعلمين» مفعول و منصوب بالياء است.

احترموا معلمیکم. ← «معلمیکم» در واقع «معلمین + کم» بوده است که نون از آخر «معلمین» حذف شده ولی مانند مثال قبلی این کلمه «مفعول و منصوب بالياء» است.

۷۰- عین الفاعل اسماً مبنیاً:

۱) لَا يُحْسِنُ عَمَلَهُ هَذَا الْكَسُولُ فِي الْمَدْرَسَةِ!

۳) يُمِيتُ قَلْبَ الْإِنْسَانِ الْحَسَدُ فَإِنَّهُ أَضَرُّ الدَّاءِ لِلْقَلْبِ!

۲) لَا يَحْزُنُكُمْ قَوْلُ هَؤُلَاءِ الْجَاهِلِينَ فَكُونُوا صَابِرِينَ!

۴) كَانَ قَدْ أُنْشِدَ هَذِهِ الْأَشْعَارُ الْخَلَابَةَ شَاعِرَانِ لَا يَعْرِفُهُمَا الْحَضَارُ!

(آسان - تمرین درس ششم - مفهومی - ۱۰۰۶)

پاسخ: گزینه ۱

تعبیر: «فاعل را مشخص کن که اسم مبنی باشد.»

«هذا» فاعل و اسم مبنی است.

با توجه به معنای عبارت، «هذا» نقش فاعل را دارد و چون جزء اسم‌های مبنی است، همین گزینه پاسخ صحیح است: «این تنبیل در مدرسه کارش را درست انجام نمی‌دهد.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) فاعل «لَا يَحْزُنُ»، «قول» است که معرب به حساب می‌آید: «سخن این نادانان نباید شما را ناراحت کند، پس شکیبا باشید.»

۳) فاعل «يُمِيتُ»، «الحسد» است که معرب به حساب می‌آید. «حسادت قلب انسان را می‌میراند، زیرا آن خطرناک‌ترین بیماری برای قلب است.»

۴) با توجه به معنای عبارت و مرفوع بودن کلمه «شاعران» متوجه می‌شویم که فاعل «أُنْشِدَ»، «شاعران» است که اسم معرب است، نه مبنی و فاعل «لَا يَعْرِفُ» نیز «الحضار» است: «این شعرهای دلربا را دو شاعری سروده بودند که حضار آن‌ها را نمی‌شناختند.»

با توجه به اینکه «هذه» مونث است و «أُنْشِدَ» برای مذکر است؛ پس نباید «هذه» را فاعل آن فعل بدانیم.

اسم‌های مبنی کلماتی هستند که وقتی در جملات، نقش‌های مختلفی را قبول می‌کنند، علامت آخرشان ثابت می‌ماند، یعنی علامت‌شان به نقش آن‌ها ارتباطی ندارد. پس این کلمات نمی‌توانند علامت‌های رفع، نصب یا جر را بپذیرند.

اسم‌های مبنی عبارت‌اند از:

۱. تمام ضمائر ۲. اسم‌های استفهام (به‌جز «أی؟» (کدام)) ۳. اسم‌های اشاره (به غیر از «هذان، هذین، هاتان، هاتین»)

هنگام تعیین فاعل به نکات زیر توجه داشته باشید:

۱. فعل و فاعل در جنس (مؤنث یا مذکر بودن) با هم مطابقت دارند.

۲. افعال ناقصه و فعل‌های مجهول فاعل ندارند.

۳. گاهی میان فعل و فاعل فاصله می‌افتد؛ پس کلمه‌ای که بعد از فعل قرار گرفته لزوماً فاعل نیست.

درس‌های هفتم تا نهم مجموعاً ۱ تست از ۱۳ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

- ۷۱- کدام موارد دربارهٔ سنگ نوشته‌های دورهٔ هخامنشیان، به عنوان یکی از مهم‌ترین منابع نوشتاری ایران درست است؟
- الف - این سنگ نوشته‌ها به شرح وقایع دوران آغازین داریوش بزرگ و سرکوب شورش‌های نواحی گوناگون اختصاص دارد.
- ب - سنگ نوشته‌های این دوره همگی به شرح فرمانروایی پادشاهان هخامنشی و ترتیب و توالی حکومت ایشان می‌پردازد.
- ج - پنج ستون از سنگ نوشته بیستون در حقیقت گزارشی تاریخی محسوب می‌شود.
- د - سنگ نوشته شاپور یکم در کعبهٔ زرتشت در نقش رستم شرح جنگ‌های این پادشاه با رومیان را بازگو می‌کند.
- (۱) «الف» - «ب» (۲) «ج» - «د» (۳) «الف» - «ج» (۴) «ب» - «د»

(دشوار - مطالعه و کاوش در گذشته‌های دور - مفهومی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد نادرست:

- پ عبارت‌نی نادرست است و سنگ‌نوشته‌ها چنین اطلاعاتی ارائه نمی‌دهند.
- د مربوط به ساسانیان است.

منابع تحقیق تاریخ ایران در دوران باستان

- ۱- منابع دست اول (اصلی)
- الف) منابع غیرنوشتاری
- ب) منابع نوشتاری ایرانی/ غیرایرانی
- ۲- منابع دست دوم (فرعی)
- منابع دست اول غیر نوشتاری:
- شامل تمامی آثار مادی و دست ساخته‌هایی می‌شود که از ایرانیان باستان بر جای مانده است و حاوی اطلاعات ارزشمندی دربارهٔ وضعیت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی ایران باستان هستند و ابعاد مختلف دانش، فنون، مهارت‌ها و خلاقیت‌های ایرانیان را در این عصر آشکار می‌نمایند.
- منابع نوشتاری:
- تمامی نوشته‌هایی است که دربارهٔ رویدادهای تاریخی در عهد ایران باستان نگارش یافته‌اند.
- برجسته‌ترین منابع نوشتاری عبارتند از: سنگ نوشته‌ها، گل نوشته‌ها، سالنامه‌ها و کتاب‌های تاریخی، ادبی، دینی و جغرافیایی. منابع نوشتاری به دو گروه نوشته‌های ایرانی و نوشته‌های غیرایرانی دسته‌بندی می‌شوند.
- برجسته‌ترین منابع نوشتاری عبارتند از:
- سنگ نوشته‌ها و لوح‌های گلی
- سنگ نوشته بیستون
- سنگ نوشته شاپور یکم: در کعبه زرتشت در نقش‌رستم که شرح جنگ‌های این پادشاه با رومیان را بازگویی می‌کند.
- خدای‌نامه‌ها

۷۲- با توجه به گسترش روابط سیاسی و اقتصادی ایران و اروپا در دورهٔ قاجار و تأثیر آن بر باستان‌شناسی و مطالعات مکان‌های تاریخی، کدام گزینه درست است؟

- (۱) در زمان ناصرالدین شاه قاجار یک افسر انگلیسی به نام سر هنری راولینسون موفق به خواندن خط میخی شد.
- (۲) در دورهٔ قاجار بر تعداد بازدید کنندگان خارجی از آثار باستانی ایران به خصوص تخت‌جمشید، پاسارگاد و شوش افزوده شد.
- (۳) با انعقاد قرارداد کشف آثار باستانی، باستان‌شناسان فرانسوی و انگلیسی به کشور ما آمدند و در محوطه باستانی شوش به حفاری و کاوش پرداختند.
- (۴) با خواندن خط میخی، علاقهٔ اروپاییان به فعالیت‌های باستان‌شناسی در ایران بیشتر شد و دولت انگلستان اجازهٔ حفاری و سپس امتیاز انحصاری کاوش‌های باستانی را از ایران گرفت.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - مطالعه و کاوش در گذشته‌های دور - خط به خط - ۱۰۰۷)

در دوره قاجار روابط ایران و اروپا گسترش یافت و اروپاییان بیشتری به ایران آمدند و روز به روز بر تعداد بازدید کنندگان از آثار و مکان‌های تاریخی به خصوص تخت جمشید، پاسارگاد و شوش افزوده شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) در زمان محمد شاه قاجار یک افسر انگلیسی به نام سرهنری راولینسون موفق به خواندن خط میخی شد و سنگ نوشته داریوش هخامنشی در بیستون را ترجمه کرد.

۳) باستان‌شناسانی از فرانسه به کشور ما آمدند و در محوطه باستانی شوش به حفاری و کاوش مشغول شدند.

۴) با خوانده شدن خط میخی علاقه اروپاییان به فعالیت‌های باستان‌شناسی در ایران بیشتر شد و دولت فرانسه اجازه حفاری و سپس امتیاز انحصاری کاوش‌های باستانی را در سرتاسر ایران به دست آورد.

پیشینه تحقیقات جدید درباره تاریخ ایران باستان

تحقیقات در دوره صفویان

- ✓ در دوره صفویه تمایل و علاقه اروپاییان برای مسافرت به ایران و شناخت تاریخ و فرهنگ آن افزایش یافت.
- ✓ نوشته‌های هرودت و مورخان یونانی و رومی اخبار و اطلاعات زیادی درباره شاهان ایران در دوره باستان در اختیار گذاشتند.
- ✓ در دوره صفویه جست‌وجو و کاوش جهانگردان اروپایی درباره آثار تاریخی دوره هخامنشی به ویژه در فارس افزایش یافت.

تحقیقات در دوره قاجاریه

- گسترش روابط سیاسی و اقتصادی ایران و اروپا باعث شد تا:
- ✓ ورود اروپاییان به ایران به عنوان جهانگرد، بازرگان، سفیر، باستان‌شناس و... بیشتر شد.
- ✓ تعداد بازدیدکنندگان خارجی از آثار و اماکن تاریخی در تخت جمشید، پاسارگاد و شوش افزایش یافت.
- ✓ زمینه انجام کاوش‌های باستان‌شناسی فراهم شد.
- ✓ در زمان محمد شاه قاجار سرهنری راولینسون موفق به خواندن خط میخی شد ← ترجمه سنگ نوشته داریوش هخامنشی در بیستون ← علاقه بیشتر اروپاییان به باستان‌شناسی در ایران
- ✓ دادن امتیاز انحصاری کاوش‌های باستانی در سراسر ایران به دولت فرانسه ← شروع کار در شوش
- ✓ در سال ۱۳۰۶ ش. کاوش‌های باستانی از انحصار فرانسویان خارج شد ← شروع کاوش‌های باستان‌شناسی آرتور پوپ آمریکایی و هر تسفلد آلمانی در مناطق مختلف ایران

۷۳- کدام رویداد را می‌توان ادامه موفقیت داریوش بزرگ در فرونشاندن شورش‌های داخلی و برقراری آرامش و امنیت در سرتاسر

شاهنشاهی هخامنشی توصیف کرد؟

- ۱) فتح مصر و گسترش قلمرو هخامنشیان به قاره آفریقا
- ۲) لشکرکشی به شرق و افزودن قسمت‌هایی از غرب و شمال غرب هند به قلمرو هخامنشی
- ۳) تحت فرمان درآوردن تمامی بین‌النهرین و سرزمین‌های سوریه، فلسطین و فنیقیه
- ۴) لشکرکشی به آسیای صغیر و شکست دادن دولت - شهرهای آنجا

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - از ورود آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان - خط به خط - ۱۰۰۹)

پس از مرگ مشکوک کمبوجیه، داریوش یکم با همراهی تعدادی از سران خاندان‌های بزرگ پارسی، گوماته مغ و دیگر شورشیان و مدعیان قدرت را سرکوب کرد و بر تخت شاهی نشست. او پس از فرو نشاندن شورش‌های داخلی و برقراری آرامش و امنیت در سرتاسر شاهنشاهی هخامنشی، به شرق لشکرکشی کرد و قسمت‌هایی از غرب و شمال غرب هند را به قلمرو خود افزود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) در زمان پادشاهی کمبوجیه اتفاق افتاد.

۳ مربوط به زمان کورش و در پی تسخیر بابل است.

۴ مربوط به زمان کورش و مدتی پس از به قدرت رسیدن اوست.

۷۴- کدام گزینه در مورد زمان وقوع رویدادهای زیر درست است؟

الف - دستیابی به فنون ذوب و قالب گیری مس

ب - پیشرفت در ساخت ظروف سفالی

ج - به وجود آمدن نخستین شهرها

۱) «ب» قبل از «ج» و پس از «الف» اتفاق افتاده است.

۲) «الف» و «ج» به صورت همزمان و پس از «ب» روی داده‌اند.

۳) «ب» بعد از «ج» و «الف» روی داده است.

۴) «ب» بعد از «ج» و قبل از «الف» اتفاق افتاده است.

(متوسط - سپیده دم تمدن ایرانی - خط به خط - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۲

محدوده زمانی:

- تشکیل نخستین شهرها: ۵ هزار سال پیش

- دستیابی به فنون ذوب و قالب گیری مس: ۵ تا ۷ هزار سال پیش

- ساخت ظروف سفالی: ۸ هزار سال پیش

وضعیت صنایع در فلات ایران و تشکیل نخستین شهرها

سفالگری	فلزکاری	پیدایش نخستین شهرها
• پیشرفت مردم ایران از حدود ۸ هزار سال پیش در ساخت ظروف سفالی • اختراع چرخ سفالگری • مشتریان سفال ایران: بین‌النهرین	• مردم ایران از حدود ۸ هزار سال پیش با چکش کاری روی رگه‌های مس، زیورآلات مسی می‌ساختند. • در حدود ۵ تا ۷ هزار سال پیش مردم به فنون ذوب و قالب‌گیری مس دست یافته بودند. • بقایای کوره‌های ذوب و قالب‌گیری مس در شهداد، تل ابلیس و تپه یحیی در استان کرمان و تپه زاغه قزوین بیانگر دستیابی به فنون ذوب و قالب‌گیری مس بودند.	• در حدود ۵ هزار سال پیش نخستین شهرها در فلات ایران به وجود آمد. • شوش و چغامیش ← خوزستان • شهداد و جیرفت ← کرمان • شهر سوخته ← سیستان • سیلک ← کاشان

۷۵- به کدام دلیل دوران تاریخی فلات ایران با تاریخ ایلام آغاز می‌شود؟

۱) مهاجرت آریایی‌ها به فلات ایران

۲) وجود منابع دست‌اول غیرنوشتاری

۳) شکل‌گیری نخستین پادشاهی

۴) وجود اطلاعات مکتوب

(متوسط - سپیده دم تمدن ایرانی - خط به خط - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۴

دوران تاریخی فلات ایران با تاریخ ایلام، که اطلاعات مکتوبی درباره آن وجود دارد، آغاز می‌شود. می‌دانید علتش چیست؟ چون می‌توانیم آگاهی بیشتری با تکیه بر منابع مکتوب از این تمدن داشته باشیم. از طرف دیگر در درس چهارم خواندید که به دوران پیش از اختراع خط، دوران پیشاتاریخی یا پیش از تاریخ و به بعد از آن دوران تاریخی می‌گویند.

تمدن ایلام و دوران تاریخی ایران

همان‌طور که در پاسخ تشریحی گفتیم، دوره تاریخی با اختراع خط شروع شد. ساکنان نواحی غرب و جنوب غربی فلات ایران، یعنی جلگه خوزستان و کوهپایه‌های زاگرس، با توجه به ارتباطشان با مردمان بین‌النهرین که دارای خط بودند، زودتر از سایر نواحی، وارد دوره تاریخی شدند. آگاهی مختصری که از آغاز دوران تاریخی نواحی مذکور داریم، اغلب متکی بر منابع بین‌النهرین به‌ویژه گل‌نوشته‌های آنجاست.

۷۶- بر اساس کدام یک از منابع زیر، به جایگاه زنان در دوران تمدن ایلام پی می‌بریم؟

- (۱) سالنامه‌های آشوری و منابع نوشتاری بین‌النهرین
(۲) لوح‌های گلی باقی‌مانده از معبد چغازنبیل
(۳) اشاره مورخان یونانی به حضور زنان ایلامی در جامعه
(۴) نقوش و پیکره‌های برجای‌مانده از این دوره

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - سپیده‌دم تمدن ایرانی - خط به خط - ۱۰۰۸)

نقوش و پیکره‌های برجای‌مانده از دوره ایلامی نشان می‌دهد که زنان در امور اجتماعی و اقتصادی و مراسم رسمی سیاسی و دینی حضور چشمگیری داشتند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ از سالنامه‌های آشوری درباره حکومت ماد اطلاعاتی به دست می‌آوریم که مربوط به سال‌ها بعد از این قضیه است.

۲ کتاب درباره اینکه از معبد چغازنبیل لوحی به دست آمده یا خیر، اطلاعاتی ارائه نداده است.

۳ در این دوره هنوز تاریخ‌نگاری خاصی شکل نگرفته که بتوانیم از منابعشان درباره تمدن ایلام اطلاعاتی به دست بیاوریم.

نتیجه: پس وقتی دارید مطالب درسی تاریخ یا به‌طور کل مباحث تاریخی را می‌خوانید، به پیوند میان مطالب و ویژگی‌ها و ریشه هر چیزی دقت کنید.

زنان ایلام یا زنان ایران

یکی از ویژگی‌های مهم تمدن ایلامی و در واقع تمدن کهن ایرانی تا قبل از ورود آریایی‌ها، مقام و منزلت والایی است که زنان داشته‌اند. به‌طور کلی در جوامع باستانی فلات ایران، زنان موقعیت اجتماعی ممتازی داشتند و دارای قدرت و نفوذ فراوان بودند. زنان در کارهای مهم جامعه نقش اساسی و تعیین‌کننده داشتند. این در حالی است که در همین حال و احوال، زنان یونانی خیلی اجازه بروز و ظهور نداشتند و تازه در تمدن روم، وضعیت زنان کمی از وضعیت زنان یونانی بهتر بود!

مشاوره

در کتاب دهم، به وضعیت زنان در دوره‌ها و تمدن‌های مختلف اشاره شده و باید خوب حواست رو جمع کنی تا اونا رو با هم قاطی نکنی! مثلاً گفته وضعیت زنان تو تمدن یونان و روم با هم فرقایی داشتن یا مثلاً تو دوره هخامنشی و ساسانی فلان و بهمان... نکته اینجاست که اولاً باید ویژگی وضعیت زنان تو هر دوره رو به ذهنت بسپری و دوماً سعی کنی اونا رو به‌صورت مقایسه‌ای یاد بگیری!

۷۷- کدام موارد، درباره رویدادهای دوران فرمانروایی اردشیر سوم درست است؟

- الف - کورش کوچک در آسیای صغیر سر به شورش برداشت و با سپاهی از مزدوران یونانی راهی پایتخت گردید.
ب - اردشیر سوم در آستانه حمله اسکندر مقدونی به ایران، به دست یکی از خدمتکاران کاخ شاهی به قتل رسید.
ج - در ابتدای حکومتش به قتل عام افراد خاندان سلطنتی پرداخت.
د - در دوران فرمانروایی وی مصر از سیطره هخامنشیان خارج شد.
- (۱) «الف» - «ب» (۲) «ب» - «ج» (۳) «ج» - «د» (۴) «الف» - «د»

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - از ورود آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان - خط به خط - ۱۰۰۹)

دوران انحطاط و فروپاشی هخامنشیان

رویدادهای دوران اردشیر دوم:

- خاندان هخامنشی از زمان پادشاهی اردشیر دوم که از ۴۰۴ تا ۳۵۸ ق.م حکومت می‌کرد دچار تفرقه درونی شد.
- شورش کورش کوچک در آسیای صغیر و شکست کورش کوچک و کشته شدن او
- اردشیر دوم به خوش‌گذرانی و راحت‌طلبی مشهور بود.
- در دوران وی مصر از سیطره هخامنشیان خارج شد.

رویدادهای دوران اردشیر سوم:

- اردشیر سوم، پسر و جانشین اردشیر دوم که در ابتدای حکومتش به قتل عام افراد خاندان سلطنتی پرداخت و کسانی را که احتمال می‌داد ادعای شاهی کنند به قتل رساند.
- او پادشاهی جاه‌طلب و جنگجو بود.
- مصر را دوباره ضمیمه قلمرو هخامنشی کرد.
- در آستانه حمله اسکندر مقدونی به ایران، به دست یکی از خدمتکاران کاخ شاهی به قتل رسید.

بررسی سایر موارد:

الف و ب رویدادهای اردشیر دوم می‌باشد: کوروش کوچک در آسیای صغیر سر به شورش برداشت و با سپاهی از مزدوران یونانی راهی پایتخت گردید و در جنگ با اردشیر دوم به قتل رسید و در دوران فرمانروایی اردشیر دوم مصر از سیطره هخامنشیان خارج شد.

۷۸- کدام یک از عبارات زیر مربوط به موقعیت آشوریان در آستانه تأسیس حکومت ماد است؟

- (۱) حکومت نسبتاً نیرومندی در شمال بین‌النهرین بود که برای به دست آوردن ملزومات خود به سرزمین‌های همسایه لشکرکشی می‌کرد.
- (۲) حکومت تقریباً ضعیفی در جنوب ایلام بود که برای شکست دادن دشمنان خود از مادها حمایت می‌کرد.
- (۳) حکومت نیمه‌مستقلی در شرق فلات ایران بود که برای توسعه قلمرو خود ناچار بود که به مناطق غربی دست‌درازی کند.
- (۴) حکومت مقتدر و مستقلی در غرب بین‌النهرین بود که برای تأمین آسایش و نیازهای خود با مادها متحد شد.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - از ورود آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان - خط به خط - ۱۰۰۹)

آشور هم‌زمان با تأسیس حکومت ماد، حکومت نسبتاً نیرومندی در شمال بین‌النهرین بود که برای به دست آوردن فلزات، سنگ‌های قیمتی و غنائم دیگر، دائماً به سرزمین‌های همسایه، از جمله نواحی غربی ایران هجوم می‌آورد.

در شمال بین‌النهرین	آشوریان
درگیری با حکومت‌های بابل و ماد	
پس از حکومت بابل قدیم به قدرت رسیدند.	
قوم جنگجو که مدام به سرزمین‌های اطراف دست‌درازی می‌کردند.	
فراهم شدن اتحاد قبایل پراکنده ماد به دلیل یورش و غارتگری پیاپی آشوریان	

برخی حکومت‌ها هم‌زمان باهم به سر می‌برن و ممکنه ویژگی‌های هر کدام رو با هم قاطی کنی! سعی کنین موارد هر کدام رو به ذهن بسپارین.

۷۹- هر یک از عبارات زیر، به ترتیب، در توصیف کدام یک از اقوام، تمدن‌ها یا حکومت‌های باستانی است؟

- الف - از طریق اتحاد با بابل، توانستند به حاکمیت آشوریان پایان دهند.
- ب - یکی از معروف‌ترین شهرهای این تمدن، توسط آشوربانیپال با خاک یکسان شد.
- ج - در حدود ۵ تا ۷ هزار سال پیش، ساکنان این سکونتگاه‌ها به فنون ذوب و قالب‌گیری مس دست‌یافته بودند.
- د - این حکومت توانست حکومت لیدی و سایر دولت‌شهرهای آسیای صغیر را شکست دهد و آن‌ها را تصرف کند.

- (۱) مادی‌ها - آشوری‌ها - تل‌ابلیس و تپه زاغه - مادی‌ها
- (۲) ایلامی‌ها - ایلامی‌ها - شهداد و تپه یحیی - هخامنشیان
- (۳) مادی‌ها - ایلامی‌ها - شهداد و تل‌ابلیس - هخامنشیان
- (۴) ایلامی‌ها - آشوری‌ها - تپه یحیی و تپه زاغه - ایلامی‌ها

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - از ورود آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان - مفهومی - ۱۰۰۹)

بررسی موارد:

برای پاسخ به این سؤال لازم است تا هر یک از موارد داده شده را بررسی کنیم:

- الف** مادی‌ها در زمان هخامنشیان با بابلی‌ها متحد شده و توانستند به حکومت آشوریان پایان دهند.
- پ** این عبارت در وصف شوش، یکی از معروف‌ترین شهرهای ایلامی صدق می‌کند که البته بار دیگر در زمان هخامنشیان شکوه خود را بازیافت.
- ج** بقایای کوره‌های ذوب و قالب‌گیری مس در برخی سکونتگاه‌های کهن مانند شهداد، تل‌ابلیس و تپه یحیی در استان کرمان و تپه زاغه در قزوین، بیانگر آن است که در حدود ۵ تا ۷ هزار سال پیش، ساکنان این سکونتگاه‌ها به فنون ذوب و قالب‌گیری مس دست‌یافته بودند.

کوروش هخامنشی مدتی پس از به قدرت رسیدن، به آسیای صغیر لشکرکشی کرد و حکومت لیدی و تمام آسیای صغیر را به تصرف درآورد.

مشاوره

هر گزاره و ویژگی مطرح شده در عبارت‌ها، مربوط به یه حکومت یا تمدنه! این یعنی چی؟ یعنی باید حواست رو جمع کنی و بدونی که رفیق، حکومت‌ها، موقعیت‌ها و ویژگی‌هاشون مهمن، بعضاً با هم ممکنه تداخل زمانی و ... داشته باشن، ولی لازمه که همه رو به ذهن بسپری و اونا رو به صورت مقایسه‌ای یادشون بگیری.

۸۰- در یک موقعیت فرضی، مورخی می‌خواهد درباره جهان باستان در هزاره سوم پیش از میلاد تحقیق کند. وی در مسیر پژوهش خود احتمالاً با کدام‌یک از حوادث زیر مواجه خواهد شد؟

- (۱) حاکمان کوچک و مستقل ایلامی با یکدیگر متحد شده و پادشاهی ایلام را تشکیل دادند.
- (۲) نخستین شهرها مثل شوش و چغامیش در خوزستان و شهاداد و جیرفت در کرمان پدید آمدند.
- (۳) خشایارشا، پسر و جانشین داریوش، به یونان لشکرکشی کرد و توانست آتن را تصرف کند.
- (۴) حکومت ایلام پس از قرن‌ها سلطنت، بر اثر یورش ویرانگر آشوریان دچار انحطاط و فروپاشی شد.

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - سیده دم تمدن ایرانی - مفهومی - ۱۰۰۹)

از آنجا که اقتصاد بین‌النهرین نیازمند منابع طبیعی و معدنی فلات ایران بود، فرمانروایان سومری و اکدی، پیایی به سرزمین ایلامی‌ها لشکرکشی می‌کردند. این تاخت‌وتازها، سرانجام سبب شد که حاکمان کوچک و مستقل ایلامی در حدود ۲۶۰۰ ق.م با یکدیگر متحد شوند و پادشاهی ایلام را تأسیس کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

بهتر است هر یک از گزینه‌ها را ابتدا بررسی کنیم:

- (۲) مربوط به هزاره پنجم پیش از میلاد است.
- (۳) مربوط به سده ششم پیش از میلاد است.
- (۴) مربوط به قرن ۷ پیش از میلاد است.

تأسیس تمدن ایلام

آغاز دوران تاریخی فلات ایران با تاریخ ایلام

اتحاد حاکمان کوچک و مستقل ایلامی در حدود ۲۶۰۰ ق.م

ارتباط تنگاتنگ ایلامی‌ها با سومریان، اکدی‌ها، بابلیان و آشوریان

لشکرکشی فرمانروایان سومری و اکدی به سرزمین ایلامی‌ها به دلیل نیاز آنها به منابع طبیعی و معدنی

نکته

فهم تفاوت سده و هزاره در این سؤال مهم و ضروری است.

مشاوره

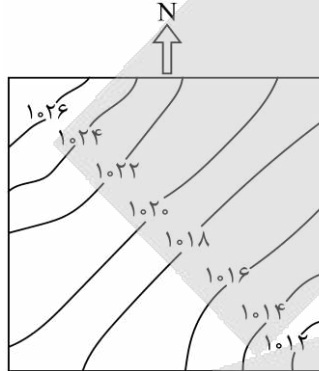
هزاره سوم، یعنی از ۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ پیش از میلاد و هر اتفاقی که این وسط افتاده باشه، مربوط می‌شه به چی؟ به هزاره سوم!

درس‌های پنجم و ششم مجموعاً ۱ تست از ۱۲ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

۸۱- با توجه به شکل زیر، که نشان دهنده مراکز فشار است، احتمال وقوع بارش در زیرا

- (۱) شمال غرب نسبت به جنوب شرق بیشتر است - عبور مراکز کم‌فشار معمولاً هوای ابری و بارانی را به همراه می‌آورد.
- (۲) شمال غرب نسبت به جنوب شرق کمتر است - عبور مراکز پرفشار معمولاً هوای آرام و پایدار را به وجود می‌آورد.
- (۳) جنوب شرق نسبت به شمال غرب بیشتر است - عبور مراکز پرفشار معمولاً هوای ابری و بارانی را به همراه می‌آورد.
- (۴) جنوب شرق نسبت به شمال غرب کمتر است - عبور مراکز کم‌فشار معمولاً هوای آرام و پایدار را به وجود می‌آورد.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - هواشناسی و عوامل مؤثر بر آب و هوا - مفهومی - ۱۰۰۵)

عبور مراکز کم‌فشار معمولاً هوای ابری و بارانی را به همراه می‌آورد و مراکز پرفشار، هوای آرام و پایدار را به وجود می‌آورند. با توجه به اینکه در شکل، مراکز کم‌فشار در جنوب شرق و مراکز پرفشار در شمال غرب قرار دارند، بنابراین، در جنوب شرق هوای ابری و بارانی و در شمال غرب هوای آرام و پایدار را می‌توان انتظار داشت.

۸۲- کدام موارد در ارتباط با دشت کویر، به درستی بیان شده‌اند؟

- الف - از نظر موقعیت مطلق در عرض بالاتری نسبت به بیابان لوت واقع شده است.
 - ب - به دلیل قرارگیری در منطقه فشار زیاد جنب حاره‌ای، کمتر از ۳۰ میلی‌متر باران دارد.
 - ج - نمکزارهای پف کرده‌ای که تبخیر شدید عامل شکل‌گیری آن است.
 - د - این بیابان در مجاورت با منطقه کوهستانی شرق و جنوب شرقی ایران واقع شده است.
- (۱) «الف» و «ج»
(۲) «الف» و «د»
(۳) «ب» و «ج»
(۴) «ب» و «د»

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - انواع آب و هوای ایران - ترکیبی - ۱۰۰۵)

بررسی موارد:

- (الف) دشت کویر در نواحی مرکزی ایران و بیابان لوت در جنوب شرق ایران قرار دارد. بنابراین، دشت کویر از نظر موقعیت مطلق در عرض بالاتری نسبت به بیابان لوت واقع شده است. (درستی عبارت)
- (ب) بیابان لوت (و نه دشت کویر) به دلیل قرارگیری در منطقه فشار زیاد جنب حاره‌ای، کمتر از ۳۰ میلی‌متر بارش دارد. بنابراین، عبارت فوق در ارتباط با دشت کویر نادرست است. (نادرستی عبارت)
- (ج) موقعیت آب و هوایی در نواحی مرکزی ایران یکی از بزرگ‌ترین کویرهای جهان (دشت کویر) را به وجود آورده است. کویر، بخشی از بیابان است و به نمکزارهای پف کرده‌ای گفته می‌شود که تبخیر شدید، عامل اصلی شکل‌گیری آن است. (درستی عبارت)

بیابان لوت (و نه دشت کویر) در مجاورت با منطقه کوهستانی شرق و جنوب شرقی ایران واقع شده است. بنابراین، عبارت فوق در ارتباط با دشت کویر نادرست است. (نادرستی عبارت)

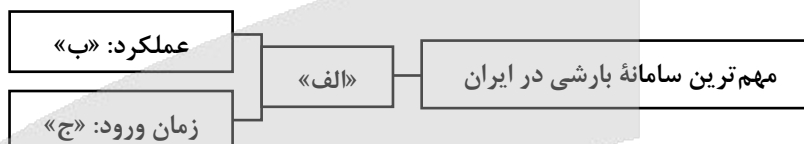
خصوصیات بیابان‌های ایران

بیابان‌های ایران	موقعیت جغرافیایی نسبی	مقایسه موقعیت جغرافیایی مطلق	خصوصیات
دشت کویر	در نواحی مرکزی ایران	در عرض‌های جغرافیایی بالاتر	- یکی از بزرگ‌ترین کویرهای جهان است. - بخش بزرگی از آن، بیابان واقعی است؛ یعنی میانگین بارش سالانه آن از ۵۰ میلی‌متر کمتر است.
بیابان لوت	در جنوب شرقی ایران	در عرض‌های جغرافیایی پایین‌تر	- یکی از خشک‌ترین بیابان‌های ایران و در عین حال، یکی از گرم‌ترین مناطق کره زمین است. - بخش زیادی از آن، به دلیل قرارگیری در منطقه فشار زیاد جنب حاره‌ای، کمتر از ۳۰ میلی‌متر باران دارد.

کویر: بخشی از بیابان است و به نمکزارهای پف کرده‌ای گفته می‌شود که تبخیر شدید، عامل اصلی شکل‌گیری آن است.

۸۳- کدام عبارت، موارد «الف»، «ب» و «ج» در نمودار زیر را به ترتیب، کامل می‌کند؟

- توده‌های مرطوب غربی - موجب ریزش برف و باران و تأمین آب می‌شود. - دوره گرم سال
- توده‌های مرطوب موسمی - موجب باران‌های سیلابی در جنوب شرق ایران می‌شود. - دوره گرم سال
- توده‌های مرطوب غربی - رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس را به داخل ایران منتقل می‌کند و برف یا باران به همراه دارد. - دوره سرد سال
- توده‌های مرطوب موسمی - رطوبت اقیانوس هند را به داخل ایران منتقل می‌کند و موجب باران‌های سیلابی در جنوب شرق ایران می‌شود. - دوره سرد سال

(متوسط - هواشناسی و عوامل مؤثر بر آب و هوا - مفهومی - ۱۰۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

مهم‌ترین سامانه بارشی در ایران، توده‌های مرطوب غربی است که در دوره سرد سال وارد شده و موجب ریزش برف و باران و تأمین آب می‌شود.

توده‌های هوا که در طول سال وارد کشور می‌شوند

نام توده هوا	زمان ورود به کشور	منشأ	تأثیر بر آب و هوا
سرد و خشک سибیری	دوره سرد سال	منطقه سибیری	سردی و خشکی هوا - بارش در سواحل خزر
نام توده هوا	زمان ورود به کشور	منشأ	تأثیر بر آب و هوا
مرطوب غربی	دوره سرما	دریای مدیترانه - اقیانوس اطلس	بارش برف و باران
نام توده هوا	زمان ورود به کشور	منشأ	تأثیر بر آب و هوا
سودانی	دوره سرد سال	دریای سرخ	بارندگی
نام توده هوا	زمان ورود به کشور	منشأ	تأثیر بر آب و هوا
گرم و خشک	تابستان	عربستان	افزایش شدید دما
نام توده هوا	زمان ورود به کشور	منشأ	تأثیر بر آب و هوا
مرطوب موسمی	دوره گرم سال	اقیانوس هند	باران‌های سیلابی در جنوب شرق ایران

۸۴- با توجه به عبارت زیر کدام گزینه به تأثیر آب و هوا بر روی «الف» اشاره دارد؟

«دریای عمان به واسطه مجاورت با آب‌های آزاد، وجود سواحل با قابلیت‌های مناسب از نظر اقتصادی و «الف» اهمیت بسیاری برای ایران دارد.»

- (۱) در گذشته، مردم به تأثیر اقلیم بر ساختمان‌سازی توجه می‌کردند و به همین دلیل در داخل خانه‌هایشان احساس آرامش می‌کردند و انرژی کمتری هم مصرف می‌شد.
- (۲) توجه به وضع جوی منطقه در پروژه‌های راه‌سازی و طراحی سامانه‌های حمل‌ونقل بسیار مهم است و با آگاهی از آن می‌توان خسارت‌های سوانح جاده‌ای را کاهش داد.
- (۳) تشدید آلودگی هوای کلان شهرها و یا آلودگی هوای استان‌های نیمه غربی کشور به وسیله ریزگردها، سلامت جسمی و روحی عده زیادی از مردم را به خطر انداخته است.
- (۴) آب و هوای دارای رطوبت بالا از عواملی است که طرح‌های نظامی، تاکتیک‌ها و تجهیزات نظامی، البسه و پشتیبانی از نیروها را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - انواع آب و هوای ایران - خط به خط - ۱۰۰۵)

دریای عمان به واسطه مجاورت با آب‌های آزاد، وجود سواحل با قابلیت‌های مناسب از نظر اقتصادی و **نظامی** اهمیت بسیاری برای ایران دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) به ارتباط آب و هوا و معماری اشاره دارد.
- (۲) به تأثیر آب و هوا بر سامانه‌های حمل و نقل اشاره دارد.
- (۳) به تأثیر آب و هوا بر سلامت اشاره دارد.

آب و هوا و فعالیت‌های نظامی

شرایط آب‌وهوایی، نه تنها در ارتباط با حیات و زیست انسان اهمیت فراوانی دارد، بلکه در امور دفاعی، نظامی نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. آب‌وهوای دارای رطوبت بالا از عواملی است که طرح‌های نظامی، تاکتیک‌ها و تجهیزات نظامی، البسه و پشتیبانی از نیروها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از اردیبهشت تا مهرماه، در استان‌های جنوب غرب و جنوب کشور دما و رطوبت بالا برای نیروهای نظامی مشکل‌ساز می‌شود. در صورتی که در همین دوره در مناطق شمالی و غربی، مثل آذربایجان و کردستان شرایط برای فعالیت نیروهای نظامی مطلوب است.

۸۵- دو گروه از کوهنوردان اقدام به فتح دو قله متفاوت به صورت هم‌زمان کرده‌اند. گروه «۱» و «۲»، به ترتیب تصمیم می‌گیرند قله‌هایی با ارتفاع ۴۲۰۰ و ۳۰۰۰ متر را فتح کنند. هر دو گروه پیش از آنکه به سمت قله‌های مورد هدف خود حرکت کنند، دمای سطح زمین را اندازه‌گیری می‌کنند تا بتوانند دمای احتمالی قله را بررسی و ارزیابی کنند. اگر دماسنج گروه «۱»، دمای ۲۰ درجه سانتی‌گراد و دماسنج گروه «۲» نیز دمای ۱۵ درجه سانتی‌گراد را نشان بدهد، به ترتیب دمای قله‌هایی که گروه «۱» و گروه «۲» می‌خواهند فتح کنند، چند درجه سانتی‌گراد (از راست به چپ) خواهد بود؟

- (۱) ۵+ و ۳-
- (۲) ۵/۲- و ۳+
- (۳) ۵- و ۳+
- (۴) ۵/۲- و ۳-

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - هواشناسی و عوامل مؤثر بر آب و هوا - مفهومی - ۱۰۰۵)

بر اساس قاعده، با افزایش هر ۱۰۰۰ متر ارتفاع، در لایه تروپوسفر جو زمین دمای هوا به‌طور میانگین حدود ۶ درجه سانتی‌گراد کاهش می‌یابد.

$$\frac{4200}{1000} = 4.2 \Rightarrow 4.2 \times 6^\circ = 25.2^\circ$$

ارتفاع قله مورد نظر گروه (۱) = ۴۲۰۰

پس دمای قله موردنظر گروه (۱)، $25/2$ درجه سانتی‌گراد سردتر از سطح زمین است:

$$20^{\circ} - 25/2^{\circ} = -5/2^{\circ}C$$

$$(2) \text{ ارتفاع قله موردنظر گروه } 3000 \Rightarrow \frac{3000}{1000} = 3 \Rightarrow 3 \times 6^{\circ} = 18^{\circ}$$

پس دمای قله موردنظر گروه (۲)، 18 درجه سانتی‌گراد سردتر از سطح زمین است:

$$15^{\circ} - 18^{\circ} = -3^{\circ}C$$

تست محاسبه‌ای، در کنکورهای رایج نبوده است اما این احتمال وجود دارد مورد توجه طراحان قرار بگیرد. این تست، علاوه بر روش حل شده، با جدول تناسب نیز قابل حل است؛ مثال:

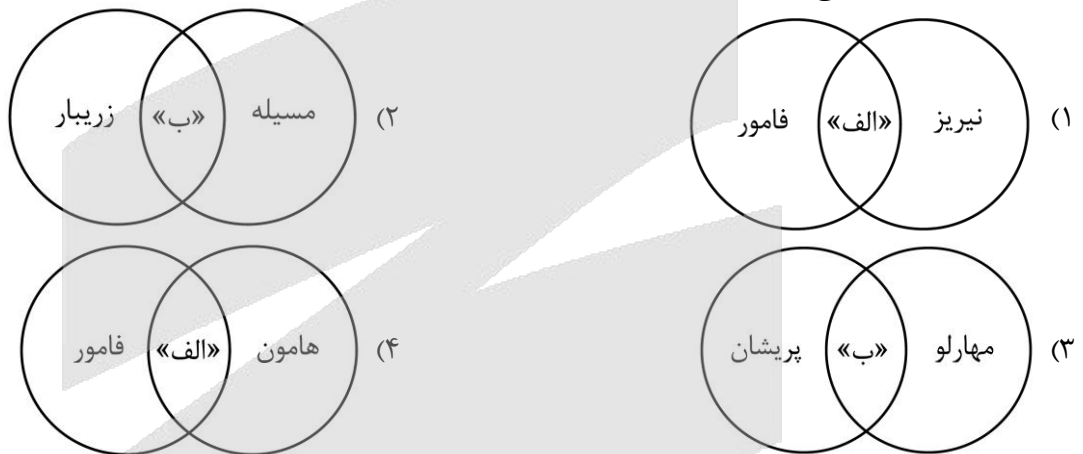
۴۲۰۰	X	$\Rightarrow x = 25/2 \Rightarrow (1)$ اختلاف دمای بین سطح زمین و قله گروه (۱)
۱۰۰۰	۶	

۸۶- با توجه به موارد زیر، کدام شکل دربارهٔ دریاچه‌های ایران به‌درستی ترسیم شده است؟

الف - در فصول پربارش وسعت بیشتری پیدا می‌کنند.

ب - اغلب در نیمهٔ غربی کشور قرار دارند.

(متوسط - دریاها و دریاچه‌های ایران - خط به خط - ۱۰۰۶)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

مورد «الف» از ویژگی‌های دریاچه‌های فصلی و مورد «ب» از ویژگی‌های دریاچه‌های دائمی است. دریاچه‌های مهارلو و فامور (پرشان) هر دو در دسته دریاچه‌های دائمی قرار می‌گیرند.

دریاچه‌های ایران

تقسیم‌بندی زمانی دریاچه‌های ایران به صورت جدول زیر است:

انواع دریاچه‌ها	خصوصیات	نمونه‌ها
دائمی	- اغلب در نیمهٔ غربی کشور قرار دارند. - جزء نواحی مرطوب و نیمه‌مرطوب کشور هستند. - بعضی از دریاچه‌ها آب شور و برخی آب شیرین دارند.	- دریاچه ارومیه - زریبار یا زریوار (کردستان) - پرشان یا فامور (فارس) - مهارلو (فارس)
فصلی	- در فصول پربارش وسعت بیشتری پیدا می‌کنند. - در ماه‌های گرم و یا در سال‌های کم‌بارش به دلیل تبخیر آب آن‌ها خشک شده یا به شکل باتلاق و شوره‌زار در می‌آیند.	- دریاچه مسیله (قم) - نیریز (فارس) - هامون (سیستان و بلوچستان) - جاسموریان (کرمان و سیستان و بلوچستان)

۸۷- با توجه به عبارت‌های زیر، کدام گزینه درباره منابع آبی ایران درست است؟

الف - از جمله دلایل اهمیت آن می‌توان به تجارت دریایی، بهره‌برداری از منابع نفت و گاز، ویژگی‌های خاص محیط‌زیست، گردشگری و صید ماهی اشاره کرد.

ب - از جمله دلایل اهمیت آن، تجارت دریایی و وجود منابع عظیم نفت و گاز در بستر آن و انواع ماهی و میگو و پرورش مروارید است.
(۱) «الف» دارای امتداد شمالی - جنوبی با عرض متوسط حدود ۲۵۰ کیلومتر و «ب» دارای امتداد شرقی - غربی با عرض متوسط حدود ۳۰۰ کیلومتر می‌باشد.

(۲) «ب» از طریق تنگه هرمز به آب‌های آزاد دریای عمان راه دارد و «الف» از طریق کانال دن - ولگا به دریای مدیترانه راه پیدا کرده است.
(۳) رودهای ولگا و ارس از سمت جنوب غرب به «الف» می‌ریزند و پرآب‌ترین، طول‌ترین و تنها رود قابل کشتیرانی ایران به «ب» می‌ریزد.
(۴) رودهای دالکی و مند به «ب» آبرسانی می‌کنند و «الف» از حدود ۶۰ میلیون سال قبل به صورت بزرگ‌ترین دریاچه جهان در آمده است.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - دریاها و دریاچه‌های ایران - ترکیبی - ۱۰۰۶)

بررسی موارد:

«الف» بیانگر اهمیت دریای خزر و «ب» بیانگر اهمیت خلیج فارس می‌باشد.

از حدود ۶۰ میلیون سال پیش دریای خزر از بقیه آب‌های قدیمی جدا ماند و به شکل بزرگ‌ترین دریاچه جهان درآمد؛ اما به دلیل همین وسعت زیاد، نام دریا را بر آن نهادند. از سوی دیگر مهم‌ترین رودهایی که به خلیج فارس می‌ریزند عبارت‌اند از: کارون، کرخه و دالکی و مند.

خصوصیات پهنه‌های آبی (دریاهای ایران)

پهنه آبی	خصوصیات
دریای خزر	■ در شمال کشور قرار دارد و از طریق کانال دن - ولگا به دریای سیاه ارتباط پیدا کرده است. ■ در امتداد شمال به جنوب کشیده شده است. ■ از بقایای دریای عظیم تتیس است که از حدود ۶۰ میلیون سال پیش از بقیه آب‌های قدیمی جدا ماند و به شکل بزرگ‌ترین دریاچه جهان درآمد. ■ با وجود اینکه دریاچه است، به دلیل وسعت زیاد، نام دریا را بر آن نهاده‌اند. ■ این دریا به نام‌های دیگری همچون دریای مازندران، کاسپین، قزوین، گرگان، طبرستان، هیرکانی و دریای دیلم شناخته می‌شود. در حال حاضر نام آن، دریای خزر است و در نقشه‌های خارجی کاسپین نامیده می‌شود. ■ طول این دریا حدود ۱۲۰۰ کیلومتر و عرض متوسط آن ۳۰۰ کیلومتر است. مساحت آن با توجه به تغییرات سطح آب، متفاوت است. سطح آب این دریا از سطح آب‌های آزاد حدود ۲۸ متر پایین‌تر است. ■ رود ولگا و اورال از شمال، سفید رود و هراز از جنوب، رود اترک و گرگان از جنوب شرق و رود کورا و ارس از سمت جنوب غرب، طولانی‌ترین رودهایی هستند که به این دریا می‌ریزند. ■ از جمله دلایل اهمیت این دریا می‌توان به تجارت دریایی، بهره‌برداری از منابع نفت و گاز، ویژگی‌های خاص محیط‌زیست، گردشگری و صید ماهی اشاره کرد. ■ انواع ماهیان خاویاری جهان فقط در این دریا زندگی می‌کنند (تأمین ۹۰ درصد از خاویار جهان). ■ بعضی از تالاب‌های حاشیه این دریا، محل توقف پرندگان مهاجر است. ■ این دریا به دلیل دسترسی به بازار مصرف ۳۰۰ میلیون نفری کشورهای آسیای میانه از موقعیت نسبی بالایی برخوردار است.
خلیج فارس	■ پیشروی آب اقیانوس هند از طریق دریای عمان و تنگه هرمز به دره‌های زاگرس سبب شکل‌گیری آن شده است. ■ خلیجی هلالی شکل در جهت شرقی - غربی است. ■ طول آن حدود ۹۰۰ کیلومتر و عرض متوسط آن ۲۵۰ کیلومتر است. ■ مهم‌ترین رودهایی که به خلیج فارس می‌ریزد عبارت‌اند از: کارون، کرخه و دالکی و مند. کارون پرآب‌ترین، طول‌ترین و تنها رود قابل کشتیرانی ایران است. ■ به خلیج‌های کوچک سواحل خلیج فارس خور می‌گویند مثل خور موسی. ■ قشم، خارک، کیش، فرور، بوموسی، تنب بزرگ، تنب کوچک، لاوان، هنگام، لارک، هرمز و... جزایر مهم خلیج فارس هستند که برخی از آنها مسکونی است. قشم بزرگ‌ترین جزیره خلیج فارس است. ■ از جمله دلایل اهمیت این خلیج، تجارت دریایی و وجود منابع عظیم نفت و گاز در بستر آن (بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان) و انواع ماهی و میگو است.

- خلیج فارس از مهم‌ترین مراکز صید و پرورش مروارید است.
- تنگه هرمز که محل اتصال این خلیج به دریای عمان است یکی از مهم‌ترین مکان‌های استراتژیک جهان است.
- این خلیج از ارزش و نقش ارتباطی بین سه قاره آفریقا، اروپا و آسیا برخوردار است.
- این منطقه، دارای ارزش فرهنگی و سیاسی است؛ زیرا در مرکز و قلب ناحیه جغرافیایی و سیاسی جهان اسلام قرار دارد.
- در گذشته نام آن مکران بود.
- این دریا بین ایران، عمان و پاکستان مشترک است.
- چابهار تنها بندر اقیانوسی ایران است که در شمال دریای عمان قرار دارد.
- تنها دریای آزاد ایران است که از طریق آن می‌توان به آب‌های همه دریاهای جهان دسترسی داشت.
- بخشی از آب‌های اقیانوس هند است که از طریق تنگه مهم هرمز از خلیج فارس جدا می‌شود.
- عمق این دریا گاهی تا ۲۰۰۰ متر هم می‌رسد، از این نظر برای عبور کشتی‌های تجاری و نفت‌کش‌های غول‌پیکر بسیار مناسب است.
- ویژگی‌ها و قابلیت‌های منحصر به فرد این دریا از جمله جنس ساحل، عمق مناسب دریا و عدم نیاز به استفاده از آبراه و کانال‌های دریانوردی در سواحل مکران، امکان ساخت و توسعه بدون محدودیت بندر، به ویژه جهت پهلوگیری کشتی‌های اقیانوسی را فراهم ساخته است.
- از جمله دلایل اهمیت این دریا، امکان دسترسی به همه آب‌های آزاد جهان، حمل و نقل کالا و مسافر از طریق راه‌های دریایی است.
- همچنین این دریا بر زندگی مردم ساحل‌نشین تأثیر بسیاری دارد و مشاغل گوناگونی از جمله صیادی و پرورش ماهی و میگو را به وجود آورده است.

دریای عمان

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) نادرست (دقت کنید عرض متوسط دریای خزر حدود ۳۰۰ کیلومتر و عرض متوسط خلیج فارس حدود ۲۵۰ کیلومتر است).
- ۲) نادرست (دریای خزر از طریق کانال دن - ولگا به دریای سیاه راه پیدا کرده است).
- ۳) نادرست (رودهای ولگا و اورال از شمال و رودهای کورا و ارس از جنوب غرب به دریای خزر می‌ریزند).

۸۸- با توجه به سؤالات کلیدی جغرافیا در رابطه با «کاهش آب دریاچه ارومیه» کدام گزینه به ترتیب پاسخ سؤالات «الف» تا «د» را به درستی بیان می‌کند؟

- الف - «چه چیز»، چه چیزی رخ داده است؟
- ب - «چرا»، چرا این پدیده به وجود آمده است؟
- ج - «چه موقع»، چه زمانی این پدیده به وقوع پیوسته است؟
- د - «کجا»، این اتفاق در کجا رخ داده است؟
- ۱) مجموعاً ۸ متری سطح آب دریاچه - فقدان برنامه آمایش و مدیریت یکپارچه در کل حوضه آبریز دریاچه - تا شهریور ماه سال ۱۳۹۳ - اولین دریاچه آب شور جهان
- ۲) ۸۰ سانتی‌متر تراز آب دریاچه - احداث فزاینده سد بر روی رودخانه‌های حوضه آبریز دریاچه - در طی ۲۰ سال اخیر - بزرگ‌ترین دریاچه داخلی کشور
- ۳) از بین رفتن بیش از ۳۰ میلیارد مترمکعب از حجم آب دریاچه - کاهش سطح زیرکشت و بهره‌برداری مفرط از آب - از شهریور ماه سال ۱۳۸۳ - دریاچه چیچست
- ۴) خشکی کامل قسمت جنوبی دریاچه - افزایش جمعیت شهرها و روستاهای حوضه آبریز دریاچه ارومیه و افزایش نیاز به آب - طی ۲۰ سال از سال ۱۳۷۴ - دریاچه کبودان

(دشوار - دریاها و دریاچه‌های ایران - مفهومی - ۱۰۰۶)

پاسخ: گزینه ۴

روند نزولی افت سطح آب دریاچه ارومیه پس از دوران پرآبی آن در سال ۱۳۷۴ شروع گردیده و در طی بیست سال، تراز دریاچه بیش از ۸ متر افت کرده است. در واقع با توجه به ارقام ثبت شده، به طور متوسط دریاچه در این بیست سال اخیر سالیانه با افت ۴۰ سانتی‌متری مواجه بوده است. با توجه به عمق کم این دریاچه، این میزان افت تراز منجر به خشکی درصد قابل ملاحظه‌ای از سطح دریاچه گردیده و بیش از ۳۰ میلیارد مترمکعب از حجم آب آن در اثر تبخیر و عدم ورود منابع آب کافی به آن از بین رفته است. هم‌زمان با شروع افت تراز دریاچه، سطح دریاچه نیز پسروری قابل ملاحظه‌ای داشته و میزان خشکی دریاچه در شهریور ماه سال ۱۳۹۳ به حدی رسید که قسمت جنوبی دریاچه با خشکی کامل مواجه گردید.

دانشگاه رایگان تمام آزمون های آزمایشی

در کانال تلگرام ما :

آزمون ها آزمایشی

t.me/Azmoonha_Azmayeshi

join us ...

دریاچه ارومیه را با نام‌های دیگری همچون چیچست و کبودان نیز می‌شناخته‌اند.
دلایل کاهش آب دریاچه ارومیه (پاسخ سؤال چرا؟) در صفحه ۶۰ کتاب درسی آورده شده است؛ لطفاً مطالعه کنید. 😊

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) دقت کنید دریاچه ارومیه دومین دریاچه آب شور جهان است و پاسخ سؤال «کجا؟» به نادرستی داده شده است.
- ۲) دریاچه ارومیه با افت سالیانه ۴۰ سانتی‌متری مواجه بوده است و پاسخ سؤال «چه چیز؟» به نادرستی داده شده است.
- ۳) دریاچه ارومیه از سال ۱۳۷۴ تا شهریور ماه ۱۳۹۳ به مدت ۲۰ سال با این پدیده دست‌وپنجه نرم می‌کرد. پاسخ سؤال «چه موقع؟» به نادرستی داده شده است.

۸۹- کدام عبارت، با وضعیت کانون‌های آبگیر، در کشورمان، مطابقت دارد؟

- ۱) تراکم کانون‌های دائمی در غرب کشور، بیش‌تر از کانون‌های اتفاقی است.
- ۲) کانون‌های دائمی بیش از ۵۰۰ میلی‌متر و حداکثر ۸ ماه از سال، بارش دارند.
- ۳) کانون‌های فصلی ذخیره برف خود را تا پایان ماه‌های گرم سال حفظ می‌کنند.
- ۴) کانون‌های اتفاقی بیش‌تر در شمال شرق و شرق، با بارش‌های مداوم مشاهده می‌شوند.

(متوسط - آب‌های قابل دسترس ایران - خط به خط - ۱۰۰۶)

پاسخ: گزینه ۱

تراکم کانون‌های دائمی در غرب کشور، بیش‌تر از کانون‌های اتفاقی است.

کانون‌های آبگیر

مکان‌هایی که در مناطق مرتفع کوهستانی، سرچشمه رودهای متعددی هستند.
رودهایی که از کانون‌های آبگیر سرچشمه می‌گیرند ممکن است در جهات مختلف جریان یابند.

انواع کانون‌های آبگیر	
دائمی	کانون‌های آبگیری که بیش از ۵۰۰ میلی‌متر بارش داشته باشند و حداقل در ۸ ماه از سال این بارش‌ها اتفاق بیفتد.
فصلی	کانون‌های آبگیری که در فصول سرد سال و بدون توجه به میزان بارش و زمان آن، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ کنند.
اتفاقی	کانون‌های آبگیر موقتی در کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک، گاهی بر اثر بارش‌های کوتاه و اتفاقی، شکل می‌گیرند.

۹۰- کدام گزینه، مقایسه درستی از مشخصات حوضه‌های آبریز داخلی و خارجی ارائه می‌دهد؟

- ۱) رودهای حوضه خارجی همانند حوضه داخلی به خارج از محدوده کشورمان می‌ریزد.
- ۲) رودهای حوضه خارجی برخلاف حوضه داخلی به داخل محدوده کشورمان می‌ریزد.
- ۳) تمام آب‌های حوضه‌های آبریز خارجی همانند حوضه داخلی به دریا‌های اطراف می‌ریزد.
- ۴) آب رودهای حوضه خارجی همانند حوضه داخلی در مسیر، مورد استفاده قرار می‌گیرند.

(آسان - آب‌های قابل دسترس ایران - مفهومی - ۱۰۰۶)

پاسخ: گزینه ۴

حوضه‌های آبریز در کشور ما دو نوع است:

- الف) **حوضه آبریز خارجی:** یعنی مساحتی از کشور که آب رودهای آن به دریا‌های اطراف می‌ریزد؛ اما در طول مسیر، مورد استفاده قرار می‌گیرند. به این معنا بخش انتهایی آن در کشور ما قرار ندارد و فقط بخش ابتدایی آن در کشور ما وجود دارد.
- ب) **حوضه آبریز داخلی:** یعنی مساحتی از کشور که تمام آب آن‌ها در کشور جریان دارد و وارد دریاچه‌های داخلی می‌شود و هم بخش انتهایی و هم بخش ابتدایی آن در کشور ما قرار دارد.

محدوده‌ای که با توجه به شکل زمین و شیب ناهمواری‌ها، آب‌های جاری را به سوی پایین‌ترین نقطه آن هدایت می‌کند.

مثال	انواع حوضه‌های آبریز	
حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان	یعنی مساحتی از کشور که آب رودهای آن به دریاهای اطراف می‌ریزد اما در طول مسیر، مورد استفاده قرار می‌گیرند.	حوضه آبریز خارجی
حوضه آبریز فلات مرکزی	یعنی مساحتی از کشور که تمام آب آن‌ها در کشور جریان دارد و وارد دریاچه‌های داخلی می‌شود.	حوضه آبریز داخلی

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

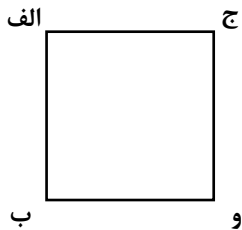
پاسخنامه ویدئویی آزمون

منطق: درس هفتم (احکام قضایا) درس هشتم (قیاس اقترانی) / صفحه‌های ۶۲ تا ۸۲
فلسفه یازدهم: درس پنجم (زندگی براساس اندیشه) درس ششم (امکان شناخت) / صفحه‌های ۳۶ تا ۴۹

بودجه‌بندی
این آزمون

درس‌های هفتم و هشتم منطق با ۲ تست و درس‌های پنجم و ششم فلسفه یازدهم نیز حداکثر با ۲ تست،
در مجموع ۴ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

۹۱- اگر مربع روبه‌رو مربع تقابل باشد، امکان موارد زیر در کدام گزینه به‌درستی تعیین شده است؟

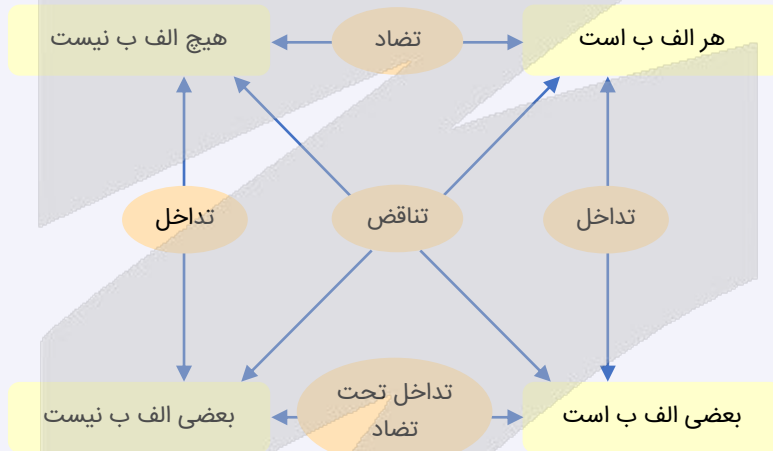
- جمع میان «و» و «ج» در صدق
- تشخیص صدق یا کذب «ج» در صورت کذب «الف»
- جمع میان «الف» و «و» در کذب
- (۱) امکان پذیر - امکان پذیر - غیرممکن
- (۲) امکان پذیر - غیرممکن - غیرممکن
- (۳) غیرممکن - امکان پذیر - غیرممکن
- (۴) غیرممکن - غیرممکن - امکان پذیر

(دشوار - تناقض، تداخل و تضاد - مفهومی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

گام اول

یادآوری مربع تقابل

گام دوم

بررسی گزاره اول در صورت سؤال ← جمع میان «و» و «ج» در صدق

«و» و «ج» با یکدیگر رابطه تداخل دارند:

- جمع میان دو قضیه متداخل در صدق امکان‌پذیر است (دو قضیه متداخل می‌توانند هر دو صادق باشند)

مثال برای صادق بودن هر دو طرف تداخل

هر انسانی ناطق است ← بعضی انسان‌ها ناطق هستند.

گام سوم

بررسی گزاره دوم در صورت سؤال ← تشخیص صدق یا کذب «ج» در صورت کذب «الف»

«الف» و «ج» با یکدیگر رابطه تضاد دارند:

- در رابطه تضاد اگر یک طرف کاذب باشد، صدق یا کذب طرف دیگر مشخص نیست.

در تداخل تحت تضاد این موضوع برعکس است؛ یعنی از کذب می‌توان به صدق رسید، اما از صدق نمی‌توان به کذب رسید.

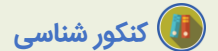
بررسی گزاره سوم در صورت سؤال ← جمع میان «الف» و «و» در کذب

«و» و «الف» با یکدیگر رابطه تناقض دارند:

- جمع میان دو قضیه متناقض در صدق امکان‌پذیر نیست (دو قضیه متناقض نمی‌توانند هر دو صادق باشند)
- جمع میان دو قضیه متناقض در کذب امکان‌پذیر نیست (دو قضیه متناقض نمی‌توانند هر دو کاذب باشند)

اجتماع و ارتفاع نقیضین محال است.

تست مذکور از لحاظ تیپ، عیناً مشابه کنکور داخل و خارج ۱۴۰۰ است و مجدداً شانس طراحی در کنکور سراسری را دارد.

۹۲- متضاد متداخل قضیه «بعضی الف غیر ب است» در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- (۱) هر الف غیر ب است.
- (۲) هر الف ب است.
- (۳) بعضی الف غیر ب نیست.
- (۴) بعضی غیر ب الف است.

(متوسط - تناقض، تداخل و تضاد - مفهومی - ۱۰۰۷)

در این تیپ سؤال، احکام قضا یا را از آخر به اول اعمال می‌کنیم.

قبل از حل سؤال، حتماً صورت قضیه اصلی را ساده کرده و «غیر» را از آن حذف کنید.

«غیر» را از محمول بردارید و نسبت را تغییر دهید.

ساده‌سازی قضیه «بعضی الف غیر ب است» و حذف «غیر» از محمول آن قضیه

«غیر» را حذف کرده و نسبت را از موجه به سالبه تغییر می‌دهیم ← بعضی الف ب نیست

به دست آوردن متداخل «بعضی الف ب نیست»

فقط سور را تغییر می‌دهیم ← هیچ الف ب نیست

به دست آوردن متضاد «هیچ الف ب نیست»

فقط نسبت را تغییر می‌دهیم ← هر الف ب است

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) در اینجا فقط رابطه تداخل بر روی قضیه صورت سؤال اعمال شده است و متضاد نشده است.
- ۳) در اینجا رابطه تداخل تحت تضاد بر روی قضیه صورت سؤال اعمال شده است که در صورت سؤال خواسته نشده است.
- ۴) در اینجا جای موضوع و محمول عوض شده است؛ در حالی که در مربع تقابل جای موضوع و محمول تغییر نمی‌کند.

۹۳- مطابق احکام قضایا، کدام دو قضیه نمی‌توانند همزمان کاذب باشند؟

- ۱) هر لباسی در کمد من، دارای رنگ سبز است. - هیچ لباسی در کمد من، دارای رنگ سبز نیست.
- ۲) داستایوفسکی، نویسنده کتاب جنایت و مکافات است. - داستایوفسکی، نویسنده کتاب جنایت و مکافات نیست.
- ۳) برخی انسان‌ها، دارای عقل و اندیشه نیستند. - برخی افرادی که دارای عقل و اندیشه هستند، انسان نیستند.
- ۴) برخی افراد شهر تهران به مسافرت خارجی رفته‌اند. - همه افراد شهر تهران، به مسافرت خارجی رفته‌اند.

(دشوار - تناقض، تداخل و تضاد - مفهومی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

جرقه ذهنی

به دنبال رابطه تناقض یا تداخل تحت تضاد باشید؛ زیرا فقط در این دو رابطه است که ارتفاع (کاذب بودن هر دو) محال است.

گام اول

قضیه مذکور در گزینه ۲، قضیه شخصی است؛ زیرا موضوع آن «داستایوفسکی» بوده که اسم خاص و جزئی است.

گام دوم

نسبت در قضیه موجود در گزینه ۲ تغییر کرده و از آنجا که تناقض در قضایای شخصی صرفاً با تغییر نسبت رخ می‌دهد، پس رابطه تناقض میان آن‌ها برقرار است.

گام سوم

در رابطه تناقض محال است دو طرف همزمان کاذب باشند؛ همواره یک طرف صادق و طرف دیگر کاذب است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) در رابطه تضاد، اگر قضیه اول کاذب باشد، قضیه دوم می‌تواند کاذب یا صادق باشد.
- ۳) سالبه جزئی، عکس مستوی لازم‌الصدق ندارد؛ یعنی ممکن است صادق یا کاذب باشد، پس هر دو قضیه موجود در گزینه ۳ ممکن است کاذب باشند.

رد گزینه ۳

بیخیال قواعد منطقی و چیزایی که توی کتاب خوندی ☺ خودتون معنای عبارت رو بررسی کنید؛ می‌بینید که هردو کاذب هستند.

- ۴) در رابطه تداخل، اگر قضیه جزئی کاذب باشد، قضیه کلی نیز کاذب است؛ حال آنکه در گزینه ۴ رابطه تداخل میان قضایای مذکور برقرار است و اگر اولی کاذب باشد، دومی نیز کاذب است.

پاسخنامه رو جمع‌وجور کنیم

رابطه تداخل و تضاد ← ممکن است هردو کاذب باشند.

رابطه تناقض و تداخل تحت تضاد ← ممکن نیست هردو کاذب باشند.

کنکورشناسی

در کنکورهای اخیر، برخی سؤالات از درس ۷ منطق طرح شده که صرفاً با اطلاعات عمومی و بدون نیاز به دانستن احکام قضایا، قابل پاسخگویی بوده است.

۹۴- می‌دانیم که قضیه «هیچ الف، غیر ب نیست» صادق است؛ با این اوصاف، قضایای «بعضی الف ب است» و «بعضی ب غیر الف نیست» از نظر صدق و کذب چگونه هستند؟

(۴) نامعلوم - نامعلوم

(۳) نامعلوم - صادق

(۲) صادق - نامعلوم

(۱) صادق - صادق

(دشوار - عکس مستوی و مغالطه ابهام انعکاس - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

گام اول

قضیه اصلی را ساده‌نویسی می‌کنیم:

قضیه «هیچ الف، غیر ب نیست»، معادل قضیه «هر الف، ب است» می‌باشد.

قلقش رو یاد بگیر!

هرکجا «غیر» در محمول بود، آن را خط بزنی و نسبت را عوض کنی؛ مثلاً در صورت سؤال، غیر را از محمول خط زدیم و نسبت را از سالبه به موجبه تغییر دادیم.

گام دوم

قضیه بازنویسی‌شده (که عیناً معادل قضیه اول است) را نسبت به قضایای صورت سؤال، بررسی می‌کنیم:

الف) صدق و کذب قضیه «بعضی الف ب است» از ما خواسته شده؛ پس باید در نظر داشت که قضیه مذکور، متداخل قضیه صادق «هر الف، ب است» می‌باشد و از آنجا که در تداخل، صدق قضیه کلی، سبب صدق قضیه جزئی می‌شود؛ پس قضیه مذکور صادق است.

ب) صدق و کذب قضیه «بعضی ب غیر الف نیست» از ما خواسته شده؛ پس ابتدا آن را به صورت «بعضی ب الف است» بازنویسی می‌کنیم. حالا متوجه می‌شویم که این قضیه، عیناً عکس مستوی قضیه بررسی شده در مورد قبلی است و از آنجا که قضیه قبلی، صادق بود، پس عکس مستوی آن قضیه که در اینجا ذکر شده نیز صادق است.

پاسخنامه رو جمع‌وجور کنیم

قضیه دومی که صدق و کذب آن از ما خواسته شده، عکس مستوی قضیه قبلی است؛ پس وقتی آن قضیه صادق بوده، عکس مستوی‌اش نیز صادق است.

قضیه اولی که صدق و کذب آن در سوال از ما خواسته شده، متداخل قضیه اصلی می‌باشد؛ پس صادق است.

وقتی خود قضیه صادق است، پس بازنویسی شده آن نیز صادق است.

«هیچ الف، غیر ب نیست» معادل قضیه «هر الف ب است» می‌باشد.

کنکورشناسی

تست مذکور، اقتباس شده از رایج‌ترین تیپ تست‌های کنکور از درس ۷ منطق است؛ پس حل این سؤالات را جدی بگیرید.

مشاوره

علی‌رغم ظاهر دشوار این سؤالات، کنکورهای اخیر سؤالات ساده‌ای از این تیپ داشته؛ پس از ظاهر آن نترسید و مرحله به مرحله سؤال را حل کنید.

تست مذکور مشابه تست ۲۴۱ کنکور سراسری ۱۳۹۷ است.

می‌دانیم که قضیه «بعضی ب غیر الف است.» کاذب است. قضایای «بعضی ب غیر الف نیست.» و «هر ب غیر الف است.» از نظر صدق و کذب چگونه‌اند؟

(۲) صادق - کاذب

(۱) نامعلوم - کاذب

(۴) صادق - نامعلوم

(۳) نامعلوم - نامعلوم

پاسخ: گزینه ۲

۹۵- بهترین تعریف برای مغالطه استثنای قابل چشم‌پوشی کدام است؟

(۱) پافشاری بر صدق یک حکم جزئی با وجود علم به کذب کلی

(۲) پافشاری بر کذب یک حکم جزئی با وجود علم به صدق کلی

(۳) پافشاری بر صدق یک حکم کلی با وجود علم به کذب جزئی

(۴) پافشاری بر کذب یک حکم کلی با وجود علم به صدق جزئی

مغالطه استثنای قابل چشم‌پوشی زمانی رخ می‌دهد که ما می‌دانیم ادعای کلی‌مان، یک مثال نقض دارد؛ اما همچنان بر درستی آن ادعای کلی تأکید و پافشاری می‌کنیم.

ادعا می‌کنیم که همهٔ آبزیان تخم‌گذار هستند، با وجود اینکه می‌دانیم برخی از آنها پستاندار هستند.

در گزینه «۳» دقیقاً به همین موضوع اشاره شده است. ما به یک حکم و ادعای کلی پافشاری می‌کنیم و مدعی صدق آن هستیم؛ با وجود اینکه می‌دانیم مثال نقضی وجود دارد که یکی از اجزای آن حکم کلی را کاذب می‌کند و در نتیجه کل ادعای ما زیر سؤال می‌رود؛ اما همچنان از ادعای خود، دست نمی‌کشیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ و ۲ ادعای ما کلی است؛ نه جزئی.
۴ بر صدق یک ادعا پافشاری می‌کنیم؛ نه کذب آن.

۹۶ - کدام عبارت دربارهٔ قیاس اقترانی صحیح نیست؟

- ۱) اینگونه نیست که همواره جایگاه حد وسط در میان دو مقدمهٔ قیاس یکسان باشد.
- ۲) شرط نتیجه‌گیری از دو مقدمهٔ قیاس، وجود جزء مشترک میان آن‌ها است.
- ۳) موضوع نتیجه از مقدمهٔ اول و محمول نتیجه از مقدمهٔ دوم اخذ می‌شود.
- ۴) مقدمهٔ اول و دوم از یک قیاس، می‌تواند جملهٔ خبری یا انشایی باشد.

مقدمات قیاس لزوماً قضیه، یعنی جملهٔ خبری بامعنا هستند و جملات انشایی چون قضیه محسوب نمی‌شوند، نمی‌توانند به عنوان مقدمات قیاس استفاده شوند.

جملات انشایی، اصلاً در دانش منطق بررسی نمی‌شوند که بخواهند در قیاس ذکر شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ حد وسط در قیاس اقترانی می‌تواند در یکی از مقدمات موضوع و در مقدمهٔ دیگر محمول باشد (شکل‌های اول و چهارم) و یا اینکه در هر دو مقدمه محمول (شکل دوم) و یا در هر دو مقدمه موضوع (شکل سوم) باشد.

به حد وسط، «عامل مقارنت مقدمه‌ها» نیز می‌گویند؛ زیرا سبب نزدیکی و مقارنت دو مقدمه می‌شود.

- ۲ برای آنکه بتوان از دو مقدمهٔ قیاس نتیجه گرفت باید رابطه‌ای میان دو قضیه برقرار باشد؛ یعنی باید جزء مشترکی میان آنها وجود داشته باشد.

اینجوری بهتر یاد می‌گیری!

وقتی دو نفر می‌خوان باهم ازدواج کنن، باید توی بعضی اخلاق‌ها، باهم تفاهم داشته باشن؛ قضایا هم همینطور هستند و به شرطی میشه باهاشون قیاس ساخت و ازشون نتیجه گرفت که حد وسط داشته باشن.

نمی‌توان از دو قضیه‌ای که ارتباطی با یکدیگر ندارند، نتیجه‌ای به دست آورد.

مقدمهٔ اول: بعضی ایرانی‌ها کردزبان هستند.

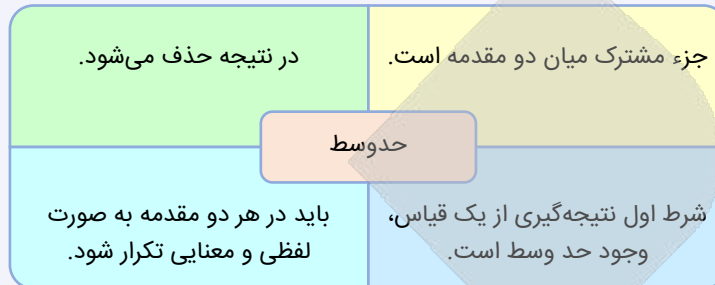

مقدمه دوم: هر کارمندی، حقوق بگیر است.

نتیجه: *

در قیاس اقترانی، اجزای نتیجه در میان مقدمات پخش شده‌اند؛ به عبارت دیگر موضوع نتیجه عیناً در مقدمه اول و محمول نتیجه عیناً در مقدمه دوم قیاس وجود دارند.

یادآوری مباحث مربوط به حد وسط

۹۷- کدام قیاس فاقد مغالطه عدم تکرار حد وسط است؟

- (۱) انسان از خاک است، خاک از جمادات است، پس انسان از جمادات است.
- (۲) من به او بدهکار هستم و او هم به شما بدهکار است؛ بنابراین من به شما بدهکارم.
- (۳) کارمندا پولدارند، پولدارها جزء قشر کارگر نیستند؛ پس کارمندا جزء قشر کارگر نیستند.
- (۴) سبز یشمی رنگ است؛ رنگ یک نقطه دارد؛ پس می‌توان گفت سبز یشمی هم یک نقطه دارد.

(متوسط - قیاس اقترانی / تا قبل از شرایط اعتبار قیاس - مفهومی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۳

در این گزینه «پولدار» حد وسط است که در هر دو مقدمه هم به صورت لفظی و هم معنایی تکرار شده است؛ بنابراین مغالطه عدم تکرار حد وسط در قیاس این گزینه وجود ندارد.

تذکره!

سؤال فقط از ما گزینه‌ای را می‌خواهد که مغالطه عدم تکرار حد وسط نداشته باشد؛ بنابراین نیازی به بررسی سایر شرایط مثل قانون کیفیت نتیجه یا شرایط اعتبار قیاس نیست و صرفاً همین که حد وسط در هر دو مقدمه به درستی تکرار شده باشد کافی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) حد وسط در مقدمه اول «از خاک» و در مقدمه دوم «خاک» است؛ پس حد وسط به صورت لفظی تکرار نشده است و مغالطه رخ داده است.

یک مثال پرتکرار دیگر که مشابه گزینه ۱ است

شراب از انگور است. انگور حلال است؛ پس شراب حلال است.

۲) حد وسط در مقدمه اول «بدهکار به او» و در مقدمه دوم «بدهکار به شما» است؛ پس حد وسط به صورت لفظی تکرار نشده است و مغالطه رخ داده است.

۴) «رنگ» در مقدمه اول به معنای «مصادق خارجی رنگ» و در مقدمه دوم به معنی «لفظ رنگ» است؛ پس حد وسط به صورت معنایی تکرار نشده است و مغالطه رخ داده است.

یک مثال پرتکرار دیگر که مشابه گزینه ۴ است

دکتر پزشکian رئیس جمهور است. رئیس جمهور هر ۴ سال عوض می‌شود؛ پس دکتر پزشکian هر ۴ سال عوض می‌شود.

یادآوری

برای دانستن تفاوت مصداق و لفظ به توضیحات ابتدایی درس دوم مراجعه کنید.

تمرین‌های کتاب درسی را جدی بگیرید؛ گزینه چهارم این سؤال دقیقاً از مثال کتاب درسی در صفحه ۷۴ اقتباس شده است.

برای یادگیری بیشتر مغالطه عدم تکرار حد وسط، به مثال‌های مذکور توجه کنید

در مثال‌های زیر حد وسط در یک معنا تکرار نشده است:

در باز است، باز پرنده است، پس در پرنده است.
کسانی که برای دیگران نقشه می‌کشند، غیرقابل اعتمادند، مهندسان راه و ساختمان برای دیگران نقشه می‌کشند؛ بنابراین مهندسان راه و ساختمان غیرقابل اعتمادند.

در مثال‌های زیر حد وسط به یک لفظ تکرار نشده است:

سقراط غیر افلاطون است. افلاطون انسان است؛ سقراط غیر انسان است.
نان و پنیر از هیچ چیز بهتر است؛ هیچ چیز از نان خالی بهتر نیست؛ بنابراین: نان و پنیر از نان خالی بهتر نیست.
آب از اکسیژن و نیتروژن است. اکسیژن و نیتروژن قابل احتراق‌اند؛ پس آب قابل احتراق است.

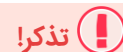

۹۸- کدام قیاس اقترانی، شکل اول و معتبر است؟

(۱) هیچ نیکوکاری گناهکار نیست.	(۲) برخی مجرمین به حبس محکوم می‌شوند.
برخی گناهکاران توبه می‌کنند.	برخی محکومین به حبس، مرد هستند.
نتیجه ← برخی توبه‌کنندگان، نیکوکار هستند.	نتیجه ← برخی مجرمین، مرد هستند.
(۳) همه شیرها، حیوانات وحشی هستند.	(۴) هر اسبی جاندار است.
برخی حیوانات وحشی، در جنگل زندگی می‌کنند.	بعضی چهارپایان اسب هستند.
نتیجه ← برخی شیرها، در جنگل زندگی می‌کنند.	نتیجه ← بعضی چهارپایان جاندار هستند.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - قیاس اقترانی - مفهومی - ۱۰۰۸)

تذکر!

به ترتیب ظاهری مقدمه‌ها توجه نکنید؛ ممکن است ترتیب ظاهری اشتباه باشد.

اگر به ترتیب ظاهری توجه نکنیم، پس چگونه مقدمه اول و دوم را مشخص کنیم؟

به نتیجه نگاه کنید؛ موضوع نتیجه از هر مقدمه‌ای که آمده بود، آن مقدمه را به‌عنوان مقدمه اول مشخص کنید.

گام اول

ظاهر گزینه ۴:

در نگاه اول، ممکن است گمان کنید که قیاس مذکور در گزینه ۴، شکل چهارم است؛ زیرا ظاهراً حد وسط در مقدمه اول در موضوع و در مقدمه دوم در محمول قرار دارد؛ اما اشتباه می‌کنید 😊

گام دوم

گریز از دام تستی موجود در گزینه ۴:

ترتیب ظاهری مقدمات، برعکس است؛ یعنی جای مقدمه اول و دوم را باید عوض کنید. در واقع، موضوع نتیجه (چهارپایان) از مقدمه دوم گرفته شده؛ پس باید آن را به جای مقدمه اول بنویسیم.

گام سوم

بازنویسی قیاس موجود در گزینه ۴ و تشخیص شکل قیاس:

مقدمه ۱ ← بعضی چهارپایان اسب هستند.
مقدمه ۲ ← هر اسبی جاندار است.
نتیجه ← بعضی چهارپایان جاندار هستند.
حد وسط در مقدمه اول «محمول» و در مقدمه ۲ ← پس شکل اول است.
دوم «موضوع» است.

کلام آخر

بررسی شرایط اعتبار قیاس:

- شرط اول ← هر دو مقدمه موجب است و مشکلی وجود ندارد.
- شرط دوم ← علامت حد وسط در مقدمه دوم مثبت است و مشکلی وجود ندارد.
- شرط سوم ← در نتیجه، اصلاً علامت مثبت وجود ندارد و نیازی به بررسی شرط سوم نیست.
- پس قیاس مذکور، معتبر است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) قیاس مذکور، شکل چهارم است؛ زیرا مطابق با نکته‌ای که در توضیح گزینه ۴ مفصلاً توضیح داده شد، ترتیب مقدمات برعکس بیان شده است. همچنین قانون نتیجه قیاس رعایت نشده است: یکی از مقدمات سالبه می‌باشد، اما نتیجه موجب است.

دام تستی

اگر این گزینه را انتخاب کرده‌اید، در دام تست افتاده و صرفاً به ظاهر استدلال توجه کرده‌اید.

۲) و ۳) قیاس‌های مذکور در گزینه‌های ۲ و ۳، شکل اول است و ترتیب مقدمات نیز در آن‌ها رعایت شده و از این حیث، هیچ دامی در آن وجود ندارد؛ اما علامت حد وسط در هر دو مقدمه منفی بوده و قیاس‌ها فاقد شرط دوم اعتبار هستند.

میانبر

مقدمه دوم از قیاس اقترانی شکل اول، همیشه باید دارای سور کلی باشد تا آن قیاس معتبر شود؛ با دانستن این میانبر، گزینه‌های ۲ و ۳ خط می‌خورند.

کنکورشناسی

در کنکور داخل و خارج ۱۳۹۹ از اعتبار قیاس و در کنکور داخل ۱۳۹۳ از شکل قیاس سؤال طرح شده بود؛ اما ترکیب این دو به نحوی که در این تست شاهد آن بودیم، تاکنون در کنکور طرح نشده است؛ با این وجود همچنان شانس بالایی برای طرح سؤال در کنکور دارد.

۹۹- اگر متداخل نتیجه یک قیاس معتبر «بعضی الف ب است» باشد و یکی از مقدمات «هر الف ج است» باشد؛ کدام گزینه درباره مقدمه دیگر درست است؟

- ۱) محمول آن هر چه باشد، علامت مثبت دارد.
- ۲) علامت موضوع و محمول آن، متفاوت است.
- ۳) به دلیل اینکه سور جزئی دارد، متضاد ندارد.
- ۴) ممکن است سور جزئی یا کلی داشته باشد.

(متوسط - قیاس اقترانی - ترکیبی - ۱۰۰۸ و ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

کلام اول

متداخل نتیجه قیاس را به دست می‌آوریم تا صورت سؤال، ساده شود.

متداخل «بعضی الف ب است» ← هر الف ب است.

کلام دوم

یادآور می‌شویم که موضوع نتیجه، از مقدمه اول می‌آید و بر اساس آن، صورت سؤال را ساده‌نویسی می‌کنیم.

اگر نتیجه یک قیاس، «هر الف ب است» باشد و مقدمه اول آن، «هر الف ج است» باشد؛ کدام گزینه درباره مقدمه دوم درست است؟

کلام سوم

نکاتی کلی را در خصوص نتیجه موجب کلیه (هر الف ب است) یادآور می‌شویم

- وقتی نتیجه موجب است؛ مقدمات نمی‌توانند سالبه باشند؛ پس علامت محمول در هیچ کدام از مقدمات، مثبت نیست.
- وقتی نتیجه دارای سور کلی است؛ مقدمات نمی‌توانند سور جزئی داشته باشند؛ پس علامت موضوع در هیچ کدام از مقدمات، نمی‌تواند منفی باشد.
- پس مقدمه دیگر، قطعاً موجب کلیه است؛ بنابراین علامت موضوع (که به سور ربط دارد) مثبت و علامت محمول (که به نسبت مربوط است) منفی است.

نتیجهٔ موجب کلیه، فقط در شکل اول قیاس معتبر وجود دارد. نتیجهٔ مذکور در صورت سؤال، موجب کلیه است؛ پس قیاس مذکور شکل اول است. همانطور که بیان شد، مقدمهٔ دیگر باید موجب کلیه باشد که علامت موضوع آن، به دلیل اینکه سور کلی دارد، «مثبت» و علامت محمول آن به دلیل موجب بودن، «منفی» است؛ پس علامت موضوع و محمول مقدمهٔ دوم، با یکدیگر تفاوت دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) مقدمهٔ دوم، موجب است؛ پس محمول آن علامت منفی دارد.
- ۲) مقدمهٔ دوم، دارای سور کلی است و همهٔ قضایای کلی، متضاد دارند.
- ۳) از آنجا که نتیجهٔ قیاس، دارای سور کلی است؛ پس مقدمات آن نیز سور کلی دارند.

پاسخنامه رو جمع‌وجور کنیم

صورت سوال را ساده کرده و متداخل آن را حساب می‌کنیم تا نتیجه به دست بیاید:
«هر الف ب است»

از آنجا که نتیجه، موجب کلیه است، هر دو مقدمه باید موجب کلیه باشند.

در یک قضیهٔ موجب کلیه، علامت موضوع، «مثبت» و علامت محمول، «منفی» است؛ پس با یکدیگر متفاوت هستند.

تست مذکور مشابه کنکور سراسری داخل ۱۴۰۱ است.

- اگر نتیجهٔ قیاسی «بعضی الف ج است.» و یکی از مقدمات آن «بعضی ب الف است.» باشد، کدام عبارت دربارهٔ مقدمهٔ دیگر، نادرست است؟
- ۱) موضوع و محمول آن، علامت یکسان دارند.
 - ۲) محمول آن هرچه باشد، علامت منفی دارد.
 - ۳) موضوع آن هرچه باشد، علامت مثبت دارد.
 - ۴) یا محمول یا موضوع آن، با موضوع نتیجه هم‌علامت است.

پاسخ: گزینه ۱

۱۰۰- در خصوص قیاس زیر کدام عبارت درست است؟

- مقدمهٔ ۱: بعضی ب الف است.
مقدمهٔ ۲: بعضی ب ج است.
نتیجه: بعضی الف ج است.
- ۱) قیاس مذکور شکل دوم و نامعتبر است.
 - ۲) قیاس مذکور شکل دوم و معتبر است.
 - ۳) قیاس مذکور شکل سوم و نامعتبر است.
 - ۴) قیاس مذکور شکل سوم و معتبر است.

(آسان - شرایط اعتبار قیاس اقترانی - مفهومی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۳

قیاس مذکور شکل چندم است؟

از آنجا که حد وسط در مقدمهٔ اول و دوم، در جایگاه موضوع است؛ پس قیاس مذکور شکل سوم است.

قیاس مذکور معتبر است؟

- شرط اول ← هر دو مقدمه سالبه نیستند ← پس شرط اول را دارد.
شرط دوم ← حد وسط در هر دو مقدمه علامت منفی دارد ← پس شرط دوم را ندارد و قیاس نامعتبر است.
شرط سوم ← هیچ کدام از موضوع و محمول نتیجه، علامت مثبت ندارند ← پس نیازی به بررسی شرط سوم نیست.

بیرابط با این تست: اما پرکاربرد

نتیجهٔ شکل سوم قیاس اقترانی، فقط زمانی معتبر است که جزئی باشد؛ پس حتی اگر مقدمات کلی باشند، نتیجه جزئی است.

۱۰۱- درباره سقراط می توان گفت:

- (۱) همانند سایر اندیشمندان یونان، موضوع «وجود»، کانون مباحث فلسفی او را تشکیل می داد.
- (۲) در شرایطی که سوفسطائیان منادی بی اعتباری اندیشه بودند، شالوده فضیلت را استوار ساخت.
- (۳) از نظر او، دانای حقیقی کسی است که بداند که هیچ نمی داند و دچار جهل مرکب نشده باشد.
- (۴) موضوع سخنان و گفت و گوی سقراط با عامه مردم، صرفاً به مباحث عمیق فلسفی اختصاص نداشت.

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - زندگی بر اساس اندیشه - خط به خط - ۱۱۰۵)

سقراط با هر کس که به او گوش می داد، درباره مسائل روزمره گفت و گو می کرد. همچنین مباحث اساسی خداشناسی، اخلاق، سیاست و اجتماع را نیز مطرح می کرد؛ درواقع موضوع سخنان سقراط، اختصاص به مباحث عادی یا مباحث فلسفی نداشت و هردو موضوع توسط او طرح می شده است.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) سقراط به جای پرداختن به مسائل نظری همچون «وجود» به مباحث کاربردی همچون «خیر، شر، فضیلت، اخلاق و...» پرداخت.

از کجا می دانیم که سقراط به این مباحث پرداخته و با اندیشمندان پیشین تفاوت داشته است؟

در انتهای درس ۵، سخنی از سیسرون نقل شده که حاکی از همین موضوع است: «سقراط فلسفه را از آسمان به زمین آورد و آن را به خانه ها و شهرها برد. او فلسفه را وادار کرد تا به زندگی، اخلاقیات و خیر و شر بپردازد».

۲) سقراط، شالوده تفکر فلسفی اصیل را استوار ساخت؛ نه فضیلت را.

مشاوره

این درس نه تنها شامل سوالات مفهومی است، بلکه بستر مناسبی برای طرح تست های کاملاً حفظی و خط به خط می باشد؛ پس تلاش کنید تا جزئیات این درس را حفظ نمایید.

۳) از نظر سقراط، دانای حقیقی فقط خداوند است.

کنکورشناسی

از کنکور ۱۴۰۰ تا تیرماه ۱۴۰۳، دو بار از درس ۵ فلسفه یازدهم تست طرح شده است و هر دو بار نیز تست مذکور، بسیار دشوار و فراتر از کتاب درسی بود. پس فعلاً قدر این تست ساده در آزمون ماز را بدانید تا سراغ تست های سخت تر برویم 😊

۱۰۲- تشبیه بیان شده در کدام گزینه مشابه روش سقراط در اثبات وجود خداوند است؟

- (۱) شخصی پس از مشاهده یک تصادف سنگین، یقین پیدا می کند که راننده ماشین فوت شده است.
- (۲) راننده پس از شنیدن صدای غیرعادی از ماشین، پی به رخ دادن آسیب جدی در رادیاتور می برد.
- (۳) سربازان پس از مواجهه با سپاه دشمن، متوجه می شوند که بزودی جنگی خونین رخ خواهد داد.
- (۴) مشاور با مشاهده رتبه ۵ رقیمی دانش آموز، مطمئن می شود که او در دانشگاه تهران قبول نمی شود.

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - زندگی بر اساس اندیشه - ترکیبی - ۱۱۰۵)

جرقة ذهنی

سقراط از وجود معلول (علم و عدالت مافوق بشری) پی به وجود علت (خداوند) می برد؛ پس باید به دنبال گزینه ای باشید که از معلول به علت می رسد.

در گزینه ۲ راننده با مشاهده معلول (صدای غیرعادی) پی به وجود علت (آسیب جدی در رادیاتور) می برد؛ همانطور که سقراط از وجود معلول، پی به وجود علت می برد.

مشاوره

سوالات این چینی که از شما مشابهنی یک مبحث فلسفی را با تشبیه های مختلف می خواهد، از کنکور اردیبهشت ماه ۱۴۰۳ رایج شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ در این گزینه از وجود علت (تصادف سنگین) به وجود معلول (مرگ راننده) می‌رسیم؛ پس دقیقاً برعکس روش سقراط در اثبات وجود خداوند است.
- ۳ در این گزینه از وجود علت (مشاهده سپاه دشمن) به وجود معلول (وقوع جنگ) می‌رسیم؛ پس دقیقاً برعکس روش سقراط در اثبات وجود خداوند است.
- ۴ در این گزینه از وجود علت (رتبه ۵ رقی کنکور) به وجود معلول (عدم قبولی در دانشگاه تهران) می‌رسیم؛ پس دقیقاً برعکس روش سقراط در اثبات وجود خداوند است.

یک برش از صفحه ۴۱ کتاب درسی فلسفه یازدهم:

- ۱۰۳- کدام گزینه به دلیل اصلی اینکه سقراط پند دادن و بیدار ساختن مردم را وظیفه خود می‌دانست، اشاره کرده است؟
- ۱) رسالتی که از جانب خداوند به او واگذار شده بود.
 - ۲) رازی که از پیام سروش معبد دلفی برداشت کرده بود.
 - ۳) یادآوری به آن‌ها که نباید به ثروت و امور دنیوی پرداخت.
 - ۴) آموختن این موضوع به مردم که هر چیزی را مورد پرسش قرار دهند.

(متوسط - زندگی بر اساس اندیشه - خط به خط - ۱۱۰۵)

پاسخ: گزینه ۱

سقراط می‌گفت: «من هیچ‌گاه از بیدار ساختن، پند دادن و حتی سرزنش کردن یکایک شما باز نمی‌ایستم... این رسالتی است که خداوند با ندهای غیبی و در رؤیاها بر عهده من نهاده است».

مشاوره

این سؤال از کادر اندیشه صفحه ۳۹ کتاب درسی اقتباس شده است. توجه داشته باشید که برخی از مباحث مطرح شده در کادرهای سبز کتاب، چیزی خارج از متن درس نیستند و در واقع پرسشی عادی از همان متن درس هستند. پس حتماً آن‌ها را بررسی کنید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲ راز پیام سروش معبد دلفی این بود که به ما نشان دهد تا چه اندازه نادان هستیم. این موضوع ارتباطی با پند دادن سقراط به مردم ندارد.
- ۳ سقراط نمی‌گفت که نباید به ثروت و امور دنیوی پرداخت؛ بلکه معتقد بود که این امور، خودشان از طریق توجه به فضیلت کسب می‌شوند.
- ۴ این موضوع ارتباطی با صورت سؤال ندارد و حتی در کتاب درسی نیز قبل از آن نوشته شده است.

کنکورشناسی

در کنکور نیز سؤالاتی خواهید دید که ظاهر بسیار ساده‌ای دارند، اما اگر به متن کتاب توجه نکرده باشید و آن را دقیق نخوانده باشید، نمی‌توانید به آن پاسخ دهید و همواره حسرت آن سؤال ساده را خواهید خورد.

۱۰۴- رسالت الهی سقراط در کدام گزینه بیان شده است؟

- (۱) در جست‌وجوی علم و دانش باشد و آن را به دیگران نیز آموزش بدهد.
- (۲) مردم آتن را متقاعد کند که باید به جای ثروت دنیوی، به فضیلت توجه کنند.
- (۳) هم‌نشینی با تهی‌دستان و توانگران برای اینکه به او گوش دهند و سؤال بپرسند.
- (۴) به مردم آتن یادآوری کند که بدی، تندتر از مرگ می‌دود و از آن خطرناک‌تر است.

پاسخ: گزینه ۳

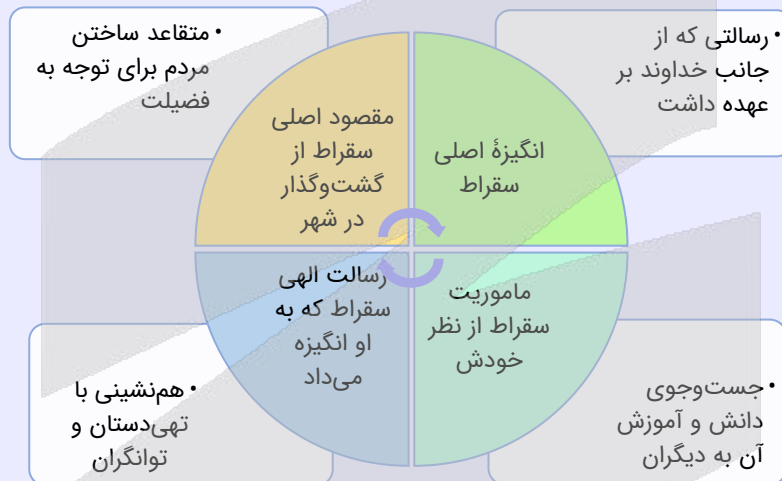
(متوسط - خط به خط - ۱۱۰۵)

سقراط می‌گفت: «من هم با تهی‌دستان و هم با توانگران هم‌نشینی می‌کنم تا از من بپرسند و به سخنان من گوش فرا دهند... این رسالتی است که خداوند با ندهای غیبی و در رؤیایها بر عهده من نهاده است».

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ این گزینه به مأموریت سقراط از نظر خودش اشاره دارد.
- ۲ این گزاره مربوط به مقصود اصلی سقراط از گشت‌وگذار در شهر است.
- ۴ این گزاره از نظر محتوا درست است؛ اما ارتباطی با رسالت الهی سقراط ندارد و صرفاً مربوط به آخرین سخنان سقراط است.

مفاهیم شبیه به هم در درس ۵ فلسفه یازدهم:

۱۰۵- کدام گزینه درست است؟

- (۱) سقراط دانای حقیقی را کسی می‌داند که به نادانی خود آگاه است.
- (۲) در روش سقراطی، دانش‌پژوه می‌پرسد و سقراط به پاسخ سؤال می‌پردازد.
- (۳) سقراط می‌گفت گروه بزرگی به غلط مرا دانا می‌دانند؛ درحالی که قطعاً دانا نیستم.
- (۴) سقراط اولین شخصی می‌باشد که واژه فلسفه را به کار برد و آن را بر سر زبان‌ها انداخت.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - زندگی براساس اندیشه - ترکیبی - ۱۱۰۵)

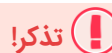
سقراط خود را دانا نمی‌دانست و معتقد بود که دانای حقیقی خداوند است.

چرا دیگران فکر می‌کردند که سقراط دانا است؟

زیرا او نادانی مدعیان دانایی را آشکار می‌کرد؛ در همین حین، افرادی که آنجا حاضر بودند، گمان می‌کردند که سقراط، خودش به آن مطالب دانا است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ دانای حقیقی از نظر سقراط، فقط خداوند است.

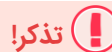

تذکره!

کسی که به نادانی خود، دانا است، فقط دچار جهل مرکب نشده و از این حیث از بقیه جلوتر است؛ نه اینکه دانای حقیقی محسوب شود.

روش سقراطی آن است که سقراط سؤالی مطرح می‌کرد هرکس داوطلب می‌شد جواب می‌داد و سقراط دوباره سؤالی در ارتباط با پاسخ داوطلب مطرح می‌کرد و داوطلب جواب دیگری می‌داد و این فرایند آن‌قدر ادامه پیدا می‌کرد تا داوطلب خودش به حقیقت می‌رسید.

تذکره!

در روش سقراطی، حقیقت از جانب سقراط آموزش داده نمی‌شود؛ بلکه مخاطب خودش به حقیقت دست پیدا می‌کند.

اولین کسی که واژه فلسفه را به کار برد فیثاغورس بود و سقراط فقط آن را بر سر زبان‌ها انداخت.

نکته

ابداع‌کننده واژه فلسفه ← فیثاغورس

عمومی‌کننده واژه فلسفه ← سقراط

۱۰۶- کدام گزینه درست است؟

- (۱) متفاوت بودن درک افراد از حقیقتی واحد، حاکی از نسبی بودن شناخت است.
- (۲) هنگام مشاهده ستاره در آسمان، حواس پنجگانه، مابه‌ازای مستقیم شناخت هستند.
- (۳) شناخت آدمی شامل خودشناسی و دیگرشناسی می‌شود و محصور به یکی از آن‌ها نیست.
- (۴) دانسته‌های انسان از آغاز تولد فعلیت دارد و آدمی با رشد کامل قوای شناختی متولد می‌شود.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - معرفت‌شناسی - خط به خط - ۱۱۰۶)

انسان، توانایی شناخت خود و جهان پیرامون را دارد؛ پس شناخت آدمی، محصور و محدود به یک کدام نیست و توانایی شناخت هر دو موضوع را دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

این گزاره مربوط به خطاپذیر بودن شناخت است؛ نه نسبی بودن شناخت. توجه داشته باشید که «حقیقت» واحد است؛ نه متکثر.

نکته

نسبی بودن شناخت از عقاید سوفیست‌ها می‌باشد و مورد قبول فلاسفه نیست.

حواس پنجگانه، ابزار شناخت هستند؛ نه مابه‌ازای شناخت.

مابه‌ازای شناخت به چه معناست؟

به معنای چیزی که به آن شناخت پیدا کرده‌ایم می‌باشد که در گزینه «۲»، «ستاره‌ها»، مابه‌ازا و موضوع شناخت محسوب می‌شوند.

انسان در آغاز تولد هیچ‌چیز نمی‌داند؛ پس دانسته‌های او فعلیت ندارند و از قوه به فعل تبدیل می‌شوند.

نکته

تبدیل شناخت انسان از قوه به فعل، حاکی از تدریجی بودن شناخت است.

کنکورشناسی

در کنکور خارج ۱۴۰۰ و نوبت اول ۱۴۰۲، همانند این تست از درس ۶ فلسفه یازدهم به صورت ترکیبی، تست طرح شده بود.

۱۰۷- هر یک از گزاره‌های زیر مربوط به کدام ویژگی شناخت است؟

- گاهی به سمت چیزی می‌رویم یا از چیزی دور می‌شویم.
- ما در آغاز تولد چیزی نمی‌دانیم.
- حقایق فراوانی در عالم هست که آنها را نمی‌دانیم.
- افراد مختلف در مورد موضوع واحد، نظرهای متفاوت دارند.
- (۱) امکان شناخت - تدریجی بودن شناخت - محدوده شناخت - خطاپذیری شناخت
- (۲) امکان شناخت - تدریجی بودن شناخت - قلمروی شناخت - نسبی بودن شناخت
- (۳) توانایی شناخت - قلمروی شناخت - محدوده شناخت - خطاپذیری شناخت
- (۴) توانایی شناخت - تدریجی بودن شناخت - خطاپذیری شناخت - نسبی بودن شناخت

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - معرفت‌شناسی - مفهومی - ۱۱۰۶)

موارد را به ترتیب بررسی می‌کنیم:

مورد اول: این گزاره مربوط به **امکان شناخت یا توانایی شناخت** است. اینکه به سمت چیزی می‌رویم یا از چیزی دور می‌شویم و اینکه می‌کوشیم از خطرها فاصله بگیریم همه اینها نشانه توانایی ما در دانستن است.

این موارد چه ارتباطی با امکان شناخت دارند؟

اول باید چیزی را بشناسید که به سمت آن بروید یا از آن دور شوید؛ پس این موارد به توانایی شناخت انسان مربوط است.

مورد دوم: این گزینه مربوط به **تدریجی بودن شناخت** است. ما در آغاز تولد چیزی نمی‌دانیم، بلکه گام‌به‌گام با پدیده‌های جهان آشنا می‌شویم؛ یعنی با عمل آموختن و یادگیری در مسیر شناخت بیشتر پیش می‌رویم.

تمرین

همین الان به درس ۹ و ۱۰ فلسفه یازدهم رجوع کنید و نام فیلسوفانی که معتقد بودند که نفس انسان در هنگام تولد، هیچ چیز ندارد و استعداد محض است را یادداشت کنید. دیدگاه آنان به «تدریجی بودن» شناخت اشاره دارد.

مورد سوم: این گزینه مربوط به **محدوده شناخت یا قلمروی شناخت** است. ما می‌دانیم که علی‌رغم گستردگی شناخت و فهم ما از جهان و خود، باز هم شناخت ما محدود است؛ یعنی آگاه هستیم که در کنار دانسته‌ها و آموخته‌ها، حقایق فراوان دیگری در عالم هم هست که آنها را نمی‌دانیم و نمی‌شناسیم.

نکته مهم: اما بی‌ارتباط با این تست

محدود بودن توانایی شناخت انسان، لزوماً به‌خاطر محدودیت ابزارهای شناخت او نیست؛ بلکه اصل توانایی شناخت در انسان دارای محدودیت است.

مورد چهارم: این گزینه مربوط به **خطاپذیری شناخت** است. گاهی متوجه می‌شویم که بعضی از دانسته‌های ما درست نبوده و دچار خطا شده‌ایم. همچنان که گاهی متوجه می‌شویم که افراد مختلف درباره موضوع واحد، نظرها و باورهای متفاوت دارند.

تذکره!

نسبی بودن شناخت، دیدگاه سوفسطائیان است؛ نه فلاسفه.

کنکورشناسی

ویژگی‌های شناخت در کنکور ۱۳۹۹ به‌صورت مستقیم و در کنکور نوبت اول ۱۴۰۲ به‌صورت ترکیبی مورد توجه طراح قرار گرفته است. این مبحث همچنان شانس طراحی سؤال (حداقل به‌صورت ترکیبی با سایر مباحث درس) را دارد.

۱۰۸- کدام گزینه درباره چستی و امکان معرفت دقیق‌تر است؟

- (۱) معنا و مفهوم معرفت اساساً و به‌هیچ‌وجه قابل تعریف نیست.
- (۲) امکان معرفت امری بدیهی است و به همین خاطر هیچ‌گاه صراحتاً انکار نشده است.
- (۳) اینکه بگوییم «انسان هیچ شناختی از طبیعت اشیاء ندارد» بیانی از شکاکیت مطلق است.
- (۴) سوفیست‌ها در اینکه معیار پذیرش چیزی، مطابقت آن با واقعیت است، با فیلسوفان شباهت داشتند.

گام اول

صرف نظر از انکار واقعیت، آیا سوفسطائیان معتقد بودند که معیار شناختن چیزی، غیر واقعی بودن آن چیز است؟ یا اینکه باید واقعی باشد؟ قطعاً آن‌ها می‌گفتند که اگر می‌خواهیم چیزی را بشناسیم، باید آن چیز واقعی باشد؛ پس در این مورد با فیلسوفان شباهت داشتند.

گام دوم

حالا که معیار آن‌ها واقعی بودن یک چیز است، آیا رسیدن به این معیار را ممکن می‌دانستند؟ خیر! آن‌ها می‌گفتند درست است که باید به واقعیت برسیم، اما رسیدن به واقعیت امکان ندارد و هر کس هر چه بفهمد، همان واقعیت است.

گام سوم

دیدگاه سوفیست‌ها چگونه با فیلسوفان مقایسه می‌شود؟

تفاوت سوفیست‌ها با فیلسوفان این است که سوفیست‌ها شناخت مطابق با واقع را امکان‌پذیر نمی‌دانند، بنابراین شناخت حقیقت را نیز امکان‌پذیر نمی‌دانند و امکان شناخت را انکار می‌کنند. در حالی که فیلسوفان معتقدند شناخت مطابق با واقع امکان‌پذیر است، بنابراین شناخت حقیقت نیز امکان‌پذیر است و شناخت ممکن است.

به بیان دیگر...

تفاوت فیلسوفان و سوفیست‌ها در پذیرش این نیست که درک افراد، باید مطابق با واقع باشد؛ بلکه در امکان تحقق این معیار در واقعیت با یکدیگر اختلاف دارند. هر دو، این معیار را می‌پذیرند، اما سوفیست‌ها آن را ناممکن می‌دانند و فیلسوفان آن را ممکن می‌دانند.

یک برش از صفحه ۴۷ کتاب درسی فلسفه یازدهم برای اینکه یاد بگیرید که مفهومی بخوانید

سوفیست‌ها که به علت استفاده از مغالطه‌های مختلف در گفت‌وگوها و در محاکم قضایی هر باطلی را حق جلوه می‌دادند، به تدریج به این نظر رسیدند که انسان توانایی رسیدن به حقیقت را ندارد و نمی‌تواند به علمی که مطابق با واقع باشد، برسد.

پس معیار آن‌ها در ابتدا رسیدن به حقیقت بوده؛ اما فهمیدند که نمی‌توان به حقیقت رسید.

پس معیار آن‌ها مطابقت علم با واقع بود؛ اما توانایی انسان را برای رسیدن به آن انکار می‌کردند.

مشاوره

اگر از طرح شدن این نکته در آزمون شاکی هستید و به طراح بد و بیراه می‌گویید و معتقد هستید که چنین نکته‌ای اشتباه است و... باید بدانید که هر سال حداقل دو تست این چینی در کنکور طرح می‌شود؛ اما از آنجا که دستتان به طراح کنکور نمی‌رسد، نمی‌توانید به او چیزی بگویید و معتقدید که چون در کنکور آمده، پس درست است 😊. در آزمون‌های ماز، سعی می‌کنیم از طریق طرح نکات کاملاً صحیح که پشتوانه علمی درستی دارند، این شرایط را برای شما شبیه‌سازی کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

معنای معرفت از طریق تعریف لفظی یا لغوی قابل تعریف است.

دام تستی

به قید «به هیچ وجه» در این گزینه توجه کنید.

تذکره!

مفهوم «معرفت» نیازی به تعریف ندارد؛ نه اینکه قابل تعریف نباشد.

امکان معرفت امری بدیهی است؛ اما همین امر بدیهی نیز، چه در گذشته و چه در زمان حاضر، انکار شده است.

مثال

سوفیست‌ها به صورت کاملاً صریح به انکار معرفت پرداخته بودند.

۳ این گزاره بیانی از شکاکیت نسبی است؛ زیرا اصل شناخت را انکار نکرده است، بلکه صرفاً شناخت نداشتن یک محدوده خاص را بیان کرده است.

کنکورشناسی

در کنکور، تست‌هایی را مشاهده خواهید کرد که بخشی از گزینه درست است، اما بخش دیگر آن نادرست است؛ بنابراین همواره گزینه‌ها را کامل بخوانید و دنبال ایراد آن (حتی در حد یک کلمه) باشید. مثلاً در این تست، بخشی از گزینه ۲ درست و بخشی از آن نادرست بود.

۱۰۹- کدام عبارت درست است؟

- (۱) معرفت‌شناسی در گذشته همواره به عنوان شاخه‌ای مستقل درون فلسفه بوده است.
- (۲) امروزه دیگر مباحث معرفت‌شناسی صرفاً در ضمن مباحث فلسفی طرح نمی‌شود.
- (۳) هرگاه فیلسوفی درباره شناخت می‌اندیشد، ناگزیر دیدگاهی درباره جهان نیز دارد.
- (۴) توجه ویژه کانت در قرن هجدهم باعث شد فلسفه و معرفت‌شناسی هویتی یکسان پیدا کنند.

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - معرفت‌شناسی - خط به خط - ۱۱۰۶)

امروزه به علت طرح پرسش‌های جدی و جدید درباره معرفت و ظهور دیدگاه‌های گوناگون، این بخش از فلسفه به صورت شاخه مستقلی درآمده است و دیگر بر خلاف گذشته، در ضمن سایر مباحث فلسفی طرح نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ در گذشته معرفت‌شناسی به عنوان شاخه مستقل مطرح نبود و در ضمن مباحث فلسفی طرح می‌شد.

دام تستی

هرچند که معرفت‌شناسی همواره درون فلسفه بوده؛ اما از ابتدا شاخه‌ای مستقل نبوده است.

۳ این عبارت برعکس ذکر شده است؛ هنگامی که فیلسوفی درباره موضوعاتی مانند هستی، جهان و انسان می‌اندیشد، ناگزیر درباره خود اندیشیدن و شناخت نیز دیدگاهی دارد.

۴ توجه ویژه کانت سبب شد شاخه معرفت‌شناسی فلسفه رشد بیشتری پیدا کند؛ نه اینکه فلسفه با معرفت‌شناسی یکی شود و هویت یکسان پیدا کنند!

مشاوره

همواره عبارات کتاب را به دقت بخوانید و کلیدواژه‌ها را به خاطر بسپارید.

کنکورشناسی

جابه‌جا نوشتن علت و معلول یا برعکس ذکر کردن یک تقدم زمانی، از پرتکرارترین تله‌های تستی در سؤالات فلسفه یازدهم است که در گزینه ۳ از این تست نیز استفاده شده است.

۱۱۰- گزاره زیر می‌تواند از چه کسی باشد و حاکی از چه موضوعی در دانش فلسفه است؟

«اگر به قول پارمنیدس وجود چیزی است که در همه جا هست؛ به واقع تفاوتی با چیزی که در هیچ جا نیست، ندارد و چنین چیزی هیچ است».

- (۱) گرگیاس - هر کس هرچه بپندارد حقیقت است.
- (۲) گرگیاس - هیچ چیز در جهان خارج، وجود ندارد.
- (۳) پروتاگوراس - حقیقت، در میان مردم، نسبی است.
- (۴) گرگیاس - اگر چیزی وجود دارد، شناختنی نیست.

گزاره مذکور در صورت سؤال، مربوط به **انکار وجود** است و به «هیچ‌انگاری» اشاره دارد. این گزاره از زبان **گرگیاس** بیان شده که در مرحله اول، اعتقاد داشت که «هیچ چیز در جهان وجود ندارد».

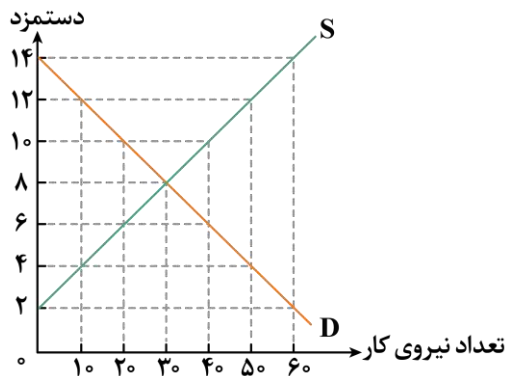
بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ گزاره «هرکس هرچه بپندارد حقیقت است» از **پروتاگوراس** است؛ نه **گرگیاس**.
- ۳ نسبی بودن حقیقت ربطی به صورت سؤال ندارد؛ زیرا در گزاره موجود در صورت سؤال، حقیقت کلاً **انکار شده** است.
- ۴ گزاره موجود در گزینه ۴ از **گرگیاس** است؛ اما ارتباطی با صورت سؤال که در آن وجود، انکار شده است، ندارد.

چرا انکار وجود تناقض‌آمیز است؟

اگر فردی این جمله را بگوید که «هیچ چیزی در جهان وجود ندارد» خودش وجود داشته که چنین ادعایی مطرح کرده؛ پس ادعایی تناقض‌آمیز را مطرح کرده است.

۱۱۱- با توجه به نمودار مقابل که مربوط به عرضه و تقاضای نیروی کار می‌باشد:

الف - رابطه بین دستمزد با عرضه نیروی کار چگونه است؟

ب - در کدام سطح از دستمزد بازار به تعادل می‌رسد؟

ج - در سطح دستمزد ۱۲ میلیون تومان، بازار در چه وضعیتی قرار دارد؟

(۱) معکوس - ۸ - مازاد تقاضای نیروی کار

(۲) مستقیم - ۱۰ - مازاد تقاضای نیروی کار

(۳) مستقیم - ۸ - مازاد عرضه نیروی کار

(۴) معکوس - ۱۰ - مازاد عرضه نیروی کار

(متوسط - رکود، بیکاری و فقر - نموداری - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

الف) بین دستمزد (قیمت نیروی کار) با مقدار عرضه آن رابطه مستقیم وجود دارد. به این معنا که با افزایش میزان دستمزد، عرضه نیروی کار بیشتر شده و در واقع، نیروی کار بیشتری تمایل به کار دارند. این در حالی است که بین دستمزد (قیمت نیروی کار) با مقدار تقاضای آن رابطه معکوس وجود دارد؛ به‌طوری‌که با افزایش دستمزد، مقدار تقاضا از طرف تقاضاکننده (کارفرما) کاهش می‌یابد و برعکس.

ب) آن سطح از دستمزد (قیمت نیروی کار) که در آن مقدار عرضه و تقاضای نیروی کار با هم برابر هستند، دستمزد تعادلی نام دارد که در نمودار مطرح شده در این سؤال، در سطح دستمزد ۸ میلیون تومان این تعادل وجود دارد.

ج) اگر سطح دستمزد از میزان دستمزد تعادلی بالاتر باشد (در این سؤال ۱۲ میلیون که از ۸ میلیون دستمزد تعادلی بالاتر است) بازار با مازاد عرضه نیروی کار و کمبود تقاضای نیروی کار از سمت کارفرمایان مواجه می‌شود.

نکته

اگر سطح دستمزد از میزان دستمزد تعادلی پایین‌تر باشد، بازار با مازاد تقاضای نیروی کار و کمبود عرضه نیروی کار مواجه خواهد شد.

۱۱۲- هر یک از موارد زیر به ترتیب به کدام نوع از بیکاری اشاره دارد؟

- آقای محسنی از کار قبلی خود استعفا داده تا در یک دوره جدید حسابداری شرکت کند و بعدها بتواند از کارشناسی حسابداری به شغل مدیریت حسابداری دست پیدا کند.

- مصطفی به‌تازگی فارغ‌التحصیل شده است ولی از آنجایی که به رشته تحصیلی خود علاقه‌ای ندارد، به دنبال شغلی متفاوت است که بتواند به‌صورت آنلاین فعالیت نماید.

- کشور نروژ به دنبال نیروی کار متخصص است و بسیاری از کارگران ساده این کشور شغلی پیدا نمی‌کنند.

- کشور عراق به علت جنگ داخلی، دچار رکود اقتصادی شده است و بسیاری از شرکت‌ها مجبور شده‌اند برای مدتی نیروهای خود را تعدیل نمایند.

(۲) اصطکاک - ساختاری - ساختاری - دوره‌ای

(۴) اصطکاک - اصطکاک - ساختاری - دوره‌ای

(۱) ساختاری - ساختاری - اصطکاک - فصلی

(۳) ساختاری - اصطکاک - اصطکاک - فصلی

مورد اول و مورد دوم بیکاری اصطکاکی: این نوع بیکاری شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند، همچنین شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند.

مورد سوم بیکاری ساختاری: بیکاری‌ای که ناشی از عدم تطابق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست.

مورد چهارم بیکاری دوره‌ای: بیکاری‌ای که هنگام رکود رخ می‌دهد و به دلیل کاهش میزان تولید، نیروی کار کمتری مورد نیاز است.

نوع بیکاری	تعریف
بیکاری اصطکاکی	- این نوع بیکاری شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. - همچنین شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. - این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورهای وجود دارد.
بیکاری فصلی	- زمانی اتفاق می‌افتد که کارگران به دلیل تغییرات فصلی شغل خود را از دست می‌دهند. - مانند برخی کارگران ساختمانی و کشاورزان در فصل زمستان
بیکاری ساختاری	- بیکاری‌ای که ناشی از عدم تطابق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست. - مثلاً نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد؛ ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.
بیکاری دوره‌ای	- بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. - در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.

۱۱۳- با توجه به جدول زیر که مربوط به یک کارخانه فرضی است:

الف - نرخ بیکاری چند درصد خواهد بود؟

ب - اگر کشور دچار رکود اقتصادی شده باشد، بیکاری رایج در کشور از کدام نوع از بیکاری است؟

جمعیت کل (نفر)	جمعیت پایین‌تر از ۱۵ سال (نفر)	جمعیت غیر فعال (نفر)	جمعیت شاغل (نفر)
۲۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰,۰۰۰

(۲) ۱۲/۵ درصد - دوره‌ای

(۴) ۱۵ درصد - ساختاری

(۱) ۱۰ درصد - دوره‌ای

(۳) ۸۰ درصد - ساختاری

بررسی موارد:

الف) با توجه به اطلاعات مندرج در جدول، ابتدا جمعیت بالای ۱۵ سال را محاسبه می‌کنیم که عبارت است از:

جمعیت ۱۵ سال و بالاتر + جمعیت زیر ۱۵ سال = جمعیت کل

$$210,000,000 = 70,000,000 + X$$

$$X = 210,000,000 - 70,000,000 \Rightarrow X = 140,000,000 \text{ جمعیت ۱۵ سال و بالاتر}$$

سپس جمعیت فعال را محاسبه می‌کنیم که عبارت است از:

جمعیت فعال + جمعیت غیر فعال = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر

$$140,000,000 = 60,000,000 + X$$

$$X = 140,000,000 - 60,000,000 \Rightarrow X = 80,000,000 \text{ جمعیت فعال}$$

سپس جمعیت بیکار را محاسبه می‌کنیم که عبارت است از:

جمعیت بیکار + جمعیت شاغل = جمعیت فعال

$$80,000,000 = 70,000,000 + X$$

$$X = 80,000,000 - 70,000,000 \Rightarrow X = 10,000,000 \text{ جمعیت بیکار}$$

حال با توجه به جمعیت بیکار، کافی است آن را به تعداد جمعیت فعال تقسیم و سپس ضرب در ۱۰۰ کنیم، پس به عدد ۱۲/۵ درصد می‌رسیم.

$$\frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100 \Rightarrow \frac{10,000,000}{80,000,000} \times 100 = 12.5\%$$

نرخ بیکاری

پ بیکاری دوره‌ای: بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.

۱۱۴- کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح و درست پرسش‌های زیر است؟

الف - روش کلی در تعیین میزان فقر چیست؟

ب - معیار بانک جهانی برای مشخص کردن فقر کدام است؟

ج - چه عواملی می‌تواند باعث بروز بیکاری در جامعه بشود؟

- ۱) به میزان درآمد دریافتی هر خانواده و منابع تأمین نیازها توجه ویژه داشته باشیم. - افرادی که زیر ۱/۹ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر نسبی‌اند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند. - افزایش قیمت کالاها و واردات بی‌رویه کالا
- ۲) نیازمندی‌های افراد و یا خانوار را با توانمندی‌های آنان برای دستیابی به آن نیازها مقایسه کنیم. - افرادی که زیر ۹/۱ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر مطلق‌اند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند. - تحریم‌ها و سختی واردات و صادرات
- ۳) به میزان درآمد دریافتی هر خانواده و منابع تأمین نیازها توجه ویژه داشته باشیم. - افرادی که زیر ۹/۱ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر نسبی‌اند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند. - افزایش قیمت کالاها و واردات بی‌رویه کالا
- ۴) نیازمندی‌های افراد و یا خانوار را با توانمندی‌های آنان برای دستیابی به آن نیازها مقایسه کنیم. - افرادی که زیر ۱/۹ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر مطلق‌اند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند. - تحریم‌ها و سختی واردات و صادرات کالا

(متوسط - رکود، بیکاری و فقر - مفهومی / خط به خط - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد:

الف روش کلی در تعیین میزان فقر آن است که نیازمندی‌های افراد و یا خانوار را با توانمندی‌های آنان برای دستیابی به آن نیازها مقایسه کنیم.

پ مطابق با معیار بانک جهانی، افرادی که زیر ۱/۹ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر مطلق‌اند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند.

ج عواملی چون ۱. واردات بی‌رویه کالا ۲. بروز تحریم و سختی واردات و صادرات ۳. وجود موانع قانونی: ۴. نوسان شدید کالاهای حوزه انرژی و ... می‌تواند باعث بروز بیکاری در جامعه شود.

عوامل ایجاد بیکاری و فقر در کشور:	قاچاق یا واردات کالایی که مشابه آن در کشور تولید می‌شود. (یکی از عوامل مهم بیکاری و فقر) عدم توانایی در بازپرداخت وام‌های کلان بانکی نبود فضای مناسب کسب و کار انتظار (ماه‌ها و حتی سال‌ها) برای اخذ مجوزهای دولتی یا معطل ماندن در پیچ‌وخم‌های اداری سازمان‌ها و نهادها جهت راه‌اندازی یک کارگاه تولیدی یا اضافه کردن خط تولید جدید قانون‌گذاری‌های متعدد، متناقض و دائماً در حال تغییر (این عوامل بر بی‌ثباتی فضای کسب و کار دامن می‌زنند). به‌عنوان مثال: شما برای تولید یک محصول وقت و سرمایه گذاشته‌اید و کارگاهی راه انداخته‌اید؛ ناگهان دولت قانون جدید ابلاغ می‌کند و تولید محصول شما را غیرقانونی اعلام می‌کند یا واردات آن را آزاد می‌کند.
عوامل بی‌ثباتی و ناامنی در فضای کسب و کار اقتصادی:	- قانون‌گذاری‌های متعدد، متناقض و دائماً در حال تغییر - اختلال در بازارهای انرژی جهان - بحران‌های محیط‌زیستی یا بهداشتی مانند ویروس کرونا - بی‌ثباتی در قیمت‌ها (به‌عنوان مثال در اقتصاد ایران بی‌ثباتی در قیمت‌ها، بر بی‌ثباتی بازار کار و فعالیت اقتصادی اثر منفی قابل توجهی گذاشته است و خود یکی از عوامل مهم بیکاری و رکود به‌شمار می‌رود.)

حواستون باشه!

در ایران، بی‌ثباتی در قیمت و تورم تأثیر منفی قابل توجهی بر بی‌ثباتی بازار کار و فعالیت اقتصادی گذاشته است.

۱۱۵- به ترتیب درستی یا نادرستی موارد زیر در کدام گزینه آمده است؟

- پشتوانه پول‌های فلزی، شمش‌های طلا و جواهرات نزد صراف‌ها یا بانک‌ها بود.
 - چک‌پول‌هایی که در معاملات مورد استفاده قرار می‌گیرند، همان پول‌های ثبتي یا تحريري می‌باشند.
 - کاهش قدرت نقدشوندگی رسیده‌ها موجب شد تا دولت، خود چاپ و انتشار اسکناس‌ها را بر عهده گیرد.
 - پول‌های کاغذی، تحریری یا الکترونیکی، خصوصیتی اعتباری دارند.
- (۱) نادرست - درست - نادرست (۲) نادرست - درست - نادرست - درست
(۳) درست - درست - نادرست - نادرست (۴) درست - نادرست - درست - درست

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - پول و نقدینگی - مفهومی / حفظی - ۱۰۰۹)

بررسی موارد:

امروزه پشتوانه پول‌های فلزی، کاغذی، تحریری و الکترونیکی که در دست افراد یا در حساب آن است، قدرت اقتصادی کشور است.

پول رایج	پشتوانه پول
پول طلا و نقره (قدیم)	همان طلا و نقره موجود در خود پول
پول کاغذی (قدیم)	پول‌های فلزی و شمش‌های طلا و جواهراتی که نزد صراف یا بانک بود.
پول‌های فلزی، کاغذی، تحریری و الکترونیکی که امروزه در دست افراد یا در حساب آن‌هاست.	قدرت اقتصادی کشور

- بی‌مبالاتی یا سوءاستفاده برخی صرافان از اعتماد مردم یا تعداد زیاد انواع رسیده‌ها و صرافی‌ها که آشنایی و اعتبارسنجی آن‌ها را برای مردم سخت کرده بود، موجب شد تا دولت‌ها برای جلوگیری از بروز این مشکلات به‌ناچار چاپ و انتشار اسکناس را بر عهده گیرند. فکر سپردن نشر پول به یک بانک تجاری از این‌جا شکل گرفت.

۱۱۶- کدام‌یک از موارد زیر در خصوص وظایف پول نمی‌تواند درست باشد؟

- (۱) نقش اصلی پول در مبادلات، آسان‌سازی مبادله است و این موضوع به وظیفه وسیله پرداخت در مبادلات مربوط است.
- (۲) واحد ارزش در اتحادیه اروپا یورو، در آمریکا دلار و در ایران ریال است که بیانگر نقش پول به‌عنوان وسیله سنجش ارزش است.
- (۳) در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند، می‌تواند وسیله مناسبی برای سنجش ارزش باشد.
- (۴) خرید اقساطی و رد و بدل کردن حواله‌های بانکی نیز از جمله مثال‌هایی برای نقش پول به‌عنوان وسیله پرداخت‌های آینده است.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - پول و نقدینگی - خط به خط - ۱۰۱۰)

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ نقش پول به عنوان وسیله پرداخت در مبادلات: شما در مبادلات خود، پول را می‌پذیرید؛ زیرا می‌دانید که دیگران نیز هنگام فروش کالاها یا خدمات خود، آن را خواهند پذیرفت. نقش اصلی پول در مبادلات، آسان‌سازی مبادله است.
- ۲ نقش پول به عنوان وسیله سنجش ارزش: با پول می‌توان ارزش کالاها را مشخص کرد و سپس ارزش نسبی آن‌ها را باهم سنجید. عملاً پول، کار خرید و فروش کالاهای مختلف و تبدیل قیمت‌ها را به یکدیگر آسان می‌کند. هر یک از کشورها دارای واحد ارزش خاص خود هستند؛ مثلاً واحد ارزش در اتحادیه اروپا یورو، در آمریکا دلار و در ایران ریال (تومان) است.
- ۳ در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند، می‌تواند وسیله مناسبی برای پرداخت آینده نیز باشد.
- ۴ نقش پول به عنوان وسیله پرداخت‌های آینده: در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند، می‌تواند وسیله مناسبی برای پرداخت آینده نیز باشد. این وظیفه پول در روزگار ما کاملاً محسوس است؛ زیرا بیشتر معاملات تجاری در مقابل پرداخت‌های آینده صورت می‌گیرد. خرید اقساطی و رد و بدل کردن حواله‌های بانکی نیز از همین نوع است. این موارد مربوط به وظیفه چهارم پول یعنی وسیله پرداخت‌های آینده است.

پول، به عنوان یک ابزار مبادله، نقش کلیدی در تسهیل معاملات، اندازه گیری ارزش ذخیره ثروت و وسیله ای برای پرداخت های آینده ایفا می کند.

یکی از مواردی که می تواند مورد نظر طراح قرار گیرد، وظایف پول است؛ سعی کنید به این وظایف توجه ویژه ای داشته باشید. □

۱۱۷- کدام گزینه جدول زیر را به ترتیب حروف الفبا به درستی کامل می کند؟

توضیحات	وظیفه پول
خرید اقساطی از این نوع است.	(ب)
(الف)	وسیله سنجش ارزش
نقش اصلی پول، آسان سازی مبادلات است.	(ج)

- (۱) هر کشور، واحد ارزش خاص خود را دارد. - وسیله پرداخت های آینده - وسیله پرداخت در مبادلات
- (۲) افراد در معاملات خود پول را قبول می کنند چون می دانند از طرف دیگران نیز پذیرفته می شود. - وسیله پس انداز و حفظ ارزش - وسیله سنجش ارزش
- (۳) افراد در معاملات خود پول را قبول می کنند چون می دانند از طرف دیگران نیز پذیرفته می شود. - وسیله پرداخت های آینده - وسیله سنجش ارزش
- (۴) هر کشور، واحد ارزش خاص خود را دارد. - وسیله پس انداز و حفظ ارزش - وسیله پرداخت در مبادلات

(متوسط - پول و نقدینگی - خط به خط - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

- (الف) وسیله سنجش ارزش: هر کشور واحد ارزش خاص خود را دارد، به طور مثال واحد پول اروپا، یورو و آمریکا دلار است.
- (ب) وسیله پس انداز و حفظ ارزش: خرید اقساطی از این نوع است.
- (ج) وسیله پرداخت در مبادلات: پول وسیله ای است که همه افراد آن را در معاملات می پذیرند؛ پس نقش اصلی پول، آسان سازی مبادلات است.

۱. وسیله پرداخت در مبادلات	- شما در مبادلات خود، پول را می پذیرید؛ زیرا می دانید که دیگران نیز هنگام فروش کالاها یا خدمات خود، آن را خواهند پذیرفت. - نقش اصلی پول در مبادلات = آسان سازی مبادله
۲. وسیله سنجش ارزش	- با پول می توان ارزش کالاها را مشخص کرد و سپس ارزش نسبی آن ها را با هم سنجید. - عملاً پول، کار خرید و فروش کالاهای مختلف و تبدیل قیمت ها را به یکدیگر آسان می کند. - هر کشور دارای واحد ارزش خاص خود است، مانند یورو در اتحادیه اروپا، دلار در آمریکا و ریال (تومان) در ایران
۳. وسیله پس انداز و حفظ ارزش	- شما با پرداخت پول می توانید نیازهای گوناگون خود را برطرف کنید. بعضی نیازها هر روزه و بعضی در طول زمان پیش می آید و فرد همواره باید مقداری پول را برای رفع نیازهای آینده خود نگهداری کند. - علاوه بر هزینه های روزمره، برخی هزینه های غیرقابل پیش بینی ای نیز هست که در موقعیت های خاص پیش می آید. - همچنین برخی اوقات افراد تمایل دارند بخشی از ثروت و دارایی خود را به شکل پول نگاهدارند.
۴. وسیله پرداخت های آینده	- در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند، می تواند، وسیله مناسبی برای پرداخت های آینده نیز باشد. - این وظیفه پول در روزگار ما کاملاً محسوس است؛ زیرا اکثر معاملات تجاری در مقابل پرداخت های آینده صورت می گیرد. - خریده های اقساطی و رد و بدل کردن حواله های بانکی نیز از همین نوع است.

۱۱۸- کدام یک از گزینه‌های زیر متضمن پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف - معنا و مفهوم «کاهش نرخ تورم» در کدام گزینه آمده است؟

ب - به ترتیب پشتوانه «پول‌های فلزی» در گذشته و زمانی که این نوع پول رایج بود و «پول‌های الکترونیکی و کاغذی که امروزه مورد استفاده قرار می‌گیرند» کدام است؟

- (۱) سطح عمومی قیمت‌ها با سرعت بیشتری، کاهش پیدا کرده است. - طلا و نقره موجود در خود پول، قدرت اقتصادی کشور
- (۲) سطح عمومی قیمت‌ها با سرعت کمتری، افزایش پیدا کرده است. - طلا و نقره موجود در خود پول، قدرت اقتصادی کشور
- (۳) سطح عمومی قیمت‌ها با سرعت بیشتری، کاهش پیدا کرده است. - شمش‌های طلا و جواهراتی که نزد صراف یا بانک بود، حجم پول در گردش
- (۴) سطح عمومی قیمت‌ها با سرعت کمتری، افزایش پیدا کرده است. - شمش‌های طلا و جواهراتی که نزد صراف یا بانک بود، حجم پول در گردش

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - پول و نقدینگی - مفهومی / خط به خط - ۱۰۰۹)

بررسی موارد:

الف) یکی از باورهای رایج میان مردم این است که گمان می‌کنند پول همان ثروت است. برای اینکه این باور را بیازمایید، کافی است به پولی که در جیب‌تان دارید فکر کنید، مثلاً شما با ۵۰۰۰ تومان پولی که در جیب دارید اکنون می‌توانید دو بسته بیسکویت بخرید در حالی که با همین ۵۰۰۰ تومان در ۱۰ سال پیش می‌توانستید یک پیراهن و در بیست سال قبل، یک کیف تهیه کنید. پس ارزش پول یا به عبارت دیگر، قدرت خرید پول کاهش پیدا کرده است. از طرفی اقتصاددانان افزایش در سطح عمومی قیمت‌ها را تورم می‌گویند. نرخ تورم، درصد افزایش سالانه سطح عمومی قیمت‌هاست. اگر قیمت کالاها در امسال نسبت به سال قبل ۲۰ درصد افزایش یافته باشد یعنی ما نسبت به سال قبل تورم ۲۰ درصدی داریم و این به معنای آن است که قدرت خرید پول ما ۲۰ درصد کاهش یافته یعنی با یک مقدار مشخص پول (مثلاً ۵۰۰۰ تومان) امسال ۲۰ درصد کمتر از سال قبل می‌توان کالا خریداری کرد، پس تورم نشان می‌دهد که قدرت خرید پول چقدر کاهش یافته است.

بین تورم و قدرت خرید پول، رابطه معکوس وجود دارد ← هر چقدر نرخ تورم بالاتر باشد، قدرت خرید پول کاهش می‌یابد و بالعکس.

زمانی که تورم کاهش پیدا می‌کند به این منظور است که سطح عمومی قیمت‌ها با سرعت کمتری افزایش پیدا کرده است؛ زیرا ماهیت تورم افزایش سطح عمومی قیمت‌هاست؛ در نتیجه سطح عمومی قیمت‌ها با سرعت کمتری افزایش پیدا کرده است.

پشتوانه	نوع پول	گذشته
همان طلا و نقره موجود در خود پول	پول فلزی (طلا و نقره)	
پول‌های فلزی و شمش‌های طلا و جواهرات نزد صرافان یا بانک‌ها	پول کاغذی	
قدرت اقتصادی کشور	پول‌های فلزی، کاغذی، تحریری و الکترونیکی	امروزه

توجه به پشتوانه پول‌های فلزی، کاغذی، (در گذشته و امروزه) تحریری و الکترونیکی از جمله مواردی است که می‌تواند مورد توجه طراحان قرار گیرد.

سعی کنید در سؤالات مربوط به پول‌های مختلف، ترتیب به‌وجود آمدن پول‌ها، مزایا و معایب آن‌ها را مدنظر قرار دهید. معمولاً عیب یک پول، مزیت پول بعدی می‌باشد. علت به‌وجود آمدن اسکناس توسط دولت‌ها، در کنکور اردیبهشت ۱۴۰۳ از جمله این موارد است.

۱۱۹- در خصوص موضوع تورم کدام گزینه می تواند پاسخ درست و مناسبی به پرسش های زیر باشد؟

الف - روش ترجیحی دولت برای مقابله و کنترل تورم در شرایط مازاد تقاضا چیست؟

ب - کدام یک از موارد زیر می تواند موجب بروز تورم شود؟

۱) افزایش ظرفیت های تولیدی - ثبات نرخ ارز

۲) افزایش واردات - هماهنگی بین افزایش تولید و افزایش نقدینگی در کشور

۳) افزایش ظرفیت های تولیدی - جنگ، سیل یا زلزله

۴) افزایش واردات - ناهماهنگ بودن افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - تورم - مفهومی / خط به خط - ۱۰۰۹)

بررسی موارد:

الف) اگر در اقتصاد جامعه ای مازاد تقاضا وجود داشته باشد، در این صورت دولت برای مقابله و کنترل تورم باید میزان عرضه کالاها را افزایش دهد. دولت به دو روش می تواند عرضه را افزایش دهد؛ روش اول آن است که ظرفیت های تولیدی را افزایش دهد؛ اما از آنجا که این روش معمولاً زمان بر است، دولت ها ترجیح می دهند از طریق افزایش واردات، بازار را تنظیم کنند؛ بنابراین گزینه ۱ و ۳ حذف می شوند.

علل به وجود آمدن تورم در جامعه
نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد (فزونی تقاضا بر عرضه) فرض کنید در بازار خودرو با مازاد تقاضا روبه رو هستیم. (تقاضا زیاد، اما خودرو به اندازه تقاضاکنندگان وجود ندارد.) در این حالت تنها عده محدودی از تقاضاکنندگان (آنهایی که قیمت بالاتری برای خودرو حاضرند بپردازند.) می توانند صاحب خودرو شوند. در نتیجه قیمت خودرو افزایش می یابد. اگر سایر کالاها نیز مشابه بازار خودرو، افزایش قیمت داشته باشند، کم کم سطح عمومی قیمت ها در جامعه افزایش و نرخ تورم کل کشور نیز افزایش می یابد. در این شرایط دولت برای مقابله و کنترل تورم باید میزان عرضه کالاها را افزایش دهد. روش های دولت برای افزایش عرضه کالاها: ۱. ظرفیت های تولیدی را افزایش دهد. (این روش زمان بر است.) ۲. از طریق افزایش واردات، بازار را تنظیم کنند. (روش ترجیحی دولت) جنگ، سیل یا زلزله ممکن است تولید و عرضه محصولات را کم نماید. نقدینگی ناهماهنگ با تولید (ناهماهنگ بودن افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید می تواند سبب تورم شود.) در این شرایط دولت موظف است تا با کنترل میزان نقدینگی در کشور، تورم را کنترل کند. در کشور ما افزایش درآمدهای نفتی هرچند گاهی به افزایش ظرفیت های تولیدی کمک کرده است، اما باعث رشد درآمدهای اقتصادی و رشد حجم نقدینگی در کشور می شود که تورمزا است. در کشور ما نوسانات نرخ ارز هم می تواند اثر منفی بر ارزش پول ملی ما بگذارد و باعث کاهش قدرت خرید پول ملی و در نتیجه تورم شود.

تورم به افزایش مداوم و کلی قیمت کالاها و خدمات در یک اقتصاد طی یک دوره زمانی مشخص گفته می شود. به عبارت ساده تر، تورم به این معناست که با گذشت زمان، مقدار مشخصی پول قادر به خرید کالای کمتری نسبت به گذشته است. این پدیده، قدرت خرید پول را کاهش می دهد و بر زندگی روزمره مردم، کسب و کارها و اقتصاد کلان تأثیر می گذارد.

مفاهیم مربوط به تورم از جمله مواردی است که می تواند مورد توجه طراحان قرار گیرد.

۱۲۰- در جدول روبه‌رو سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدا و انتهای یک سال مشخص برای سه کشور فرضی R، S و T نمایش داده شده است.

کشورها	سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال	سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال
R	۸۰۰	۱۱۲۰
S	۱۲۸۰	؟
T	؟	۲۲۴۰

با فرض نرخ تورم یکسان در هر سه کشور:

الف - سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال برای کشور S

ب - سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال برای کشور T

ج - نرخ تورم در سه کشور

$$۱۶۸۰(۲) - ۱۱۲۰ - ۶۰ \text{ درصد}$$

$$۱۹۷۲(۴) - ۱۱۲۰ - ۴۰ \text{ درصد}$$

$$۱۷۹۲(۱) - ۱۶۰۰ - ۶۰ \text{ درصد}$$

$$۱۷۹۲(۳) - ۱۶۰۰ - ۴۰ \text{ درصد}$$

(دشوار - تورم - محاسباتی - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۳

از نظر اقتصادی تورم بیانگر افزایش سطح عمومی قیمت‌ها است. بر همین اساس برای محاسبه تورم کافی است از فرمول زیر استفاده کنیم:

$$\text{نرخ تورم} = \frac{\text{سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال} - \text{سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال}}{\text{سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال}} \times ۱۰۰$$

نکته مهم این است که در هر سه کشور نرخ تورم یکسان است. بر همین اساس برای محاسبه نرخ تورم می‌توانیم از داده‌های کشور R بهره ببریم؛ بنابراین داریم:

$$\text{نرخ تورم کشور R} = \frac{۱۱۲۰ - ۸۰۰}{۸۰۰} \times ۱۰۰ = \frac{۳۲۰}{۸۰۰} \times ۱۰۰ = ۴۰\%$$

$$\text{نرخ تورم کشور R} = \text{نرخ تورم کشور S} = \text{نرخ تورم کشور T} = ۴۰ \text{ درصد}$$

با محاسبه نرخ تورم می‌توان سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال کشور T را محاسبه کرد. بر این اساس سطح عمومی قیمت‌های ابتدای سال کشور T را به‌عنوان X در نظر می‌گیریم و خواهیم داشت:

$$\text{نرخ تورم کشور T} = \frac{۴۰}{۱۰۰} = \frac{۲۲۴۰ - X}{X} \Rightarrow ۰/۴ = \frac{۲۲۴۰ - X}{X} \Rightarrow ۰/۴X = ۲۲۴۰ - X$$

$$\Rightarrow ۱/۴X = ۲۲۴۰ \Rightarrow X = \frac{۲۲۴۰}{۱/۴} = ۱۶۰۰$$

$$\text{نرخ تورم کشور S} = \frac{۴۰}{۱۰۰} = \frac{X - ۱۲۸۰}{۱۲۸۰} \Rightarrow ۰/۴ \times ۱۲۸۰ = X - ۱۲۸۰ \Rightarrow ۵۱۲ = X - ۱۲۸۰ \Rightarrow X = ۵۱۲ + ۱۲۸۰ = ۱۷۹۲$$

راه‌حل تستی برای پاسخ‌گویی به سؤال در مدت زمان کمتر

در سؤال‌هایی که نرخ تورم به ما داده شده است و قیمت سال قبل (یا سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال) و یا سال جدید (یا سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال) را از ما می‌خواهد، می‌توان خیلی راحت به جواب رسید.

ابتدا باید عدد تورم را به‌صورت اعشاری بنویسیم، و سپس آن را با عدد ۱ جمع کنیم.

یعنی اگر نرخ تورم برابر با ۴۰ درصد است می‌شود: ۰/۴ و سپس با یک جمع می‌کنیم و برابر می‌شود با: ۱/۴

حال دو تا حالت پیش می‌آید:

حالت اول: (مانند کشور T)

سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال را داریم و باید سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال را به‌دست بیاوریم. در این حالت باید سطح عمومی قیمت‌ها در

$$\frac{۲۲۴۰}{۱/۴} = ۱۶۰۰$$

انتهای سال را بر عدد به‌دست آمده (۱/۴) تقسیم کنیم:

حالت دوم: (مانند کشور S)

سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال را داریم و باید سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال را به دست بیاوریم. در این حالت باید سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال را در عدد به دست آمده (۱/۴) ضرب کنیم:

$$۱۲۸۰ \times ۱/۴ = ۱۷۹۲$$

تورم به افزایش مداوم و کلی قیمت کالاها و خدمات در یک اقتصاد طی یک دوره زمانی مشخص گفته می‌شود. به عبارت ساده‌تر، تورم به این معناست که با گذشت زمان، مقدار مشخصی پول قادر به خرید کالای کمتری نسبت به گذشته است. این پدیده، قدرت خرید پول را کاهش می‌دهد و بر زندگی روزمره مردم، کسب‌وکارها و اقتصاد کلان تأثیر می‌گذارد.

دانش‌آموزان به مسائل مربوط به نرخ تورم دقت لازم را داشته باشند که در کنکور تیر ۱۴۰۳ و دی ۱۴۰۱ به عنوان یک تست طراحی شد.

دوازدهم
انسانی

مشاور خودت باش!

برنامه مطالعاتی تابستان ۱۴۰۴

ویژه آزمون ۱۳ شهریور ماه

۷۰ تا ۸۰ لقمه برای ۱۴ روز!

در این دو هفته، ۱۳ روز مطالعه داری و هر روز ۱۳ زنگ داری که برابر است با ۱۶۹ زنگ!

اگر برای هر روز ۲، ۳ زنگ رو هم انعطاف برنامه در نظر بگیریم ۳۹ زنگ انعطاف برنامه میشه که اگر از ۱۶۹ کم کنیم در مجموع در این دو هفته حدود ۱۳۰ زنگ مطالعه خواهی داشت. که باید لقمه‌ها را در این زنگ‌ها بچینی.

سعی کنید چیدن لقمه‌ها در هر روز را، شب قبل از همان روز انجام دهید و پیش‌پیش همه لقمه‌ها را در برنامه دوهفته‌ای نچینید.

هر لقمه رو توی چه زنگی بخونیم؟

دوست عزیزم این نکاتی رو که بهت می‌گم حتماً حتماً بخون و برای برنامه‌ریزی در نظر بگیر: هر زنگ برای هر کس یکی از حالت‌های زیر رو داره و معمولاً این حالت در همه روزها همینه

حالت سوم: کم انرژی

حالت دوم: معمولی

حالت اول: پر انرژی

از طرف دیگه لقمه‌ها برای هر کسی سه حالت دارن:

لقمه‌های سنگین

لقمه‌های معمولی

لقمه‌های باقلوا

شاید یه لقمه برای تو باقلوا باشه ولی برای دوستت سنگین و همینطور یک زنگ برای تو پرانرژی باشه و برای دوستت معمولی. پس اینجا هست که هر نفر باید از خودش شناخت داشته باشه تا بتونه برنامه خودشو بنویسه.

پس بهترین برنامه‌ریز خودتی.

با این که سعی شده لقمه‌ها طوری انتخاب بشه که مطالعه و تستش با هم در دو زنگ باشه، اما قرار نیست حتماً حتماً اینطوری باشه و اگه لقمه‌ای بیشتر یا کمتر از دو زنگ وقتت رو گرفت به زمان اهمیت نده و اولویتت رو یادگیری کامل مطلب بذار.

خب حالا سعی کن برای هر زنگ لقمه‌های مناسب برداری.

لقمه‌های انرژی‌گیر برای زنگ‌های پرانرژی

لقمه‌های معمولی برای زنگ‌های معمولی

لقمه‌های باقلوا برای زنگ‌های کم‌انرژی

راهنمای لقمه‌های آزمون ۱۳ شهریور ماه

۵۱ لقمه، ۳۹ تا لقمه جدید، ۱۲ لقمه مروری

در این آزمون ۳۹ تا لقمه جدید داری که نیاز به مطالعه داره و ۱۲ تا لقمه مروری که قبلاً همه رو خوندی و نیازی نیست مطالعه عمیق کنی و بهشون زنگ اختصاص بدی. پیشنهاد ما اینه به هر لقمه جدید یا مطالعه عمیق دو زنگ اختصاص بدی یک زنگ واسه مطالعه‌اش و یک زنگ هم واسه تستش.

واسه لقمه‌های مروری هم میتونی هر ۳ یا چهار لقمه رو توی یک زنگ مرور کنی.

داخل کاربرگ

لقمه‌های جدید با این رنگ و لقمه‌های مروری با این رنگ مشخص شده‌اند.

ریاضی و آمار	
لقمه (۱)	آمارگیری و گردآوری ۷۱ تا ۸۰
لقمه (۲)	مقیاس های اندازه گیری ۸۰ تا ۸۴
لقمه (۳)	معیارهای گرایش به مرکز ۸۵ تا ۸۸
لقمه (۴)	انحراف معیار ۸۹ تا ۹۲
لقمه (۵)	توزیع و چارک ۹۲ تا ۹۸
علوم و فنون ادبی دهم	
لقمه (۱)	سبک سده پنجم و ششم ۷۹ تا ۸۷
لقمه (۲)	قافیه ۸۸ تا ۹۶
لقمه (۳)	جناس و انواع آن ۹۷ تا ۱۰۱
علوم و فنون ادبی دوازدهم	
لقمه (۱)	ستایش ۱۰
لقمه (۲)	شاعران و ادبیات دوره بازگشت ۱۱ تا ۱۵
لقمه (۳)	شعر و نثر دوره بیداری ۱۶ تا ۲۱
لقمه (۴)	پایه های آوایی ناهمسان ۲۲ تا ۲۸
لقمه (۵)	مراعات نظیر ۲۹ تا ۳۱
لقمه (۶)	تلمیح و تضمین ۳۱ تا ۳۷
جامعه شناسی دهم	
لقمه (۱)	تغییرات هویت اجتماعی ۸۶ تا ۹۲
لقمه (۲)	علل درونی تحولات هویتی ۹۳ تا ۹۹
لقمه (۳)	علل بیرونی تحولات هویتی ۱۰۰ تا ۱۰۷

روانشناسی	
لقمه (۱)	تعریف، اهمیت، انواع و ویژگی های حل مسئله ۱۱۲ تا ۱۱۹
لقمه (۲)	مراحل حل مسئله و عوامل موثر بر آن ۱۱۹ تا ۱۲۳
لقمه (۳)	روش های حل مسئله ۱۲۳ تا ۱۲۹
لقمه (۴)	پیامدهای ناتوانی در حل مسئله ۱۳۰ تا ۱۳۳
لقمه (۵)	تعریف تصمیم گیری و انواع آن ۱۳۴ تا ۱۴۰
لقمه (۶)	ملاک ها و سبک های تصمیم گیری ۱۴۱ تا ۱۴۸
لقمه (۷)	مراحل، موانع و پیامدها در تصمیم گیری ۱۴۸ تا ۱۵۷
عربی دهم	
لقمه (۱)	ترجمه درس ششم ۸۱ تا ۸۴
لقمه (۲)	اعراب اجزا جمله ۸۵ تا ۸۸
لقمه (۳)	تمرین درس ششم ۸۹ تا ۹۲
لقمه (۴)	ترجمه درس هفتم ۹۳ تا ۹۶
لقمه (۵)	فعل مجهول ۹۷ تا ۹۹
لقمه (۶)	تمرین درس هفتم ۱۰۰ تا ۱۰۴
عربی دوازدهم	
لقمه (۱)	ترجمه و لغات درس اول ۱ تا ۴
لقمه (۲)	حروف مشبته بالفعل ۵ تا ۸
لقمه (۳)	لا النافیه للجنس ۹ تا ۱۰
لقمه (۴)	تمارین درس اول ۱۱ تا ۱۴

تاریخ دهم	
لقمه (۱)	اشکانیان و ساسانیان ۹۰ تا ۹۸
لقمه (۲)	آیین کشورداری ۹۹ تا ۱۰۸
لقمه (۳)	جامعه و خانواده ۱۰۹ تا ۱۱۷
جغرافیا دهم	
لقمه (۱)	پراکندگی و رشد جمعیت ۶۳ تا ۶۹
لقمه (۲)	ساختمان جمعیت و سیاست های جمعیتی ۷۰ تا ۷۶
لقمه (۳)	تقسیمات کشوری ایران ۷۷ تا ۸۲
منطق دهم	
لقمه (۱)	قضیه شرطی ۸۳ تا ۸۹
لقمه (۲)	قیاس استثنایی ۹۰ تا ۹۶
فلسفه یازدهم	
لقمه (۱)	ابزارهای شناخت ۵۰ تا ۵۷
لقمه (۲)	تاریخچه تا قبل دوره جدید اروپا ۵۸ تا ۶۳
لقمه (۳)	دوره جدید اروپا ۶۴ تا ۶۸
فلسفه دوازدهم	
لقمه (۱)	هستی و چیستی ۱ تا ۷
لقمه (۲)	جهان ممکنات ۸ تا ۱۲
لقمه (۳)	علیت و دیدگاه فیلسوفان اروپایی ۱۳ تا ۱۸

اقتصاد	
لقمه (۱)	مقاوم سازی اقتصاد ۱۰۵ تا ۱۱۵
لقمه (۲)	رشد اقتصادی و محاسبه آن ۱۱۶ تا ۱۲۳
لقمه (۳)	شاخص های پیشرفت اقتصادی ۱۲۴ تا ۱۲۸

لقمه جدید (نیاز به مطالعه عمیق)
لقمه مروری (نیاز به مطالعه مروری)

تاریخ / زنگ	۶ تا ۷	۷:۲۰ تا ۸:۲۰	۸:۳۰ تا ۹:۳۰	۹:۵۰ تا ۱۰:۵۰	۱۱ تا ۱۲	۱۲:۲۰ تا ۱۳:۲۰	۱۴:۵۰ تا ۱۵:۵۰	۱۶ تا ۱۷	۱۷:۲۰ تا ۱۸:۲۰	۱۸:۳۰ تا ۱۹:۳۰	۱۹:۳۰ تا ۲۰:۵۰	۲۱ تا ۲۲	۲۲:۲۰ تا ۲۳:۲۰	جمع ساعت روز	جمع ساعت هفته
جمعه ۳۱ مرداد															
شنبه ۱ شهریور															
یکشنبه ۲ شهریور															
دوشنبه ۳ شهریور															
سه شنبه ۴ شهریور															
چهارشنبه ۵ شهریور															
پنجشنبه ۶ شهریور															
جمعه ۷ شهریور															
شنبه ۸ شهریور															
یکشنبه ۹ شهریور															
دوشنبه ۱۰ شهریور															
سه شنبه ۱۱ شهریور															
چهارشنبه ۱۲ شهریور															
پنجشنبه ۱۳ شهریور															
آزمون ماز															
تحلیل آزمون ماز															

آزمون یه امتحان نیست، یه راهنماست که راه رو نشونت میده!

**بعضی ها فکر میکنن آزمون فقط یه نمره ست
که بگه خوب بودی یا نه...**

ولی آزمون درست یه چرخه می سازه:
برنامه ریزی می کنی، اجرا می کنی، نتیجتو می سنجی، اشتباه تو میفهمی و اصلاح می کنی
و این روند هی تکرار می کنی و دوباره ادامه میدی تا مدام بهتر بشی...

بعد از هر آزمون باید چکار کنید؟

- ۱ باید برید سراغ تحلیل آزمون و بررسی سوالات غلط. چرا این سوال غلط زدی؟
برای هر سوال یه پاسخ پیدا کن، تا نقص های مطالعاتیت رو پیدا کنی.
- ۲ حالا وقت بررسی سوالات نزده و سوالاتی هست که درست زدی! آیا راه حل تو درست بوده یا
شانسی به پاسخ رسیدی؟ اگر اون سوال جواب ندادم علتش چی بوده؟
- ۳ با توجه به بررسی هایی که انجام دادی یه برنامه درست و اصولی بریز برای دوهفته بعدی که
دیگه این اشتباهات نداشته باشی و رفعشون کنی!

اشتراک الماس در این چرخه چه نقشی داره؟

- کلاس های آنلاین با اساتید رتبه ساز (آموزش اصولی از پایه و فهمیدن نواقص مطالعاتی)
- آزمون های استاندارد ۲ هفته ای یکبار (شبیه ساز کنکورهای سال قبل بررسی مدام مسیر)
- پوشش نهایی و کنکور با کلاس ها و آزمون های متفاوت

نظر رتبه یک کنکور ۱۴۰۳ درمورد **اشتراک الماس**

صبا معصوم نیا

الماس واقعا فوق العاده و کامل بود و هربار که محصول جدیدی قرار داده میشد
میگفتم اخه چرا تا همین الانم بیشتر از هزینه ای که کردیم خدمات گرفتیم

اشتراک الماس همون یار و دوستی هست که تا آخر همراهت فرصت طلایی تابستان را از دست ندهید

همین امروز اقدام کنید

مشاوره رایگان: ۰۲۱۱۴۰۲

الماس موفقیت شما اینجا تراشیده می شود

WWW.ArefOnline.ir

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

پیش خوانی پایه دوازدهم

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه پاسخ

پنجشنبه ۳۰ مرداد ماه ۱۴۰۴

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده اید
- ✓ نکات و درسنامه های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

دیس	مسئول درس	طراحان	ویراستاران
زبان و ادبیات فارسی	حسن وسکری	حسن وسکری - مهدی ضیایی - علی امیر سلیمانی افشین محی الدین - مجتبی بلاغتی ابوالفضل غلامی - مهران قندی - فاطمه حمیدی	فاطمه عباسی - اعظم نوری نیا محمد رزمی - محمد جواد بانسی
زبان عربی	هاله کریمی	هاله کریمی - کاظم غلامی - محمد علی تابانفر محمد علی کاظمی نصر آبادی - روح الله گلشن	مریم آقایی - کیارش پور مهدی سید دانیال محمدی نیا
فلسفه	امیر محمد نصیری	امیر محمد نصیری - حسن صدری - کیمیا طهماسبی الهه فاضلی - محمد قربانی - محمد کشوری	کیمیا طهماسبی - حسن صدری ساناز نامداری

تیم اجرایی و تولید آزمون

مرضیه بنیانی

یگانه پور ابراهیم

آتنا عبدالرحیم زاده

سرپرست آزمون: فائزه زارع

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستند تا آزمون‌های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت‌های خوبتون انرژی می‌گیریم. مرسی که همراهمون هستین.

راستی! حتماً در نظر سنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهاداتتون رو برامون بنویسین.

دکتر رسول خنجری - واحد آزمون ماز

به کدام سؤال‌ها در آزمون جواب بدیم؟

توی مقاله قبلی یاد گرفتیم چطور زمان آزمون رو بین درس‌ها تقسیم کنی و سؤالات رو توی دو دور جواب بدی. حالا وقتشه یک مهارت دیگه یاد بگیریم: **اولویت‌بندی حرفه‌ای سؤال‌ها**. یعنی بدونی کدوم سؤال‌ها رو اول بزنی تا با همون زمان و انرژی، درصد بیشتری بگیریم.

یک باور اشتباه درباره سؤال‌های سخت

بعضیا فکر می‌کنن اگه به یک سؤال خیلی سخت و وقت‌گیر جواب بدن، خیلی از بقیه جلو می‌افتن. ولی واقعیت اینه که توی کنکور، سخت یا آسون بودن سؤال، هیچ تأثیری روی درصد نداره.

مثلاً اگه یک درس ۲۰ سؤال داشته باشه و تو ۱۴ تا رو جواب بدی که ۳ تا غلط باشه، یکی از درست‌ها حریف میشه و درصدت میشه:

$$50\% = 20 \div 40$$

فرقی نمی‌کنه سؤال سخت زده باشی یا آسون؛ آخرش تعداد درست‌ها مهمه. پس باید دنبال سؤال‌های آسون‌تر و سریع‌تر بگردی تا بیشترین درست رو توی کمترین زمان بزنی.

چطور سؤال‌های سریع‌تر رو پیدا کنیم؟

این مهارت یک‌شبه به دست نیامد، اما با تمرین و چند تا نکته می‌تونی زودتر یادش بگیریم:

■ سؤالات محاسباتی یا غیرمحاسباتی؟

سؤالای محاسباتی معمولاً وقت بیشتری می‌گیرن. البته گاهی ظاهر سؤال محاسباتیه ولی جواب‌ها عدد نیستن یا راه‌حل کوتاهیه، اینارو سریع‌تر میشه زد.

■ طول سؤال و گزینه‌ها

سؤالای کوتاه و تعریفی رو یا می‌دونیم یا نمی‌دونیم؛ تکلیفشون تو همون چند ثانیه مشخص میشه. اما سؤالای بلند با متن پیچیده یا گزینه‌های طولانی، معمولاً وقت‌گیرترن.

■ سؤالای تحلیلی

سؤالایی که باید چند مورد رو مقایسه یا بررسی کنی، زمان بیشتری می‌خوان. اگه دیدی باید چند بار برگردی و اطلاعات رو تطبیق بدی، بذارش برای دور دوم.

■ گیر نکن!

وقتی سؤال رو می‌خونی، اگه راه‌حل واضح و سریع تو ذهنت اومد، احتمالاً سؤال سریعه. ولی اگه توی ۳۰-۴۵ ثانیه حس کردی داری گیر می‌کنی یا زمان می‌پره، ردش کن و علامت بزن برای بعد.

■ اسکن سریع

وقتی وقتت محدوده، اول سؤالای یک درس رو سریع با چشم اسکن کن. سؤالای کوتاه و ساده‌تر رو علامت بزن تا توی دور اول به سراغشون بری.

یادت باشه:

«سؤال سریع» لزوماً «آسون» نیست! ممکنه یک سؤال مفهومی عمیق باشه ولی سریع جواب بدی، و یک سؤال ساده رو به خاطر محاسبات طولانی دیر حل کنی. سرعت فقط به سؤال ربط نداره، به تمرکز و دقت هم بستگی داره.

تمرین کن تا چشم‌هات تیز بشه!

بهترین راه برای قوی شدن توی این مهارت، تمرینه. موقع تست زدن توی خونه یا آزمون‌های آزمایشی:

■ با زمان واقعی تمرین کن:

وقتی توی خونه تست میزنی، تایمر بذار. برای هر سؤال، مثل جلسه آزمون، ۴۵-۵۰ ثانیه برای دروس خوندنی و ۶۰-۷۰ ثانیه برای دروس محاسباتی وقت داشته باش. این کار باعث میشه ذهنت یاد بگیره سرعت لازم رو پیدا کنه و بفهمی کدوم سؤال ارزش وقت گذاشتن داره.

■ بعد از آزمون، تحلیل کن:

فقط درست یا غلط بودن رو نگاه نکن. از خودت پرس:

چرا این سؤال رو سریع حل کردم؟

چرا روی این سؤال وقت تلف شد؟

آیا سؤال وقت گیر رو اشتباهی در دور اول انتخاب کردم؟

چه نشونه‌هایی باعث شد سؤالی رو سریعی تشخیص بدم؟

■ دفترچه نشونه‌ها بساز:

تو یه دفتر جداگانه، نشونه‌های سؤالات سریع تر رو بنویس. مثلاً:

سؤالات کوتاه + گزینه‌های مشخص = سریع تر

سؤالات تحلیلی + متن طولانی = وقت گیر

سؤال محاسباتی ساده با اعداد راحت = سریع تر

این دفترچه کم کم تبدیل به مرجع شخصی تو میشه و چشمت رو تیزتر می‌کنه.

با تکرار این کار، کم کم چشم‌هات تیز میشه و توی جلسه کنکور می‌تونی سؤالات سریع تر رو شکار کنی و زمانت رو برای سؤالات وقت گیرتر نگه داری.

جمع‌بندی آخر...

● همه سؤال‌ها ارزش پکسای دارن، پس دنبال سختی و سخت‌تر بودن نرو.

● سؤالاتی رو اول جواب بده که سریع‌تر می‌تونی حل کنی.

● سؤالاتی وقت گیر رو برای دور دوم بذارتا چیزی از دستت در نره.

● با قدرین زیاد، سرعت تشخیصت بالا میره و استرست توی جلسه کمتر میشه.

هر آزمون آزمایشی فرصتیه برای قوی‌تر شدن توی این مهارت. آله پاره‌ها و پاره‌ها قهرنش کنی، روژ لکوره‌ی تویی بدون استرس، بهترین درصد ممکن رو بگیری.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

تاریخ ادبیات قرن‌های دوازدهم و سیزدهم / پایه‌های آوایی ناهمسان
صفحه‌های ۱۰ تا ۲۸

بودجه‌بندی
این آزمون

سهم در
کنکور

این مبحث حدوداً ۲ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

۱- از دیدگاه تاریخ ادبیات، چند مورد از عبارات‌های زیر نادرست است؟

- بهار در قصیده بیش‌تر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
- در عصر بیداری با وجود تمرکز عمده فعالیت‌های سیاسی و مطبوعاتی در تهران، شعر و ادب در تبریز جلوه بیش‌تری داشت.
- شاعران دوره بازگشت به سبب فقر فرهنگی جامعه و سستی و رخوت حاکم بر ادبیات، به پیروی از اسلوب‌های کهن پرداختند.
- اگرچه ایرج میرزا در ردیف شاعران آزادی‌خواه مشروطه قرار می‌گیرد، ولی در شعر وی اندیشه‌های نوگرایانه وجود ندارد.
- آشنایی با مسعود سعد، طبع فرخی را شکوفا ساخت. وی در دوره هفتم مجلس نماینده مردم یزد شد.

(۴) یک

(۳) دو

(۲) سه

(۱) چهار

(متوسط - ادبیات دوره بیداری - خط به خط - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

فقط مورد «۳» درست است. در باقی عبارات خطا دیده می‌شود.

بررسی موارد نادرست:

- ادیب‌الممالک فراهانی در قصیده بیش‌تر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
- در عصر بیداری به دلیل تمرکز عمده فعالیت‌های سیاسی و مطبوعاتی در تهران، شعر و ادب هم در پایتخت جلوه بیش‌تری داشت.
- در شعر ایرج میرزا اگرچه اندیشه‌های نوگرایانه وجود دارد، ولی جایگاه خانوادگی و تفکرات شخصی او، مانع از آن می‌شود که در ردیف شاعران آزادی‌خواه مشروطه قرار گیرد.
- آشنایی با سعدی، طبع فرخی را شکوفا ساخت.

رشد و شکوفایی قابل توجهی در تاریخ ادبیات ایران نیست.

شاعران از سبک هندی روی گردانده‌اند.

هنوز تأثیراتی از سبک هندی و مکتب وقوع در اشعار هست.

از انقراض دولت صفویه تا آغاز سلطنت فتحعلی‌شاه
قاجار

تثبیت حکومت مرکزی

پرو رونق‌تر شدن بازگشت به شیوه گذشتگان در ادبیات

سلسله قاجار

پیشینه نهضت بازگشت

اصفهان مشتاق اصفهانی و دیگران در زمان نادرشاه و کریم‌خان زند

نشاط عبدالوهاب نشاط (قاجار)

خاقان فتحعلی‌شاه قاجار در تهران

انجمن‌های ادبی

هدف: رهایی بخشیدن شعر از انحطاط اواخر دوره صفوی و بعد از آن

روش: تقلید از آثار پیشینیان

نتیجه: پیدایش سبک بازگشت (حد واسط سبک هندی و سبک بیداری)

در ایجاد نهضت بازگشت ادبی عوامل زیر تأثیر داشتند:

۱. تاراج کتابخانه اصفهان که سبب شد تعدادی از کتاب‌های کتابخانه سلطنتی به دست مردم افتد و ارتباط مجدد اهل ذوق با ادب کهن برقرار شود.
۲. توجه به ادبیات در دربار قاجاریه و رونق بازار شعر و شاعری و مدح شاهان
۳. تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری.

عوامل زیر در بیداری جامعه مؤثر بودند:

۱. تأثیر جنگ‌های نافرجام ایران و روس
۲. توجه مردم به واقعیت‌ها و امکانات فنی دنیای جدید
۳. کوشش‌های عباس میرزا، ولیعهد فتحعلی شاه، در روی آوردن به دانش و فنون نوین
۴. اعزام دانشجویان ایرانی به خارج از کشور برای تحصیل
۵. رواج صنعت چاپ و روزنامه‌نویسی و ترجمه و نشر کتاب‌های غربی
۶. تأسیس مدرسه دارالفنون به فرمان امیرکبیر و آموزش دانش‌های نوین در آن.

۲- کدام عوامل، همگی، در ایجاد نهضت بازگشت ادبی تأثیر داشتند؟

- الف: تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری
- ب: اعزام دانشجویان ایرانی به خارج از کشور برای تحصیل
- ج: تأسیس مدرسه دارالفنون به فرمان امیرکبیر و آموزش دانش‌های نوین در آن
- د: توجه به ادبیات در دربار قاجاریه و رونق بازار شعر و شاعری و مدح شاهان
- ه: تاراج کتابخانه اصفهان و ارتباط مجدد اهل ذوق با ادب کهن

- (۲) «الف» - «ب» - «ج»
- (۴) «ب» - «الف» - «ه»

- (۱) «الف» - «د» - «ه»
- (۳) «ج» - «د» - «ه»

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - ادبیات دوره بازگشت - خط به خط - ۱۲۰۱)

«ب» و «ج»: از عوامل موثر در بیداری جامعه هستند.

در ایجاد نهضت بازگشت ادبی عوامل زیر تأثیر داشتند:

- (۱) تاراج کتابخانه اصفهان که سبب شد تعدادی از کتاب‌های کتابخانه سلطنتی به دست مردم افتد و ارتباط مجدد اهل ذوق با ادب کهن برقرار شود.
- (۲) توجه به ادبیات در دربار قاجاریه و رونق بازار شعر و شاعری و مدح شاهان.
- (۳) تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری.

۳- کدام بیت وزن ناهمسان دارد و به دو صورت دسته‌بندی هجایی می‌شود؟

- (۱) لنگ دونده است گوش نی و سخن یاب
- (۲) گفتم مگر ز رفتن غایب شوی ز چشمم
- (۳) هر کو نکند فهمی زین کلک خیال انگیز
- (۴) فکرم به منتهای جمالت نمی‌رسد

گنگ فصیح است چشم نی و جهان بین
آن نیستی که رفتی، آنی که در ضمیری
نقشش به حرام ارخود صورتگر چین باشد
کز هرچه در خیال من آمد نکوتری

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - پایه‌های آوایی ناهمسان - خط به خط - ۱۲۰۲)

تقطیع هجایی و وزن بیت:

فک	رَم	ب	مُن	ت	ها	ی	چ	ما	لَت	ن	می	ر	سَد
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
کَز	هر	چ	دَر	خ	یا	ل	م	نا	مَد	ن	کو	ت	ری
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
مفعول			فاعلات			مفاعیل			فاعلن (ناهمسان)				

یا: «- U / - U - - / - U - U / - U - -»: مستفعلن مفاعلُ مستفعلن فَعْل «(ناهمسان)

بررسی سایر گزینه‌ها:

لَن	گ	د	وَن	دَس	ت	گو	ش	نی	ی	س	خَن	یاب
-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
گَن	گ	ف	صی	حَس	ت	چَش	م	نی	ی	ج	هان	بین
-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
مفتعلن			فاعلات			مفتعلن			فع (ناهمسان)			

گَف	تَم	م	گَر	ز	رَف	تَن	غا	پ	ش	وی	ز	چَش	مَم
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
اَن	نی	س	تی	ک	رَف	تی	آ	نی	ک	دَر	ض	می	ری
-	-	U	-	U	-	-	-	U	-	U	-	-	-
مفعول			فاعلاتن			مفعول			فاعلاتن (همسان دولختی)				

یا: «- U / - U - - / - - U / - U - -»: مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن (همسان دولختی)

هَر	کو	ن	ک	نَد	فَه	می	زین	کِل	ک	خ	یا	لَن	گیز
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	-	-	-
نَق	شَش	ب	ح	را	مَر	خُد	صو	رَت	گ	ر	چین	با	شَد
-	-	U	-	-	-	-	-	-	U	-	-	-	-
مفعول			مفاعیلن			مفعول			مفاعیلن (همسان دولختی)				

یا: «- U U - - / - - - / - - - U U - -»: مستفعلُ مفعولن مستفعلُ مفعولن «(همسان دولختی)

هجاهای یک بیت می‌تواند به دو شکل مختلف برش بخورد و به دو وزن متفاوت تقسیم شود؛ چنین ابیاتی دارای دو تقسیم‌بندی هجایی‌اند. این موضوع در وزن‌های همسان دولختی و وزن‌های ناهمسان روی می‌دهد. خوب به پاره زیر دقت کنید که یک «نیم‌مصراع» را تشکیل می‌دهد:

-	-	-	U	U	-	-
مفاعیلن				مفعولن		
مفعولن				مفعول		

۴- در میان مصراع‌های زیر، به ترتیب چند مصراع در وزن «ناهمسان» و چند مصراع در وزن «همسان» سروده شده است؟

الف: آن که نماند به هیچ خلق خدای است

ب: مزن ای عدو به تیرم که بدین قدر نمیرم

پ: آن چیست بر آن طبق همی‌تابد؟

ت: نپندارم که سعدی را بیازاری و بگذاری

ث: کس را بر اختیار خدای اختیار نیست

ج: که پریشان گذاردم شب و روز؟

(۱) چهار - دو (۲) سه - سه (۳) پنج - یک (۴) دو - چهار

(دشوار - پایه‌های آوایی ناهمسان - خط به خط - ۱۴۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

چهار مصراع در وزن ناهمسان و دو مصراع در وزن همسان سروده شده است.

بررسی موارد:

«الف»:

آن	ک	ن	ما	ند	ب	هی	چ	خل	ق	خ	دا	یست
-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
مفتعلن				فاعلات				مفتعلن				فع (ناهمسان)

«ب»:

م	ز	نی	ع	دو	ب	تی	رم	ک	ب	دین	ق	در	ن	می	رم
U	-	U	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
فاعلات				فاعلاتن				فاعلات				فاعلاتن (همسان دولختی)			

«پ»:

آن	چی	ست	بَ	رَآن	طَ	بَقَ	هَ	مِ	تَا	بَدَ
-	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-
مفعول	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل

یا: «- - - / U - U - / U U - - : مستفعل فاعلات مستفعل» (ناهمسان)

«ت»:

نَ	پِن	دَا	رَمَ	کِ	سَعِ	دِ	رَا	بِ	یَا	زَا	رِ	یُ	بُگِ	ذَا	رِ
-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U
مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل

«ث»:

کَسَ	رَا	بَ	رِخَ	تِ	یَا	رَ	خُ	دَا	یَخَ	تِ	یَا	رَ	نِیَسْتِ
-	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
مفعول	فاعلات	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل

یا: «- - - / U - U - / U U - U / - U - - : مستفعل مفاعل مستفعل فعل» (ناهمسان)

«ج»:

کِ	پَ	رِ	شَانِ	گُ	ذَا	رَ	دَمَ	شَ	بُ	رُوزِ
-	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U
فاعلات	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل

انواع وزن‌ها: همسان و ناهمسان

الف: همسان: برخی وزن‌ها دارای پایه‌های آوایی‌ای هستند که بر اساس نظم مشخصی به شکل پی‌درپی می‌آیند؛ در این وزن‌ها، هجاها در قالب دسته‌های چهارتایی یا سه‌تایی عیناً تکرار می‌شود. در وزن‌های همسان تک‌پایه‌ای، پایه‌های آوایی تکرار منظم یک وزن‌واژه هستند. گاهی از پایه آوایی آخر یک یا دو هجا کاسته شده شده‌است.

ب: ناهمسان: در وزن‌های ناهمسان «وزن‌واژه‌ها» ناهمگون و غیرتکراری‌اند.

معروف‌ترین اوزان عروضی ناهمسان	
اوزان مسدس (سه رکن در هر مصراع)	اوزان مثنی (چهار رکن در هر مصراع)
فاعلاتن مفاعیلن فعلن	مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فعلن
مفعول فاعلات مفاعیلن = مستفعل مفاعل مستفعل	مفعول فاعلات مفاعیلن = مستفعل مفاعل مستفعل
مفعول مفاعیلن فعولن = مستفعل فاعلات مستف	مفعول مفاعیلن فعولن = مستفعل فاعلات مستف
مفعول مفاعیلن مفاعیلن = مستفعل فاعلات مفعولن	مفعول مفاعیلن مفاعیلن = مستفعل فاعلات مفعولن

۵- در کدام گزینه به تقطیع هجایی بیت زیر به درستی اشاره شده است؟

«آن‌جا که تویی رفتن ما سود ندارد»

«آه به کرم پیش نهد لطف تو گامی»

(۱) - - - U U - - - - U U - - -

(۲) - - U - U - - - - U - U - - -

(۳) - U U - - U U - - U U - - -

(۴) - - U U - - U U - - U U - - -

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - پایه‌های آوایی ناهمسان - خط به خط - ۱۲۰۲)

تقطیع هجایی بیت:

آن	جا	ک	ت	یی	رَف	ت	ن	ما	سو	د	ن	دا	رَد
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
اَل	لا	ب	ک	رَم	پی	ش	ن	هَد	لُط	ف	ت	گا	می
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
			مستفعل			مستفعل				مستفعل			مُستَف

یا: «- U / U - - U / U - - U / U - - : مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن»

۶- هجاهای کدام بیت از چهار بار تکرار «- U U -» ساخته شده است؟

- (۱) هر که نداند سپاس نعمت امروز
- (۲) دوست نباشد به حقیقت که او
- (۳) دانه دل کاشته‌ای زیر چنین آب و گلی
- (۴) چون ز نسیم می‌شود زلف بنفشه پر شکن

حیف خورد بر نصیب رحمت فردا
دوست فراموش کند در بلا
تا به بهارت نرسد او شجری می‌نشود
وَه که دلم چه یاد از آن عهدشکن نمی‌کند

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - پایه‌های آوایی ناهمسان - خط به خط - ۱۲۰۲)

تقطیع هجایی و وزن بیت:

دا	ن	ی	دِل	کا	ش	ت	ای	زی	ر	چ	نِین	آ	بُ	گ	لی
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
تا	ب	ب	ها	رَت	ن	ر	سَد	او	ش	ج	ری	می	ن	ش	وَد
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
			مفتعلن				مفتعلن				مفتعلن				مفتعلن

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱	هَر	کِ	نَ	دا	نَد	سِ	پا	سِ	نِ	مَ	تِ	اِم	روز			
	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-			
	حِی	ف	خُ	رَد	بَر	نَ	صِی	بِ	رَح	مَ	تِ	قَر	دا			
	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-			
			مفتعلن				فاعلات				مفتعلن		فَع			
۲	دو	ست	نَ	با	شَد	بِ	حَ	قِی	قَت	کِ	او					
	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-					
	دو	ست	فَ	را	مو	ش	کُ	نَد	دَر	بَ	لا					
	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-					
			مفتعلن				مفتعلن				فاعلن (= مفتعلن)					
۴	چُن	زِ	نَ	سِی	م	مِی	شَ	وَد	زُل	فِ	بَ	نَف	شِ	پُر	شِ	کَن
	-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-
	وَه	کِ	دِ	لَم	چ	یا	دَ	زَان	عَه	د	شِ	کَن	نِ	مِی	کُ	نَد
	-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-
			مفتعلن				مفاعلن				مفتعلن				مفاعلن	

۷- پایه‌های آوایی ناهمسان بیت گزینه را می‌توان به دو صورت تقسیم‌بندی کرد.

مست است و در حق او کس این گمان ندارد
ور با تو بود دوزخ در سلسله آویزم
شرمنده، رهروی که عمل بر مجاز کرد
خوش تر ازین گوشه پادشاه ندارد

(۱) ای دل طریق رندی از محتسب بیاموز
(۲) گر بی‌تو بود جنت بر کنگره ننشینم
(۳) فردا که پیشگاه حقیقت شود پدید
(۴) گوشه ابروی توست منزل جانم

(دشوار - پایه‌های آوایی ناهمسان - خط به خط - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

تقطیع هجایی و وزن بیت:

فَر	دَا	کِ	پِی	ش	گَا	هَ	حَ	قِی	قَت	شَ	وَدَ	پَ	دِید
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
شَر	مَن	دِ	رَه	رُ	وِی	کِ	عَ	مَل	بَر	مَ	جَا	زَ	کَرَد
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
مفعول	فاعل	فاعل	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	فاعل	فاعل	فاعل

یا: «- U - / - U - / U U - U / - U -» : مستفعلن مفعول مستفعلن فعل (ناهمسان)

بررسی سایر گزینه‌ها:

ای	دِل	طَ	ری	قِی	رِن	دِی	آز	مُح	تَ	سِب	بِ	یا	موز
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
مَس	تَس	تُ	دَر	حَ	قِی	او	کَس	این	گُ	مَن	نَ	دا	رَد
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
مفعول	فاعل	فاعل	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	فاعل	فاعل	فاعل	فاعل

یا: «- U - / - U - / - U - / - U -» : مستفعلن فعلون مستفعلن فعلون (همسان دولختی)

گر	بی	تُ	بُ	وَدَ	جَن	نَت	بَر	کُن	گِ	رَ	نَن	شی	نَم
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
وَر	با	تُ	بُ	وَدَ	دو	زَخ	دَر	سِل	سِ	لِ	آ	وی	زَم
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول

یا: «- U U - / - - - / - U U - / - - -» : مستفعل مفعول مستفعل مفعول (همسان دولختی)

گو	شِی	یِ	أَب	رو	یِ	تُس	ت	مَن	زِ	لِ	جَا	نَم
-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
خُش	تَ	رَ	زین	گو	شِی	پَا	دِ	شَا	هَ	نَ	دا	رَد
-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول

دسته‌بندی دوگانه هجاها

هجاهای یک بیت می‌تواند به دو شکل مختلف برش بخورد و به دو وزن متفاوت تقسیم شود. چنین ابیاتی دارای دو تقسیم‌بندی هجایی‌اند. این موضوع در وزن‌های همسان دولختی و وزن‌های ناهمسان روی می‌دهد. خوب به پاره زیر دقت کنید که یک «نیم‌مصراع» را تشکیل می‌دهد:

-	-	-	U	U	-	-
مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول
مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول	مفعول

۸- توضیح کدام گزینه درباره بیت زیر نادرست است؟

«نقصان نکنم که در هنر بحرم

(۱) بر وزن «مفعول مفاعیلن مفاعیلن» سروده شده است.

(۳) وزن دیگر وزن «مستفعل فاعلات مستفعل» است.

خالی نشوم که در ادب کانم»

(۲) آرایه‌های «تشبیه و موازنه» در بیت دیده می‌شود.

(۴) بیت صورت سوال دارای پایه‌های آوایی ناهمسان است.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - پایه‌های آوایی ناهمسان - ترکیبی - ۱۴۰۲)

وزن بیت صورت سوال به دو صورت زیر قابل قبول است:

۱- مفعول مفاعیلن مفاعیلن ۲- مستفعل فاعلات مستفعل

در حالی که در گزینه «۳» مستفعل ذکر شده است.

نُق	صان	نَ	کُ	نَم	کَ	دَر	هَ	نَر	بَچ	رَم
-	-	U	U	-	U	-	U	-	-	-
خا	لی	نَ	شَ	وَم	کَ	دَر	اَ	دَب	کا	نَم
-	-	U	U	-	U	-	U	-	-	-
مستفعل			فاعلات			وزن دوم: مفعول مفاعیلن مفاعیلن				

راهنمای مسیرت برای حل سؤالات قرابت معنایی

اولین مرحله‌ای که باید برای حل تست‌های قرابت معنایی انجام بدید این هست که کنار هر بیت، سعی کنید در سه الی پنج کلمه، معنی و مفهوم بیت رو خلاصه کرده و بنویسید. برای مثال، بنویسید که این بیت در مورد آسمانی بودن معشوق هست یا این بیت در مورد تقابل عقل و عشق. هنگامی که شما این تمرین را در بلندمدت به صورت مدام تکرار کنید، باعث می‌شود خیلی راحت معنی و مفهوم ابیات مختلف را درک کنید.

برای رسیدن به تسلط در مبحث قرابت معنایی:

۱. توجه به معنای ظاهری و معنوی اشعار

۲. درست خواندن واژه‌ها در شعر

۳. حل اشعار خارج از کتاب

۴. انجام صحیح و درست مکث در جای مصراع‌ها

۹- کدام گزینه با بیت «بیستون کندن فرهاد نه کاریست شگفت / شور شیرین به سر هر که فند کوهکن است» تناسب مفهومی دارد؟

نه آخر جان شیرینش برآمد در تمنایی

به سختی می‌گذارد عمر هر کس جوهری دارد

تا به روز حشر بر کوه و کمر باید نوشت

مهره موم است کوه بیستون فرهاد را

(۱) اگر فرهاد را حاصل نشد پیوند با شیرین

(۲) به گوش من زبان تیشه فرهاد می‌گوید

(۳) آنچه فرهاد از فراق طلعت شیرین کشید

(۴) عاشقان را شکوه‌ای از سختی ایام نیست

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - پایه‌های آوایی ناهمسان - مفهومی - ۱۴۰۲)

مفهوم گزینه ۴ همانند بیت صورت سؤال این است که «تحمل سختی‌های راه عشق برای عاشقان، کاری سهل و آسان است».

شاعر در این بیت می‌گوید: عاشقان گله و شکایتی از سختی‌های راه عشق ندارند، همان‌گونه که کوه بیستون در دستان فرهاد، همچون موم، نرم است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ هرچند که فرهاد به وصال شیرین نرسید، اما همین تلاش و جان‌سپاری او در راه هدف، بسیار ارزشمند است.

۲ تیشه‌زنی فرهاد بیانگر این است که همواره زندگی انسان‌های توانمند، با سختی‌ها همراه است.

۳ تا روز قیامت باید غم بی‌پایان هجران فرهاد از شیرین را در دل کوه‌ها نوشت.

۱۰- کدام بیت با بیت «هر کاو نظری دارد با یار کمان ابرو / باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها» تناسب مفهومی دارد؟

هجران بلای ما شد یارب بلا بگردان
دلم از چشم تو در عین عذاب افتاده است
اگر تو از بلا ترسی عنان از کربلا درکش
او دیده خود همیشه در خون خواهد

۱) می‌سوزم از فراق روی از جفا بگردان
۲) ای که بالای بلند تو بلای دل ماست
۳) سر کوی بلای او مقام مبتلایان است
۴) دل، درد و بلای عشقت افزون خواهد

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - پایه‌های آوایی ناهمسان - مفهومی - ۱۲۰۲)

مفهوم گزینه ۳ همانند صورت سؤال این است که «عاشق ناگزیر از تحمل سختی‌ها است» و می‌گوید: کوچه معشوق، پر از بلاها و جایگاه دردمندان عشق است و اگر تو از این بلاها می‌ترسی، از عاشقی صرف‌نظر کن.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) حافظ از معشوق می‌خواهد که بیش از این به او ستم نکند و از خدا پایان هجر یار را می‌طلبد.
- ۲) شاعر به معشوق می‌گوید که من در عذاب عشق چشم و قد و بالای تو گرفتار شده‌ام.
- ۴) عاشق همیشه خواهان عشق بیش‌تر است و غم عشق را از دل و جان طلب می‌کند.

نکته

با توجه به صورت سؤال، شاید شما نیز برای پاسخ به این سؤال، بین گزینه‌های ۳ و ۴ مردد شده باشید، اما اگر دقت کنید متوجه خواهید شد که در گزینه ۴، عاشق غم عشق را از دل و جان می‌خواهد و هیچ توصیه‌ای برای تحمل سختی‌ها به عاشق نمی‌کند، ولی در گزینه ۳، شاعر در مورد وجود سختی‌های عاشقی، به مخاطب تذکر می‌دهد.

این مبحث حدوداً ۱ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (۱۱ - ۱۳)

۱۱ - ﴿لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا﴾:

- (۱) ما هیچ دانشی نداریم جز آنچه از تو آموخته‌ایم!
(۲) جز آنچه تو به ما یاد داده‌ای ما را هیچ علمی نیست!
(۳) هیچ دانشی از آن ما نیست مگر اینکه تو ما را بیاموزی!
(۴) ما علمی نداریم مگر آنچه که تو به ما آموزش دادی!

(متوسط - لا النافیه للجنس - خط به خط - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

جز آنچه تو به ما یاد داده‌ای ما را هیچ علمی نیست!

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) آموخته‌ایم («عَلَّمْتَنَا» از «عَلَّمْتُ + نا» ساخته شده است و «نا» مفعول است، نه فاعل).
۲) تو ما را بیاموزی (أَوَّلًا لَفْظ «ما» ترجمه نشده است، ثانیاً «عَلَّمْتُ» فعل ماضی است، نه مضارع).
۴) علمی نداریم (در ترجمه «لا» ی نفی جنس باید از «هیچ» استفاده کنیم).

نکات ترجمه‌ای لای نفی جنس رو همین‌جا یاد بگیر

«لا» وقتی همراه اسم «نکره مفرد» بیاید، «لا» ی نفی جنس است و در هنگام ترجمه آن از لفظ «هیچ» استفاده می‌کنیم.

مثال: «لا مصیبةَ أعظم من الجهل»: هیچ بلایی بزرگ‌تر از نادانی نیست.

تذکره!

در اصطلاحاتی مانند «لاشک» (بی‌تردید) - «لا بأس» (اشکالی ندارد) - «لا بُدَّ» (ناگزیر)، با اینکه «لا» ی نفی جنس دیده می‌شود، نیابردن «هیچ» در ترجمه خطا محسوب نمی‌شود.

نکته

وقتی بعد از «لا + اسم» حرف «ل» به کار برود، غالباً معنای «مالکیت» دارد و می‌توانیم آن را به صورت «دارد، از آن ...» ترجمه کنیم.

آنچه گذشت ...

تفاوت معنایی سه فعل زیر را حتماً یاد بگیرید:

«عِلِمَ» (يَعْلَمُ): دانست
«عَلَّمَ» (يُعَلِّمُ): یاد داد
«تَعَلَّمَ» (يَتَعَلَّمُ): یاد گرفت

۱۲ - عین الصّحیح:

- (۱) یا بنی! لا تُکرِه أحدًا فی قبول رأیک فإنه یُسببُ العُدوان: ای پسرکم، کسی را در پذیرش نظرت مجبور نکن زیرا باعث دشمنی می‌شود!
(۲) أختی عازمة علی أن تشتري عَصَاةً لتکریم یوم «الأُم»: خواهرم تصمیم دارد که یک آبمیوه‌گیری بخرد تا روز «مادر» را گرامی بدارد!
(۳) من حاول إرضاء جمیع الناس أتعَب نفسه لطلب مستحیل: هرکس برای راضی شدن مردم تلاش می‌کند خودش را برای خواسته‌ای محال خسته می‌کند!
(۴) إنّما ما یمكن لنا أن نفخر به العقل و الأدب لا الجسم و النّسب: چیزی که ما به‌تنهایی می‌توانیم به آن افتخار کنیم خرد و ادب است نه جسم و اصل و نسب!

(متوسط - لا النافیه للجنس - ترکیبی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

یا بنی! لا تُکرِه أحدًا فی قبول رأیک فإنه یُسببُ العُدوان: ای پسرکم، کسی را در پذیرش نظرت مجبور نکن زیرا باعث دشمنی می‌شود!

بررسی سایر گزینه ها:

۲) تصمیم دارد («عازمه») اسم است، نه فعل.

گرامی بدارد («تکریم» مصدر است).

ترجمه صحیح: «خواهرم مصمم است که برای گرامیداشت روز مادر یک آبمیوه گیری بخرد.»

۳) راضی شدن («إرضاء» بر وزن «إفعال» است و باید به صورت متعدی ترجمه شود: «راضی کردن»)

مردم (لفظ «جميع» در ترجمه لحاظ نشده است).

ترجمه صحیح: «هرکس برای راضی کردن تمام مردم تلاش کند خودش را برای خواسته‌ای محال خسته می‌کند.»

۴) به تنهایی («إنما» به معنای «تنها و فقط» است).

ترجمه صحیح: «چیزی که ما می‌توانیم به آن افتخار کنیم فقط خرد و ادب است، نه جسم و اصل و نسب.»

۱۳- عَيْنُ الْأَقْرَبِ مِنْ مَفْهُومِ الْعِبَارَةِ: «لَا خَيْرَ فِي قَوْلِ إِلَّا مَعَ الْفِعْلِ!»

با علم اگر عمل نکنی شاخ بی‌بری
از گفتِ نکوی بی‌عمل عارم نیست
بی‌عمل سستی فزاید خورد و خواب
تیغ نگردد چنار گر همه تن جوهر است

۱) بار درخت علم ندانم مگر عمل
۲) گفتار نکو دارم و کردارم نیست
۳) بی‌عمل نه نان به دست آید نه آب
۴) لاف هنر بیهوده ست تا نمایی عمل

(دشوار - لا النافیه للجنس - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

ترجمه عبارت: «هیچ خیری در سخنی نیست مگر اینکه همراه عمل باشد.»

تنها عبارتی که در آن «سخن بی‌عمل» بی‌فایده شناخته شده است، گزینه ۴ است.

تذکر!

دقت کنید که در این عبارت «سخن بی‌عمل» مورد نکوهش قرار گرفته و ارتباطی با «علم بی‌عمل» ندارد.

■ ■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (١٤ - ١٨) بِمَا يَنْاسِبُ النَّصَّ:

«لا لباس أجمل من العافية». هذه الجملة القصيرة هي رمز كل لذة في الدنيا. إذا كان عندك أصغر مرض أو صداع خفيف لا تستطيع أن تعيش فرحاً. فعلينا أن نسعى في الاحتفاظ بالعافية. هذا المهم يُكتسب بعدة عوامل نذكر أهمها. الرياضة هي تقوي القلب وتمنع من الإصابة بالأمراض المختلفة. الرياضات التي تسبب التعرق مفيدة للأمراض النفسانية كالإكتئاب (افسردگی) لأنها تطلق الإندورفين وتزيد في الثقة بالنفس (اعتماد به نفس) كما هي تساعد في فقدان الوزن والتخلص من السموم. حسن التغذية عامل مهم آخر. الاجتناب عن وجبات سريعة التحضير (فست فود) أول خطوة في إصلاح التغذية. هي تسبب زيادة الوزن ومشاكل في كبد. الكولسترول الموجود في هذه الأطعمة يسبب أمراض القلب كانسداد الشرايين والجلطة (سكتة). لعل المواطنين يجربون التغذية الصحيحة و ممارسة الرياضة المستمرة لمدة شهر واحد فقط حتى يروا فوائدهما. كأننا ندخل في عالم جديد بعد شهر.

ترجمه متن

«هیچ لباسی زیباتر از سلامتی نیست.» این جمله کوتاه رمز هر لذتی در دنیاست. اگر کوچک‌ترین بیماری را داشته باشی حتی یک سردرد خفیف، نمی‌توانی شاد زندگی کنی. ما باید در جهت مراقبت از سلامتی تلاش کنیم. این مهم با چند عامل به دست می‌آید که مهم‌ترین‌هایشان را ذکر می‌کنیم. ورزش کردن این کار قلب را تقویت می‌کند و مانع از ابتلا به بیماری‌های مختلف می‌شود. ورزش‌هایی که باعث تعریق می‌شوند، برای بیماری‌های روحی مانند افسردگی مفید هستند زیرا اندورفین آزاد می‌کنند و باعث افزایش اعتماد به نفس می‌شوند. همچنین ورزش به کاهش وزن و رهایی از سموم کمک می‌کند. تغذیه خوب عامل مهم دیگری است. دوری کردن از فست فودها، اولین گام در اصلاح تغذیه است. [فست فودها] باعث زیاد شدن وزن و مشکلاتی در کبد می‌شوند. کلسترول موجود در این غذاها باعث بیماری‌های قلب مانند بسته شدن رگ‌ها و سکت می‌شود. امید است هم‌میهنان تغذیه صحیح و پیوسته ورزش کردن را فقط به مدت یک ماه بیازمایند تا فایده‌های این دو را ببینند. گویی ما بعد از یک ماه وارد یک دنیای جدید می‌شویم.

۱۴- عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) قد نحتاج إلى تجربة شيء حتى نعلم فوائده.
 (۲) الاحتفاظ بالعافية يَتِمُّ بالرياضة و حُسن التَّغذية فقط.
 (۳) نَسْتَطِيعُ أَنْ نَتَلَذَّذَ بِالْعَيْشِ وَلَوْ بِصُدَاعٍ خَفِيفٍ.
 (۴) الثَّقةُ بِالنَّفْسِ مِنَ الْمَزَايَا الَّتِي تَزِيدُ بِسَبَبِ التَّغذية الْمُناسِبَةِ.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - تمارین درس اول - مفهومی - ۱۲۰۱)

گاهی نیاز به تجربه چیزی داریم تا فایده هایش را بدانیم. (مطابق متن صحیح است. تلویحاً در قسمت آخر متن به این اشاره شده است.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) مراقبت از سلامتی فقط با ورزش و تغذیه خوب انجام می‌شود. (متن مهم‌ترین عوامل مراقبت از سلامتی را بیان کرده است؛ بنابراین فقط این دو عامل نیستند.)
 (۳) می‌توانیم از زندگی لذت ببریم حتی با سردردی خفیف. (مطابق متن حتی یک سردرد کوچک می‌تواند زندگی را به کام ما تلخ کند.)
 (۴) اعتماد به نفس از ویژگی‌هایی است که به علت تغذیه مناسب زیاد می‌شود. (مطابق متن این موضوع با ورزش اتفاق می‌افتد.)

۱۵- عَيْن ما لَيْسَ فِي النَّصِّ:

- (۱) طُرُقُ التَّخَلُّصِ مِنَ السَّمُومِ.
 (۲) الْعَوَامِلُ الَّتِي تَحْفَظُ الْعَافِيَةَ.
 (۳) الْأَطْعَمَةُ الَّتِي عَلَيْنَا أَنْ نَأْكُلَهَا كُلَّ يَوْمٍ.
 (۴) الْأَمْرَاضُ الَّتِي تَوْجَدُ بِسَبَبِ الْكُولِستَرُولِ.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - تمارین درس اول - ترکیبی - ۱۲۰۱)

ترجمه صورت سوال: گزینه‌ای که در متن نیامده است را مشخص کنید.

غذاهایی که ما باید آن‌ها را هر روز بخوریم. (متن به این موضوع اشاره نکرده است.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) راه‌های رهایی از سم‌ها. (متن به این موضوع اشاره کرده است. با ورزش می‌توان از شر سموم بدن خلاص شد.)
 (۲) عواملی که از سلامتی مراقبت می‌کنند. (متن به این موضوع اشاره کرده و موضوع اصلی آن است.)
 (۴) بیماری‌هایی که به دلیل کلسترول ایجاد می‌شود. (متن به این موضوع اشاره کرده است.)

۱۶- الرِّيَاضَةُ مُفِيدَةٌ لَنَا لِأَنَّهَا ... (عَيْنُ الْخَطَأِ)

- (۱) تُسَاعِدُنَا فِي كَسْبِ الثَّقةِ بِالنَّفْسِ وَ زِيَادَتِهَا.
 (۲) تُسَاعِدُ فِي عِلَاجِ بَعْضِ الْأَمْرَاضِ النَّفْسِيَّةِ.
 (۳) تُقَلِّلُ وَزْنَنا.
 (۴) تَخْرُجُ الْكُولِستَرُولُ مِنْ جَسَدِنَا.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - تمارین درس اول - ترکیبی - ۱۲۰۱)

ترجمه صورت سوال: ورزش کردن برای ما مفید است؛ زیرا ...

کلسترول را از بدن ما خارج می‌کند. (متن صرفاً درباره کلسترول موجود در برخی غذاها صحبت کرده که برای بدن ضرر دارد. مطلبی درباره خروج کلسترول از بدن با ورزش نگفته است.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) به ما در به دست آوردن و زیاد کردن اعتماد به نفس کمک می‌کند. (مطابق متن صحیح است.)
 (۲) به مداوای برخی بیماری‌های روحی کمک می‌کند. (مطابق متن صحیح است.)
 (۳) وزن ما را کم می‌کند. (مطابق متن صحیح است.)

■ عَيْنُ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَالتَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (١٧ و ١٨)

١٧- «لباس - يُكْتَسَب - التَّعَرَّق - تُطْلَق»

- (١) لباس: اسم - مفرد - مذکر - نكرة - معرب / اسم «لا» النافية للجنس و على حرف آخره فتحة
- (٢) يُكْتَسَب: فعل مضارع - له حرفان زائدان - متعدّد - مجهول / خبر
- (٣) التَّعَرَّق: اسم - مصدر من ثلاثي مزيد - على وزن «تَفَعَّل» - مفرد - مذکر - مُعرب - معرّف بآل / مفعول و منصوب
- (٤) تُطْلَق: فعل - للغائب المؤنث - له حرف زائد من باب «تَفَعِيل» - مُتعدّد - معلوم / خبر «أَنَّ» المشبهة بالفعل

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - تمارین درس اول - ترکیبی - ۱۲۰۱)

بررسی موارد نادرست:

فعل «تُطْلَق» از باب «إِفْعَال» می باشد.

١٨- «الاجتناب - المُوَاطِنين - يُجْزِیون - مِمَارَسَة»

- (١) الاجتناب: اسم - مفرد - مذکر - مصدر على وزن «إِفْتِعَال» - معرب - معرّف بآل / مبتدأ و خبره «أَوَّل»
- (٢) المُوَاطِنين: اسم فاعل - جمع سالم للمذکر - معرب - معرفة / اسم «لعل» و مرفوع
- (٣) يُجْزِیون: فعل مضارع - للجمع الغائب - له حرف زائد - من باب «تَفَعِيل» - متعدّد - معلوم / خبر «لعل»
- (٤) مِمَارَسَة: مصدر على وزن «مُفَاعَلَة» - مفرد - مؤنث - معرب - ماضیه «مازَسَ» و مضارعه «يُمَارِسُ»

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - تمارین درس اول - ترکیبی - ۱۲۰۱)

بررسی موارد نادرست:

اسم حروف مشبهة بالفعل از نظر اعرابی، منصوب و خبرشان مرفوع است.

■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ الثَّالِيَةِ (١٩ - ٢٠)

١٩- عَيْنُ الصَّحِيحِ عَنِ «لَا» النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ:

- (١) لا شيءٌ يقدر أن يُغَيِّرَ آراءَ هؤلاء الرِّجَالِ!
- (٢) لا خَيْرَ في مجالسة الجهال و الكذابين!
- (٣) لا الكذب مقبول عند الناس!
- (٤) لا، أنتم لا تُصدّقون كلامنا!

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - لا النافية للجنس - مفهومی - ۱۲۰۱)

لا در این گزینه، لای نفی جنس است.

لای نفی جنس که بود و چه کرد؟

ساختار [لا + اسم دارای فتحه (ـَ)] مربوط به ساختار «لا»ی نفی جنس است که به شکل «هیچ ... نیست» ترجمه می شود.

مثال: لا تلميذٌ في الصف: هیچ دانش آموزی در کلاس نیست.

حُب حالا بیايد با اسم «لا»ی نفی جنس بیشتر آشنا شیم ببینیم مشخصاتش چیه:

١. «اسم» هستش؛ پس «فعل» یا «جار و مجرور» نمی تونه اسم «لا» نفی جنس باشه!
٢. «ال» ندارد.
٣. «تنوین» (ـِ) ندارد.
٤. بلافاصله بعد از «لا» می آید؛ یعنی بین «لا» و اسمش هیچ فاصله ای حتی در حد «ویرگول» (،) ایجاد نمی شه! در این حد حساسه اسمش!
٥. دارای «فتحه» (ـَ) است.
٦. «مُضاف» نیست؛ یعنی اصلاً به اسمی، چه «معرفه» و چه «نکره»، اضافه نمی شه!

بررسی سایر گزینه ها:

طبق درسنامه فوق؛ اسم «لا»ی نفی جنس «ال» نمی گیرد (رد گزینه ٣)، ضمناً «تنوین» (ـِ) نیز ندارد (رد گزینه ١) و همچنین بلافاصله بعد از «لا» می آید (رد گزینه ٤).

۲۰- عین عبارتہ جاءت فيها «لا» النّاهية و النّافية للجنس:

- (۱) لا يرحم هؤلاء الحكّام من لا رحم له إلى المظلومين!
 (۲) لا تردّد في الامتناع عن عمل لا خير فيه!
 (۳) عليكم أن لا تسبّوا الناس حتّى لا تكتسبوا العداوة بينهم!
 (۴) لاتحمّلوا أولادكم الأمور الصّعبة و لاتتركوهم كسولين!

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - لا النافیه للجنس - ترکیبی - ۱۲۰۱)

ترجمه صورت سؤال: «عبارتی را معین کن که در آن حرف «لا» نهی و نفی جنس آمده است.»

«لا یرحم»، آخرش سکون دارد، پس اینجا «لا» ناهیه است، ولی در ادامه عبارت «لا یرحم» لای نفی جنس داریم: «این حاکمان نباید رحم کنند به کسی که هیچ رحمی به مظلومان ندارند.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ «تردد» بعد از «لا» آمده و آخرش فتحه دارد؛ پس در واقع «تردد» بوده و مصدر است؛ بنابراین «لا» از نوع نفی جنس است. در «لا خیر» نیز واضح است که لا نفی جنس است.

۳ «لا تسبوا» و «لا تکتسبوا» همراه یکی از حروف ناصبه (أن و حتّی) آمده‌اند؛ پس «لا» در آن‌ها نافی است.

۴ «لاتحمّلوا» و «لاترکوا» هر دو «لا + مضارع مجزوم» هستند؛ پس هر دو لا، ناهیه به حساب می‌آیند.

جمع‌بندی: انواع «لا» را به‌طور خلاصه در جدول زیر می‌بینید:

نوع «لا»	توضیح	مثال
نافیه	بر سر فعل مضارع می‌آید ولی آن را مجزوم نمی‌کند.	«هل یستوی الذّین یعلمون و الذّین لا یعلمون»
ناهیه	بر سر فعل مضارع می‌آید و آن را مجزوم می‌کند.	«ربّنا لا تحمّلنا ما لا طاقة لنا به»
نافیه للجنس	بر سر اسم مفردی می‌آید که «ال» و «تنوین» ندارد.	«لا إکراه فی الدّین»
به معنای «نه»	گاهی در پاسخ به سوالاتی که با «هل» یا «أ» شروع شده‌اند می‌آید و گاهی در وسط جمله و به‌عنوان حرف ربط استفاده می‌شود.	- هل رأیت صدیقی فی الصّف؟ ← لا، ما رأیته - أحبّ هذا القميص الأحمر لا ذلک.

نکات

۱. هنگام تعیین نوع «لا» مراقب مصدرها باشید، خصوصاً مصدرهایی که بر وزن «تَفْعُل، تَفَاعُل یا تَفْعِيل» هستند؛ چون ظاهر و معنای آن‌ها گاهی بسیار شبیه فعل است.

۲. اگر قبل از «لا + مضارع» یکی از حروف ناصبه (أن، حتّی، کي یا لکي) بیاید، «لا» حتماً از نوع نافی است و نباید گول ظاهر یا معنای عبارت را بخورید.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

هستی و چیستی (درس اول) / جهان ممکنات (درس دوم) / جهان علی و معلولی (درس سوم تا
پایان تفاوت رابطه علیت با سایر روابط) / صفحه‌های ۱ تا ۱۵

بودجه‌بندی
این آزمون

درس‌های اول تا سوم فلسفه دوازدهم، در مجموع ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش می‌دهد.

سهم در
کنکور

۲۱- کدام عبارت، درست است؟

- ۱) هستی و چیستی همواره در کنار یکدیگر به کار می‌روند.
- ۲) مغایرت میان هستی و چیستی، بدیهی و بی‌نیاز به اثبات است.
- ۳) وجود، عامل تمایز میان موجودات مختلف در جهان هستی است.
- ۴) یکی از نخستین مباحث در فلسفه، توجه به هستی و چیستی است.

(آسان - هستی و چیستی - ترکیبی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

یکی از مباحث اولیه فلسفه، درک دو مفهوم «هستی» و «چیستی» و تعیین نسبت میان آن‌ها است.
بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این دو مفهوم، معمولاً در کنار یکدیگر به کار می‌روند؛ نه همواره.

دام تستی

به قیدها دقت کنید.

۲) مغایرت میان هستی و چیستی، بدیهی نیست؛ چرا که اگر چنین بود، نباید ۴ قدم برای آن بر می‌داشتیم.

یادآوری

فقط گام اول از تشخیص مغایرت میان هستی و چیستی، بدیهی است؛ نه همه گام‌ها.

۳) ماهیت، عامل تمایز است؛ نه وجود.

یادآوری

وجود، میان موجودات مشترک است؛ پس عامل وحدت آنان است.

۲۲- کدام عبارت در رابطه با گام سوم از تشخیص مغایرت میان وجود و ماهیت درست است؟

- ۱) درباره واقعیت یک موجود در جهان خارج می‌توان گفت که بخشی به وجود و بخشی به ماهیت مربوط است.
- ۲) ما انسان‌ها می‌دانیم که اشیاء و موجوداتی پیرامون ما وجود دارند که حتماً می‌توانیم به چیستی آنها پی ببریم.
- ۳) هستی و چیستی، دو مفهوم از یک چیزند و این موضوع، بدان معناست که آنها، دو جنبه از یک موجود هستند.
- ۴) علم به وجود یک واقعیت در جهان خارج، حتماً آگاهی به چیستی و ماهیت آن موجود در ذهن را به دنبال دارد.

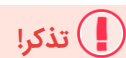
(متوسط - هستی و چیستی - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

«هستی» و «چیستی» دو مفهوم از یک چیزند و این سخن، به این معنا نیست که آن‌ها دو جزء از یک موجودند که با هم ترکیب یا جمع شده‌اند؛ بلکه هستی و چیستی دو حیثیت و دو جنبه از یک موجودند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

یک واقعیت خارجی، موجودی مرکب نیست که آن را به «وجود» و «ماهیت» تجزیه کنیم؛ بلکه این تفکیک، تنها در عالم ذهن رخ می‌دهد.

وجود و ماهیت، «دو بخش» از یک موجود نیستند؛ بلکه دو جنبه از آن هستند.

گزینه‌های ۱ و ۳ از نگاهی دیگر...

درست است که بگویند:

وجود و ماهیت...

دو مرتبه از یک موجود هستند.

دو جنبه از یک موجود هستند.

دو وجه از یک موجود هستند.

دو حیث از یک موجود هستند.

دو مفهوم از یک موجود هستند.

نادرست است که بگویند:

وجود و ماهیت...

دو قسمت از یک موجود هستند.

دو جزء از یک موجود هستند.

دو بخش از یک موجود هستند.

اجزای سازنده یک موجود هستند.

دو مصداق از یک موجود هستند.

اولاً این عبارت مربوط به گام اول است؛ نه گام سوم. ثانیاً، اینگونه نیست که حتماً بتوانیم به چیستی موجودات پی ببریم؛ بلکه چیستی آن‌ها ممکن است مجهول باشد.

اولاً، این عبارت مربوط به گام سوم نیست. ثانیاً، ممکن است گاهی به وجود یک واقعیت علم داشته باشیم؛ اما ماهیت آن را ندانیم.

با مشاهده یک نور در جاده‌ای تاریک، پی به وجود چیزی در آنجا می‌بریم؛ اما نمی‌دانیم چیست و نسبت به ماهیت آن، جهل داریم.

مراقب گزینه‌هایی که از نظر محتوا درست هستند (اما ارتباطی با صورت سؤال ندارند)، باشید.

۲۲- با توجه به گام‌های چهارگانه برای شناخت نسبت میان دو مفهوم «هستی» و «چیستی» کدام عبارت دقیق‌تر است؟

۱) سؤال کودک از چیستی یک موجود، مستقیماً بیانگر این است که هر انسانی به صورت طبیعی می‌داند چیزهایی واقعی در اطراف او وجود دارد.

۲) وقتی انسان برای رفع تشنگی و گرسنگی به سراغ آب و غذا می‌رود، یعنی به وجود و هستی آن‌ها پی برده و به دنبال چیستی آن‌ها می‌گردد.

۳) اینکه هستی و چیستی، دو مفهوم از یک چیز هستند، این معنا را ندارد که آن‌ها دو جزء از یک موجود هستند که با هم جمع یا ترکیب شده‌اند.

۴) ابن‌سینا با نشان دادن تفاوت دو نوع حمل بیان نمود که مغایرت وجود و ماهیت، امری صرفاً ذهنی است و چنین چیزی دارای حقیقت فلسفی نیست.

(دشوار - هستی و چیستی - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

قدم سوم از مغایرت میان وجود و ماهیت بیانگر آن است که هستی و چیستی، دو مفهوم از یک چیز هستند؛ اما با هم ترکیب یا جمع نشده‌اند.

توضیح بیشتر...

اگر بگویم هستی و چیستی، دو مفهوم از یک چیز هستند ← یعنی صرفاً در عالم مفاهیم (عالم ذهن) با یکدیگر تفاوت دارند.
اگر بگویم هستی و چیستی، دو بخش یا دو جزء از یک چیز هستند ← یعنی در عالم مصادیق (عالم خارج از ذهن) با یکدیگر تفاوت دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) ابتدای عبارت (سؤال کودک) مربوط به گام دوم است؛ اما توضیحات آن به گام اول اشاره دارد.

رد گزینه ۱

انتهای عبارت درباره «وجود» است؛ درحالی‌که ابتدای عبارت درباره «ماهیت» است.

۲) ابتدای عبارت (رفتن سراغ آب و غذا) مربوط به گام اول است؛ اما توضیحات آن به گام دوم اشاره دارد.

رد گزینه ۲

انتهای عبارت درباره «ماهیت» است؛ درحالی‌که ابتدای عبارت درباره «وجود» است.

۴) تفاوت هستی و چیستی، یک تفاوت واقعی است؛ نه اینکه حقیقت فلسفی نداشته باشد.

رد گزینه ۴

تفاوت هستی و چیستی در عالم خارج واقعی نیست؛ نه اینکه کلاً این تفاوت فلسفی نباشد.

با توجه به گام‌های شناخت تفاوت وجود و ماهیت می‌توان گفت:

- گام ۱: شناخت جهان و دانستن اینکه اشیاء و موجوداتی پیرامون ما وجود دارند که می‌توانیم به آن‌ها علم پیدا کنیم.
گام ۲: می‌فهمیم که انسان در هر چیزی که مشاهده می‌کند، دو جنبه می‌یابد: «وجود» که وجه مشترک موجودات است و «ماهیت» که وجه اختصاصی آنان است.
گام ۳: می‌فهمیم که مغایرت هستی و چیستی، صرفاً ذهنی است؛ یعنی هستی و چیستی دو مفهوم از یک چیزند؛ نه اینکه با هم جمع و ترکیب شده باشند.
گام ۴: ابن‌سینا برای اثبات مغایرت هستی و چیستی، دو نوع حمل را معرفی نموده و تفاوت آن‌ها را نشان می‌دهد.

۲۴- حمل «میوه» بر «سیب» از جهت نسبت مانند کدام گزینه است؟

- ۱) راه‌رونده بر انسان ۲) دانش بر تصور ۳) مربع بر شکل ۴) گرم بر تابستان

(دشوار - هستی و چیستی - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

جرقة ذهنی

حمل «میوه» بر «سیب» به صورت «سیب، میوه است» بازنویسی می‌شود و از آنجا که «میوه بودن»، ذاتی «سیب» است، از آن قابل سلب نیست و حمل «بی‌نیاز از دلیل» محسوب می‌شود.

حمل «دانش» بر «تصور» به صورت «تصور، دانش است» بازنویسی می‌شود و از آنجا که «دانش بودن»، ذاتی «تصور» است، از آن قابل سلب نیست و حمل «بی‌نیاز از دلیل» محسوب می‌شود.

یادآوری

دانش بشری به «تصور» و «تصدیق» تقسیم می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) حمل «راه‌رونده» بر «انسان» به صورت «انسان، راه‌رونده است» بازنویسی می‌شود و از آنجا که «راه‌رونده بودن»، ذاتی «انسان» نیست، از آن قابل سلب است و حمل «نیازمند دلیل» محسوب می‌شود.

۳) حمل «مربع» بر «شکل» به صورت «شکل، مربع است» بازنویسی می‌شود و از آنجا که «مربع بودن»، ذاتی «شکل» نیست، از آن قابل سلب است و حمل «نیازمند دلیل» محسوب می‌شود.

دام تستی

اگر به جای حمل «مربع» بر «شکل» از حمل «شکل» بر «مربع» استفاده می‌شد (برعکس گفته می‌شد)، حمل مذکور، بی‌نیاز از دلیل بود.

حمل «گرم» بر «تابستان» به صورت «تابستان، گرم است» بازنویسی می‌شود و از آنجا که «گرم بودن»، ذاتی «تابستان» نیست، از آن قابل سلب است و حمل «نیازمند دلیل» محسوب می‌شود.

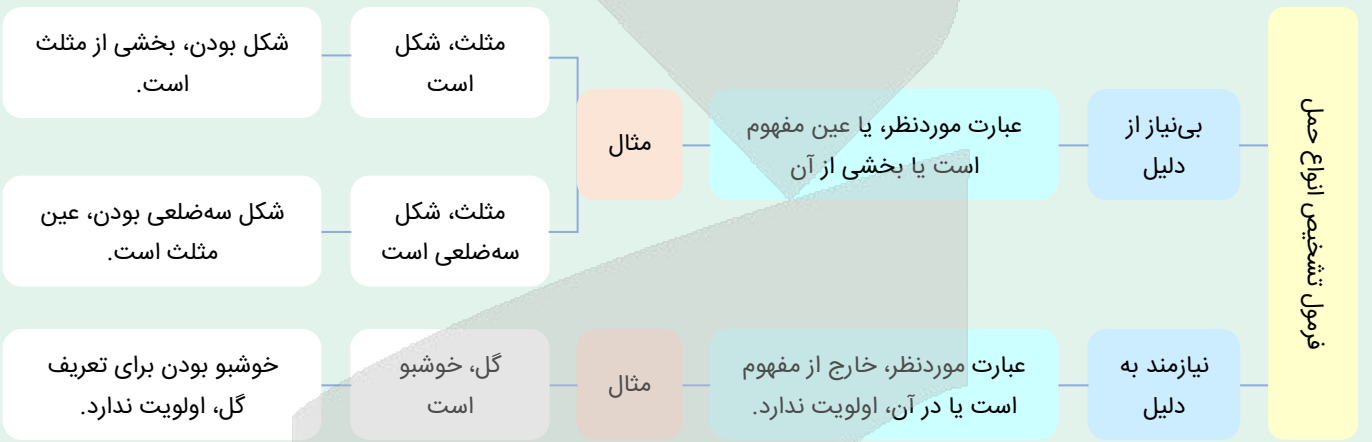
مشابه سؤال اخیر در کنکور سراسری داخل ۱۴۰۳ (نوبت تیرماه) طرح شده بود و پرتکرارترین تیپ تست درس ۱ فلسفه دوازدهم محسوب می‌شود.

حمل «۱۸۰ درجه» بر «زوایای داخلی مثلث» با کدام حمل مناسبت بیشتری دارد؟

(۱) قابل صدق و کذب بر قضیه (۲) راست‌قامت بر انسان (۳) اندیشنده بر انسان (۴) دانش بر تصدیق

پاسخ: گزینه ۲

قلقش رو یاد بگیر!

۲۵- کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) موجودات جهان از حیث موجودیتشان، واجب‌الوجود بالذات یا واجب‌الوجود بالغیر هستند.
- (۲) همه ماهیت‌هایی که مشاهده می‌کنیم، به واسطه علت‌هایشان واجب‌الوجود شده‌اند.
- (۳) اینگونه نیست که هر موجودی که واجب است، نیازمند به یک علت خارجی باشد.
- (۴) موجودی خارجی که حمل هستی بر آن ممکن نیست را ممتنع‌الوجود می‌نامند.

(آسان - جهان ممکنات - مفهومی - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

برای ممتنع‌الوجود، باید از اصطلاح مفهوم یا موضوع استفاده کرد؛ نه موجود خارجی. در واقع، ممتنع‌الوجود، مفهومی است که حمل هستی بر آن ممکن نیست.

تذکر!

ممتنع‌الوجود، یعنی مفهومی که معدوم است؛ حال آنکه در گزینه ۴ از لفظ «موجود خارجی» برای آن استفاده کرده و خود این گزینه، به صورت تناقض‌آمیز بیان شده است.

کنکورشناسی

هرسال، حداقل ۱ سؤال در کنکور وجود دارد که بدون اطلاعات فلسفی و صرفاً با توجه بر جمله‌بندی و تفسیر آن، می‌توانید به پاسخ درست برسید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

موجودات جهان از آن جهت که موجودند واجب‌الوجود بالذات یا واجب‌الوجود بالغیر هستند.

نکته

- واجب‌الوجود بالذات ← موجود است.
- واجب‌الوجود بالغیر ← موجود است.
- پس آن‌ها در موجودیتشان شباهت دارند.

۲ همه ماهیت‌هایی که مشاهده می‌کنیم، توسط علت خارجی پا به عرصه وجود گذاشته و واجب‌الوجود بالغیر هستند.

دام تستی

ممکن است این گزینه را انتخاب کرده باشید و فکر کنید که چون شامل «خداوند» نمی‌شود؛ پس نادرست است. درحالی‌که در ابتدای عبارت، عمداً از کلمه «قابل مشاهده» استفاده شده که خداوند را از آن خارج می‌کند و صرفاً به مخلوقات اختصاص پیدا می‌کند.

۳ خداوند، موجودی واجب است که نیاز به علت خارجی ندارد و ذاتاً واجب است.

۲۶- «ممکن‌الوجودی که واجب شده است» چگونه با «عامل وجوب‌بخشی خود» ارتباط دارد؟

- ۱) وضعیت موجود از حالت تساوی میان وجود و عدم خارج نشده است.
- ۲) بدون آن عامل وجوب بخش، به وجود آمدن ممکن‌الوجود، محال ذاتی است.
- ۳) امکان ذاتی ماهیت مذکور تبدیل به وجوب غیر شده و از حالت تساوی خارج شده است.
- ۴) عامل وجوب‌بخشی خودش باید واجب‌الوجود بالذات باشد تا بتواند ممکن‌الوجود را واجب کند.

(دشوار - جهان ممکنات - ترکیبی - ۱۴۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

ممکن‌الوجود در ابتدا در حالت تساوی قرار داشته، اما پس از آنکه عامل وجوب‌بخش فراهم شده، این ماهیت تبدیل به واجب‌الوجود بالغیر می‌شود و دیگر در حالت تساوی میان وجود و عدم نیست.

مثال

ترازویی را فرض کنید که قبلاً در حالت تساوی بوده؛ اما پس از قرار دادن میوه در آن، دیگر در حالت تساوی قرار ندارد و نمی‌توان گفت که همچنان حالت مساوی خود را حفظ کرده است؛ همانطور که ممکن‌الوجود نیز پس از به وجود آمدن، دیگر حالت تساوی ندارد و تبدیل به واجب‌الوجود بالغیر می‌شود.

مشاوره

به دنبال بهترین گزینه باشید؛ نادرستی گزینه‌های ۱ و ۲ و ۴ واضح است و حتی اگر گزینه ۳ دقیق هم نباشد، باز هم بهترین پاسخ برای سؤال است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ممکن‌الوجودی که به وجود آمده، دیگر در حالت تساوی قرار ندارد و به سوی وجود گرایش پیدا کرده است.
- ۲) به وجود آمدن ممکن‌الوجود، هیچ‌گاه محال ذاتی نیست و اگر آن عامل وجوب‌بخش نباشد، ممکن است یک عامل دیگری باشد که آن را از حالت تساوی خارج کند.

مشاوره

عبارت‌ها را دقیق بخوانید. این گزینه را حتی اگر نفهمیده باشید نیز می‌توانید خط بزنید؛ درواقع کدام ممکن‌الوجودی است که به وجود آمدنش محال ذاتی باشد؟

۴) لزومی ندارد عامل وجوب‌بخشی خودش واجب‌الوجود بالذات باشد؛ بلکه می‌تواند واجب‌الوجود بالغیر نیز باشد.

مثال

خورشید، واجب‌الوجود بالغیر است، اما علت گرما و نور کره زمین می‌باشد.

نکته

جهان ممکنات به صورت کلی، نهایتاً باید به واجب‌الوجود بالذات ختم شود؛ نه اینکه هر موجودی خودش مستقیماً به واجب‌الوجود بالذات برسد.

۲۷- ماهیتی خیالی را تصور کنید که در حالت تساوی میان وجود و عدم قرار دارد؛ اگر پدید آمدن آن ماهیت در جهان خارج، مستلزم نقض قوانین تجربی باشد؛ آن ماهیت می‌تواند.....

- ۱) ممتنع‌الوجود بالغیر باشد؛ مانند کوه آتش
- ۲) ممتنع‌الوجود بالذات باشد؛ مانند مربع سه‌ضلعی
- ۳) ممتنع‌الوجود بالغیر باشد؛ مانند سیاه سفید
- ۴) ممتنع‌الوجود بالذات باشد؛ مانند انسان ۶ سر

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - جهان ممکنات - مفهومی - ۱۲۰۲)

صورت سؤال را به ۲ بخش تقسیم می‌کنیم.

بخش اول ← توجه به اینکه ماهیت مذکور، در حالت تساوی میان وجود و عدم (حالت امکانی) قرار دارد:

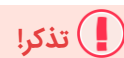
در میان گزینه‌ها، فقط **ممتنع الوجود بالغیر در ذات خود امکانی است** و در حالت تساوی میان وجود و عدم قرار دارد (رد گزینه‌های ۲ و ۴).

بخش دوم ← پدید آمدن آن ماهیت، مستلزم نقض قوانین تجربی است:

یعنی در حالت عادی، امکان پدید آمدن آن ماهیت وجود ندارد؛ اما اگر روزی علت آن فراهم شود و به وجود بیاید، قوانین تجربی نقض می‌شوند. مثلاً «کوه آتش» از نظر تجربی امکان تحقق ندارد؛ اما محال عقلی نیست که روزی با نقض قوانین تجربی، «کوه آتش» پا به عرصه وجود گذارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۳) مثال ذکر شده، نادرست است.

تذکر!

سیاه و سفید ← ممکن الوجود

سیاه سفید ← ممتنع الوجود بالذات

۴ و ۲) ممتنع الوجود بالذات، هیچ‌گاه در حالت تساوی میان وجود و عدم قرار نداشته است.

نکته

ممتنع الوجود بالذات، حتی با نقض قوانین تجربی نیز، امکان تحقق در عالم خارج را ندارد.

۲۸- کدام عبارت برای رابطه علیت دقیق‌تر بیان شده است؟

۱) رابطه‌ای دوسویه است که یکی به دیگری وجود می‌دهد.

۲) در این رابطه هرطرف به طرف دیگر وابستگی وجودی دارد.

۳) معلول وجودش را از علت و ضرورتش را از خودش دریافت می‌کند.

۴) علت همچون معلول، می‌تواند در وجود خود به دیگری نیازمند باشد.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - علیت و دیدگاه فیلسوفان اروپایی - مفهومی - ۱۲۰۳)

رابطه علیت رابطه‌ای وجودی است که در آن یک طرف (علت) به طرف دیگر (معلول) وجود می‌بخشد؛ یعنی معلول در وجود خود نیازمند به علت است؛ اما خود علت نیز می‌تواند معلول یک علت بالاتر از خود باشد و بنابراین خودش ذاتاً نیازمند علتی دیگر باشد.

مثال

باران علت شادابی و طراوت گیاهان است؛ اما خود باران نیز معلول متراکم شدن ابرها است.

دام تستی

علت در وجود خود به معلول خودش نیازمند نیست؛ اما به این معنا نیست که علت اصلاً نیازمند نباشد؛ بلکه می‌تواند خودش معلول علتی دیگر باشد و از این جهت به آن علت نیازمند باشد.

نکته

تنها علتی که به چیز دیگری نیازمند نیست، خداوند است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) در واقع علیت رابطه‌ای یک‌سویه است که در آن یک طرف (علت) به طرف دیگر (معلول) وجود می‌دهد؛ نه اینکه هردو به یکدیگر وجود دهند.

منظور از «روابط دوسویه» چیست؟

روابط دوسویه همان روابط بعد از وجود هستند؛ همچون رابطه دوستی و رابطه معلم و شاگرد که هر دو طرف در ایجاد رابطه، سهم دارند.

۲ در رابطه علت، فقط معلول است که به علت، وابستگی وجودی دارد؛ نه اینکه هر طرف به دیگری وابسته باشد.

مشاوره

برای انتخاب گزینه درست عجله نکنید؛ کوچکترین کلیدواژه‌ها در فلسفه سبب غلط شدن عبارت می‌شوند.

۳ معلول هم وجود و هم ضرورتش را از علت دریافت می‌کند. در واقع با وجود علت، معلول ضرورتاً ایجاد می‌شود.

منظور از «ضروری شدن معلول» چیست؟

ضروری شدن معلول به عبارتی همان موجود شدن معلول است و این دو مجزا از هم نیستند.

۲۹- کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) درک ذهنی رابطه وجودی علت از طریق استفهام «چرا» می‌باشد.
- ۲) حتماً می‌توان گفت که معلول قطع نظر از علت، نمی‌تواند وجود داشته باشد.
- ۳) قاعده عقلی علت، مستقیماً اثرگذار بر مغایرت میان هستی و چیستی می‌باشد.
- ۴) «وجود حرارت» و «آب شدن یخ» و «آغاز رابطه علت» در یک زمان رخ می‌دهند.

(متوسط - علت و دیدگاه فیلسوفان اروپایی - مفهومی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

از آنجا که مغایرت هستی و چیستی، از نخستین مباحث فلسفی است، بر روی قواعد فلسفی مرتبط با علت تأثیرگذار خواهد بود؛ درحالی‌که در گزینه سه برعکس بیان شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) انسان با سؤال «چرا» می‌کوشد از طریق استدلال، رابطه‌های علی میان پدیده‌ها را بشناسد.
- ۲) در رابطه وجودی، وجود یک چیز ضرورتاً وابسته به وجود دیگری است و اگر علت باشد، معلول آن هم حتماً خواهد بود و اگر علت نباشد معلول هم نخواهد بود.
- ۴) در رابطه علت یک طرف (علت) به طرف دیگر (معلول) وجود می‌دهد و همزمان رابطه علت شکل می‌گیرد. پس وجود هر سه در یک زمان رخ می‌دهد.

نکته
علت بر معلول تقدم ذاتی دارد، نه زمانی؛ یعنی علت و معلول از نظر زمانی، تقارن و همزمانی دارند.

مشاوره

بسیاری از تست‌های کنکور به نحوی هستند که در نگاه اول دو گزینه خط بخورند (مانند گزینه‌های ۱ و ۲ در این تست) و دو گزینه باقی بمانند (مانند گزینه‌های ۳ و ۴ در این تست). در چنین شرایطی اگر به جواب نرسیدید، روی دو گزینه نادرست، خط بکشید و تست را رها کنید و انتهای آزمون، مجدداً آن دو گزینه باقی‌مانده را بررسی کنید.

۳۰- کدام تعریف برای «علت» مناسب‌تر است؟

- ۱) چیزی که از حالت تساوی میان وجود و عدم خارج شده است.
- ۲) آنچه که معلول، وجودش را از آن می‌گیرد.
- ۳) چیزی که ایجادکننده چیزی دیگر است.
- ۴) آنچه وجود برای ذاتش ضرورت دارد.

علت چیزی است که به چیز دیگر وجود می‌دهد و آن چیز را به وجود می‌آورد؛ یعنی علت آن چیزی است که ایجادکننده چیزی دیگر است. تا علت نباشد، آن چیز هم پدید نمی‌آید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ از میان علت‌ها، این گزینه فقط تعریف واجب‌الوجود بالغیر است. علت هم می‌تواند واجب‌الوجود بالغیر باشد و هم می‌تواند واجب‌الوجود بالذات باشد.

مثال

علتی که واجب‌الوجود بالذات است ← خداوند

علتی که واجب‌الوجود بالغیر است ← نجار

۲ این عبارت به لحاظ محتوایی درست است؛ اما نوعی تعریف دوری محسوب شده و نمی‌تواند، تعریف مناسبی باشد، زیرا علت را بر اساس معلول تعریف کرده است، در حالی که گزینه ۳، علت را بر اساس خودش و خاصیت خودش تعریف کرده است.

راز طراح

به قید «مناسب‌تر» در صورت سؤال توجه کنید. وقتی این قید را مشاهده می‌کنید باید انتظار این را داشته باشید که بین گزینه درست و درست‌تر باید انتخاب کنید. گزینه درست‌تر همان گزینه دقیق‌تر است. چنین چیزی در کنکورهای اخیر نیز بسیار رایج بوده است.

۴ این گزینه تعریف واجب‌الوجود بالذات است نه علت. علت هم می‌تواند واجب‌الوجود بالذات باشد و هم می‌تواند واجب‌الوجود بالغیر باشد.

کنکورشناسی

این سؤال مشابه تست ۱۳۹ کنکور تیرماه ۱۴۰۲ می‌باشد. در کنکورهای آتی، ممکن است مشابه آن طرح شود و به جای تعریف «علت» به بررسی موارد دیگری پرداخته شود.

آزمون

کارنامه رتبه‌های برتر

رتبه‌های ۱ تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

